

دینیتو ټولنی لمبر

د کابل کالنی

دینیتو ټولنی دنشریاتو څخه

DS
350
A35
1949
Pisuni

۱۳۳۸

م-۴۴

یارمحمد « نظامی » صحافت

د خانگی مدیر

عمومی مطبعه

کابل

د کابل اتلسمه کالنی

دا مؤسسه خان نیکمرغه گڼی چه د لځلمی ټولواک اعلیحضرت محمد ظاهر شاه په روغتیا او دوالا حضرت غازی سپه سالار صدراعظم شاه محمود خان ترقیادت لاندی د ۱۳۲۸ کال د کابل د کالنی په کار پیل کوی .

محترم لوستو نکلی به په دی کالنی کښی نسبت تېرو کالنیو ته د قطع او حجم د کو چنیتوب اودتا ریخی، اجتماعی، اقتصادی او نورو گټو رو مضا مینو د نشت والی له حیثه بوخه تطور حس کاندی .
څنگه چه کالنی باید یوازی دیوه کال دواقعاتو او اجرا آتو معلومات لوستو نکو ته وړاندی کړی ، نوځکه د لځمیر گرا نو لوستو نکو د غوښتنو سره سم چه مونږ ته ئی پیشنهاد کړی و ، چه د کابل کالنی باید د ممالکتی دوا نرو د اجرا آتو او تشکیلاتو نیو ونکی وی ، نه دتا ریخی ، اجتماعی ، اقتصادی او نورو مقالو .
مونږ هم د گرا نو لوستو نکو پیشنهاد استقبال کړ او ومو منل ، نو دا دی په دی کال کښی مو یوا ځی د ممالکتی دوا نرو تشکیلات او اجرا آت ، او داخلی او خا رجی وقائع نشر کړل ، گورو به چه په راتلونکی کال کښی به ددی کالنی د نورو محتر مولوستو نکوله خوا مونږ ته څه هدایت او پیشنهاد را رسیږی . (مهتم)

د افغانستان پادشاه

د افغانستان پادشاه

د افغانستان معظم پادشاه اوزلمی تولواک اعليحضرت محمد ظاهر شاه خلدالله
ملكه واطال الله عمره و دولته دی چه هماغلونی ذات ئی ستر کال دخپل شريف ژوند
په (۳۵) مرحله کښی پښه زدی .

هماغلونی ذات د ۱۲۹۳ هجری کال دمیزان په ۲۲ په کابل کښی زېږیدلی دی ،
وروسته چه دده سن دتعلیم مقتضی شونو په مقدمانی او منځنیو ښوونځیو او
بالاخر ئی خپل تحصیلات د کابل په عالی ښوونځیو کښی پای ته ور سول کله چه
دده فقید او شهید پلار اعليحضرت محمد نادر شاه کبیر د افغانستان په سفارت
پاریس ته ولاړ هماغلونی ذات هم دهغه فقید شهر یار سره دهمو تحصیلاتو دپاره
فرانس ته تشریف فرما شو ، د فرانسی ژبی او عالی علومو تحصیل ئی دهغه
مملکت په مختلفو رشتو او عالی ښوونځیو او پوهو کورنیو کښی پای ته ور سوه
او د وطن د داخلی مسائلو په شاو خوا کښی خصوصی روزنه ته خپل بزرگوار
پلار څخه وشوه او ملي اخلاقی او د وطن به نسبت ئی د لازمه مطالبو ادراک او
خصایص هم له هغه نومیالی پلار څخه زده کړه .

د افغانستان د لوی شورش تر پېښی وروسته (چه د هغه نجات د هماغلونی ذات
د شهید پلار په حق پالونکی لاس څرگند شو) زلمی اعليحضرت چه په هغه مملکت
کښی و دده تعلیمات پای ته رسیدلې و او د وطن خدمت دپاره مستعد و د ۱۳۰۹
شمسی کال دمیزان په ۲۰ کابل ته تشریف فرما شو محض دهغه عشق په اثر چه د
افغانستان د عسکری عالم سره ئی درلود او د بزرگوار پلار د قد مو نو په تعقیب

د کابل د نظامی عالی تعلیمگاه په عسکری خانگه کښی شامل شو، په ۱۳۱۰ شمسی کال ئې د والا حضرت سر دار احمد شاه خان د دربار وزیر د شهید اعلیحضرت د اکاډمی د معظمی لور سره از دو اج و فر مایه او د همدغه کال په آخر کښی څو موده د حرب د جلیله وزارت په وکالت او پیاد پوهنی د وزارت په وکالت مؤظف ؤ .

په دی دو ادو وزارتو کښی د همایونی ذات فطری استعداد او ذاتی قابلیت د وظیفی د اجرا کولو او ښی اداری له رویه ښه خر گند شو .

په ۱۳۱۲ کال یعنی د شهید شهریار تر شهادت وروسته د عقرب په ۱۶ د ملت د لویو و کیلانو او ټولو عسکری او کشوری افرادو په غوښتنه او اتفاق د افغانستان پاچا شو ، سر کال د دې زلمی شهریار د جلوس (۱۷) کال دی ،

د همایونی اعلیحضرت اولادونه :

- ۱ :- شهزاده بیگم بلقیس : د زینبیه و نیته د حمل ۲۸ سنه ۱۳۱۱ ش
- ۲ :- والا حضرت شهزاده احمد شاه خان : « د سنبلی ۲۱ » « ۱۳۱۳ »
- ۳ :- شهزاده بیگم مریم : « د عقرب ۱۰ » « ۱۳۱۵ »
- ۴ :- والا حضرت شهزاده محمد نادر خان : « د جوزا ۳ » « ۱۳۲۰ »
- ۵ :- « « شاه محمود خان : « دمیزان ۱۲ » « ۱۳۲۵ »
- ۶ :- « د محمد داؤد خان : « د حمل ۲۵ » « ۱۳۲۸ »

صدرت عظمیٰ

- سیہ سالار صدر اعظم : ج ، ع ، ج ا ، انیان غازی
 والاحضرت سردار شاہ میہود خان
 د خارجہ وزارت وزیر اور دصدارت لمری معاون : ع ، ج ، س ، ا علی محمد خان
 دصدارت دوہم معاون اور دداخلہ وزارت وزیر : ، ، ، ، جنرال اسد اللہ خان
 دولت وزیر : ع ، ج میرزا محمد خان
 ، ، : ، ، احمد علیخان
 ، ، : ، ، س ، ا غلام فاروق خان
 دغازی سیہ سالار صدر اعظم دحضور مصاحب : ع ، ش پیر محمد خان لمری فرقہ مشر
 دمجلس عالی وزراء منشی دوہمی رتبی یحیث : ع ، ص خلیل اللہ خان «خلیلی»

دصدر اعظم حربی سر یاوریت :

- سر یاور اور دعارضینو د عمومی مدیریت آمر : ع ، ش غلام سعید خان لمری فرقہ مشر
 یاور : ح ، شیر باز خان لمری غنہ مشر
 : ، ، محمد عمر خان دوہم »
 : ، ، غلام دستگیر خان »
 : ، ، تاج محمد خان »

دضبط احوالاتو رىاست :

	رئيس	
ع ، محمد رفیق خان	دلپرى خانگى مدير د ۳ رتبى پحيث	
ص ، حاجى عبدالقادر خان	» » د ه » »	
ع ، محمد ابراهيم خان	دشفر او دمخصوص قلم د خانگى مدير ده رتبى پحيث	
ع ، حبيب الله خان	د خارجى خانگى مدير ده رتبى پحيث	
ع ، عبداللطيف خان	» » » »	
ع ، محمد عثمان خان	» » د ۳ » »	
ص ، عبدالرؤف خان	د دوهمى خانگى مدير د پنجمى رتبى پحيث	
ع ، عبدالله خان	» » » »	
ع ، عبدالسلام خان	» » » »	
ع ، عبدالستار خان	» » » »	
ع ، مير محمد عباس خان	» » » »	

د تحرير اوتو دوائر :

ع ، عبد الله خان	دلپرى خانگى دعومى مدير كښيل دخلرمى رتبى پحيث
ع ، محمد قاسم خان	د دوهمى » عمومى » د ۳ رتبى پحيث
ص ،	مدير دخلرمى رتبى پحيث
ع ، حشمت الله خان	عضو د ه » »
ع ، محمد صالح خان	» » » »
ع ، غلام جيلانى خان	د دريمى خانگى دعومى مدير كښيل ده رتبى پحيث

د مامورينو لوى مديريت :

ع ، عبد الخالق خان	عمومى مدير -
ص ، مير عبد الخالق خان	د سچيل او سوانح مدير ده رتبى پحيث
ع ، سيد محمد انور خان	ادارى مدير ده رتبى پحيث

د عارضینو عمومی مدیریت :

ع ، میر عبداللہ خان
ص ، نظام الدینخان
» ، محمد صادق خان

عمومی مدیر
مدیر دینجمنی رتبی یجیٹ
» » » »

دوزراؤ د عالی مجلس خانگه :

ص ، محمد حسن خان

مدیر دینجمنی رتبی یجیٹ

داوراقو عمومی مدیریت :

ع ، محمد ابراهیم خان

عمومی مدیر

د تشریفاتو مدیریت :

ص ، محمد علی خان

د تشریفاتو د مدیریت کفیل د (۱۰) رتبی یجیٹ

داجرائی مدیریت :

ص ، فضل حق خان

مدیر دخلرمی رتبی یجیٹ

د تعمیراتو مدیریت :

ص ، نیاز محمد خان

مدیر دینجمنی رتبی یجیٹ

» ، محمد عوض خان

نقشه کش » »

دموثر خانی مدیریت :

ص ، محمد ایوبخان

مدیر دخلرمی رتبی یجیٹ

د کنترول مدیریت :

ص ، سرف الدینخان

مدیر دینجمنی رتبی یجیٹ

دخارجی چارو وزارت

وزیر اودصداارت عظمی لمری معاون
 ع ، ج ، س ، انبیاں علی محمد خان
 لمری معین : ع ، ص عبد الصمد خان
 دوهم » : « ، ذوالفقار خان
 الف سہ سیاسی لوی مدیریت :
 لوی مدیر : ع ، ص عبد الرحمن خان
 دلمری خانگی مدیر

: ص ، غلام احمد خان « نوید »
 ددوهمی » مدیر : ع ، محمد یونس خان
 ددریمی » : « ، عبدالرؤف خان
 دخلرمی » : « ، عبدالرحمن خان
 داقتصادی دلمری مدیر کفیل
 : ص ، عبدالحمید خان « مخدوم »
 داقتصادی دلمری معاون
 : « ، »

ب - دبین المللی ریاست . ع ، ج ، س ، انبیاں علی محمد خان دخارجی وزیر

رئیس : ع ، ص جلال الدین خان « طرزی » S.Ex. Ali, Mohammad Khan
 دیونولوی مدیر : ع ،
 د « معاون : ص ، سید مسعود خان « پوهنیا »
 Etrangères.

د کنفرانسو دلمری مدیر کفیل : ص ، انوار احمد خان
 دلمری مدیر معاون : « ، گلاب شاه خان
 دلمری لوی مدیر : ع ،
 دلمری مدیر معاون : ص ،

د کابل کالنی

د ترجمی اود حقوقو اود معاهداتو لوی مدیر : ع ، محمد قسیم خان
 د » معاون : ص ، عبد الباقي خان
 د حقوقو او معاهداتو معاون : ، عبد الهادی خان

ج- د تشریفاتو ریاست :

رئیس : ع ، ص غلام محمد خان
 تشریفاتو معاون :
 اداری معاون : ص ، عبدالقادر خان

د- دویزی او قونسلگری لوی مدیریت :

لوی مدیر : ع ، ص عبدالوہاب خان
 د لوی خانگی د مدیر کفیل : ص ، محمد یوسف خان
 » » » : ، محمد اختر خان
 د درومی » » » : ، محمد انور خان
 د درومی » » » : ، سید محمد امین خان

ه- د شفر او دمخصوص قلم مدیریت :

مدیر د درومی رتبی پخت : ع ، محمد سلیمان خان
 د شفر معاون : ص ، سلطان محمد خان
 دمخصوص قلم معاون : ، عبد الحمید خان

و- د مامورینو او اجرائیې او تنظیماتو مدیریت :

مدیر : ص ، محمد اشرف خان
 معاون : ، مبر امان الله خان

ز- د اورا قو لوی مدیریت :

لوی مدیر د درومی رتبی پخت : ع ، ص عبدالغفار خان
 د اجرائیې د خانگی معاون : ص ، محمد رحیم خان
 د ضبطیې » » : ، عبدالقادر خان

ح - د کمنټرول او محاسبی مدیریت :

ص ، عبدالصمد خان

د مدیر کفیل

د ، محمد علیخان

مامور

د افغانستان سفیران اونور نمایندگان په خارج کښی :

الف - د اعلیٰ حضرت لوی سفارت په انقره کښی :

ع ، ج محمد اکرم خان

لوی سفیر

ع ، عبدالقیوم خان

مستشار

ص ، عبدالغنی خان

د سر کاتب کفیل

ب - د اعلیٰ حضرت لوی سفارت په تهران کښی :

ع ، ج ستور اول نشان رحیم الله خان

لوی سفیر

ص ، عبدالستار خان

سر کاتب

د ، محمد سرور خان

کاتب

ج - د اعلیٰ حضرت لوی سفارت په هاسکو کښی :

ع ، ج سلطان احمد خان

لوی سفیر

ص ، محمد هاشم خان

کاتب

د ، محمد یحیی خان

»

د - د اعلیٰ حضرت لوی سفارت په پاکستان کښی :

ع ، ج

لوی سفیر

ص ، سید تاج الدینخان

مستشار

د ، فتح محمد خان

سر کاتب

د ، عبدالجلیل خان

کاتب

د ،

»

د ،

»

آتشه عسکری : ح ، عبدالرزاق خان
 آتشه : ص ، محمد يوسف خان
 » : » ، محمد اعظم خان

ه - داعليحضرت لوی سفارت په هندوستان کښی :
 لوی سفیر : ع ، ج نجيب الله خان
 مستشار :
 سر کاتب : ص ، عبدالقيوم خان
 کاتب : ص ، غلام صديق خان
 آتشه : » ، غلام فاروق خان
 » :

و - داعليحضرت لوی سفارت په لندن کښی :
 لوی سفیر : ع ، ا ، انيدان والا حضرت غازي مارشال شاه وليخان
 د سر کاتب کفيل : ص ، محمد طاهر خان
 آتشه : » ، احمد قيوم خان
 » : » ، سکندر خان

ز - داعليحضرت لوی سفارت په واشنگتن کښی :
 لوی سفیر :
 شارژ دافر : ع ، ج عبدالحميد خان «عزيز»
 مستشار : ع ، محمد شعيب خان
 سر کاتب : ص ، نور احمد خان
 کاتب : » ، محمد ابراهيم خان
 » : » ، ابوبکر خان
 آتشه : ع ، عبدالرحمن خان « پژواک »
 » : ص ، محمد شعيب خان « مجددي »
 » : » ، محمد صديق خان
 » : » ، عبدالحكيم خان « طبيبي »

ح - دا علیحضرت لوی سفارت په پاریس ، برن او برو کسل کښی :

لوی سفیر : ع ج ، س ، ع محمد عمر خان

سر کاتب : ص ، عبدالغفور خان « شرر »

کاتب : « : »

آتشه : « ، محمد رحیم خان

» : « ، سید قاسم خان

» : « ، فضل احمد خان

ط - دافغانستان وزارت مختاری په روم کښی :

مختار وزیر : ع ، ج محمد عثمانخان « امیری »

سر کاتب : ص ، محمد ابراهیم خان

ی - دافغانستان وزارت مختاری په قاهره کښی :

مختار وزیر : ع ، ج محمد صادق خان « مجددی »

کاتب : ص ، »

ک - دافغانستان وزارت مختاری په نانمکن کښی :

مختار وزیر : »

سر کاتب : »

ل - دافغانستان وزارت مختاری په بغداد او شرقالاردن اوسوریه

اولبنان کښی :

مختار وزیر : ع ا ج ، س ، ع غلام یحیی خان

سر کاتب : ص ، محمد نسیم خان

م - دافغانستان وزارت مختاری په چکوسلواکیا کښی :

مختار وزیر : ع ، ج محمد عتیق خان

سر کاتب : ص ، محمد ایوبخان

- ن- دافغانستان نمایندگی په یو فو کنبی :
 نماینده : ع ، ج ، س ، عبدالجسین خان « عزیز »
 کاتب : ص ، سلطان احمد خان
- س- دافغانستان قونسلگری په مشهد کنبی :
 جنرال قونسل : ع ، ص عبدالرؤف خان
 سر کاتب : ص ، محمد حیدر خان
 کاتب : > ، عبدالرشید خان
- ع- دافغانستان قونسلگری په بمبئی کنبی :
 قونسل : ع ، فضل احمد خان
 سر کاتب : ص ، عبدالمجید خان
 کاتب : > ، سید حبیب الله خان
- ف- دافغانستان قونسلگری په نیو یارک کنبی :
 قونسل : ع ، عبدالرازق خان « ضیائی »
 کاتب : ص ، محمد اکبر خان
- ص- دافغانستان قونسلگری په پشاور کنبی :
 قونسل : ص ، محمد قیوم خان
 سر کاتب : > ، عبدالمنانخان
 کاتب : > ، عزیز احمد خان
 > ، سلطان محمد خان
- ق- دافغانستان قونسلگری په چمن کنبی :
 وایس قونسل : ص ، عبدالغفور خان
 سر کاتب : > ، یابنده محمد خان
 کاتب : > ، تاج محمد خان

دداخلی وزارت

وزیر اود صدارت عظمی دوهم معاون

ع، ع، س، سردار اسدالله خان «سراج»

معین اواداری رئیس

ع، ع، س، محمد فاروق خان «سراج»

دملکی مجا کما تودر رئیس کفیل

ع، ع، شاه محمد خان

د قوانینو د لوی مدیریت کفیل

ع، ع، اختر محمد خان

داخذ اطلاعاتو مدیر

ع، ع، عبدالباقی خان

اداری ریاست :

د مامورینو لوی مدیر

ع، ع، محمد حسن خان

د کنترول لوی مدیر :

ع، ع، محمد سعید خان

ع، ع، س، سردار اسدالله خان «سراج» دداخلی

وزارت وزیر اود صدارت عظمی دوم معاون

S. Ex. S. A Général Assadullah Khan ع، ع، شاه محمد خان

Sarajd Vice-President du Conseil د سینما « : « : « غلام دستگیر خان

et Ministre de l'Interieur د هوتلود « : « کفیل : ع، ع، عبدالغفار خان

د اوراقو مدیر : ع، ع، عبدالستار خان

دیولیسو اوژاندارمی لویه قوماندانی :

دیولیسو اوژاندارمی عمومی قوماندان

« : « : « اوژاندارمی رئیس اوکان چهد قوماندانی کفیل هم دی : ع، ع، مرادعلی خان

« : « : « دفتیش لوی مدیر : ع، ع، غلامعلی خان غنیم مشر

د امن او هوسپینی لوی مدیر : ع، ع، محمد صدیق خان

د کابل کالنی

د حر کا تو مدیر	: ش، غلام غوث خان کینہ کمشر
داخذ عسکر اوذاتیہ مدیر	: «، عبداللطیف خان »
د سرحداتو مدیر	: ص، محمد صدیق خان
دلوازمو مدیر	: ص، سہراب الدین خان
د تعمیراتو »	: ص، عبدالشکور خان
دمیچا کما تو »	: ص، عبدالکریم خان
داوراقو »	: ص، میرزا محمد خان
د پاسپورت »	: ص، محمد زبیر خان

دملکی مامورینو دتفتیش ریاست :

رئیس	: ع، ص عبدالله خان
اداری مدیر	: ص، محمد طاہر خان
دولایاتو داحصائیہ دتفتیش مدیر	: ص، محمد ابراہیم خان
دتفتیش د ریاست عضو دمدیر بہرہی	: «، عبدالوکیل خان
»	: « محمد حسن خان
»	: «، غلام دستگیر خان
»	: «، محمد سرور خان
»	: «، خواجہ محمد خان
»	: «، میر محمد عثمان خان
»	: «، حیات اللہ خان
»	: «، یار محمد خان
»	: «، عبدالرحیم خان
»	: «، عبدالشکور خان
»	: «، میر عبدالرحیم خان
»	: «، عبدالخالق خان
»	: «، عبدالله خان
»	: «، عبدالاحمد خان

د تفتیش دریاست عضو د مامور په رتبه	:	ص ، محمد کبیر خان
»	:	» ، محمد اسلم خان
»	:	» ، میر احمد خان
»	:	» ، محمد دین خان
»	:	» ، محمد شریف خان

د احصائی ریاست :

رئیس	:	ع ، ص محمد امین خان
د احصائی مدیر	:	ص ، شاه جان خان
د اخذ عسکر مدیر	:	» ، صالح محمد خان

د محبس صناعتی ریاست :

رئیس	:	ع ، ص عبدالخالق خان
د اجرائی مدیر	:	ص ، نور احمد خان

د ناقلمینو لوی مدیریت :

لوی مدیر	:	ع ، خدا داد خان
اداری مدیر	:	ص ، عبدالکریم خان

د عدلی وزارت

وزیر
لمړی مین او د دولت دعا لى شورا منشى
دوهم معین

ع، ج
ع، ص مېر سید قاسم خان
د مولوی محمد قاسم خان

اداری دوائر

د تمیز ریاست :

د رئیس کفیل د دوهمی رتبی بحیث
د قضائی عمومی مدیر
د حقوقو د خانگی عضودا انتهای مدیر بحیث
» » » د ابتدائی » : محمد صدیق خان
» » » » : مولوی ابوالقاسم خان
د جزا » » د انتهای » : عبدالصیر خان
» » د ابتدائی » :
تقریر لیکونکی د انتهای مدیر بحیث :

د جمعیت العلماء ریاست :

رئیس
د جمعیت العلماء منشی او د حى علی الفلاح مدیر د ۳ رتبی بحیث : ع، مولوی محمد شاه خان (رشاد)

د جمعیت العلماء عضو د خلرمی رتبی بحیث
» » » » : ف، مولوی فضل ربی خان
» » » » : »، » محمد بهرام خان
» » » » : »، » میا عبدالله خان
» » » » : »، » عبدا لواحده خان
» » » » : »، » عبدالجلیل خان
» » » » : »، » غلام حیدر خان
» » » » : »، » حفیظ الله خان

د جمعیت العلماء عضو دڅلرمې رتبې پوښت :	« ، » ، « عبدالخالق خان » صدیقی
» » » » »	: « ، » سید محمد عمر خان
» » » » »	: « ، » عبدالله خان
» » » » »	: « ، » عبدالعزیز خان
» » » » »	: « ، » محمد طالب خان
» » » » »	: « ، » نصرالله خان
» » » » »	: « ، » فضل حق خان
» » » » »	: « ، » فضل رحمان خان
» » » » »	: « ، » سید انور شاه خان
د محاکماتو د مامور کفیل	: ص ، محمد نعیم خان

د تفتیش لوی هدیریت :

لوی هدیر	: ع ،
عضو د ابتدائی هدیر پوښت	: ص ، محمد رشید خان
» » » »	: « ، » څمار المدین خان
» (۱۱) رتبې	: « ، » عبدالغفور خان

د نورو دوائرو آمران :

د نجریراتو او د اوراقو هدیر	: ص
د مامورینو او ن اجراییې هدیر	: « ، » فیض محمد خان
د معاش او مصرف مامور	: « . محمد اسماعیل خان
د سوانجو مامور	: « ، » ملا جمعه خان
د کنترول هدیر	: « ، » محمد یوسف خان
د قضاو د مکتب هدیر	: « ، » عبدالقدیر خان « شهاب »

د مالی وزارت

ع، ج، میر محمد حیدر خان وزیر مالیه

S. Ex. Mir Mohammad
Haider Khan Ministre
des Finances

د وزارت مقام
د مخصوص قسم مدیریت
لومړی معین
دوهم »

د ادارې ریاست مربوطه :
د ریاست مقام

د مامورینو لوی مدیریت
د مالیاتو او محصولاتو لوی مدیریت
د احصائیې » »

د عسکری غلود پیرو دلو » »
د قوانینو » »
د تصفیو » »
د اوراقو » »

د محاسبانو د ریاست مربوطه دواړو :
د ریاست مقام

د کنترول اوی مدیریت
د بودیجې » »
د خزانو » »
د تجارتیې » »

د بانکی پورو مدیریت

د مالیات برعایداتو ریاست مربوطه دواړو :
د ریاست مقام

د شخصیی اوی مدیریت
د کنترول » »
د تفتیش » »

د تصفیې مدیریت
د تدقیق او مطالعاتو مدیریت
د وزارت د تفتیش ریاست

د معارف وزارت

وزیر او ددرېم گروپ رئیس

ع، ج، س، ا، فیض محمد خان «زکریا»

د تدریسی د معین کفیل

ع، ص د کتور محمد یوسف خان

د ادارې معین

ع، ص عبد الاحمد خان

مستشار:

ع، ص عزیز الرحمن خان «فتیحی»

د مخصوص قلم مدیر د ۳ رتبې بحیث

ع، امیر الدین خان

د عمومي تدریساتو ریاست:

د رئیس کفیل

ع، ص د کتور علی احمد خان

د معاون کفیل

ص، سردار حمید الله خان ع، ج، س، ا، فیض محمد خان «زکریا» د معارف وزیر

او ددرېم گروپ رئیس

د ثانوي تدریساتو د مدیریت کفیل:

S.Ex. Faiz Mohammad Khan Zekria خان محمد اکرم خان

Ministre de l'Instruction Publique د مسلکي تدریساتو د مدیریت کفیل:

ص، د کتور محمد حیدر خان et President du Troisième Groupe.

ع، محمد آصف خان

د ابتدایي تدریساتو عمومي مدیر

د تدریساتو د ریاست د معلمینو او د مامورینو

ص، محمد زمان خان

د مدیریت کفیل

ص، د کتور عبد الرحیم خان

د یونسکو د مدیریت کفیل

ص، فقیر محمد خان

د عمومي تدریساتو د احصائیې د مدیر کفیل

د دارالتالیف ریاست :

- درتیس کفیل : ع ، ص دکتور میر نجم الدینخان
 ریاست د معاون کفیل : ع ، محمد هاشم خان « مجددی »
 دتالیف مدیر : ص . پاینده محمد خان « زهیر »
 د نشریاتو مدیر : « ، محمد کریم خان « صمیمی »
 د کتابخانی د مدیریت کفیل : « ، عبداللطیف خان « اریان »

د تفتیش ریاست :

- درتیس کفیل : ع ، ص عبدالشکور خان
 د تفتیش اداری مدیر : ص ، عزیز محمد خان
 د تدریسی د مدیریت کفیل : « ، محمود خان
 د ریاست مفتش : « ، خواجه گلبدالدینخان
 » : « ، عبدالاحمد خان »

دموزی او حفریاتو ریاست :

- دموزی اود حفریاتو رئیس : ع ، ص احمدعلیخان « کهزاد »

د حفظ الصحی او د سپورت ریاست :

- درتیس کفیل : ع ، ص میر عبدالرشید خان « بیغم »

د شفاخانی سرطیب :

- سرطیب د دریمی رتبی یحیث : ع ،

اداری ریاست :

- رئیس د دوهمی رتبی یحیث : ع ، ص
 دلوازمو د عمومی مدیریت کفیل : ص ، محمد اسلم خان
 « د تحصیل مدیر : « ، صوفی فخرالدین خان
 د اثبات جرم د مدیریت کفیل : « ، داد محمد خان

دمعارفو وزارت

داجرائبي اود مامورينو مديريت :

دمامورينو اودا جرائبي مديريت كسڤيل : ص ، عبدالعليخان

دتميراڦو مديريت :

مدیر : ص ، محمد اسحق خان

دتصفيي مديريت :

مدیر : ص ، عبدالغفور خان « احمد زی »

داوراقو مديريت :

مدیر : ص ،

دکنترول عمومي مديريت :

عمومی مدیر : ع : محمد رسول خان

معاون : ص ، سيد محمود خان

دبودجي مدير : « ، عبداللطيف خان

دمعارفو دعالي شورا منشي : « ، سيد امان الله خان

دنانوني مسكاتبو مديران :

دحبيبي دليسي مدير : عزتمند دكتور يوشنل

داستقلال » » : عزتمند موسيو مومل

دنجات دليسي آمر : ع ، ص عبدالغفور خان « برشنا »

دغازي دليسي مدير : عزتمند يا - پلستون

دينشو دليسو عمومي معاون : ع ، غلام محمد خان

« داوول لمبر ليسي مديره : مادام هنف

« دوهم » ليسي مديره : مادام برشنا

دسر کز دليبي مديريت كسڤيل : ص ، محمد سليمان خان

دشهری متوسطی مدير : ص ، عبدالقهار خان

دمسلکي مکاتبو هديران :

- د عربی دارالعلوم رئيس : ع ، ص قاری عبدالرسول خان
د دارالمعلمينو درئيس کفيل : ، « دکتور عبدالقيوم خان
دمتوسط دارالمعلمين مدير : ص ، غلام حسن خان «مجددی»
دا ابتدائی دارالمعلمين دمديريت کفيل : ص ، محمد اکرم خان
دصنائعو دمکتب کفيل : ص ، محمد کبير خان
د تجارتي دليسی دمدير کفيل : ص ، سيد فصيح الدين خان
د کرهني دليسی مدير : ص ، غلام نقشبند خان
دا اصول تحرير او محاسبی دمکتب مدير : ص ، امير محمد خان
دنهار دمکاتبو دمديريت کفيل : ص ، دين محمد خان

دملی اقتصاد وزارت

وزیر اوددوهم اروپ رئیس
ع، ج، ا، ع نینان عبدالمجید خان
لومری معین
دوهم »
د مخصوص قلم مدیر
ع، ص، غلام دستگیر خان

اداری اود گمر کا تو ریاست :
رئیس : ع، ص، میا حسین خان (مجیدی)
اداری مدیر بتونه :
د عمومی مدیر کفیل : ص، علی احمد خان
د ماورینو مدیر :
د گمر کا تو عمومی مدیر د دوهمی رتبی بعیت :
ع، ص، عبدالاحد خان :
د قوانینو د تدوین د مدیریت کفیل

ع، ج، ا، ع، نینان عبدالمجید خان د اقتصاد و وزیر
S. Ex. Abdul Madjid Khan
Ministre de l'Economie Nationale

ص، گلبلز خان :
د کنترول د عمومی مدیر کفیل
ص، غلام حیدر خان :
د اوراقو مدیر : ص، غلام احمد خان
د گریزی مدیر
» سیار معاون د خلو رمی رتبی بعیت
» ثابت » د پنجمی »
» د مدیریت اعضا د شیخی می »

ص، حبیب الله خان
ص،
ص، فیض محمد خان
: کمبود دی

خلور تنه

د صنایعو ریاست :

- د رئیس کفیل چه په عین زمان کښی
 د فضائی شرکت رئیس دی
 ع ، ص ، محمد نعیم خان
 ع ، ص ، عبدالغفور خان
 ع ، ص ، یابنده محمد خان
 « ، عبدالحمید خان
 « ، محمد کاظم خان
 د ترا سپورت اود مصالحو د تهرې مدیر
 د داخلی او خارجی تجارت ریاست :
 ع ، ص عبدالرؤف خان

د تجارتی ریاست مدیر یتونه :

- د عمومی مدیر کفیل
 د داخلی تجارت مدیر
 « دمدیت معاون
 « « « «
 ع ، ص ، محمد حسن خان
 « ، فیض محمد خان
 « ، محمد رسول خان
 « ، عبدالرشید خان
 « ، عبدالخالق خان
 « ، عبدالسکریم خان
 د صادراتو او وارداتو مدیر
 د داخلی بازارو مدیر
 د مطالعی او تدقیق دمدیریت کفیل
 « « «
 « « «
 د تجارتی داحصائی دمدیریت کفیل

د قفیش ریاست :

- د رئیس کفیل چه په عین زمان کښی
 د هزاره جاتو د شرکت رئیس هم دی
 ع ، ص ، برات علی خان

دعمومي مدير كښل	: ص ، عبدالغفور خان
درسم دوايرو مدير	:
عضو د پنځمې رتبې په حيث	: ص ، عبدالودود خان
» » » »	: « ، نورالدين خان
عضو د پنځمې رتبې په حيث	: ص ، مير محمد كاظم خان
د ملي هوسساتو هديریت :	
مدير د خلوړمې رتبې په حيث	: ص ، محمد نبی خان
عضو د پنځمې	: ص ، غلام علي خان
» » » »	: « ، سيد محمد نبی خان (بهار)
» » » »	: « ، امير محمد خان
د سيار هديریت :	
د مدير كښل د پنځمې رتبې په حيث	: ص ، مير حلیم الدين خان
عضو د خلوړمې	: « ، محمد اسماعيل خان
» د پنځمې	: « ، مير اكبر خان
د منازعاتو د فيصلو رياست :	
رئيس	: ح ، محمد اكبر خان

د فواید عامې وزارت

وزیر : ع.ج. ا.ع. والا حضرت سردار محمد نعیم خان
 فنی مبین : ع.ص. محمد اکرم خان
 اداری : « ، » محمد مرید خان
 د مخصوص قلم او ارتباط عمومی مدیر : ع. محمد ایوب خان
 « عضو د درې رتبې په حیث : « ، » غلام مجی الدین خان (روښان)
 مربوطه دواړه :

د معابرو ریاست :

رئیس :
 اداری عمومی مدیر : ع. کمال الدین خان
 و سر کو مدیر :
 د حفظ او مراقبت مدیر :
 د فنی عضو د پنځمې رتبې په حیث : ص. مسجدی خان
 « ، » عبدالحمید خان
 « ، » محمد رضا خان
 « ، » سید محمد شاه خان
 « ، » بسنت سنگه
 سر مهندس : مستر اتم دی جونگ

د تعمیراتو ریاست :

رئیس : ع. ص. عبدالرحیم خان
 اداری عمومی مدیر : ع. محمد طاهر خان
 د نوی کابل د تعمیراتو عمومی مدیر : « ، » شیر احمد خان
 د مصالحو د پخت عمومی مدیر : « ، » محمد اصغر خان
 د قدیم کابل د تعمیراتو مدیر : ص. عبدالغنی خان
 بر آوردی مدیر : « ، » خواجه عبدالغفور خان
 د اعلیٰ حضرت شهید د مقبرې د تعمیر مدیر : « ، » سید محمد خان
 د شاهي ارک د تعمیر مدیر : « ، » سید برهان الدین خان

د فوائد عامی وزارت

فنی عضو د پنځمې رتبې په حيث : ص ، حاجی محمد خان
 » » » » : « ، محمد افضل خان
 » » » » : « ، غلام محمد خان
 سر مهندس :

د بندوانپهارو ریاست :

رئیس :
 د اجرائبې مدیر : ص ، محمد آصف خان
 فنی عضو د پنځمې رتبې په حيث : ص ، جان محمد خان
 » » » » : « ، عبدالباقي خان

د تفتیش مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، میر تمنايت الله خان
 د سپارو د خانګې مدیر : ص ، محمد مهدي خان
 د تحقیق » » : ص ، عبدالعزیز خان
 د مرکز » » : « ، محمد امین خان

د مصالحو د تهیه کولو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، سید ضیا الدین خان
 د اجرائبې د مدیریت کفیل : ص ، عبدالرزاق خان

د کنترول عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، محمد اسلم خان
 معاون د پنځمې رتبې په حيث : ص ، سید علیخان
 د تصفیه ماضیه مدیر : « ، محمد یوسف خان
 د اجرائبې او مامورینو مدیر : « ، محمد انور خان

د میخانیکي مدیریت :

فنی مدیر : ص ، غلام محمد خان
 د اجرائبې د مدیریت کفیل : « ، غلام علی خان
 د اوراقو مدیر : « ، محمد اسلم خان
 د مترو لوژی د مدیریت کفیل : « ، ار چنداس

د صحیې وزارت

د صحیې وزیر : ع ، ج د کتور عبدالمجید خان
لومړی معین : « ص » غلام فاروق خان

د روغتیا دساتنې ریاست :

د حفظ الصحیې ریاست کفیل :

ع ، ص د کتور عبدالغنی خان (افضل)

د نشریاتو او تبلیغاتو مدیر :

« معاون :

ص ، سید احمد خان (دهاتی)

د ساری مرضونو د مجادلې مدیر :

ص ، د کتور حسن علیخان

ع ، ج ، د کتور عبدالمجید خان
د صحیې وزیر

د احصائیې مدیر : « ص میر آفا خان

S.E. Abdul Madjid Khan د بین المللی د مدیر کفیل : « محمد موسی خان

Ministre de l'Hygiene د تجهیزاتو او د تشکیلاتو د ریاست کفیل

ع ، ص د کتور فقیر محمد خان « شفا »

د تفتیش مدیر : « ص د کتور حاجی محمد شریف خان

د تشکیلاتو مدیر : « حافظ احمد علیخان

د درملو کفیل مدیر : « ص ، محمد اکبر خان

اداری لوی مدیریت :

ع ، محمد ابراهیم خان د اجرائیې او مامورینو لوی مدیر

ص ، صالح محمد خان د اوراقو مدیر

« ص ، حبیب الله خان د مخصوص قلم د مدیریت کفیل

- د کنترول مدیر : ص « محمد شیر گل خان
 دغائبودها کټرانو دولتي افتخاری رئیس : « ، عبدالله خان (طرزی)
 ددر ملودعمومی دیو ددر یاست کفیل : ع ، سید اسحق خان
 د بلدی سر طبیب : « ، د کټور عبدالظاهر خان
 د محبس : ص ، « محمد عمر خان
 د مستوراتو دستا توریم سر طبیب : « ، « محمد ایوب خان
 د با کټر لوژی د کټور او متخصص : ع ، ج « عبدالمجید خان دصحبی وزیر

دمخابراتو وزارت

- وزیر : ع ، ج ، غلام محمد خان
 دوهم معین : ع ، ص ، غلام صفدر و خان
 د تفتیش رئیس : « ، « محمد سعید خان
 د پوستې لوی مدیر : « ، غلام فاروق خان
 « ادارې » : ص ، غلام نبی خان
 د تلگراف لوی « : ع ، عبدالقیوم خان
 د تلگراف ادارې « : ص ، رجب علی خان
 « د تخنیک لوی » : ع ، محمد حسین انجنیر
 د تېلفون « « « : « ، گل احمد خان
 « ادارې » : ص ، سلطان علی خان
 « د تخنیک لوی » : ع ، عبدالمجید خان

د مامورینو لوی مدیر : ع ، محمد ایوب خان ، ع ، ج ، غلام محمد خان دمخابراتو وزیر
 د کنترول د « : « ، محمد عثمان خان S.E. Gholame Mohammad Khan
 د چک آفس « « : ص ، حیدر علی خان Ministre des P. T. T
 د اورا فو دمديريت کفيل : « ، عبدالشکور خان

د معادنو وزارت

وزیر	: ع، ج،
لومړی معین	: ع، ص عبدالله خان
دوهم معین	: ، ، » عبدالله احد خان
د فنی دلولی مدیریت آمر	: ، ، » محمد احسان خان
د اقتصادي « » «	: » محمد عثمان خان
د اجرائیې او مامورینو د مدیریت آمر	: ص، رمضان علی خان
د کونټرول مدیر	: ، ، » لعل محمد خان
د تفتیش «	: ، ، » عبدالفتاح خان
د اوراقو «	: ، ، » محمد یوسف خان
داخلي متخصص	: ع، دا کونټرول سلطان احمد خان
»	: ، ، » غلام علی خان
خارجی «	: عزت مند مستر والش
د وزارت انجینیر	: ص، عبدالله خان

د کړهڼی مستقل ریاست

رئيس : ج ، امير الدين خان
 معين د دوهمی رتبې په حيث :
 ع ، ص محمد زمان خان
 د زراعتی پلان د تطبیقاتو رئیس :
 ع ، ص میر محمد یوسف خان
 د مخصوص قلم دانتہائی مدیر کفیل :
 ص ، محمد اکبر خان

د کړهڼی د دفع آفاتو عمومی مدیریت :
 عمومی مدیر :
 اداری « چه په عين زمان کې کفالتاً
 د عمومی مدیریت کار هم کوی :
 هی ، مسجدی خان

ج ، امير الدين خان د کړهڼی مستقل رئیس
 د تبلیغاتو عمومی مدیریت :

S.E. Amir-Oddin Khan ع ، محمد زمان خان عمومی مدیر

Chef du département « ، عبد الفتاح خان »

de l'Agriculture د کړهڼی د تحقیقاتو مدیر

ص ، محمد اسلام خان د املا کوو د انتہائی مدیر کفیل

« ، محمد طاهر خان د چنگلاتو انتہائی مدیر

د کړهڼی د تخنیکو ریاست :

ع ، ص نور محمد خان رئیس

ص ، فقیر محمد خان د تخنیکو انتہائی مدیر

د تفتیش عمومی مدیریت :

عمومی مدیر ددو همې رتبې په حیث : ع ، ص ، نادر علی خان
 عضو ددریمې رتبې د کفالت په حیث : ص ، غلام محی الدین خان
 « د پنځمې » په حیث : « میر ابو طالب خان
 « » د کفالت په حیث : « ، عجب گل خان

اداری خانګوي :

دا جرائبې او مامورینو د لوی مدیریت کفیل د ۴ رتبې په حیث : ص ، عبد الله خان
 د کنترول انتہائی مدیر : « ، سید فقیر محمد خان

د آپیار یو عمومی مدیریت :

عمومی مدیر : ع ، سید وحدت شاه خان
 انجنیر دا ابتدائی مدیر په حیث : ص ، علی احمد خان
 د مسلخ عمومی مدیریت :
 د عمومی مدیر کفیل : ص ، غلام دستګیر خان
 د انسټرکټور ریاست :
 د رئیس ددریمې رتبې په حیث : ع ، داد محمد خان
 واکسین جوړولو مدیر : ص ، میر کشاه خان

د مطبوعاتو مستقل ریاست

درئيس كښل:

ع ، ص محمد قدير خان (تره كمي)
معاون : « محمد هاشم خان (مېوندوال)
مشاور : « ، ص محمد سرور خان (گویا)
دمختصوم قلم دمدير كښل :
ص ، محمد كريم خان (شيون)

د نشریاتو عمومي مدیریت :
عمومي مدير : ع ، عبدالباقي خان (لطيفی)
دلومړۍ څانگې مدير :
ص ، رحمت الله خان (شفق)
د دوهمې څانگې مدير :

ص ، محمد سرور خان (وفا) ع ، ص محمد قدير خان (تره كمي)
د مطبوعاتو دمستقل ریاست كښل د مدير : « «

ص محمد نبی خان (كهنزاد) S.E. Mohamad Qadir Khan Taniki
د څلورمې څانگې :
Chef du Département de la Presse
ص ، فصل احمد خان « زرمتمی »

د پښتو ټولني عمومي مدیریت :

عمومي مدير د دوهمې رتبې په حيث : ع ، ص عبدالرؤف خان (پېنوا)
معاون د دريښي « « : « ، صديق الله خان (رښتين)
د صحافت د څانگې مدير : ص ، يار محمد خان (نظامی)
د تاليف او ترجمې دمديریت كښل : « ، عزيز الرحمان خان « سيفی »
دلغاتو د څانگې مدير : « ، محمد گل خان (نوری)
د كورسو مدير : « ، عبدالغني خان

د پښتو ټولنی اعضاء :

.....	د صحافت د څانګې عضو
ص ، غلام احمد خان (رحمانی)	د تالیف او ترجمې » »
» ، عبدالله خان	» » » »
» ، محمد رفیق خان « قانع»	د لغاتو » » »

د دایرة المعارف عمومی مدیریت :

ع ، میر علی اصغر خان (شعاع)	عمومی مدیر
ص ، سید احمد شاه خان (هاشمی)	معاون
ص ، محمد حسین خان	د داخلی څانګې مدیر

د پښتو دایرة المعارف مدیریت :

ع ، ص غلام جیلانیخان « جلالی»	د پښتو دایرة المعارف مدیر
ص ،	اداری مدیر
ص ، عبدالرؤف خان (ننر)	عضو
ص ، محمد ابراهیم خان « ثابت»	»
» ، حفیظ الله خان	»

د تاریخ دانجمن عمومی مدیریت :

ع ، ص احمد علیخان (کهزاد)	د عمومی مدیر د دوهمې رتبې په حیث
» ، » ، محمد سرور خان (گویا)	عضو
چه دریاست مشاور هم دی	
ص ، محمد ابراهیم خان (خلیل)	»

دآژانس عمومی مدیریت:

- د عمومی مدیر کفیل : ص ، محمد اسلام خان (بسمل زاده)
: « »
معاون : « ، عبداللطیف خان (نشاط)

درادیو تخنیک عمومی مدیریت :

- د عمومی مدیر دوهمی رتبی په حیث : ع ، ص عطاؤ الله خان
د اداری مدیر کفیل : ص ، محمد علم خان

درادیو دنشریاتو عمومی مدیریت :

- د عمومی مدیر کفیل : ص ، علی احمد خان (نعیمی)
معاون : ص ، نجف علی خان (نباتی)
دیوهنی نندارې مدیر : ص ، عبدالحکیم خان (عاطفی)

اداری عمومی مدیریت :

- د عمومی مدیر : ع ،
د اجرایی او مامورینو عمومی مدیر : ع ، گل سعید خان
د کنترول مدیر : ص ، محمد ابراهیم خان
د تفتیش د مدیریت کفیل : « ، سید مصطفی خان
د اورافو » » : « ، قدا محمد خان
د کتابخانې مدیر : « ، غلام جان خان

د کابل کالنۍ

د مطابعو عمومي مدير یت :	
عمومي مدير دليري رتبي يحيث	ع ، ص برهان الدين خان « کشکسکي »
فني مشاور	عزتمند محمد نوري
طباعتی مدير او د معاون کفيل	ص ، شیر احمد خان
د سکو کو مدير	ص ، محمد ابراهيم خان
د تصحيح مدير	ص ،
د « معاون »	ص ، غلام محي الدين خان « عارفی »
د زينکو گرافي مدير	ص ، عبدالغني خان
طباعتی متخصص	ص ، نور احمد خان
د تخنيکی فني مدير	عزتمند کويسکي
« اداري »	ص ، محمد اکبر خان
د خطاطی	ص ، سید محمد طاهر خان
د اجرايی	ص ، عبدالوکیل خان
د کنترول مدير	ص ، فيض محمد خان
د اجرايی معاون	ص ، غلام سرور خان
د کنترول	ص ، محمد رحيم خان
د زينکو گرافي	ص ، داد محمد خان
د طباعتی فني	ص ، محمد شريف خان

د کابل ولایت

و ، ج ، عبدالحکیم خان	د کابل د ولایت والی
ع ، ص ، عبدالوهاب خان	مستوفی
ح ، محمد آصف خان	د امنیتي قوماندان
ف ، عبدالجلیل خان	د مرافعی د محکمې قاضی
ع ، ص ، محمد نبی خان	د گمرک رئیس
« ، « ، عبدالقیماث خان	د تعمیراتو عمومی مدیر د دوهمی رتبی یحیث
« ، « ، عبدالباقیخان	د تجریراتو عمومی مدیر
ص ، عبدالهادی خان	د احصائی مدیر
« ، « ، علی محمد خان	« ، « د تفتیش مدیر
ح ، عبدالعزیز خان	د پولیسو سرمامور
« ، « ، محمد علیخان	د ژاندرمی غنډ مشر
ع ، محمد سرور خان	د قوماندانی د استخباراتو عمومی مدیر
ص ، سید بهاؤ الدینخان	د امنیتي مدیر
« ، « ، محمد امانخان	د حقوقو د مدیریت کفیل
ش ، محمد زامنخان	د حرکاتو د مدیریت کفیل
ص ، محمد انور خان	د قوماندانی د لوازمو د مدیریت کفیل
ش ، میر عباس خان	د محبس د انضباط د مدیریت «
ع ، عبدالاحد خان	د خارجی د چارو مدیر
ع ، محمد زامنخان	د کرهنی عمومی مدیر
« ، « ، محمد اسما عیل خان	د معارفو « «

د کابل د ولایت هر بوطه لوی حاکمان :

ع ، ع ، عبداللہ خان

د دایزنگی لوی حاکم

« ، « ، احمد علیخان

د لوگر « «

دهرات ولایت

ع ، ج ، عبد الله خان	نائب الحکومه
ع ، ص ، عبد الغفور خان	مستوفی
ح ، سردار محمد خان	دامنېي قوماندان
ف ، محمد عليخان	د مرافعی قاضی
ع ، ص ، محمد کریم خان	د کرهني د خانسکو آمر
ع ، ص ، حاجی احمد قليخان	د گمرک رئیس
ع ، غلام دستگیر خان	د مخا براتو لوی مدیر
« ، جلال الدينخان	د مالیات برعایداتو لوی مدیر
« ، محراب الدينخان	دیو هني لسوی مدیر
« ، فضل حق خان	د فواید عامي « »
ص ، عبداللطيف خان	د تحریراتو مدیر
« ، محمد آصف خان (سپیل)	د صحیبي « »
« ، محمد ناصر خان	د احصا ئیې « »
« ، رمضان خان	« » د تفتیش مدیر
« ، احمد ضیا خان	د مخا براتو اداری مدیر
« ، محمد اعظم خان	د لیليې دمکتب د مدیر کفیل
ع ، ص ، غلام یحیی خان	د بلديې رئیس
ع ، عزیز محمد خان	د اطاق تجارت رئیس
« ، نور احمدخان	د متازعاتو د فیصلو « »

د مزار شریف ولایت

ع ، ش ، س ، ع ، الله داد خان لمړی فرقه مشر	د نائب الحکومه کفیل او د عسکری قوماندان
.	معاون
.	مستوفی
ع ، ص ، غلام رسول خان	

دمزار شریف ولایت

د حدو دو دژاندرمی قوماندان	: ح ، محمد اسحق خان
د امنیې قوماندان	: ح ، محمد خواجه خان
د گمرک عمومی مدیر	: ع ، محمد صدیق خان
د معارفو مدیر	: ض ، محمد محسن خان
د تجریراتو مدیر	: ص ، عبد السمیع خان
د مراغی د محکمې قاضی	: ف ، مولوی محمد ابراهیم خان
د مغزیراتو عمومی مدیر	: ع ، عبدالاحد خان « فدائی »
د احصائیې مدیر	: ص ، محمد اسلم خان
د کرهنی مدیر	: ص ، عبدالرسول خان
د فواندعामी مدیر	: ص ،
د صحی مدیر اوسرطیب	: ص ، عبدالرحمن خان « حکیمی »
د معدن مدیر	: ص ، عبدالاحد خان
د عایداتو د مالیې مدیر	: ص ، محمد ابراهیم خان
د بلدئی رئیس	: ع ، ص سید محمد یونس خان

دمزار شریف ولایت مربوطه لوی حاکمان :

د شبرغان د لوی حاکم کفیل	: ع ، ع غلام علیخان
د بلخ لوی حاکم	:
د سمنگان لوی حاکم	: ع ، ع سراج الدینخان

د قطن ولایت

نائب الحکومه	: و ، ج ، محمد اسماعیل خان
مستوفی	: ع ، ص غلام حسن خان
د ژاندرمی قوماندان	:
د امنیې قوماندان	: ح ، حبیب الله خان
د معارفو مدیر د ۳ رتبې یحیث	: ع ، عبد الرسول خان
د کرهنی مدیر « » « »	: ع ، محمد صدیق خان

د کابل کالنی

د تحریر اتو د مدیر یت کفیل	: ص ، محمد افضل خان
د احصا چې مدیر	: ص ، محمد هما یون خان
د احصا نیې د تفتیش مدیر	: ص ، محمد انور خان
د نا قلینو مدیر	: ص ، نصر الله خان
د مساحت مدیر	: ص ، عبدالعزیز خان
د گمرک مدیر	: ص ، محمد ابراهیم خان
د معدن مدیر	: ص ، غلام داؤد خان
د چال د معدن عمومی مدیر	: ع ، عبدالو من خان
د کلفگان د مالگو د معدن مدیر	: ص ، عبدالرب خان
د صحیې مدیر او سرطیب	: ص ، د کتور محمد علیخان
د عایداتو د مالیې مدیر	: ص ، عبدالمجید خان
د جنگلاتو مدیر	: ص ، محمد شریف خان
د قطغن سر بو طه لوی حاکمان :	
د قندوز لوی حاکم	: ع ، غلام قادر خان
د تالقان لوی حاکم	: « ، » محمد محبوب خان
د بلخمری لوی حاکم	: « ، » حبیب الله خان

د جنوبی ولایت

تنظیمیه رئیس او عسکری قوماندان	: ع ، ش ، س ، غلام رسول خان
د تنظیمه ریاست معاون د دوهمی رتبیې پچیث	: ع ، ص ، پاینده محمد خان
مستوفی	: ع ، ص ، نور محمد خان
د تحریر اتو مدیر	: ص ، فیض محمد خان
د مرا فعی د محکمې قاضی	: ف ، فضل کریم خان
د امنیې قوماندان کفیل	: ش ، ا ، میر محمد خان
د مخصوص قلم مدیر	: ص ، محمد حسن خان
د گمرک مدیر	: ص ، محمد علیخان

ع ، عبد السلام خان	دمعارفو مدير ۳ رتبې يچيټ
ص ، محمد عظيم خان	دصحبې مدير
ص ، عبد الهادي خان	دقواند عامې مدير
ص ،	دمعا برو مدير
ص ، جمعه گسل خان	دمخا براتو مدير
ص ، محمد اسلم خان	دقبائلو مدير
ص ، عبد الغفور خان	دکرهني مدير
ص ، غوث الدين خان	داستخباراتو مدير
ع ، فيض محمد خان	دبلدني رئيس

د ميمني اعلي حکومت

ع ، ع ، ص سعا دتخان	اعلي حاکم
ع ، ص عبدالرحيم خان	سررشته دار
ف ، عبدالرحمن خان	دمرافعي دمچکمي قاضي
ش : محمد انور خان	داميني قوماندان
ح ، عبد الکریم خان	دژاندارمي قوماندان
ص ، عبد الرزاق خان	دمخا براتو مدير
ص ، محمد سرور خان	دصحبې سرطيب
ص ، صدر الدين خان	دگمرک مدير
ص ، عبد القدوس خان	دتحريراتو مامور
ص ، امين الله خان	داستخباراتو مامور
ص ، سيد مقيم خان	داحصائي مامور
ص ، آقا رحيم خان	دکرهني مامور

د فراه اعلي حکومت

ع ، ع ، ص سيد عبد الله خان	اعلي حاکم
ع ، مرزا عبد اللطيف خان	سررشته دار

ف ، محمد علیخان	د مرافعی د محکمې قاضی
ش ، غلام سخی خان	دامنیې قوماندان
ص ، عبد العزیز خان	د معارفو مدیر
ع ، عبدالاحد خان «عاطفی»	د صحیحې مدیر
ص ، محمد سرور خان	د فوآند عامې مدیر
ص ، عبد الرحیم خان	د کرهڼې مدیر
ص ، نور الدین خان	د مخا براتو مدیر
ص ، عبد البصیر خان	د تجریراتو مامور
ص ، امین الله خان	د گمرک مامور
ص ، محمد سرور خان	د احصائیې مامور
ص ، نور احمد خان	د عایداتو اود مالیې مامور

د بدخشان اعلیٰ حکومت

ع ، ع ، ص محمد سرور خان	اعلیٰ حاکم
ع ، عزیز احمد خان	سررشته دار
ف ، ملا محمد غوث خان	د مرافعی د محکمې قاضی
غ ، محمد انور خان	دامنیې قوماندان
ح ، عبدالغنی خان	د ژاندارمری غنومشر
ص ، حسن علیخان	د کرهڼې مدیر
ص ، امیر محمد خان	د صحیحې د مدیر کفیل
ص ، محمد اسحق خان	د مخا براتو مدیر
ص ، فضل الرحمن خان	د فوآند عامې مدیر
ص ، عبدالواحد خان	د احصائیې مامور
ص ، عبد العزیز خان	د تفتیش د احصائیې مامور
ص ، محمد نادر خان	د معارفو د مدیریت کفیل

د ملی شورا ریاست

الف - رئیس هیئت:

رئیس : ع ، ج عبدالهادی خان

« داوی »

لمری معین : ع ، ص عبدالرشید خان

دوهم « : « ، گیل باچا خان

« الفت »

لمری مشی : « ، عبد العظیم خان

« صافی »

دوهم « : « ، محمد کبیر خان

« عبرت »

دمجلس د تحریر اتو مامور:

ص ، محمد داؤد خان

د تفتیش دمدير کفيل:

ع ، ج عبدالهادی خان (داوی)

د ملی شورا رئیس

ص ، حافظ محمد انور خان

د کنترول مدیر : ص ، غلام دستگیر خان S.Ex. Abdul Hadi Khan

د اجرائی سرکاتر : « ، علی مرزا خان Davi Président du Conseil

د اوراقو مامور : « ، فیض محمد خان National

ب - داوومی دوری و کیلان :

د کابل دمر کتو و کیل : ع ، میر غلام محمد خان « غبار »

« : « ، دکتور عبدالرحمن خان « محمودی »

د چهاردهمی و کیبل د کابل د ولایت مربوط	:	ع ، عبدالمحمد خان
د کوهدامن و کیبل	:	» ، سیداحمد خان
د پغمان	:	» ، محمدایوبخان
د بگرامی	:	» ، محمدانور خان
د سروبی	:	» ، امیرمحمد خان
د بیکانر لنک	:	» ، سیدحبیب الله خان
د دایزنکی	:	» ، شاه مدار علیخان
د دایکنندی	:	» ، علی احمد خان
د لوگر	:	» ، سید گلاب شاه خان
د کلنگار د لوگر	:	» ، خواجه محمد رحیم خان
د ورود کو	:	» ، صاحبچان خان
د لعل و سر جنگل	:	» ، سیدمحمد اکبر خان
د شهرستان	:	» ، محمد موسی خان
د میدان	:	» ، نور علم خان
د بهسودو	:	» ، سید آقا خان
د قندهار د مرکز و کیبل	:	» ، عبدالحی خان « حبیبی »
د زمیندار و و کیبل د قندهار د ولایت مربوط	:	» ، تاج گل خان
د شنکی	:	» ، جلال الدینخان
د ارزگان	:	» ، خدایرحم خان
د ترنگ او جلدک	:	» ، خدا یرحم خان
د دایه و چویان	:	» ، درانی خان
د دهر اووت	:	» ، دوست محمد خان
د نواز د	:	» ، سلطان محمد خان
د شورایک	:	» ، سید محمد خان
د قلان	:	» ، شاد محمد خان
د اجرستان	:	» ، شیر محمد خان
د ارغنداو	:	» ، عبدالرؤف خان

د کابل کالنی

د خا کرېز و کابل د قندهار د ولايت مربوط	ع ،	غلام حسن خان
د دهله	» » »	لعل محمد خان
د گيزاب	» » »	لعل محمد خان
د گرمسېر	» » »	محمد ابراهيم خان
د کشک انخود	» » »	سردار محمد حيدر خان
د ارغستان	» » »	حاجي محمد خان
د سپېر بولدک	» » »	محمد شاه خان
د تيرين و کابل	» » »	محمد صادق خان
د گرشک	» » »	محمد صديق خان
د ريگستان د کوچيانو	» » »	محمود خان
د پنده و کابل	» » »	نصرالله خان
د پنجوانی	» » »	نور محمد خان
د پشت رود د کوچيانو	» » »	ولي محمد خان
د هرات د سرگسز و کابل	» :	صلاح الدين خان « سلجوقی »
د غور پسان و کابل د هرات ولايت مربوط	» :	حاجي احمد خان
د پرخېن	» » »	جان محمد خان
د پنججران	» » »	خدا يار خان
د شهرک	» » »	رسول داد خان
د قادس	» » »	محمد علي خان
د اوبو	» » »	سعد الدين خان
د تولک	» » »	سعيد محمد خان
د بادغيسات	» » »	سلطان محمد خان
د ادرس کن	» » »	سيد محمد خان
د پشتون زرغون	» » »	عبدالعجيب خان
د شين پنده	» » »	عبدالکریم خان
د کشک	» » »	عبدالله خان

د مرغاب	و کیل	د هرات د ولایت	مربوط	ع ،	عبدالملوک خان
د جلگی	»	»	»	»	عبدالواحد خان ، پیره
د زنده جان	»	»	»	»	عبداللہ خان
د گداری	»	»	»	»	سید محمد اعظم خان
د کوهستان	»	»	»	»	محمد افضل خان
د ژوند	»	»	»	»	محمد صدیق خان
د گلران	»	»	»	»	محمد علی شاه خان
د کرخ	»	»	»	»	سید میرحامد خان
د غور اتو	»	»	»	»	نجیب اللہ خان
د پسا بندو	»	»	»	»	دین محمد خان
د مزار شریف	د مرکز	و کیل		»	خال محمد خان «خسته»
د کشنده	و کیل	د مزار	د ولایت	مربوط	مرزا احمد مدنی خان
د بلخ	»	»	»	»	مجراب الدین خان
د شیرغان	»	»	»	»	محمد اسلام خان
د دولت آباد	»	»	»	»	محمد حسین خان
د سنکچارک	»	»	»	»	عبدالقهار خان
د نهر شاهی	»	»	»	»	محمد داؤد خان
د سرپل	»	»	»	»	محمد قاسم خان
د سمنگان	»	»	»	»	عصمت اللہ خان «شرقی»
د شور تپی	»	»	»	»	محمد مراد خان
د فرقین	»	»	»	»	محمد یوسف خان
د دره صوف	»	»	»	»	اشرف علی خان
د فطغن	د مرکز	و کیل		»	سید عمر خان
د قلمه زال	و کیل	د فطغن	د ولایت	مربوط	اختر محمد خان
د اندراب	»	»	»	»	عبدالاحد خان

د کابل کالنۍ

د تالقانو و کپل دقطن دولایت مربوط : « ، عبدالاول خان
د پلخمری

اوغوری » « « « « ، مرزا عبدالله خان

د قندوز » « « « ، عبدالحکیم خان

د نهرین » « « « ، عبدالغفور خان

د چایاب » « « « ، عبدالله خان

د چال او اشککوش » « « « ، عبدالوهاب خان

د حضرت

امام صاحب » « « « ، علی مراد خان

د خان آباد » « « « ، غلام حیدر خان

د فرخار » « « « ، میر محمد طاهر خان

د خوست

او فرنگک » « « « ، میر محمد عمر خان

د ینګی قلعه » « « « ، محمد نبی خان

د رستاق » « « « ، نجم الدینخان

د دوشی » « « « ، سخی امین خان

د قدرغیو و کپل د مشرقی د ولایت مربوط : « ، بسم الله خان

د خاص کهنه » « « « ، جلات خان

د خوکی » « « « ، عبدالنعم بود خان

د سرکانیو » « « « ، سید فقیر احمد خان

د شینوارو » « « « ، سید قدرت شاه خان

د اسماردمرکز » « « « ، محمد الله خان

د کامدیش

د لنه‌ی سین » « « « ، ملک محمد جان خان

د بیچ ددری و کپل » « « « ، مرزا محمد جانخان

د سرخرو » « « « ، محمد رفیق خان

د غلجانی حصارک و کیل د مشرقی د ولایت مربوط	:	ع . محمد زمانخان
د کنړ و د مرکز	»	»
د روداتو	»	»
د وایسگل	»	»
د اچین	»	»
د کامی	»	»
د کوز کسپ	»	»
د لغمان	»	»
د نورستان	»	»
د خوگیانو	»	»
د مومنددری	»	»
د ننګرهار	»	»
د کوچیو	»	»
د گز دیز و کیل د جنوبی د ولایت مربوط	:	» ، سعادت خان
د خوست د تنی	»	»
د نخاخو میدان	»	»
د جانی خیلو	»	»
د ارگون	»	»
د موسی خیلو	»	»
د ازری	»	»
د نخاخو	»	»
د زرمتم	»	»
د خمکینو	»	»
د سید کرم	»	»
د مخبرانو	»	»
د خوست	»	»

سالنامه کابل « ۵۰۰ » ب سپ دار محمد نظام، ر فتم محمد ن رجب علی هاجراییه پښتو ټولنه یوم ۳-۳-۲۹

دغلیجامی حصارک و کیل دمشرفی دولايت مربوط	: ع .	محمد زمانخان
دکنړو دمرکز	: « » « » « »	محمد صدیق خان
د رودانو	: « » « » « »	مرزا محمد عثمان خان
دوايگل	: « » « » « »	مرزا محمد عظیم خان
داچین	: « » « » « »	مرزا بهرام خان
دکامی	: « » « » « »	محمد فرخ شاه خان
دکوزکنړو	: « » « » « »	محمد موسی خان
دلنمان	: « » « » « »	محمد نسیم خان
دنورستان	: « » « » « »	مشک عالم خان
دخوگیانو	: « » « » « »	میراجا نغان
دمومنددری	: « » « » « »	ننگرهار خان
دننگرهار		
دکوچو	: « » « » « »	گل اصغر خان
دگزدیز و کیل دجنوبی دولايت مربوط	: « »	سعادت خان
دخوست دتنی	: « » « » « »	الله میر خان
دخاخو میدان	: « » « » « »	خجیو خان
دجانی خیلو	: « » « » « »	دردمند خان
دارگون	: « » « » « »	رزیم خان
دموسی خیلو	: « » « » « »	عمرشاه خان
دازری	: « » « » « »	عبدالوکیل خان
دخاخو	: « » « » « »	گلجانخان
دزرمت	: « » « » « »	محمد ابراهیم خان
دخمکزیو	: « » « » « »	میرزا محمد حسین خان
دسیدکرم	: « » « » « »	مقبل خان
دخدراڼو	: « » « » « »	میر حاتم خان
دخوست	: « » « » « »	میرزا محمد خان

د کابل کالنی

ع ، نظر محمد خان «نوا» سید ابوالخیر خان «قاری عبد الرؤف خان» «میرزا محمد اعظم خان» «محمد کریم خان» نزیهی «محمد یوسف خان» «سید محمد خان» دهقان	د میمنی دهر کز و کیل د شیرین تگاب و کیل د میمنی داعلی حکومت مربوط د درزاب و گزویان د پښتون کوټ د اندخوی د قیصار د بدخشان دمر کر و کیل د واخان و کیل د بدخشان داعلی حکومت مربوط د کشم د اشکاشم د درواز د جرم د فراه دمر کز و کیل د انار دری و کیل د فراه داعلی حکومت مربوط د بکواه د پغنا نسور د چاریکارو و کیل د پروان داعلی حکومت مربوط د جبل الراج د کوهستان د تگاب د بتگرام د سرخ و یارسا د نجراب د پنجشیر
---	--

د ملی شورا ریاست

د بامیانو	وکیل د پروان د اعلیٰ حکومت مربوط :	ع ، غلام فاروقخان
د صیغان و کهمرد	» » » »	: ، محمد یوسف خان
د غور بند	» » » »	: ، محمد کبیر خان
د غزنی د مرکز و کیل		: ، سید محمود خان
د قره باغ و کیل د غزنی د اعلیٰ حکومت مربوط		: ، شیر احمد خان
د اندرو	» » » »	: ، عبدالرب خان
د مقر	» » » »	: ، عبدالقیوم خان
د وازی خوا	» » » »	: ، محمد جمال خان
د جفتو	» » » »	: ، محمد طاهر خان
د کتواز	» » » »	: ، محمد شاه خان
د کتوازد کوچیانو	» » » »	: ، محمد یونس خان
د شرن	» » » »	: ، نیک محمد خان
د جاغوریو	» » » »	: ، غلام علیخان

د اعیانو مجلس

ع. ج. س. ع. فضل احمد خان «مجددی»

د اعیانو د مجلس رئیس

S. Ex Fazl Ahmad Khan

Président du Sénat

الف- رئیس هیئت:-

رئیس:

ع، ج، س، ع. فضل احمد خان «مجددی»
لمری- معین : ع، ص. عبدالجبار خان
دوهم معین :

ع، ص. حافظ عبدالغفار خان
د مجلس منشی :

ع، مرزا محمود خان

ب- د مجلس اعضاء :

عضو : ع، ص. محمود انور خان «بسمل»

» : » ، «محمد اسحق خان

» : » ، «خواجه جانگلخان

» : » ، «عبدالحكیم خان

» : » ، «عبدالغفور خان

» : » ، «حاجی معاذ الله خان

» : » ، «عبدالحكیم خان

» : » ، «شرف الدینخان

» : » ، «ایشان امان الدینخان

» : » ، «جان محمد خان

» : » ، «نظر محمد خان

عضو	: ع ، محمد مير خان
»	: » ، درويزه خان
»	: » ، حاجي عبدالحكيم خان
»	: » ، اخنذزاده محمد رسولخان
»	: » ، عبدالستار خان
»	: » ، علي احمد خان
»	: » ، محمد حسن خان
»	: » ، محمد اکبر خان

ج - اداري دوائر:

د تحرير اتو او د اوراقو مامور	: ص ، محمد حسين خان
د اجرائي مامور	: ص ، امام الدين خان
د کنترول »	: » محمد يونس خان

د دربار وزارت

وزیر:

ع، ج والا حضرت سردار احمد شاه خان
 لمری معین د وزیر په رتبی
 ع، ج محمد حیدر خان

دوهم معین:

ع، ص حاجی امین الله خان
 ناظم : ع، ص محمد آصف خان
 د مخصوص قلم ما مور:

ص، میر علی احمد خان
 د تشریفاتو مدیر:

ص، نعمت الله خان
 د تنظیماتو مدیر:

ص، محمد زمان خان

ع، ج والا حضرت سردار احمد شاه خان
 د دربار وزیر
 S. A. Ahmad Chah Khan
 Ministre de la Cour
 د کسټرول عمومی مدیر: ع، میر امام الدین خان
 د اجرایی مدیر: «، شیر احمد خان
 د تشریفاتو معاون: «، عبدالله خان
 «، «، «، غلام نبی خان

د ملو کانه د حضور د درملتون عمومی مدیر: ع، سیر عبدالغنی خان
 د تهریراتو او د اوراقو مدیر: ص، حافظ محمد عظیم خان

د نقلیې مدیر: «، میر اکبر خان

د خزانې: «، عبدالباقی خان

د کار خانی ناظر: «، محمد عثمان خان

د فراشاهی: «، عبدالرشید خان

دملو کانه ذات د حضور مصاحبین

د حضور مصاحب اود دولت وزیر : ع ، ج سردار احمد علیخان
» » : ع ، ص « محمد حکیم خان
» » : « ، « عبدالرزاق خان

شاهی دارالتحریر

سرمنشی : ع ، ج
معین اولمیری خان کنگی آمر دوهی رتبی یحیث : ع ، ص حافظ نور محمد خان
مشاور دلومیری رتبی یحیث : « ، « سراج الدین بخان « سعید »
دوهی خان کنگی مدیر ددریمی رتبی یحیث : « ، « عبدالقدوس خان
دخلمی » » » » : « ، « غلام قادر خان « مسکین »
دشخصی » » » » : « ، « محمد جعفر خان
دعرا یضو » » « دخلمی » : ص ، « عبدالنبی خان
دکتا بخانی مدیر » » : « ، « غلام حیدر خان
دشاهانه حضور کتا بدار اود رسامی
آمر دشبز می رتبی یحیث : « ، « محمد هما یون خان
دهمایونی حضور دپنتو دکورس معلم
ددریمی رتبی یحیث : ع ، مولوی صالح محمد خان

د داخلي روز نامو او مجلو ليکونکي

الف هرگز :

- د اصلاح روز نامه : مدير اوليکونکي ښاغلي محمد مجيب خان « فيروز »
- د انيس « » : « اودامتياز خاوند محمد يونس خان « حيران »
- د اريانا مياشتني مجله : « ښاغلي محمد ابراهيم خان « خليل »
- د کابل پنځلس ورځنۍ مجله : ليکونکي ښاغلي « پښوا »
- د اقتصاد « » « » : د انطباعاتو د عمومي مديريت له خوان شريزې
- د ژوندون « » « » : « » عبدالحکيم خان « نوري »
- د اردو مياشتني مجله : د رياست ارکان حرب له خوا خڅه نشر يزې
- د روغتيا « » : مدير اوليکونکي ښاغلي دکټور عبدالغني خان « افضل »
- د پښتون بزغ « » : مدير ښاغلي علي احمد خان « نعيمی »
- د افغانستان د دري مياشتني مجله : د نشریاتو د دريمي خانکي خڅه نشر يزې
- د پارسي اريانا دائره المعارف : د دائره المعارف دانجمن له خوا نشر يزې
- د پښتو « » « » : د پښتو ټولني له خوا نشر يزې
- د برک سبز د پنځلس ورځنۍ مجله : ليکونکي ښاغلي رشيد خان « لطيفی »
- د هيواد هفته وار جريده : مدير « غلام جيلانيخان « جلالی »
- د عرفان مجله : « » عبداللطيف خان « اريان »

ب- ولايات :

- د طلوع افغان د قندهار روز نامه : مدير ښاغلي محمد يوسف خان « ايازی »
- د اتفاق اسلام دهرات « » : « » عبدالعليخان « شایق » هروی

دداخلی په وزارت کښی نوی مقرری او ترفیع گوانی

ع.ص. سیدشمس الدینخان «مجرورح»
دقبائلو دریاست کهمیل

ع.ع. یح. ص. نصرالله خان
دشزنی اعلیٰ حاکم

ع.ع. ص. میر عبدالعزیز خان
دیروان اعلیٰ حاکم

میر یحییٰ یا یزیدہ محمد خان د جنوبی ولایت
د تنظیمی د ریاست معاون

میر محمد زمان خان د قبا ایلور د ریاست
د اوراقر عمومی مدیر

د داخلي روز نامو او مجلو ليکو نښکي

د مزار شريف د بيدار چه په	هفته كښي دوه وار نشرينږي
مدیر ښاغلی عبدالغفور خان « جبار خیل »	د قلعن اتحاد چه په هغه كښي دوه
» : « مير امين الدين خان « انصاري »	وار نشرينږي
د « كښل » محمد يونس خان « مراد »	دمشرفي اتحاد هفته كي جريده
» : « ياشده محمد خان « رو هيلی »	د جنوبی وړانگه » »
مدیر « محمد ناصر خان « کوهی »	د ميمنی ستوری » »
د « كښل » عبدالمنان خان « درد مند »	د فراه د سيستان » »
مدیر او ليکونکی ښاغلی محمد قاسم خان « واجد »	د بدخشان هفته كي جريده
» : « محمد ابراهيم خان « رجائي »	د هرات ادبي ماسشتنی مجله
» : « عبدالاحد خان « رفيم »	د مزار د بلخ » »

د افغانستان بانک

د عالی شورا هیئت :	د مجلس رئیس
ع، ج، ه، ع، عبدالمجید خان د ملی اقتصاد وزیر	د ریاست کښل
ع، ص، محمد عمر خان	معاون
» ، « غلام سخی خان	د ټولو خزانو خزانه دار
» ، « نظر محمد خان	د تفتیش عمومی مدیر
ع، سید اسحق خان	د مامورینو مدیر
ص، حفیظ الله خان	د تجریراتو مدیر
ص، محمد حیدر خان	د کنترول مدیر
ص، سید احمد هلیشاه خان	د محاسبی مدیر
ص، صالح محمد خان	د خارج د اړتیا طو د مدیریت کښل
ص، جنت لال خان	د داخلی خزانی
» ، « مانک چند	د اعتباراتو
» ، « عبدالغفور خان	د اوراقو مامور
» ، « محمد سهراب خان	د اسعارو د کتنی مامور
» ، « نیک محمد خان	

د افغانستان بانک نمایندگان :

د قندهار نمایندگی لوی مدیر : ع، صلاح الدینخان

دهرات نمایندگی دمدیریت کفیل : ص، جمعہ خان

دمزار » » » : ص، محمد یعقوبخان

د آفجی » » » : ص، حسام الدینخان

د اندخوی » » » : ص، محمد حسین خان

دملکی مامورینو د عمومی مجا کماتو ریاست

رئیس د لہری رتبی یجیٹ : ع، ص یار محمد خان

معاون : ع، ص محمد شفیع خان

قانونی مشاور :

د تجریراتو مامور : ص، غلام محمد خان

د تمیز د محکمی ریاست :

رئیس : د دې ریاست کارونه د عمومی مجا کماتو تر ریاست لاندی اجرا کبیری

عضو د دریمی یجیٹ : ع، محمد شریف خان « تره کبی »

: ص، عبدالله خان »

: «، فقیر محمد خان »

: «، میر غلام محمد خان »

: «، حبیب الله خان »

: «، جمشید خان سر کاتب

د هرافعی د محکمی ریاست :

رئیس د دریمی رتبی یجیٹ : ع، میر محمد شاه خان

عصو : ص، محمد عمر خان

: «، عبدالعزیز خان »

: «، محمد اسحق خان »

: «،

: «، سر کاتب

د محاسبانو د عمومی تفتیش ریاست

رئیس دلمړی	رتبې	پوځیت	ع ،
معاون	»	»	ص غلام مجتبی خان
صود ۳	»	»	» ، » ، » عزیز الله خان
»	»	»	» ، » ، » سید محمد ابراهیم خان «عالم شاهي»
»	»	»	» ، » ، » عبدالسلام خان
»	»	»	» ، » ، » محمد ابراهیم خان
د ۴	»	»	ص ، » ، » جلال الدینخان
»	»	»	» ، » ، » میر اعظم شاه خان
»	»	»	» ، » ، » عبدالقیخان
»	»	»	» ، » ، » محمد امین خان
»	»	»	» ، » ، » عبدالرحمن خان
»	»	»	» ، » ، » غلام دستگیر خان
»	»	»	» ، » ، » غوث الدینخان
»	»	»	» ، » ، » عبدالصمد خان
»	»	»	» ، » ، » عبدالرشید خان
د ۵	»	»	» ، » ، » عبدالخالق خان
»	»	»	» ، » ، » پیر محمد خان
»	»	»	» ، » ، » عبدالجسین خان
»	»	»	» ، » ، » گل احمد خان
»	»	»	» ، » ، » صالح محمد خان
»	»	»	» ، » ، » دین محمد خان
د تحریراتو د خانګی مدیر د څلورمې رتبې پوځیت: ، صالح محمد خان			

د اولمپیک ریاست :

رئیس

معاون

د مرکز د خانګی مدیر د څلورمې رتبې پوځیت : ص ، محمد عمر خان «تاتا»

د سپورتو د فابریکې مدیریت :

ص ، سیدعلی بابا خان

مدیر ده رتبې پوځیت

امور وزارت جلیله خارجة

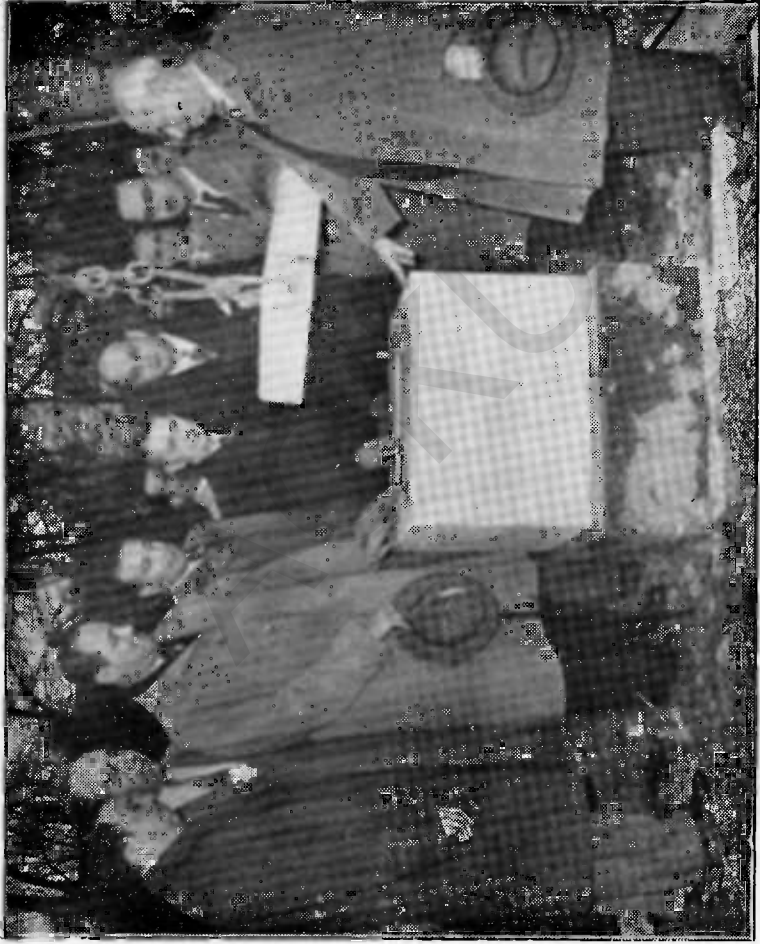
در ظرف سال ۱۳۲۸ اجرا آتی که بوزارت جلیله خارجة بعمل آمده ، اینک برخی از فقرات عمده آنرا که بدست آورده توانستیم بصورت اختصار جهت اطلاع خوانندگان محترم سالنامه در معرض نشر و اشاعه میگذاریم :

شعبه ۴ سیاسی :

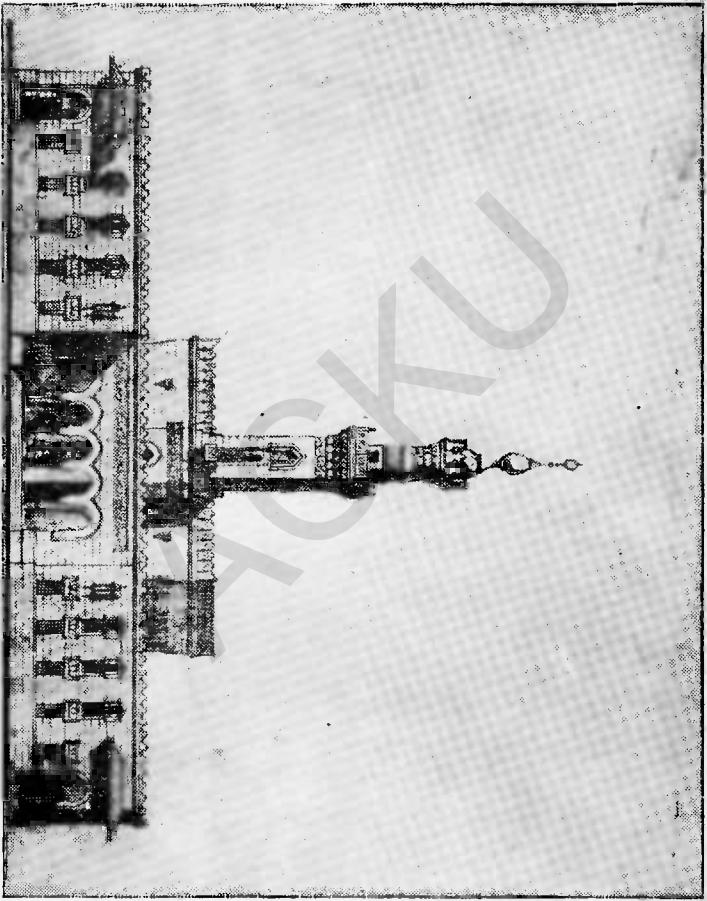
مفاهمة حکومت متبوعه با حکومت برازیل راجع به قیام مناسبات سیاسی طرفین .
سفیر کبیر افغانی در دهلی از صورت ملاقات خود با سفیر کبیر برازیل جهت به برقراری مناسبات طرفین شرحی را متذکر و خواهان هدایت و امر گردیده بود وزارت امور خارجه با اساس معاهده مؤدت که بین افغانستان و برازیل بتاريخ ۲۲ حوت ۱۳۱۱ در انقره با مضاء رسیده بود موضوع را به مجلس عالی وزراء عرض نمود مجلس عالی وزراء موضوع را تصویب و در فرمان مورخه ۱۹ دلو ۱۳۲۸ مقام منیع صدارت بوزارت امور خارجه چنین امر و ارشاد گردید که حکومت افغانستان به برقرار نمودن روابط سیاسی خود با حکومت برازیل موافقت و سفیر کبیر افغانستان در واشنگتن در عین زمان پوست وزارت مختاری افغانستان را در آنجا نیز به عهده بگیرد :

راجع به بنای مسجد مسلمین در واشنگتن :

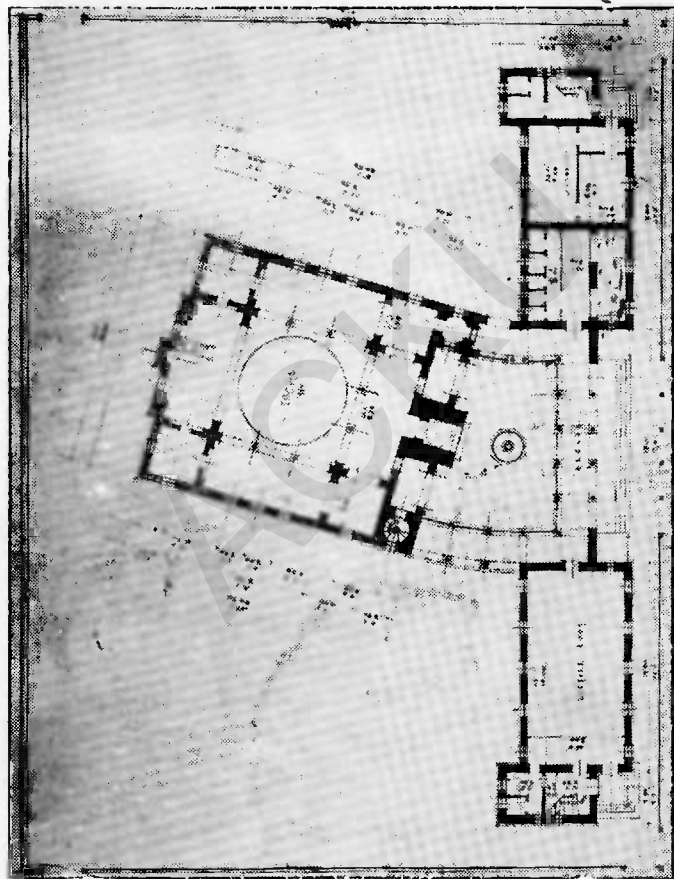
سفیر کبار و وزرای مختار اسلامی در واشنگتن با حرا از جمعیت مسلمین آنجا خواستند در واشنگتن مانند لندن - پاریس - برلین و غیره شهرها مسجدی را بناء نمایند چنانچه به روز سه شنبه ۱۱ جنوری ۱۹۴۹ بعد از ظهر اولین سنگ تهداب را در موقعی که تمام سفیر دول اسلامی عربیه سعودیه سوریه - مصر - و مستشار سفارت کبیر افغانی در واشنگتن - ایران - پاکستان - عراق - حضور داشتند گذاشته شد و بعد تمام سفراء و نمایندگان اسلامی در سفارت مصر اجتماع نموده و نسبت به انتخاب رئیس و معاونین آن و جمع آوری اعانه مذکور که باید از ممالک اسلامی با اساس و تناسبی که در دکومان مربوطه (یو - ن)

سفرای دول اسلامی بروز تہداب گنداری مسجد اسلامی در واشنگتن

مسجد جامع خراسان در مشهد

نقشه افتاده مسجد مشایش در اصفهان

ع : تاج الدین بختان و سز او شریف
و بادی مہندس و سز او بادی بخت

ع : سید محمد یونس خان و سز او شریف
و بادی رئیس

Round up of the First Part of the the third regular
Session of the general assembly 21 Septembre 12 Dec 1948 Paris

در صفحه ۱۶ فیصدی فید و حساب شده بردازند سهم افغانستان عبارت از مبلغ
۲۱۱۸۷ دالر امریکائی .

وزارت امور خارجه مراتب فوق را به مجلس عالی وزراء
با ضمایم آن تقدیم و خواهان امر و هدایت مجلس عالی گردید مجلس
عالی وزراء به فرمان ۸ حوت ۱۳۲۸ خود چنین امر و ارشاد فرمودند که
موضوع مذکور متن و رفقہ عرض به مجلس وزراء قرائت گردید مجلس وزراء
منظوری مبلغ ۲۱۱۸۷ دالر امریکائی را تصویب مینماید که در سال
۱۳۲۸ ضمیمه بودجه دولت بوزارت امور خارجه تخصیص داده شود .
وزارت امور خارجه از تصویب مجلس عالی وزراء و صورت منظوری مبلغ
فوق بسفارت کب برای افغانی در واشنگتن ابلاغ داشت .

ریاست امور بین المللی

اول مدیریت عمومی یونو

از انعقاد حصه اول سومین اسامبله عمومی ملل متحد بتاريخ ۲۱ سپتامبر ۱۹۴۸ که
جلسه آن در پاریس صورت گرفت و تا ۱۲ دسمبر تقریباً دو نیم ماه دوام نمود
با اطلاع فارئین محترم رسا نمیده بودیم. اینک يك حصه از جریانات عمده اسامبله
مذکور بسلسله گذشته جهت مزید معلومات فارئین تقدیم می شود :

در جمله فقرات عمده اسامبله متذکره یکی موضوع «اعلامیه حقوق بشر» بود
این اعلامیه در اواخر سال ۱۹۴۷ و نیمه اول سال ۱۹۴۸ از جانب کمیسیون حقوق
بشر به تفصیل تمام مذاکره و تدقیق گردیده بالاخره بشکل يك رایور در ختم جلسه
سوم کمیسیون مذکور بتاريخ ۲۸ جون ۱۹۴۸ به داخل (۲۸) ماده بشو رای
اقتصادی و اجتماعی یونو تقدیم و شو رای مذکور آنرا جهت تصویب با سامبله سوم
پیشنهاد کرده بود وقتا که اسامبله دائر و موضوع مذکور مطرح بحث قرار گرفت
مدت مدیدی در اطراف آن مشوره و مباحثه بعمل آمد تا آنکه بعضی ترمیمات بر آن

وارد و چند ماده بان ترمیمه نمود و بتاريخ ۷ دسمبر تصویب شد هیئت افغانی از متن مصوبه کمیسیون متذکره حقوق بشری که مختصرتر و واضحتر بوده بیشتر طرفداری نمود اما با (ماده ۱۶) مخصوصاً در قسمت تبدیل (دین) صریحاً مخالفت کرد، و اغلب ممالک اسلامی نیز بان حصه رای مخالف اظهار نمودند نماینده افغانی در خصوص آن ماده چنین اظهار داشت که: مطابق با اعتقادات دینی و اجتماعی مملکت افغانستان این حق را بخود محفوظ میدارد که دایر برین موضوع بر اساس قوانین اسلامی رفتار نماید در ختم مذاکرات و آغاز تصویب بر آن موضوع وقتاً که برای تمامیت آن رای گیری میشد نماینده افغانی ریزو روی (تخصیص) ذیل را قرائت نمود:

« آغای رئیس! هیئت ما کارهای کمیسیون حقوق بشر را تقدیر میکند و مسروریم از اینکه اعلامیه جهان شمول حقوق در شرف اجرا میباشد با در نظر گرفتن وضعیت حکومت که عیناً از ملت نمایندگی میکند، اقتضای دارم ریزو ذیل را پیش بنمایم:

از آنجا که ملت افغان جدا یا بند مذهب و دین خود هستند و به پرستش های اسلامی راسخ العقیده میباشد برای هیئت ما لازم است اعلام بدارد که راجع به بعضی فقرات چنانچه با اعتقادات دینی و ایدیو لوژی اجتماعی ما کاملاً مطابق بوده نمیتواند - ما این حق را بخود محفوظ میداریم تا آن پرستش های اسلامی را تطبیق کنیم که اساس موجودیت ملی و اجتماعی ما را تشکیل میدهد»

۲ :- در کنفرانس اداری تلگراف و تلیفون که بتاريخ ۱۸ می ۱۹۴۹ در گبران پلی یاریس انعقاد یافت افغانستان نیز در آن شمولیت داشت چنانچه اولاً «امیر محمد خان کتاب سفارت کبرای اعلام حضرت در یاریس بجهت مشاهد در آن کنفرانس معرفی گردید و چون کنفرانس مذکور مدت (۱۲) هفته رادر بر میگرفت و علاوه تا شمولیت نماینده فنی صلاحیت دار را از طرف افغانستان ایجاب مینمود تا برای تجدید نظر کنوانسیون بین المللی تلگرافی اتلانتیکستی (که در فقره (۱۲) تذکر یافته) رای داده بتواند بنا بران بناغلی محمد حسین خان مدیر عمومی فنی تلگراف وزارت مخابرات برای آن منظور از طرف وزارت موصوفه اعزام و در کنفرانس مذکور شمولیت ورزید.

۳ :- بتاريخ ۱۸ می ۱۹۴۸ کنفرانس بین المللی اداری را دیو در اطاق

کنگره چینو بعمل آمد حکومت افغانستان نیز از طرف اتحادیه بین المللی تلگرافی چینو ابرای شمولیت در کنفرانس مذکور دعوت گردید که در نتیجه بناغلی عبدالغفور خان شرر سر کاتب سفارتکبرای اعلیحضرت در پاریس بحیث مشاهد معرفی شد و چون بناغلی محمد حسین خان از کنفرانس متذکره تلگراف و تلیفون منعقدہ پاریس فراغت یافت در آن کنفرانس بحیث نماینده باصلاحیت افغانستان معرفی گردیده جهت امضاء تصاویر آن اعتبارنامه بناغلی موصوف هم بعنوان موبو راو رئیس کنفرانس مذکور از طرف این وزارت صادر گردید .

۴ - روز (۲۴) اکتو بر که بحیث روز تاسیس ملل متحده اتخاذ گردیده در هر سال بروز مذکور از طرف دول عضو جشن و ترتیبات استقبالیه گرفته میشود، امسال هم مثل سال گذشته استقبال سالگره چهارمین سال آن از طرف شعبات مربوط دوائر رسمی افغانستان اتخاذ گردید .

۵ - امسال هم افغانستان در اعانۀ بین المللی پناه گزینان فلسطین سهیم گردیده مبلغ دوهزار پوند به عنوان مستریارنستر معاون مدیر اعانۀ بین المللی پناه گزینان فلسطین در چینو ارسال نمود .

۶ - موعد قرارداد شعبۀ اعانۀ حمایتیہ اطفال بین المللی چون امسال بسر میرسد منشی عمومی ملل متحده در ضمن تشکر بیکه از امداد سال گذشته افغانستان جهت حمایتیہ اطفال بین المللی کرده بود خواهش نمود تا بقرار داد شعبۀ مذکور در افغانستان یکسال دیگر نیز ادامه داده شود با اثر آن مقامات صلاحیتدار دوام آن شعبه را برای یکسال دیگر نیز منظور فرمودند .

۷ - شعبۀ حمایتیہ اطفال بین المللی موسسۀ ملل متحده که مبلغ يك لک دالر را جهت امداد بوسسات صحی اطفال افغانستان پیشنهاد کرده بود از طرف شعبۀ صلاحیت دار آن منظور گردیده صورت قرار داد آن را باینو وزارت ارسال کرده اند که متعاقباً بوزار تجلیله صحیحه فرستاده شد تا توسط آن وزارت و ریاست روز نتون در زمینه امضای قرار داد مصارف پول متذکره اقدامات لازمه بعمل آید .

۸ - امسال روز (۱۰) دسمبر از طرف موسسۀ ملل متحده بحیث روز اعلامیہ حقوق بشر انتخاب گردید که بتقریب آن بتمامی ممالک عضو موسسۀ

متذکره از طرف منشی ملل متحده سفارش بعمل آمد تا جشن و ترتیبات استقبالیه اتخاذ گردد. لذا دار افغانستان نیز بتقریب اولین سالگره روز اعلامیه حقوق بشر از طرف ریاست مستقل مطبوعات ترتیبات و انتشارات لازمه صورت گرفت.

۹- پرئسیپهای اعلامیه حقوق بشر که از طرف کمیسیون حقوق بشر ملل متحده مورد غور فرار داده شد پیشنهاد گردید تا یس از تصویب جنرال اسمبله بصورت يك کنوانسیون ترتیب و مورد امضای دول عصر قرارداد شود. چون اوراق و اسناد مربوطه از طرف مقامات صلاحیت دار گذارش یافت منظور فرمودند تا عندالموقع نماینده دایمی افغانستان در یونو به کنوانسیون مذکور امضاء نماید.

۱۰- پیشنهادیکه از طرف ریاست مستقل مطبوعات در خصوص رسمیت شناختن آژانس باخترا در جمله آژانس های بین المللی به موسسه ملل متحده بعمل آمده بود. بالاخره منشی عمومی موسسه مذکور پیشنهاد متذکره را پذیرفته آژانس باخترا را در جمله آژانس های بین المللی معرفی نمود.

۱۱- حسه دوم اسمبله عمومی سوم که بتاريخ ۵ اپریل ۱۹۴۹ در نشنگ میدوز انعقاد یافت اجلاس آن مدت شش هفته را دربر گرفته بتاريخ ۱۸ ماه می ۱۹۴۹ خاتمه یافت. رئیس اسمبله مذکور داکتر ایوات وزیر خارجه استرالیا بود.

ذواتیکه درین اسمبله از طرف افغانستان شمولیت و تمثیل نموده اند قرار ذیل اند :

الف : ع، ج و الاحضرت سردار محمد نعیم خان سفیر کبیر اعلی حضرت در واشنگتن بحیث رئیس هیئت نماینده اول.

ب : ع، ج، عبد الحمید خان عزیز نماینده دایمی افغانستان در یونو بحیث نماینده دوم.

ج : ع عبد الرحمن خان پوواک آتشه سفارت کبیرای موصوفه بحیث نماینده سوم.

۱۲- کمیته مربوطه اسمبله عمومی بتاريخ ۲۸ اپریل ۱۹۴۹ در جلسه نمبر (۱۹۹) خویش راجع به تشکیل کمیسیونهای تحقیقی و آشتی تصویبی بعمل آورد که بااساس آن توسط دارالانشای ملل متحده از هر مملکت عضو خواهش گردید

که آسامی پنچنفر از دیپلوما تها و اشخاص با تجربه خود را طبق شرایط و مقررات تصویب مذکور جهت معرفی به کمیسیونهای تحقیقی و آشتی به دارالانشای یونو اطلاع دهند. کمیسیونهای مذکور که مطابق اساسات منشور ملل متحده برای پیشبرد صلح و آرامش بین المللی تشکیل یافته در موقع تنازعات بین ممالک جهت موافقت و آشتی و رفع منافقات آن ممالک مؤظف میگرددند با اساس خواهش دارالانشا که از افغانستان نیز بعمل آمد ذوات ذیل نظر بموافقات خود شان جهت منظور فوق الذکر معرفی گردیدند :

الف : ع، ج، ا، ع والا حضرت سردار محمد نعیم خان وزیر فواید عامه .

ب : ع، ج، ا، ع، عبدالمجید خان وزیر اقتصاد ملی .

ج : ع، ج، س، ا، فیض محمد خان وزیر معارف .

د : ع، ج، نجیب الله خان سفیر کبیر اعلیحضرت در دهلی جدید .

۱۳ :- پروژة اسناد تحت اندک کر از طرف مجلس اقوام سابقه در سال ۱۹۳۷

ترتیب و در نظر بود تا آنرا به تصویب اساسیة عمومی ۱۹۴۰ مجلس مذکور رسانیده نمایندگان ممالک عضو آنرا امضاء نمایند؛ اما حدوث جنگ بین المللی موجب التوای آن شد. چون موضوعات مذکور بعد از مجازة متذکره در جمله دیگر سوابق جامعه ملل متحده به مرسته ملل متحده ارجاع گردید مورد غورو دقت شعبه مربوطه موسسه مذکور مخصوصاً شورای اقتصادی و اجتماعی واقع و جهت تکمیل آن اقدامات بعمل آمد. اسناد متذکره بعد از تکمیل از طرف ملل متحده قرار ذیل اند :

الف : پروتو کول نرمیم موافقه بین المللی مورخه ۱۸ می ۱۹۰۴ امضاء

شده پاریس، راجع به انستداد فروش برده سفید پوست .

ب : کنوانسیون بین المللی مورخه ۴ می ۱۹۱۰ امضاء شده پاریس راجع

بانستداد فروش برده سفید پوست .

ج : پروتو کول انستداد نشریات فحش و قبیحه مورخه ۴ می ۱۹۱۰ امضا

شده پاریس. چون مراتب اسناد فوق الذکر در یونو به پایه تکمیل رسید دارالانشای ملل متحده به ممالک عضو راجع به امضا و التجاق به کنوانسیونها

و پروتو کولهای اسناد متذکره توصیه نموده که درین نزدیکیها پس از آنکه اسناد مذکور طرف مطالعه وزارت امور خارجه قرار گرفت به امضاء و التعمین آن از طرف حکومت متبوع نماینده افغانی در یونو صلاحیت داده شد تا عندالموقع به اسناد سه گانه فوق الذکر امضاء نماید .

۱۴- فراریکه فوقاً تذکر یافت تصویب کنوانسیون راجع بانسداد قهجه گی ودلالی و استفاده از فاحشه گیری دیگران نیز بتاريخ ۲۳ جولائی ۱۹۴۹ از طرف شورای اقتصادی واجتماعی تحت ریز ولوشن نمبر ۲۴۳ صورت گرفت که متعاقباً نسبت بامضای آن از طرف نماینده های حکومت عضو توسط دارالانشای ملل متحده سفارش بعمل آمد که پس از مطالبه و تصویب آن از مقامات ذیصلاحیت حکومت متبوعه نماینده افغانی در یونو اختیار داده شد تا به کنوانسیون متذکره از طرف افغانستان امضاء نماید ،

۱۵- جنرال اسامبله نظر به تصمیم نمبر ۲۰۰ مصوبه مؤرخه ۴ دسمبر ۱۹۴۸ خویش راجع به ترفی اوضاع اقتصادی ممالک عقب مانده که امداد تخنیکي را باین ممالک منظور کرده بود باساس آن از طرف افغانستان نیز جهت استفاده از امداد متذکره ملل متحده به دارالانشای موسسه مذکور خواهش و مطالبه بعمل آمد . در نتیجه درخواست ما پذیرفته شد و مقرر گردید تا چند نفر متخصصین از طرف شعبه اقتصادی آن موسسه با افغانستان آمده در اموریکه به امداد متذکره ضرورت داریم مفاهمه و داخل اقدامات عملی گردند. در خصوص ویزه و فراهم نمودن غیره تسهیلات آمدن متخصصین مذکور سفارت کبرای افغانی در واشنگتن هدایت لازم داده شده است. در زمینه امداد مذکور مسائل عمده پیشبرد اقتصادی افغانستان استخراج بطورول وغیره معادن در نظر گرفته شده است .

۱۶- درخواست افغانستان جهت شمولیت به موسسه اغذیه و زراعت (F.A.O) پذیرفته شد چنانچه برای شمولیت نماینده افغانستان در جلسات موسسه مذکور حاج عبدالحمید خان عزیز معرفی و اعتبارنامه تلگرافی شان بعنوان مستر نوریس داد مدیر عمومی موسسه اغذیه و زراعت باین عبارت صادر گردید که : - بجلا لته آب

موصوف صلاحیت کامل داده شد تا اساسنامه اف. ای. او. را قبول و امضاء نموده در جلساتی آن از طرف افغانستان تمثیل نمایند.

باساس آن شاعلی عبدالجمیدخان عزیز به واشنگتن رفته و وظایف متذکره را انجام نمودند. قرار معلوم مستر نوریس داد مدیر عمومی موصوف در هنگام مسافرت بشرق میانه که در ماه اپریل (۱۹۵۰) صورت خواهد گرفت با افغانستان نیز جهت معاینه اوضاع زراعتی افغانستان و مذاکرات راجع به امداد در زمینه پیشبرد امور زراعتی خواهد آمد.

۱۷- انعقاد چهارمین اسامبله عمومی ملل متحده در لیکسیکس بتاريخ ۲۰ سپتامبر شروع و بتاريخ ۱۰ دسامبر ۱۹۴۹ اختتام پذیرفت. کرسی ریاست این اسامبله را جنرال رومولو نماینده دائمی و رئیس هیئت فیلداین در اسامبله مذکور اجرا نمود. درین اسامبله که ۵۶ جلسه عمومی ۴۹۶ جلسه فرعی صورت گرفت به (۶۸) موضوع واریسی گردید. عموماً درین اسامبله زدوخورد بین بلوک شرقی و غربی کمتر بوده و جنرال رومولو وقتی بر ریاست آن انتخاب شد اظهار نمود: امیدوار است که این اسامبله عمومی را اسامبله صلح خوانده بتواند. اما متأسفانه این آرزوی او بر نیامد و آنقدر که نمایندگان منتظر بودند در تخفیف کشیدگی بین دو بلوک متخالف کامیابی حاصل نمود.

- مشکل عمده و حل ناشدنی این دو بلوک فعلاً مسئله کنترل انرژی اتمیک است و مخصوصاً بعد از آنکه ترومن اعلام نمود که در روسیه نیز انفلاق اتمیک صورت گرفته، اوضاع بین المللی تبدیل و همه نماینده ها بشدت ضرورت مفاهمه را برای این مطلب حس مینمودند به سعی و کوششهای زیادی از طرف رئیس اسامبله و منشی عمومی برای آنکه راه حلی پیدا شود، صورت گرفت، مگر در وضعیت طرفین فرقی پیدا نشده و اوضاع و کشیدگی همانطور است که بود، منتها درین اسامبله عمومی لهجه مستر ویشنسکی و نماینده های شوروی کمی نرم و نطق های شان کوتاه تر بود و همین هم باعث شد که مجمع عمومی بوقت معینه خاتمه یابد.

بصورت عمومی موضوعات این اسامبله نسبت بسایر اسامبله های عمومی زیادتر بود. امامت آن از اندازه معینه بیشتر طول نکشید تصمیمات عمده آن راجع بموضوعات ذیل بعمل آمد:

۱. استقلال لیبیا و سومالی لیند .
۲. تحقیقات راجع به آرزو و خواهش مردم آسترلیا در خصوص آینده آن سرزمین .
۳. پروگرام امداد تسکینگی برای ممالک بس مانده .
۴. پلان برای بهبود پناه گزینان فلسطین .
۵. بین المللی ساختن شهر بیت المقدس ،
۶. تصویب کنوانسیون انسداد فجاشی .
۷. تصویب اساسهای صلح .

۸ درخواست از دول عضو با وجود مشکلات برای ادامه مذاکرات ا تو میک و تقلیل اسلحه .

مسأله لیکه راجع به آن تصویبی بعمل آمد قرار فوق بود که دلچسب تر از همه مسئله آینده مستعمرات سابق ایتالیا است، که اینک خلاصه تصویب متذکره راجعت مزید اطلاع قارئین محترم عرض مینمائیم، زیرا این مسئله نسبت بهمه برای دول اسلامی و عربی و عموماً برای دول افریقائی های و آسیائی قابل اهمیت است. چون مسئله مستعمرات مذکور در چندین اجلاس اسامبله های گذشته مطرح مباحثه و مذاکره فرار گرفته و هیچک فیصله راجع به آن بعمل آمده نتوانست، لذا درین اسامبله چهار دوات امضاء کنندنده صلح ایتالیا (امریکا ، روسیه ، برطانیه ، و فرانسه) مسئله را به یونو سیرد ند و پیش از پیش تعهد نمودند که فیصله جنرال اسامبله را در آن مورد قبول و اجرا کنند .

جنرال اسامبله برای لیبیا قبل از شروع سنه ۱۹۵۲ و برای سومالی لیند قبل از سنه ۱۹۶۰ آزادی را قایل شد . برای تحقیق آرزو و خواهش مردم استریا یک کمیسیون خواهد فرستاد . باستانی فیزان که تحت اداره فرانسه میباشد ، تمام این مقبوضات فعلاً تحت اداره انگلستان است . زرلوشن را جمع باین مطلب درسه حصه ترتیب شده . و با ۴۸ رأی طرفدار که افغانستان نیز در آن شامل است و یک رأی مخالف از طرف حبشه و ایستانسیمون (روسیه سفید ، چکوسلواکیا ، فرانسه نیوزیلند ، یولیند ، سویدن ، اوکراین و شوروی) تصویب گردید . توسط همین زرلوشن جنرال اسامبله تصویب نمود که لیبیا مشتمل

سریناٹیسکا، تریپولتانيا و فيزان دولت واحد و مستقلى را تشكيل خواهد نمود و استقلال آن هر قدر زودتر و بهر حال قبل از اول جنورى ۱۹۵۲ عملی خواهد شد . موضوع ديگرىکه درين اسامبله مورد تصويب قرار گرفت و اطلاع آن شايد مورد دلچسبى قارئین محترم واقع شود عبارت است از حل قضيه بيت المقدس مسله اين شهر که برای يبروان هر سه دين يعنى مسلمانان و مسيحيون و يهوديها طرف علاقه و اعتنائى زياد است بالاخره پس از مدت‌ها تنازع و اختلاف توسط اسامبله اخيره حل گرديد .

مسله شهر مذکور هنگاميکه در برابر كميته خصوصى قرار گرفت راجع به آن دو مفكوره موجود بود :

اول : اينسکه زرولوشن مؤرخه ۲۹ نومبر ۱۹۴۷ و مورخه ۱۹۴۸ راجع به بين المللى شدن شهر بيت المقدس بايد عملی گردد . طرفداران اين نظريه تمام ممالك اسلامى (غير از ترانس جوردان) و تمام کونستها وعده از امريکاي لاتين بود .

دوم : برخى وضعيت کنونى شهر بيت المقدس را با وضعيت و فضاي دو سال پيش که طبق آن محتويات تصميم نامه ۲۹ نومبر ۱۹۴۷ ترتيب يافته بود بسکلى متفاوت دانسته تطبيق آن مطالب را که يونايتيد نيشنز بين المللى شدن بيت المقدس را با اساس آن در نظر داشت در حال موجوده ناممکن ميدانستند ، طرفداران اين نظريه اسرائيل، انگلستان ، اتازونى و برخى از ممالك امريکائى لاتين بود .

تمامى تصميمات و نظريات متعدد راجع باين موضوع بالاخره به «سب كميتى» ارجاع گرديد تا تصميمى را که مناسب دانند پيشهاد نمايند اما من بعد (سب كميته) متذکره در نتيجه تصميم نامه استراليا را راجع به بين المللى شدن شهر مذکور با (۹) رأى مقابل (۶) و (۲) رأى بى طرف قبول و براى مذاکره و مباحثه به كميته خصوصى سياسى تقديم نمود . كميته سياسى مجدداً درين زمينه شروع بنذاکره نموده ، هر چند که اسرائيل و هوا خواهان او جديداً با مفكوره بين المللى شدن مخالفت کردند ولى اکثريت آرا چون به آن موافق بود پيشهاد متذکره استراليا با (۳۵) رأى موافق و (۱۳) رأى

۱۸ : درین اواخر ع، ج، س، ا، عبدالجسین خان عزیز برتبهٔ سفیر کبیر بحیث نمایندهٔ فوق العاده و دایمی افغانستان در موسسه ملل متحده مقرر و اعتماد نامهٔ شان بعنوان مستر تریگولی سکرتر جنرال موسسهٔ موصوفه صادر گردید .

۱۹ : تصمیم نمبر ۲۰۰ (۳) ~~تصویر~~ بتاریخ ۴ دسمبر ۱۹۴۸ از طرف جنرال اسامبله تصویب گردید راجع بامداد تخنیککی به مالک عقب ماندهٔ اعضای موسسه ملل متحده بوده که در جملهٔ آن امداد پذیرفتن متخصصین آن مالک جهت ستاز در شعبهٔ مربوطهٔ شان از طرف آن موسسه و به مخارج آن موسسه نیز میباشد. نظر باین تصویب همه ساله برای یک تعداد متخصصین حکومت عضو موقع داده میشود که اسمای خود را ذریعهٔ نمایندگی حکومت مربوطهٔ خویش جهت ستاز معرفی نمایند. موسسهٔ ملل متحده متخصصین مذکور را بادر نظر گرفتن تخصص و زبان فهمی شان توسط خود موسسه و یا بذریعهٔ ایجنسیهای اقتصادی به مالک اروپائی و یا در خود امریکاطوری مناسب دانند اعزام مینمایند تا در شقوق مربوطهٔ خویش در ظرف مدت معینہ مطالعات نمایند، تمامی مخارج آنها باستثنای مصارف رفتن و مجدداً مراجعت کردن بوطن از طرف موسسهٔ موصوف پرداخته میشود .

سال گذشته چون فرصت تنگ بوده از طرف افغانستان برای استفاده از آن معاونت داوطلبی شده نتوانست . اما در پروگرام امسال (۱۹۵۰) از طرف بعضی دوایر افغانستان در نظر گرفته شده که از امداد متذکره استفاده نمایند، چنانچه فعلاً از طرف وزارت معادن و دوفنر و از طرف وزارت مخبرات هم دوفنر متخصصین مربوطهٔ شان توسط این وزارت و نمایندگی افغانی در یونو به منشی عمومی ملل متحده معرفی و از آمادگی متخصصین مذکور جهت ستاز در قسمتهای تخصص شان اطلاع داده شده است. امید است که متخصصین موصوف افغانی بعد از طی مراتبی که برای پذیرفتن شان بعمل می آید عنقریب جهت ستاز بصوب منزل مقصود عازم گردند .

دوم : مدیریت عمومي کنفرانسها :

اجراآت سال ۱۳۲۸ مدیریت عمومي کنفرانس های ریاست امور بین المللی وزارت امور خارجه قرار ذیل توضیح میباشد .

در سال ۱۳۲۸ حکومت افغانستان در یککده مجالس بین المللی مدعو نمایندگان افغانی در مجالس مذکور شامل و نتایج و تصاویر این مجالس توسط نماینده های افغانی و یا خود مدیریت عمومي کنفرانسها بدست آمده مورد مطالعه حکومت متبوعه قرار گرفته و امید است از آن استفاده های لازمه بعمل آورده شود .

۱ : ع، ص، داکتر غلام فاروق خان معین وزارت صحیه و آقای داکتر عبدالظاهر خان سرطیب شفاخانه بلدیة به کنفرانس امور صحی که بتاريخ ۱۲ جون ۱۹۴۹ در شهر روما انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .

۲ : ع، عبدالباقي خان مدیر عمومي نشریات ریاست مطبوعات به کنفرانس تعلیم جوانان روستائی کشور های آسیائی که بتاريخ ۱۰ عقرب الی ۲۲ قوس ۱۳۲۸ در هند انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .

۳ : ع، ص، غلام محمد خان مستشار سفارت کبیرای اعلی حضرت در دهلی و آقای عبدالستار خان شالیزی کفیل مدیریت عمومي کار و کارگر به کنفرانس کار و کارگر که بتاريخ ۶ جون ۱۹۴۹ در چینوا انعقاد یافته شمولیت ورزیده بودند .

۴ - ع، ص، داکتر غلام فاروق خان معین وزارت صحیه و آقای داکتر عبدالظاهر خان سرطیب شفاخانه بلدیة به کنفرانس جراحی بین المللی که بتاريخ ۱۰ الی ۱۵ اکتوبر ۱۹۴۹ در اضلاع متحده امریکا انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .

۵ - ع، ص، داکتر محمد انس خان رئیس پوهنتون به کنفرانس بین المللی مصارف که از تاریخ ۱۲ الی ۱۴ جولائی ۱۹۴۹ در چینوا انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .

۶ - ع، ص، داکتر محمد انس خان رئیس پوهنتون به کنفرانس بین المللی چهارمین کنفرانس یونسکو که بتاريخ ۱۹ ستمبر الی ۱۵ اکتوبر ۱۹۴۹ در پاریس انعقاد یافته بود شمولیت ورزیده بودند .

- ۷- ع، ج، نجیب الله خان سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در هند به کنفرانس صلح جویان جهان که به هفته اول دسمبر ۱۹۴۹ در بنکال غربی انعقاد یافت شمولیت ورزیدند .
- ۸- آفای محمد یعقوب خان مدیر عمومی بانک ملی در کابل و آفای محمد انور خان مدیر بانک ملی در کراچی به صفت نماینده های غیر رسمی و بطور مشاهد در کنفرانس اقتصادی ممالک اسلامی که بتاريخ ۲۵ نومبر ۱۹۴۹ در کراچی انعقاد یافته بود شمولیت ورزیدند .
- ۹- ع، ج، ا، ع، سردار محمد داؤد خان سفیر کبیر اعلیحضرت همایونی در پاریس به کنفرانس دیپلوما تیکی ژینو از تاریخ ۱۸ اپریل الی ۲۰ می ۴۹ بعثت رئیس هیئت افغانستان تشریف داشتند و بعد از چندی به امر مرکز عازم کابل گردیده و به عوض شان جلالتمآب محمد عثمانخان وزیر مختار روم به کنفرانس مذکور اشتراک ورزید و بتاريخ ۸ دسامبر ۱۹۴۹ به موافقت و کتوانسیو نهایی جلسه مذکور امضا نمودند .
- ۱۰- ع، عبدالستارخان شالیزی کفیل مدیریت عمومی کار و کارگر به کنفرانس کار و کارگر که بتاريخ ۱۶ جنوری ۱۹۵۰ در سیلون انعقاد گردید شمولیت ورزیدند .
- ۱۱- ح، عبدالرزاق خان کفیل قوماندانی هوایی وب، عبدالستارخان سر میخانیک طیاره که بتاريخ ۲۹ اپریل الی ۱۵ می ۱۹۴۹ به نمایش مختلف تپهای طیارات فرانسوی در پاریس شمولیت ورزیدند .
- ۱۲- شمولیت ع، ص، غلام فاروق خان معین وزارت صحیه و آفای عبدالظاهرخان سرطبیب شفاخانه بلدیہ به کنفرانس ادویة عسکری که بتاريخ ۲۳ تا ۲۹ اکتوبر در شهر نکسیکو انعقاد یافته بود شمولیت داشتند .
- ۱۳- از عرصه زیادی را جع بروی کار آمدن سرویس فضائی ملکی بین دولتین افغانستان و ایران مذاکرات جاری بود . در سنه ۱۳۲۵ بین جلالتمآب نجیب الله خان نماینده افغانستان در کنفرانس فضائی بین المللی قاهره و آفای محمود جم سفیر کبیر ایران در قاهره معاهده فضائی ملکی امضاء و معاهده مذکور تا چندی قبل نظر به باره معاذیر ملتوی بود .

درین اواخر به خواهش مجدد حکومت ایران هیئتی برای مذاکره بروی کار آمدن سرویس فضائی مسلکی تعیین گردید. از طرف افغانستان تحت ریاست ع. ج. عبدالله خان وزیر مخابرات سابقه و عضویت ع. ص. جلال الدینخان طرزی رئیس امور بین المللی وح، عبدالرزاق خان کفیل قوماندانی فضائی و آقای عبدالحمید خان مخمور کفیل مدیریت اقتصادی وزارت امور خارجه و از طرف حکومت ایران آقای احمد شفیق رئیس هواپیمائی کشوری ایران و آقای مهندس موشنگ افشار رئیس فنی شرکت سهامی هواپیمائی ایران با حضور داشتن جلالتمآب آقای مسعود انصاری سفیر کبیر ایران در کابل مذاکرات طولانی بعمل آمده و پس از یک سلسله مباحثات هیئت طرفین بتاريخ ۲۸ سنبله با تسکاه معا هده فوق وباساس رویه متقابله موافقت نامه را جمع بتاسیس سرویس فضائی مسلکی بین کابل وطهران بامضاء رسید، چنانچه فعلا در هر یانزده روز طیاره شرکت فضائی ایران بکابل رفت و آمد مینماید. در موافقت نامه فوق قید شده که فعلا قرارداد منعقد قاهره که بین آقای نجیب الله خان ومحمود جم بامضا رسیده است اجرا و مورد عمل قرار گیرد واگر برای تکمیل قرارداد مذکور مواد اصلاحی ویا اضافی لزوم افتد ضمن یادداشت های متبادله که ضمیمه فرار داد مذکور محسوب خواهد شد بعمل خواهد آمد، چنانچه فعلا قرارداد مذکور تحت غور و بررسی مقامات مربوطه دولت یاد شاهی افغانستان میباشد.

سوم. شعبه حقوق و معاهدات

۱- موافقه نامه سرحدی افغانستان وشوروی منعقد ۲۳ جوزا ۱۳۲۵ که از طرف شعبه حقوق و معاهدات طبق قانون یونو بغرض ثبت یونو ارسال شده بود بتاريخ موافقه نامه مذکور قرار تصدیق نامه نمبر ۱۳۳۴ جنرال سکرترتسری یونایتد نیشنز تحت نمبر ۴۷۶ به ثبت رسیده است.

۲- قرارداد رادیو تلگرافی بین افغانستان وهندوستان بتاريخ ۲۲ قوس ۱۳۲۸ بین ع. ج. غلام محمد خان وزیر مخابرات و جلالتمآب وننگ کماندر روپ چند سفیر کبیر دولت هند در کابل امضا گردیده است.

۳- قرارداد رادیو تلیگرافی بین افغانستان و هندوستان منعقدۀ ۲۲ قوس ۱۳۲۸
بفرض ثبت یونو ارسال شده است .

۴- معاهدۀ مودت بین افغانستان و هندوستان بتاريخ ۴ جنوری ۱۹۵۰ مطابق
۱۴ جدی ۱۳۲۸ بین ع، ج، نجیب الله خان سفیر کبیر افغانی در هندوستان و جناب
بندت جواهر لال نهرو وزیر خارجه و صدراعظم هندوستان در دلهلی جدید امضاء
گردیده است .

۵- بتاريخ ۲۴ اسد ۱۳۲۸ قرار داد یککه ع، ج، نجیب الله خان سفیر کبیر
افغانی بنام افغانستان بتاريخ ۸ دسامبر ۱۹۴۸ در بیروت با موسسۀ یونسکو امضاء
نموده اند جهت ثبت یونو ارسال شده است .

ریاست تشریفات

الف :- تبدیل و ترفیع وزارت مختاری های افغانی در پاریس و وزارت مختاری
فرانسه در کابل سفارت کبار .

ب :- ورود سفرای کبار و وزرای مختار خارجی بسکابل .

پ :- سوانح مختصر سفرای کبار و وزرای مختار خارجی در کابل

معلومات متفرقه

الف :- تقرر دو نفر قونسل های هند در جلال آباد و قندهار .

ب :- تقرر نمایندگان سیاسی افغانستان بممالک دول متجا به بدوره سال ۱۳۲۸

الف :- تبدیل و ترفیع

۱- حکومت افغانستان و دولت جمهوریه فرانسه فیصله نمودند تا وزارت مختاری های
طرفین بتاريخ ۱۵ می سفارت کبار تبدیل و دولت جمهوری فرانسه جلالتہ آب
آقای هانری رورا که سابقاً حیثیت وزیر مختار را در کابل دارا بودند بحیث
سفیر کبیر مقیم در بار کابل معرفی و دولت پادشاهی افغانستان به تقرر
جلالتہ آب شان موافقت و موافقۀ خویش را بتاريخ ۳۱ ثور ۱۳۲۸ بحکومت فرانسه
تلیگراماً ابلاغ داشته و بساعت یازده نیم قبل از ظهر روز سه شنبه ۱۳ سرطان
۱۳۲۸ باتشریفات معموله در قصر دلکش بحضور ذات اشرف ملوکانه شرفیاب
مواظمت نامۀ خود را تقدیم کردند .

ب- ورود سفرای کبار ووزرای مختار

۱- جلالتہ آب عبدالحسین خان مسعود انصاری را بعوض جلالتہ آب ہمایون جاہ دولت شاہنشاهی ایران بحیث سفیر کبیر و نمایندہ فوق العادہ خویش بدربار کابل معرفی و جلالتہ آب موسوف بتاریخ ۲ جوزا ۱۳۲۸ از طریق اسلام قلعه وارد کابل گردیدہ و بساعت دہ و نیم قبل از ظہر روز شنبہ ۱۴ جوزا ۱۳۲۸ باتشریفات معمولہ در قصر دلکشہ بحضور اعلیٰ حضرت ہمایونی شرفیاب و اعتماد نامہ خود را تقدیم کردند .

۲- حکومت سویدن جلالتہ آب آقای رواف ارسن سولمن سفیر کبیر سویدن در مسکو را بحیث وزیر مختار و نمایندہ فوق العادہ خویش بدربار کابل معرفی و بساعت یازدہ نیم قبل از ظہر روز شنبہ مورخہ ۱۴ جوزای ۱۳۲۸ باتشریفات معمولہ در قصر دلکشہ بحضور ذات اشرف ملو کمانہ شرفیاب و اعتماد نامہ خود را تقدیم کردند .

۳- جلالتہ آب آقای ایمل ہرسل وزیر مختار چکوسلواکیا بتاریخ ۱۰ ر ۵ ۲۸ وارد کابل گردیدہ و ساعت یازدہ و نیم قبل از ظہر روز شنبہ تاریخی ۱۴ اسد ۱۳۲۸ باتشریفات معمولہ در قصر دلکشہ بحضور ذات اشرف ملو کمانہ شرفیاب و اعتماد نامہ خود را تقدیم کردند .

۴- دولت متحدہ امریکہ جلالتہ آب لوی جی لایفوس را بعوض جلالتہ آب ایلی ای پالمر بحیث سفیر کبیر و نمایندہ فوق العادہ خویش بو سیلہ مراسلہ خصوصی تاریخی ۲۲ اپریل ۱۹۴۹ رئیس جمہور بعنوان اعلیٰ حضرت ہمایونی بدربار کابل معرفی و بتاریخ ۱۱ اسد ۱۳۲۸ از طریق تورخم وارد کابل گردیدہ و بساعت یازدہ و نیم قبل از ظہر روز سہ شنبہ ۲۴ اسد ۱۳۲۸ باتشریفات معمولہ در قصر دلکشہ بحضور ذات اشرف ملو کمانہ شرفیاب و اعتماد نامہ خود را تقدیم کردند .

۵- دولت شاہی مصر جلالتہ آب آقای حسین شوقی را بعوض جلالتہ آب حسن زکی بحیث وزیر مختار و نمایندہ فوق العادہ خویش بدر بار کابل معرفی

و اگریمان جلالته آب موصوف بتاریخ ۱۲ اکتوبر ۱۹۴۹ توسط وزارت مختاری مصر در کابل خواسته شد دولت پادشاهی افغانستان به تقرر جلالته آب موصوف بحیث وزیر مختار مقیم دربار کابل موافقت نموده و موافقه خویش را بتاریخ ۲۸ ر ۱۳۲۸ بوزارت مختاری مصر در کابل اطلاع دادند .

۶- حکومت برطانیای جلالته آب آقای ام‌ای جی گاردنر را بعوض جلالته آب سر جایلر نسکوایر بحیث سفیر کبیر و نماینده فوق‌العاده خویش بدربار کابل معرفی و اگریمان جلالته آب موصوف بتاریخ روز سه‌شنبه ۲۱ جون ۱۹۴۹ مطابق ۳۱ جوزای ۱۳۲۸ در روز نامه های لندن نشر یافته و همانا دولت پادشاهی افغانستان به تقرر مشارالیه بحیث سفیر کبیر در کابل موافقت و موافقه خویش را بتاریخ ۱۹ ر ۳۱۹ ر ۲۸ ابلاغ داشتند جلالته آب موصوف بتاریخ ۸ میزان ۱۳۲۸ از طریق تورخم وارد کابل گردیده و بتاریخ ۱۸ میزان بساعت سه بعد از ظهر روز سه‌شنبه با تشریفات معموله در قصر دلیک‌کشاہ بحضور ج، ع، ج، ا، ا، نشان والا حضرت سیه سالار غازی و کیلی ذات شاهانه شرفیاب و اعتماد نامه خود را تقدیم کردند .

۷- حکومت شاهی عراق جلالته آب آقای اسماعیل ابراهیم حقیر الاغا را بعوض جلالته آب سید عبدالقادر گیلانی بحیث وزیر مختار و نماینده فوق‌العاده خویش بدربار کابل معرفی و اگریمان جلالته آب موصوف بوسیله وزارت مختاری افغانی در عراق بتاریخ ۲۱ عقرب ۱۳۲۸ خواسته شده بود همانا دولت پادشاهی افغانستان به تقرر مشارالیه بحیث وزیر مختار در کابل موافقت و موافقه خویش را بتاریخ ۲۹ ر ۲۸ ابلاغ داشتند و جلالته آب موصوف بتاریخ ۱۷ دسمبر ذریعه طیاره از طریق اسلام قلعه وارد کابل گردیده و بساعت یازده و نیم قبل از ظهر روز چهارشنبه ۱۴ جدی ۱۳۲۸ با تشریفات معموله در قصر دلیک‌کشاہ بحضور ج، ع، ج، ا، ا، نشان والا حضرت سیه سالار غازی و کیلی ذات شاهانه شرفیاب و اعتماد نامه خود را تقدیم کردند .

ب : پسونجات مختصری سفرای کبارو وزرای مختار

۱- جوانیح جلالتماب آقای عبدالجسین مسعود انصاری : —
جلالتماب آقای عبدالجسین مسعود انصاری از خاندانی هستند که در ادوار مختلفه مردان بزرگه بکشور ایران تقدیم و در مدت مشاهدات اخیر چهار وزیر امور خارجه ازین خاندان بمیان آمده اند که آخرین آنها مرحوم علی قلی انصاری (مشاور الممالک) بودند جناب آقای عبدالجسین مسعود

انصاری فرزند ایشان اند در سال ۱۲۹۶ شمسی وارد خدمت وزارت امور خارجه شدند در سال ۱۲۹۷ منشی هیئت اعزامی در کینفرانس صلح پاریس بوده از آن به بعد مدت دووازه سال در سفارتخانه های ایران در پاریس، برلین، لندن و مسکو ماموریت داشتند تحصیلات عالی خود را ضمن خدمت در اروپا به پایان رسانیده اند و چندین سال متمادی در وزارت امور خارجه ریاست ادارات مختلفه را از قبیل دایره اطلاعات و مطبوعات اداره امور فونسلتی اداره اقتصادیات

جلالتماب آقای عبدالجسین

اداره سوم سیاسی اداره تشریفات

مسعود انصاری سفیر کبیر ایران

۱۳۱۷ دار بودند و در سال

سر کیشول ایران در غنچهستان و در او آخر سال ۱۳۱۹ بوزارت مختاری کشورهای اسکندریه تعیین گردیدند و بعد از مراجعت از سوئد سمت مدیریت کل وزارت امور خارجه و ریاست اداری بیمان سه گانه (بیمانیکه بین ایران و سه دولت انگلیس

امر يکا و اتحاد جماهير شوروی در موقعیکه سران سه گانه دولت در طهران بودند بسته شده است) منصوب و در سال ۱۳۲۴ بسمت استا ندراری گيلان تعين و در سال ۱۳۲۶ استا ندر اصفهان گردیده و از آغاز سال ۱۳۲۸ بسمت سفير کبير دولت شاهنشاهی ايران در کابل انتخاب شده اند .

۲- سوانج جلاتماب آقای رولف ارسن سولمن : - رولف ارسن سولمن تولد به فوريس کار بسکو متعلقه سویدن ۱۹۰۰ به بکلور يادر کارونس گالار و در کريت ۱۹۱۸ ليسا نسه ادبيات دار الفنون روپ سال ۱۹۲۳ آتسه در مؤسسه بين المللی تع و نی عرفانی جامعه میل در پاریس ۱۹۲۵ دینومه مؤسسه تحصیلات عالی بين المللی سویدن ۱۹۲۷ سکرتر نمایندگی سویدن نسبت به تعاون بين المللی کار از ۱۳۲۷ آتسه در وزارت امور خارجه سویدن و سفارت سویدن در ريگا و سفارت لندن ۱۹۲۷ - ۱۹۲۸ - ۱۹۲۹ شارژ دافر در سفارت وارسا و ۱۹۳۱ سکرتر بوزارت خارجه ۱۹۳۱ سکرتر ب سفارت روم ۱۹۳۴ شارژ دافر ب سفارت روم ۱۹۳۷ مشاور تجارتي در پاریس ۱۹۳۸ رئیس تقسیمات اداری در وزارت خارجه ۱۹۳۹ معاون مدیر عمومي اقتصادي ۱۹۴۰ مدیر عمومي ۱۹۴۴ وزیر مختار در مسکو ۱۹۴۷ سفير کبير در مسکو ۱۹۴۸ وزیر مختار در کابل ۱۹۴۹ رئیس نمایندگی سویدن برای مذاکرات تجارتي با المان، بلژیک، بلغاریه، دنمارک - امریکا - فرانسه - انگلستان - هانگری - ايطاليا، نارویژ، سولاند - پولند - سوید - چکوسلواکیا - روسیه - بوگو سلاوی و معاون نماینده با سامبله های مؤسسه ملل متحده ۱۹۴۷ - ۱۹۴۸ - ۱۹۴۹

۳- سوانح جلالتماب آقای لوی جی در یفوس :- لوی کوته در یفوس تولد در سالتا بار

جلالتماب آقای لوی جی، در یفوس

سفیر کبیر امریکه

بارا کالیفورنیا ۲۳ نوامبر ۱۸۸۹
 بتعلیمات لیسه هوچکس دارالفنون
 ییل (۱۹۱۰ لیسانس ۹۱۱، اگریژ)
 انبیا نس فرانسیز معاون فونسلگری
 ۲۰ دسامبر ۱۹۱۰ معاون جنرال
 فونسل در برلین ۱۶ مارس ۱۹۱۱
 معاون ویس فونسل در کابل
 ۲۷ می ۱۹۱۲ نماینده فونسلگری
 هر کبیلده ژویه ۲۹۱۲، معاون
 ویس جنرال فونسل در برلین
 ۲۶ فوریه ۱۹۱۴ ویس فونسل
 در برلین ۶ فوریه ۱۹۱۵ ویس
 فونسل در بوداپست ۱۴ ژویه
 ۱۹۱۵ فونسل رتبه (۸) ۱۲ ژویه
 ۱۹۱۶ فونسل رصوفیه ازا کتوبر
 ۱ تا نوالمبر ۳۰-۱۹۱۶ فونسل

در یوینس ۲۰ مارس ۱۹۱۷ فونسل در مالا کاز ژون ۱۹۲۷ مه موزیت
 در پلریس ۲۵ اوت ۱۹۱۹ رتبه ۶ به ۵ دسامبر ۱۹۱۹ فونسل در بالرمو ۱۲ مارس
 ۱۹۲۰ به ۲۹ ژون ۱۹۲۰ ترقی برتبه ۵ فونسل در سویدن به ۱۵ نوامبر ۱۹۲۱
 ترقی برتبه ۴ به ۲۳ نوامبر ۱۹۲۱ و برتبه ۳ با ول مارس ۱۹۲۳ فونسل جنرال
 رتبه ۴ به ۹ ژون ۱۹۲۴ مامور رتبه ۳ خارجه با ول ژویه ۱۹۲۴ مفتش خارجه
 اول می ۱۹۲۵ ترقی برتبه ۲ بتا ریخ ۳۰ ژون ۱۹۲۷ فونسل جنرال در اسلو
 ۱۷ کتوبر ۱۹۲۷ مفتش خارجه اول اکتوبر ۱۹۲۷ فونسل جنرال در

نایب ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ ترقی بر تبه اول ۹ می ۱۹۳۰ فونسل جنرال در کویو نهاک
 ۳۱ ژوئیه ۱۹۳۱ سکرتر خارجه به ۱۳ ژون ۱۹۳۳ مستشار سفارت کبرادر لیمبا Lima
 ۲۶ ژون ۱۹۳۳ وزیر مختار و نماینده فوق العاده در ایران ۷ ژوئیه ۱۹۳۹ وزیر مختار
 به افغانستان از ۱۶ فوریه ۱۹۴۰ الی ۲۵ ژوئیه ۱۹۴۲ وزیر مختار در ایسلاند ۲۱ مارچ
 ۱۹۴۴ نماینده مخصوص رئیس جمهور روز ولت در مراسم جمهوری ایسلاند
 ۱۷ ژون ۱۹۴۴ وزیر مختار و نماینده فوق العاده در سویدن اول اوت ۱۹۴۶
 مامور خارجه بر تبه وزارت ۱۴ نوامبر ۱۹۴۶ مقرری در وزارت خارجه به ۲۳
 نوامبر ۱۹۴۷ متاعل است .

۴- سوانج جلالتهاب آقای ام ای -
 جی گاردنر : يك عضو با کربیر
 وزارت خارجه بریطانیہ تاریخ
 تولد ۶ فروری ۱۸۹۷ در حنک
 اول جہای خدمت عسکری
 کرده و بسال ۱۹۲۰ داخل
 سرویس وزارت خارجه بریطانیہ
 در طهران ، بو شهر، اصفہان -
 طنجه - نطوان، کرمان شام - دمشق
 و شیراز کار کرده است آخرین
 پست آقای گناردنر در خارج
 جنرال فونسلگری انسکیس
 در نیویارک بوده از سال ۱۹۴۶
 نامبر ده مدبر شعبه تا سیس

جلالتهاب آقای ام ای - جی گاردنر

سفیر کبیر برطانیہ

و تنظیمات وزارت خارجه بوده است .

هېسوانج جلاښتاب آقای اسماعیل حقې الاغا: در سال ۱۸۹۷ میلادی در شهر بغداد

اوله یافته تعلیمات خود را در
همان جاه و استامبول در مسکاتیب
نظامی گرفته در سال ۱۹۱۴
از فاکولته عسکری ترکی در
آستانه فارغ التحصیل گردید
و بعد از آن در عسکر ترکی بر تبه
ملازم دوم و اول بالترقیب
قطار عسکر ترکی در مجاره
قفقاز و عراق خدمت به انجام رسانید
بعد از خاتمه جنگ جهانی اول
وروی کار شدن امنیت از عسکر
ترکی استعفا کرده بمراق مراجعه
نمود و در سال ۱۹۲۳ میلادی به
عسکر عراق پیوست و بین سال های

جلاښتاب آقای اسماعیل حقې الاغا

سفیر اکبیر عراق

۱۹۲۳ و ۱۹۳۷ متعدد منصب های
عسکری را اشغال نمود که از ان جمله

ریاست ارکان حرب منطقه شمالی و آنتنه نظامی سفارت کبرای عراق در لندن و قائم
فرقه های شهر بغداد میباشد و به مسکیت عسکری سواره هندوستان سمت نمایندگی داشت
و نیز در مسکیت هندسه در انگلستان از طریق عراق رفته بود- در سال ۱۹۳۷ پنا بر عمل
سیاسی و طیفه عسکری را ترک گفته بمسکیت سیاسی داخل شده و درین رشته منصب
های مختلفه را اشغال کرد و فو نسل عراق در حلب مستشار و شارژ دافر وزارت مختاری
عراق در طهران وزیر مختار و نماینده فوق العاده عراق بدر بارا علی حضرت همایونی
محمد ظاهر شاه مقرر گردیدند *

الف :- معلومات متفرقه

۱- حکومت جمهوری هند عالیقدر آقای نریندر نایترا بیچیت وایس فونسل هند در جلال آباد بتاريخ ۲ دسمبر ۱۹۴۹ معرفی واکز کواتور عالیقدر موصوف را از حکومت افغانستان خواهش نمود همانا دولت پادشاهی افغانستان به تقرر مشارالیه بیچیت وایس فونسل هند در جلال آباد موافقت واکز کواتور عالیقدر موصوف را بتاريخ ۱۵ قوس ۱۳۲۸ صادر نمود .

۲- حکومت جمهوری هند عالیقدر آقای رامچند کالرا بیچیت وایس فونسل هند در قندهار بتاريخ ۳ ستمبر ۱۹۴۹ معرفی واکز کواتور عالیقدر موصوف را از حکومت افغانستان خواهش نمود همانا دولت پادشاهی افغانستان به تقرر مشارالیه بیچیت وایس فونسل هند در قندهار موافقت واکز کواتور عالیقدر موصوف را بتاريخ ۲۷ سنبله ۱۳۲۸ صادر نمود .

ب :- تقرر نمایندگان سیاسی افغانستان به ممالک دول متحابه

بدوره سال ۱۳۲۸

۱- دولت پادشاهی افغانستان وزارت مختاری خویش را در پاریس بتاريخ ۲۰ اپریل ۱۹۴۹ بسفارت کبرای مبدل و ع، ج، ا، ع والا حضرت سردار محمد داود خان را بیچیت سفیر کبیر و نماینده فوق العاده خویش بدانجا معرفی و اگریمان والا حضرت ممدوح بتاريخ ۴ ثور ۱۳۲۸ بذریعه سفارت کبرای فرانسه در کابل خواسته و دولت جمهوری فرانسه به تقرر والا حضرت شان موافقت و موافقه شان بتاريخ ۱۴ می ۱۹۴۹ موصلت نمود .

۲- دولت پادشاهی افغانستان ع، ج، س اجنرال محمد عمر خان را بیچیت سفیر کبیر و نماینده فوق العاده خویش بعوض ع، ج، ا، ع والا حضرت سردار محمد داود خان سفیر کبیر افغانی مقیم پاریس بوسیله سفارت کبرای افغانی در پاریس معرفی و اگریمان جلالتماب شانرا بتاريخ ۱۷-۸-۲۸ حکومت فرانسه طالب گردیدند حکومت جمهوری فرانسه به تقرر جلالتماب موصوف موافقت و موافقه شان بتاريخ ۳-۹-۲۸ ذریعه سفارت کبرای افغانی در پاریس موصلت

کرده و جلالتماب آقای محمد عمر خان اعتمادنامه خویش را بتاريخ ۸-۱۰-۲۸ به جلالتماب آقای ونسان اوربول رئیس جمهور فرانسه تقدیم نمودند .

۳- دولت پادشاهی افغانستان ع، ج، س، ا جنرال محمد عمرخان را بحیث وزیرمختار و نماینده فوق العاده خویش بعوض ع، ج، ا، ع والا حضرت سردار محمد داود خان وزیر مختار افغانا نی مقیم سویس و بلژیک بوسیله سفارت کبرای افغانی درپاریس معرفی واگریمان جلالتماب شان را بتاريخ ۱۱-۹-۲۸ از حکومت سویس و بلژیک طالب گردیدند حکومت موات سویس و بلژیک به تقرر جلالتماب موصوف موافقت داشته وموافقۀ شان از حکومت موصوفه بتاريخ ۵-۱۰-۲۸ و ۹-۱۰-۲۸ ذریعه سفارت کبرای افغانی در پاریس مواصلت کرد و جلالتماب شان اعتمادنامه خویش را بتاريخ ۳۱ جنوری ۱۹۵۰ به جلالتماب رئیس جمهور سویس تقدیم نموده اند .

۴- دولت پادشاهی افغانستان عالیقدر جلالتماب سرداراعلی سلطمان احمد خان را بحیث سفیر کبیر و نماینده فوق العاده خویش مقیم مسکو بعوض عالیقدر جلالتماب سرداراعلی محمد نوروزخان بوسیله سفارت کبرای افغانی درمسکو معرفی واگریمان جلالتماب شان را بتاريخ ۱۷-۸-۲۸ از حکومت اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی طالب گردیدند حکومت موصوفه به تقرر جلالتماب موصوف موافقت وموافقۀ شان بتاريخ ۳-۹-۲۸ ذریعه سفارت کبرای افغانی درمسکو مواصلت کرد و جلالتماب سفیر کبیر افغانی درمسکو اعتمادنامه خویش را بتاريخ ۷-۱۱-۲۸ به جلالتماب آقای شور نیک رئیس جماهیر دولت اتحادیه اشتراکیه شوروی تقدیم نمودند .

۵- دولت پادشاهی افغانستان عالیقدر جلالتماب سرداراعلی سلطمان احمد خان را بعوض عالیقدر جلالتماب سردار اعلی محمد نوروز خان بحیث وزیر مختار و نماینده فوق العاده خویش مقیم سویدن بوسیله سفارت کبرای افغانی درمسکو معرفی واگریمان جلالتماب شان را بتاريخ ۲۳-۹-۲۸ از حکومت سویدن طالب گردیدند حکومت سویدن به تقرر جلالتماب موصوف موافقت وموافقۀ شان بتاريخ ۲۸-۹-۲۸ ذریعه سفارت کبرای افغانی درمسکو مواصلت کرد .

۶- دولت پادشاهی افغانستان عالیقدر جلالتماب محمد عتیق خان رفیق را بحیث وزیر مختار و نماینده فوق العاده خویش بوسیله وزارت مختاری چکوسلواکی

در کابل معرفی واگریمان جلالتماب شانرا بتاريخ ۲ قوس ۲۸ از حکومت چکوسلواکی طالب گردید واگریمان شان بوسیله وزارت مختاری چکوسلواکی در کابل بتاريخ ۱۸-۱۰-۲۸ مواصلت کرد.

۷- دولت پادشاهی افغانستان ع، ج، نا، نشان والا حضرت مارشال شاولبخان را که سابقاً سفیر کبیر افغانی در کراچی بودند بعوض عالیقدر جلالتماب سرداراعلی سردار فیض محمد خان بحیث سفیر کبیر و نماینده فوق العاده خویش مقیم لندن معرفی واگریمان والا حضرت ممدوح را بشاریخ ۲۱-۹-۲۸ از حکومت برطانیا طالب گردیدند حکومت برطانیا موافقت و موافقه شان بتاريخ ۳ دلو ۲۸ ذریعه سفارت کبیرای افغانی در لندن مواصلت کرد.

۸- دولت پادشاهی افغانستان به نسبت اعلان جمهوریت هند و انتخاب جلالتماب آقای را چند پرشاد اولین رئیس جمهور هند بوسیله سفارت کبیرای افغانی در هند مجدداً عالیقدر جلالتماب نجیب الله خان را بحیث سفیر کبیر و نماینده فوق العاده خویش در هند معرفی و اعتماد نامه شان را بتاريخ ۲۱ جدی ۲۸ صادر نمود و بجلالتماب رئیس موصوف هند بتاريخ ۲۰ فروری ۱۹۵۰ اعتماد نامه خود را تقدیم نمودند.

مدیریت عمومی سیاسی :

اول : شعبه اول سیاسی :

نظر بخواهش حکومت اندونزیا و موافقه حکومت متبوعه عالیقدر عبدالرحمن خان رؤفی مدیر شعبه ۴ سیاسی بحیث مشاهد در-وك جاگوار تا تعیین و بتاريخ ۲۸، ۶، ۲ اعزام گردیده بود و بعد از مشاهدات خود در اندونزیا بتاريخ ۱۰، ۱، ۲۸ وارد کابل گردیده و صورت مشاهدات خود را بوزاره امور خارجه تقدیم و بعد از آن عالیقدر جلالتماب نجیب الله خان سفیر کبیر دلهلی در روز اعلان تشکیل جمهوریت متحده اندونزیا شرکت نمودند.

۲- فرار خواهش دولت اندونزیا و فرمان نمبر ۶۳۳ مورخه ۱۷ اسد ۱۳۲۸ مقام منبع صدارت عظمی نماینده کمی دولت جمهوریه اندونزیا در کابل بوزاره مختاری تبدیل گردیده است.

مدیریت مامورین :

نظر به ایجابات موقع یک مدیریت عمومی اقتصادی وهمچنان یک وزارت مختاری در چکوسلواکی به تشکیل وزارت افروود گردیده است صورت اجراءات مدیریت عمومی اقتصادی تا جائیکه مقتضی بود ضمن راپورهای ریاست عمومی بین المللی از مطالعه خوانندگان خواهد گذشت باقی تشکیل دوایر وزارت خارجه به ترتیب گذشته بوده منتها مامورینسکه تغییر بست داده و یا جدیداً مقرر شده اند ذیلاً اسم ومحل ماموریت مامورین مذکور را آنچه لازم بود تحت اجراءات مدیریت مامورین توضیح میداریم .

- (۱) ع ، عبدالروف خان سابق مدیر عمومی کنفرانسها بحیث مدیر شعبه ۳ سیاسی -
- (۲) « عبدالرحمن خان رؤف سابق فونسل نیویارک » « ۴ » -
- (۳) س ، عبدالحمید خان مخمور کفیل مدیریت عمومی اقتصادی .
- (۴) مدیریت عمومی یونو کمبود (معاون مدیریت عمومی یونو

ص سید مسعود خان) .

- (۵) س ، نثار احمد خان رتبه ۴ سابق مدیر مامورین بحیث کفیل مدیریت عمومی کنفرانسها .

(۶) معاون کنفرانسها ص گلاب شاه خان سابق سرکاتب سفارتسکبرای دهلی

(۷) رئیس تشریفات کمبود

(۸) معاون تشریفات کمبود

(۹) معاون اداری ریاست تشریفات ص ، عبدالقادر خان سابق در شعبه

ترجمانی ترجمان .

(۱۰) ص ، محمد اشرفخان رتبه ۴ مدیر مامورین ، اجرائیه ، تنظیمات سابق

سرکاتب سفارتسکبرای طهران .

(۱۱) ص ، محمد علیخان مامور کنترول سابق سرکاتب نماینده گی کنترول .

نماینده گی های افغانی در خارج :

(۱) واشنگتون سفیر کبیر ندارد بحیث شارژدافرع ، ج ، عبدالحمیدخان

(عزیز) اجرای وظیفه سفارت را طور موقت مینمایند .

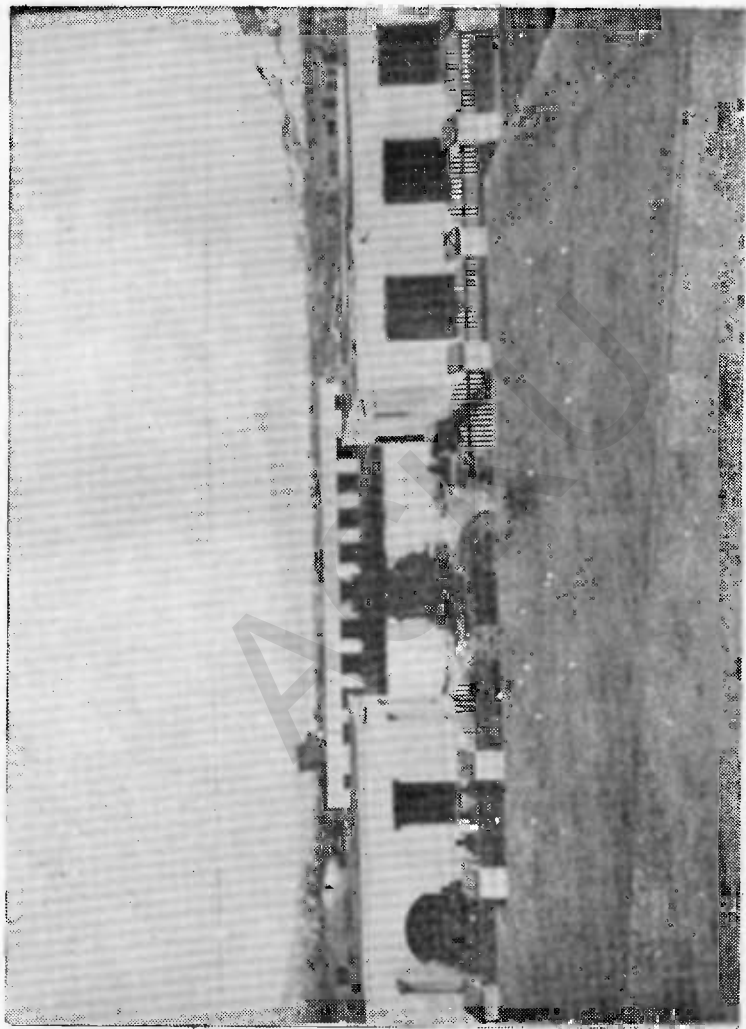
- (۲) ص، عبدالستارخان کفیل سرکاتب سفارتسکبرای افغانی در طهران سابق معاون اداری تشریفات وزارت خارجه .
- (۳) ص، محمد سرورخان کاتب سفارت کبرای افغانی در طهران سابق سرکاتب مدیریت مامورین وزارت خارجه .
- (۴) ع، ج، سلطان احمدخان سفیر کبرای افغانی در مسکو سابق رئیس شورای ملی
- (۵) سفیر کبیر در پاکستان کمبود است .
- (۶) مستشار « » « »
- (۷) ص غلام فاروق خان آتشه سفارتسکبرای افغانی در دهلی سابق کاتب شعبه یونو .
- (۸) ع، ج، ا، ا، نشان والا حضرت سردار شاه ولی خان سفیر کبیر افغانی در لندن سابق سفیر کبیر پاکستان .
- (۹) ع، ص، میر محمد صدیق خان مستشار سفارتسکبرای افغانی در لندن سابق رئیس تشریفات وزارت خارجه .
- (۱۰) ع، ج، جنرال محمد عمر خان سفیر کبرای افغانی در ریارس سابق وزیر سریمه .
- (۱۱) ع، ج، محمد عتیق خان وزیر مختار افغانی در چکوسلوواکیا سابق رئیس زراعت
- (۱۲) ص، محمد ایوب خان کفیل سرکاتب وزارت مختاری افغانستانی در چکوسلوواکیا سابق معاون تشریفات وزارت خارجه .
- (۱۳) ع، ج، عبدالحمید خان عزیز نماینده افغانستان در یونوسابق وزیر معارف .
- (۱۴) ص، محمد اکبر خان کاتب فونسلگری افغانی در نیویورک سابق کاتب شعبه سیاسی .
- (۱۵) ص، عزیز احمد خان کاتب فونسلگری افغانستانی در پاریس سابق سرکاتب شعبه سیاسی .
- (۱۶) ص، تاج محمد خان کاتب فونسلگری افغانی در چمن سابق کاتب شعبه اول فونسلگری وزارت خارجه .
- (۱۷) ص، غلام محمد خان منتظم رباطه نادرشاهی در مکه مکرمه سابق کاتب شعبه مدیریت یونو .
- نون : محمد عمر خان و شاه محمود خان کاتبان سفارة کبرای افغانی در کراچی نسبت افزودی بست برکز خواسته شده اند .

امور وزارت داخله

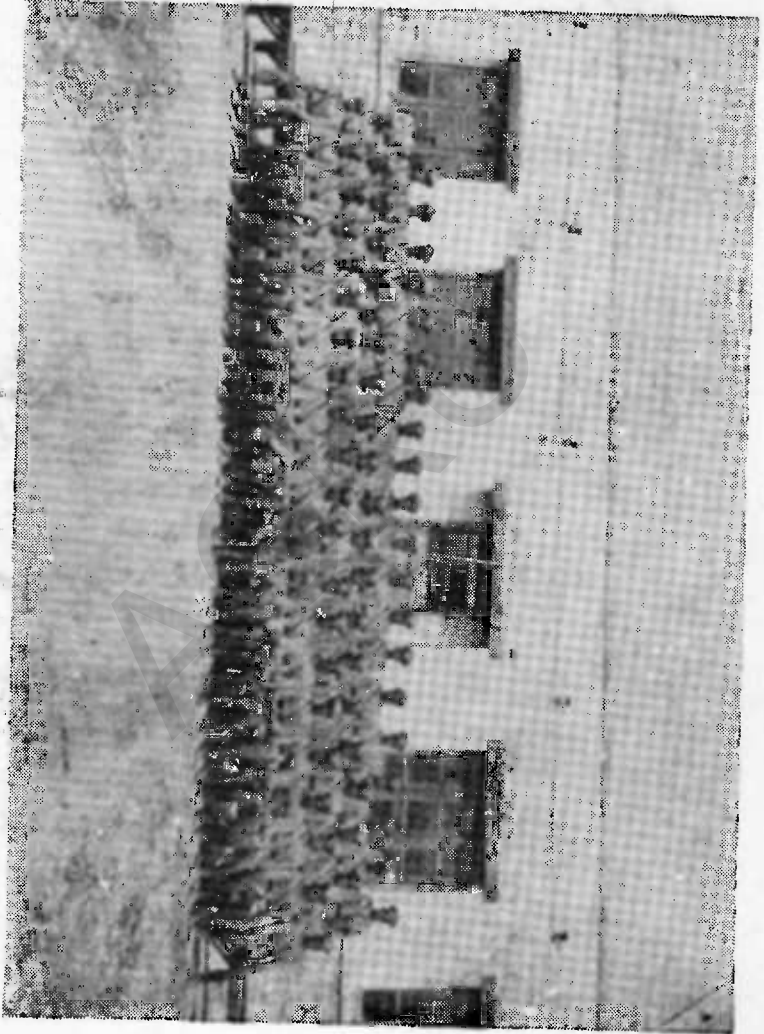
وزارت داخله قراړهه ساله در حفظ امنیت و آسایش کوشیده و حسب ایجابات مملکتی پس از استبدان مقامات صلاحیت دار و تبدیلان جدیدی را در امور کشوری مملکت روی کار آورده و اجرا آت دوائر مربوط وزارت را با تغییر و تبدیل و ترفیعات و مقرریهای جدید که از طرف وزارت داخله در سال جاری روی کار آمده فرار آتی در معرض اشاعه گذاشته می شود .

تر فیعات :

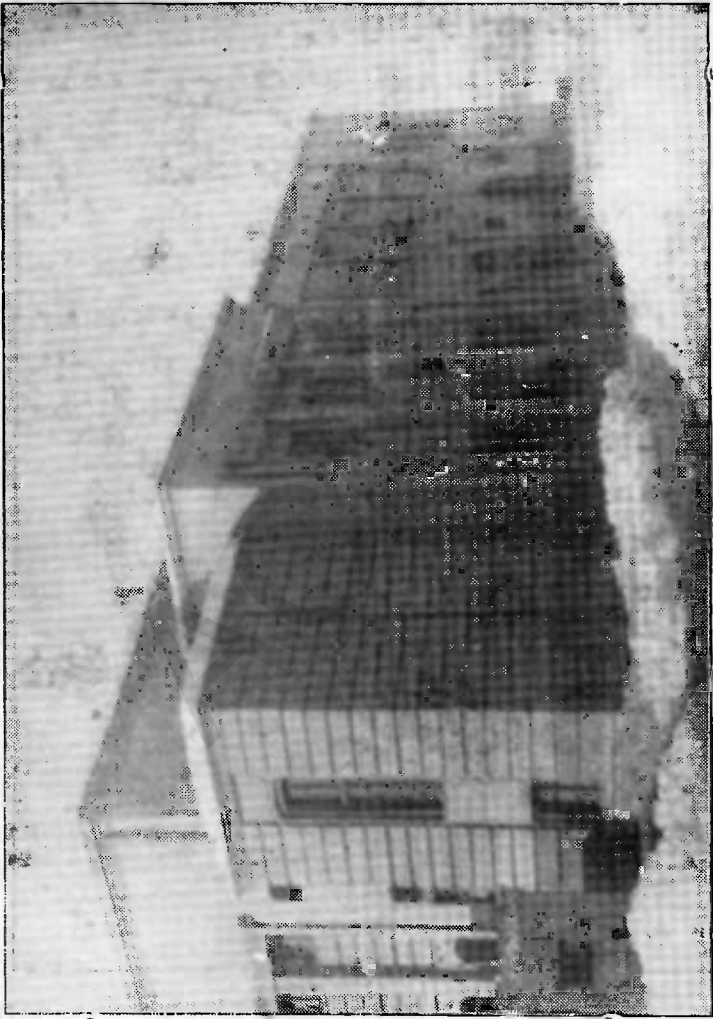
- ۱- ع ، ص عبدالله خان رئیس تفیش فرار فرمان ۱۹-۷۶۹ سنبله صدارت عظمی مستند بفرمان نمبر ۲۴۷۰-۱۳-۶-۲۸ شاهانه رتبه اول
- ۲- ع ، محمد حسن خان مدیر مامورین فرار فرمان ۶-۶۷۱ سنبله صدارت عظمی برتبه ۳
- ۳- ع ، خدا داد خان مدیر ناقلین فرار فرمان ۱-۶-۶ سنبله صدارت عظمی برتبه ۳
- ۴- ع ، عبد الباقي خان « تجریرات ولایت کابل فرار فرمان ۶-۶۷۱ سنبله صدارت عظمی برتبه ۳
- ۵- ع ، ع ، محمد رفیق خان حاکم کلان کرشک فرار فرمان ۶-۶۷۱ سنبله صدارت عظمی برتبه ۳
- ۶- ع ، ع ، محمد عثمانخان حاکم کلان لغمان فرار فرمان ۶-۶۷۱ سنبله صدارت عظمی برتبه ۳
- ۷- ع ، ع ، سراج الدیخان حاکم کلان سمنگان فرار فرمان ۱۸۶۰-۱-۹-۲۸ صدارت عظمی برتبه ۳
- ۸- ع ، ع ، محمد شریف خان معاون ریاست تنظیمه مشرفی فرار فرمان ۱۰۵۲-۲۰-۸-۲۸ صدارت عظمی برتبه ۳
- ۹- ع ، محمد صدیق خان مدیر عمومی امنیت و آسایش فرار فرمان برتبه ۳
- ۱۰- ع ، محمد سرور خان مدیر استخبارات ولایت کابل برتبه ۳
- ۱۱- ح ، دین محمد خان غنبد مشرف قوماندانی امنیت مشرفی برتبه ۳
- ۱۲- ح ، دین محمد خان « ژاندارم مزار شریف » برتبه ۳

دېواليسو دافرادو قشله په نوى ښار كښى

به نوبه شمار کشتی دیو لیسو، ضابطانو او افرادو یو قولی

بهزاد درستیما یوه بزخه

د پښتو ادب سوسائټي پوهنځي

تقرر و تبديل :

- ۱- ع، ج، عبداللہ خان وزير معابر ات قرار فرمان ان ۱۸۰۸ - ۲۵ - ۸ - ۲۸
صدارت عظمیٰ حسب فرمان ۳۳۱۰-۲۲-۸-۲۸ بادشاهی به نایب الحکومه کی هرات
- ۲- و، ج، محمد اسمعیل خان والی کابل قرار فرمان ۱۹۰۴ - ۶ - ۹ - ۲۸
صدارت عظمیٰ حسب فرمان ۳۴۰۶ - ۵ - ۹ بادشاهی به نایب الحکومه کی قطن
- ۳- و، ج، عبدالحکیم خان نایب الحکومه قطن قرار فرمان ۱۹۰۴ - ۶ - ۹ - ۲۸
صدارت عظمیٰ حسب فرمان ان ۳۴۰۶ - ۵ - ۹ بادشاهی بولایت کابل
- ۴- ع، س، نصر اللہ خان معین فوائدا نامہ قرار فرمان ۱۹۰۴ - ۶ - ۹ - ۲۸
صدارت عظمیٰ حسب فرمان ۳۴۰۶ - ۵ - ۹ بادشاهی بحکومت اعلیٰ غزنی
- ۵- ع، یا اینده محمد خان مدیر عمومی ناقلمین قرار فرمان ۲۳۵ - ۱۷ - ۲ - ۲۸
صدارت عظمیٰ برتبه و معاش رتبه دوم بهعاونی ریاست تنظیمه جنوبی
- ۶- ع، ع، سید آفا خان حاکم کلان غزنی قرار فرمان ۲۵۰۹ - ۲۳ - ۱۲ - ۲۸
صدارت عظمیٰ بحکومت کلان قلات
- ۷- ع، ع، محمد عثمانخان قرار فرمان ۱۷۹۱ - ۲۱ - ۸ - ۲۸ صدارت عظمیٰ
بحکومت کلان لغمان
- ۸- ع، ع، غلام علیخان قرار فرمان بکفالت حکومت کلان شبرغان

تعديلات :

- ۱- درائر پیشنهاد وزارت داخله و منظوری نمبر ۸۷۹-۲۶-۹-۲۷ صدارت عظمیٰ
حکومت کلان چلگه هرات بحکومت درجه اول و حکومت درجه اول ار کون
جنوبی بحکومت کلان تعديل گردید .
- ۲- نظر به پیشنهاد وزارت داخله تصویب مجلس عالی و زوا احکام بادشاهی
حکومت کلان شمالی بحیث حکومت اعلیٰ پروان و حکومت کلان پروان بنام
حکومت کلان کاپیسا و حکومت کلان غزنی بحیث حکومت اعلیٰ تعديل و حکومت
سروبی و کوهدا من از حکومت اعلیٰ پروان منفک و بولایت کابل مربوط و هکذا
علاقه داری قره باغ از حکومت کوهدا من منفک و اساسا بحکومت اعلیٰ پروان
مربوط گردیده .

۳- نظر به بهبود کار و رفع مشکلات در اثر پیشنهاد وزارت داخله و تصویب مجلس عالی و وزراء و احکام پادشاهی امتیاز ابتدائی و انتهای که برای مامورین بوده نه برای منطقه لهذا امتیاز ابتدائی و انتهای از منطقه های حکومت کلان و اعلی برداشته شده .

منظوری جدید :

۱- نظر برفع مشکلات و سهولت در اجرای امور مستند به پیشنهاد وزارت داخله و تصویب مجلس عالی و وزراء قرار فرمان نمره ۱۰۳۵-۱۱-۲۸ صدارت عظمی و منظوری نمبر ۳۹۶۹-۷-۱۱ پادشاهی برای نائب الحکومه گی ها یک نفر معاون معادل برتبه اول و یک حکومت اعلی یک یک نفر معاون معادل برتبه سوم در بودجه ۱۳۲۹ وزارت داخله منظور فرموده شده .

۲- برای رفاه و آرامی اهالی و اینکه در مرکز حکومت کلان دایزنگی محکمه مرافعه برده اهالی از انجا الی ولایت کابل برای حل و فصل مسایل حقوقی و جزائی خود به محکمه مرافعه ولایت کابل می آمدند در اثر پیشنهاد وزارت داخله نظر بفرمان نمره ۱۶۱۵-۱۹-۲۸ صدارت عظمی ، مستند به احکام نمره ۴۰۲۷-۱۱-۲۸ پادشاهی یک محکمه مرافعه در حکومت کلان دایزنگی منظور و امر فرموده شده تا در بودجه ۱۳۲۹ وزارت عدلیه گرفته شود .

قوماندانی عمومی ژاندارم و پولیس در سال ۲۸ توانست که از نقطه نظر داخل یک ساحه جایید و به اجرا آن خود قدم گذاشته است که بصورت آتی عوض خواهد گردید .

۱- مکتب ژاندارم و پولیس بسال ۱۳۲۸ توانست تا (۹۰) نفر بولیسهای مکتبی را برای اولین بار داخل خدمت نموده و این بولیسهای مکتبی بصورت عصری اعاشه و لباس و معاش شان در بودجه وزارت داخله تزیید شده و مانند مامورین دولت وظیفه دار شده اند .

۲- برای اینکه در علاقهداری ها ژاندارمیکه وظیفه دار میباشد تحت تعلیم و تربیه گرفته شده از طرف دیگر در غیاب علاقهدار وظیفه امنیت و سایر را یک شخص مسئول ایفاء نموده بتواند . ۷۰ نفر خورد ضابطان مکتبی فارغ التحصیلان دوره

۲۸ مکتب ژاندارم اولاً در داخل يك پلان اساسی به علاقنداری‌های ولایت کابل استخدام شده و ما بقی شان به ولایت نندمار، هرات و فراه معرفی شده‌اند معاش و تمام ما بحتاج آنها طبق مقررات حساب شده و به بودجه وزارت داخله تزئید گردیده است .

۳- مدیریت سرحدی که اهمیت بسزای دارد بجهت مدیریت عمومی سرحدات جدیداً تشکیل و تمام معاملات سرحدی تحت شرایط اساسی در آورده شده است .

۴- ترفیعات صاحب منصبان ژاندارم و پولیس تماماً بوقت و زمان آن داخل شرایط اصولی اجرا شده است .

۵- از نقطه نظر صحیح به مناطق ملریائی بوقت و زمان آن ادویة لازمه با هیئتهای رسمی فرستاده شده است که آنچه هیئتهای سیار و ادویة عاجله بوقت و زمان آن يك نتیجه خیلی مثبت داده الحمد لله مرضیای همه مناطق ملریائی در وقت آن دفع شده است .

۶- برای اینکه قطعات ژاندارم و پولیس به سیستم جدید آورده شده در هر وقت و زمان امورات شان پیش شده بتوانند يك مدیریت عمومی تفتیش مسلکی در تشکیلات قوماندانی عمومی تزئید شده که در وقت و زمان آن را بجال سیار تفتیش بنمایند . برای اینکه شعبات امنیة ولایات در وقت و زمان آن واری کرده شود هیئتهای جداگانه نیز مرکب از مدیرهای قوماندانی عمومی ژاندارم و پولیس به اطراف فرستاده شده که تدها حصه مر بوطه خودهارا واری نموده و نتایج مثبتة امورات را در وقت و زمان آن رایور بدهند .

مدیریت عمومی قوانین قوماندانی عمومی ژاندارم و پولیس توانست که قانون لایحه وظایف نایب الحکومه ها حکام اعلی حکام کلان و سایر را تنظیم نماید و به غرض تصدیق بمجلس عالی وزراء پیش نموده است کذا قانون مجالس و قانون قریه دارها یا قانون پولیس میکنی را نیز ترتیب و تنظیم داده و برای اینکه قوماندانی عمومی ژاندارم و پولیس دارای يك مجله اساسی سه ماه در سه ماه برای استفاده صاحب منصبان و منسوبین ژاندارم باشد داخل پلان ترتیب داده که عنقریب در معرض اشاعه گذاشته خواهد شد .

مدیریت تعمیرات قوماندانی عمومی ژاندارم و پولیس در سال ۱۳۲۹ تعمیرات ذیل را تحت تعمیر اساسی پخته کاری روی کار آورده است ،

- ۱- يك تېهانه امنيت عصرى درحد كوتل خيرخانه
- ۲- يك تېهانه « » « » كوچكښته
- ۳- يك قشله منظم عصرى پوليس درشهر جديد
- ۴- « » « » دركارته چار
- ۵- حمام مسكنت ژاندارم
- ۶- احاطه مسكنت ژاندارم
- ۷- يك تېهانه امنيت عصرى درحد خدوخیل مشرقى
- ۸- كميسارى بريكوت
- ۹- تعمير قوماندانې ژاندارم و پوليس مشرقى
- ۱۰- دو تعمير عصرى جديد براى مديريت عمومى تفتيش مسلحې و براى شعبات ذاتيه صحيه و تعميرات در خود عمارت وزارت داخله :

رياست تفتيش :

- ۱- نماينده و هيئت هاى تحقيق و تفتيش ادارى و حصائىوى كه در مركز و ولايات فرستاده شده . (۲۳) هېئت
 - ۲- اوراق مجامعاتى كه بقرض مجا كه و فيصله راجعه مامورين منسوبه آن به مجا كم مر بوطه اعم از مجالس مشاوره ولايات و حكومات اعلى و مجامعات صدارت عظمى و هيئت مجامعاتى وزارت كسپل شده است . (۲۴) فقره
 - ۳- اورا فېكه برياست تفتيش از مراجع مر بوطه واصل شده و بعد از غور و تدقيق و تطبيق به اصول و ايس بمرجهش به غرض تكميل و رفع نواقص و اجرا آت روانه شده ؛ (۱۱۹) فقره
 - ۴- فقرا تيکه بمجلس انضباط وزارت از طرف رياست تفتيش تقديم و تصويب بعمل آمده و به مراجع مر بوطه آن بقرض اجرا آت اصولى روانه شده است ؛ (۳) فقره
 - ۵- فقرا تيکه در اثر مراقبه خواهى و تميز طلبى مجبوسين و مراقبه خوانى اداره به مجامعات مر بوطه راجع شده . (۴) فقره
- اجراعات رياست صنايع مجا بس :

برای اجرای این مقصد و انجام این مدعا از سال ۱۳۱۶ باینطرف توجه نهائى حکومت، اول به شعبه صنايعى در مرکز و سپس به همين ترتيب شعبات مذکور رفته، رفته در مرکز مجا بس ولايات و حكومات اعلى و اكثر به حكومات كلان تاسيس يافته است .

- چون اجراء و انجام امور صنعتی در مجامع ایجاب سرمایه را مینمود از سال ۱۳۱۶ با اینطرف برای هر يك از ولایات و حكومات اعلی و كلان به تناسب جریان كار يك يك مقدار سرمایه هم اعطایا شده است كه بوسیله آن مجوسین به كار انداخته شده از رهگذار منافع اجرت مذكوره و مصارفات اداری شعبات صنعتی تامین می شود تا جائیکه از راپورهای ماهواره و بیلانس های سالانه واضح میشود تمام شعبات صنعتی در نفع است و خساره ندارند بعضی نقاط به فعالیت قوماندانهای امنیه درصدی سه و برخی در صد پنج و بعضی در صد هشت نظریه گردش پول سرمایه منافع نموده خود مجامع عمومی در همین دو سال تقریباً در صدی دو از ده افغانی بعد از وضع ماكولات يك تعداد تقریباً اجرت تمام مجوسین و مصارفات اداری نفع نموده و اجرا آت مهمه كه در سال ۱۳۲۸ درین شق به عمل آمده است ذیلاً توضیح میشود :
- ۱- موقع یافتن انتخاب رئیس صنعتی برای باز دید تمام شعبات صنعتی ولایات و حكومات اعلی (باستثنای ولایات جنوبی و مشرقی) و دادن هدایت و دستاورد کافی به هر يك از شعبات صنعتی بر وفق ایجاب محیط هر يك از مناطق مذكوره .
 - ۲- تاسیس يك شعبه رنگك آمیزی بشم از مواد نباتی در مجامع مركزی .
 - ۳- تاسیس يك شعبه عالی قالبین بافی در مجامع مركزی .
 - ۴- اعمار يك سرای عمل و نقل با گراژها و دو كانها در احاطه باغ مجامع يك قسمت آن انجام و يك قسمت آن در سال آینده به پایان میرسد .
 - ۵- تسوید يك لایحه (تعلیماتی) مبنی به تفریق وظایف ، به اشتراك شعبات صنعتی و انظباطی مجامع و همیشه آینده سامورین صنعتی كه تقریباً از تحت اثر قوماندانی منفك میشوند ، لایحه مذكوره در مجلس وزارت زیر بحث است .
 - ۶- خریداری و تولید ۲۰۰ یوری سمنت برای كار آمد شعبه خشت و سمنت سازی از نمایندگی سوافغان ترك .
 - ۷- فرمایش و خریداری يك تن رنگك های متنوعه نخ و پشم برای تمام مجامع كهذ ابدریعه نمایندگی سوافغان ترك
 - ۷- خریداری يك مقدار کافی رنگك های متنوعه سمنت از نمایندگی اسكودا .
 - ۹- استهلاك و اخراج يك قسمت اموال باقیمانده تجویفخانه كه از سال های گذشته باقی مانده بود .

الف: قسمت تشکیلات :

۱- تشکیلات اداری هلال احمر افغانی در سال ۱۳۲۸ نسبت به تشکیل سال ۱۳۲۷ تقریری واقع نشده تنها در حصه معارف بقرض امداد و معاونت (۳۴۵۵۰۶) افغانی منظور شد .

ب: قسمت امداد و معاونت :

۱- برای جلوگیری از بروز مرض ملیریاء از طرف موسسه هلال احمر افغانی بانجمن ملیریاء معاونت و امداد شده است ۲۱، برای مصارف آبادی زمین و خانه ملا جانبدل مسکونه حاجی میدان ولایت جنوبی امداد و معاونت شده (۵۰۰۰)

ج : - قسمت تنظیم امور اداری ا

۱- نسبت به ترتیب اساس نامه هلال احمر افغانی نیز اقدامات گردیده و پروژه آن ترتیب شده .

۲- اساس موافقه هلال احمر نماینده هئیت احمر بین المللی جهت بازدید امور هلال احمر افغانی بتاريخ ۲۹ جنوری ۱۹۵۰ بکابل وارد و در مدت توقف مهمان هلال احمر بوده نسبت به تشکیلات و امور لازمه هلال احمر افغانی از نقطه نظر بین المللی باقیمانده مذکور مفاهمات بعمل آمد .

مدیریت عمومی سینما :

نخست باید توضیح شود که دولت موسسه سینما را از سال ۱۳۱۹ با بنظر طرف بمقضود طرز اداره بهتر و تحکیم بنیه مالی آن بجهت تطبیق و اجرای پلان توسعه و انکشاف سینماهای دیگر در مرکز و ولایات بصورت و اسلوب تجارتمی با تشکیل یک مدیریت علیحده تحت اداره وزارت جلیله داخله منظور فرمود که از آن تاریخ به بعد در جریان است و موقعیکه حجم سرمایه ودا رائی سینما اجازه داد پلان اعما را چهار سینما برای کابل و هرات و قندهار و مزار شریف بدست اجرا گرفته شده است و مساعی کاملی برای اکیمال اقدامات متذکره جاری است. تا اکنون آن حصه که شامل اقدام فوق بوده و در سال ۱۳۲۸ با مراقبت و مساعدت عالی وزارت داخله بانجام رسیده است. ذیلاً خلاصه میشود .

۱- تعمیر يك باب سینما در حصه باغ نواب کابل بپایه اكمال و موسوم به سینمای بهزاد گردیده و از تاریخ اول برج سنبله ۲۸ افتتاح شده برای مسرت و آرزوی هموطنان عزیز خدمت مینماید .

۲ : توريد دودستگاه مکمل ماشینهای سینما از مودل آخرین مال کمیانی مشهور امریکائی موسوم به یسترن الکترک و احضار انجنیر آن و نصب دستگاها یکی در کابل و یکی در شهر قندهار و همچنین توريد یگهزار و سه صد چوکی و نصب حصه مربوطه کابل :

۳- اصدار فرمایش و ارسال اعتبار لازمہ برای خریداری دودستگاه ماشینهای جدید از امریکا بمقصد نصب در سینمای ولایت هرات که کار آن بپایه تکمیل رسیده است و تنها کار کامل شدن سقف آن بقی بوده انشاء الله الی مواصلت دستگاه حاضر خدمت خواهد شد دستگاه دویمی در نظر است تا با احضار شدن يك سینمای بهاری در شهر مزار شریف یا کدام نقطه دیگر نصب گردد .

۴- عقد قرارداد های مناسب بصورت استفاده فیصدی و ثابت از واردات فیلمها با کمیانی موسوم بشرکت سهامی بشکس فیلم مقیم تهران بمنظور توريد فلمهای موزون و تربیوی فرانسوی انگلیسی عربی امریکای که تماما ترجمه فارسی داشته باشند و مطلوب عمده که از تاسیسات سینمائی در وطن ملحوظ نظر است از آن حاصل گردد .

امور وزارت مالیه

۱- وزارت مالیه در سال ۱۳۲۸ از جریانات مال شماری بجذیت کامل مراقبت نموده و بوسیله صدور فرامین مقام منبع صدارت عظمی موضوع شمار مال مواشی را تعقیب و راجع به مجازات شدید بامورین و کسانیکه خلاف اصول و منظور حکومت در مطالبه محصول بشکل بست رفتار نمایند اوامر لازمہ صادر نموده است و علاوه تأ رابور عمومی راجع به تنظیم امور مال شماری با پروژہ های مفصل آن درین خصوص ترتیب داده که بعد از تدقیق بمقامات صالحه تقدیم خواهد شد و نیز يك هیئت سی نفری از وزارات مختلف ترکیب و برای شمول به شمار مواشی بولایت قندهار اعزام گردیده و همچنان عمده دیگر از وزارات مختلف برای شمار مال مواشی ولایت کابل و حکومت

د کابل کالنی

اعلیٰ غزنی تعین گردیده و علاوه نسبت به رفاهیت ملت و هایدات دولت و رقه عرض بمقام صدارت عظمیٰ تقدیم شد که از اثر آن فرمان مقام منبع صدارت عظمیٰ و اصل و امر صادر شده که از هر وزارت از جمله مامورین رتبه پنچ (پنچ پنچ) نفر برای مال شماری مقرر شوند)

وزارت مالیه بقرار امریه مقام منبع صدارت عظمیٰ نفری مذکور را برای مال شماری بولایت قندهار فرستاد .

در ظرف سال جاری به تعداد (۲۰۰) فقره مسایل حسابی و (۶۴۰) فقره انضباطی حل و (۳۰۰) جلد دفتر سوانح برای مامورین ترتیب و تصویب گردیده .

۲- ترتیب و تدوین لایحه مجلس وزارت مالیه .

۳- تشکیل یک کتاب خانه مختصر در مدیریت عمومی قوانین .

۴- اقدامات و تشیقات راجع با استخدام متخصصین خارجی برای اصلاح امور مالی از ممالک اروپا .

۵- ترجمه یک تعداد قوانین و کتب مالی از زبانهای خارجی بفارسی .

۶- تاسیس کورس مالی در وزارت مالیه .

۷- اعزام هشت نفر متعلمین فا کولتة حقوق بارو و امریکاه برای تحصیل در شقوق مختلفه مالی و حسابداری و احصائیه .

۸- ترتیب و تدوین پروژه قانون عمومی محاسبات .

۹- > > > سکوک و اوراق قیمت دار .

۱۰- > > > لایحه تفتیش امور حسابی و تشکیل یک عده

هیئت ها برای بازدید امورات داخلی وزارت مالیه .

۱۱ زمین های که در سال ۱۳۲۸ از طرف مدیریت عمومی مساحت وزارت مالیه

جریب کشی و نقشه برداری شده قرار ذیل است .

۱- حکومت داندولایت قندهار .

زمین های باغی (۵۹۰۰) جریب

اشجار منمر (۵۹۲۰۰۰) اصله

> غیر منمر (۳۰۰۰) >

دمالبي په وزارت كښي نوي مقرري او ترفيم گاني

ع ، غلام رسول خان دموار شريف
مستوفي

ع ، عبدالعبيد خان ديروان داعلي
حکومت سر رشته دار

ع ، محمد رسول خان «صالحي»
د پوهني وزارت د كنترول عمومي مدير

دېوهنډی په وزارت کېښی نوی مقرری او ترفیح گانی

عاص در گورمیر نعيم ابد نيجان دېوهنډی
وزارت د دارالتالیف دیاست کېښل

عاص دو گبور محمد يوسف خان دېوهنډی
وزارت د تدریسی مهین کېښل

عاص عبدالاحمد خان دېوهنډی
وزارت اداری مهین

۲- حکومت سروبی زمین باغی (۱۰۰۰) یکهزار جریب

۳- حکومت کشم بدخشان (سه) حصه:

۱- ۳۱۳۹ جریب ۲- ۷۶۶۳۸ جریب ۳- ۱۹۶۷۴ جریب

جمله اراضی که از اول دلو ۱۳۲۶ الی ۲۰ عقرب ۱۳۲۸ مساحت و نقشه بر داری شده قرار ذیل است،

آبی (۶۴۴۸۴) جریب - باغی (۳۶۷۰) جریب للمی (۸۳۱۶۳) جریب

اشجار منمر ۷۰۲۵۷۳- اصله غیر منمر ۹۴۶۴۹ اصله آسیاب ۸۲ حجر

یا کوب ۶۵۶۶۶ درسنه ۱۳۱۷، ۱۵ جریب (۷۹۷۲۲) اصله

۱۲ ترتیب حساب قطعه سال ۱۳۲۸

۱۳ ترتیب بودجه مرکزی وزارت مالیه و غور بالایی بودجه مصارفات و عایدات

۱۴ ترتیب و منظوری بودجه عمومی دوایر مملکتی.

۱۵ برای ذخیره کاغذ و رنگ امور طباعتی در سال ۱۳۲۸ مبلغ بیست و شش لک

و پنجاه هزار افغانی از دارائی مطبعه فرضه و بمجلس عالی وزرا پیشنهاد و به

فقط پنج سال از بودجه عمومی مطبعه منظوری حاصل شد.

۱۶ پرداخت اقساط نکت پولی ها و تنظیم فرضه های دولتی از دافغانستان بانک

۱۷ تطبیقات تابلوهای وارداتی و مصارفاتی کل وزارت ها و ریاست های مستقل

که ما هوار میرسد .

۱۸ تفتیش امور مالی تماماً دوایر و رسیده گی به نواقص و اجراءات آنها .

۱۹ اجرای امور جاریه و روی کار آوردن اصلاحات جدید مالی ،

دائر جداشتن محکمه ابتدائیة مجاکمه مامورین مملکتی از صدارت عظمی در برج

اسد ۱۳۲۸ دایرة مجاکمات دروزارت مالیه تشکیل و از تاریخ تشکیل الی ماه حوت

۱۳۲۸ مجاکمه (۲۰) نفر مامورین دایرو فیصله آن صادر شد و (۱۱۴) نفر مامورین

قابل مجاکمه از هرات، فراه و قندهار جلب گردیده اند و مجاکمه ابتدائی یک عده مهم

آن تسکین گردیده. در نظر است که در سال ۱۳۲۹ وزارت مالیه پروژه های مرتبه

خود را یک آن اولتر بمقامات صالحه برای طی مراتب اصولی تقدیم نماید

و علاوه آن در سال ۱۳۲۹ در نظر است که برای پیشبرد امور مالی و تقویه علمی

مامورین وزارت مالیه یک کورس تالیستی و کورس گراف تاسیس شود ،

امور وزارت معارف

تشکيلات جديدې :-

تشکيلات مرکز وزارت ازبرج جوزای ۱۳۲۶ الی برج جدی ۱۳۲۸ عبارت از ریاست ثانوی مسلکي - وابتدائی بوده که امور کنترولې آنها از طرف مدیریت عمومی کنترول و امور سپورت و حفظ الصحه آنها از طرف اداره سپورت و سرطبات شفاخانه اداره و واری میگردید در اواسط سال ۱۳۲۸ بعد از اینکه ع.ج.س ا.بناغلی سردار فیض محمدخان زمام امور عرفانی را بدست گرفتند نظر به ایجابات عصر و زمان و نسبت به تجارب علمی و عملی و سابقه که در امور عرفان مملکت داشتند به منظور ایجاد انجام و هم آهنگی در بین امور به تشکيلات وزارت معارف تجدید نظر نمودند این تشکيلات از تاریخ اول جدی ۱۳۲۸ عملی گردید بدینقرار که تمام امور نظری تدریسی و تربیوی مکاتب ثانوی - مسلکي و ابتدائی بریاست تدریسات عمومی و کنترول صورت تطبیق نظریات بریاست تفتیش امور تالیف و ترجمه و طبع کتب تدریسی و معاون درسی و نشر مجله عرفان بریاست دارالتالیف و مسائل مالی و تهیه مالزله درسی و غیره بریاست اداری و مدیریت عمومی لوازم متمرکز و تعلق گرفت مدیریت سپورت بریاست سپورت و حفظ الصحه تبدیل و مدیریت عمومی کنترول و مدیریت عمومی قلم مخصوص و اوراق بحال سابق خود باقی ماندند باین اساس بعض ریاست های ثانوی - مسلکي و ابتدائی در وزارت معارف شش ریاست جدید احدث شد .

- ۱ - ریاست تدریسات عمومی که موظف به اجرای تمام امور تدریسی تربیوی و اداری مکاتب ثانوی مسلکي و ابتدائی مملکت بوده مدیریت های ابتدائی ثانوی مسلکي مدیریت احصایه مدیریت ما مورین مدیریت یونسکو را احتوا میکنند .
- ۲ - ریاست دارالتالیف که با امور تالیف و ترجمه تصحیح مطبع نشر کتب درسی و غیر درسی و نشر مجله عرفان رسیدگی مینماید مدیریت تالیف و ترجمه مدیریت نشریات - مدیریت کتابخانه را - دارا است .
- ۳ - ریاست تفتیش که کنترول و صورت تطبیق نظریات را مواظبت مینماید دارای دوشعبه تفتیش تدریسی و اداری می باشد .

۴ - ریاست اداری که به مسائل مالی - تهیه مالزمه تدریسی تمام مکاتب و مسائل اغاشه و اباته مکاتب مسلکی و غیره رسیدگی و مراقبت مینماید شعبات او ازم - اغاشه و اباته تصفیه، تعمیرات، ما مورین و اجرائیه مرکزی و تحویلخانه راجانز میباشد .

۵ - ریاست موزه و حفريات .

۶ - ریاست سیورت و حفظ الصحه که با امور تریبه بدنی سیورت ها و تداوی و معاینه صحی طلاب مکاتب رسیدگی مینماید . شامل ادارات سیورت و شفاخانه میباشد .

تدریسات عمومی

تدریسات ابتدائی :

ریاست تدریسات عمومی وزارت معارف در سال ۱۳۲۸ در قطار سائر وظائف خود در حصه تدریسات ابتدائی موفق به يك سلسله اجرائتی شده است که مازیل هر کدام آن را بصورت علیحده از نظر قارئین کرام میکند رانیم :

- يك قسمت پروگرام ها و کتب تعلیمی ابتدائی ذریعه هیئت علمی و متخصصین پیدا کوژی تجدید نظر شده و بغرض اصلاح در کتب ابتدائی تعدیلاتی بعمل آمده است که تاثرات خوبی در پیشرفت تعلیمی طلاب ابتدائی نموده است و کتبی که از طرف هیئت معلمین تجدید نظر شده و تعدیلات در آن صورت گرفته است فرار ذیل میباشد .

الف - کتب پشتو :

۱ - کتاب پشتوی صنف دوم پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است .

۲ - کتاب پشتوی صنف چهارم پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه عمومی فرستاده شده است .

۳ - کتاب پشتوی صنف پنجم پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه عمومی فرستاده شده است .

۴ - کتاب پشتوی صنف سوم پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه عمومی فرستاده شده است .

ب - کتب فارسی :

۱ - قرائت فارسی دوم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است .

۲ - قرائت فارسی سوم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است ،

۳ - قرائت فارسی چهارم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است .

۴ - قرائت فارسی پنجم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است

۵ - تاریخ صنف پنجم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است .

۶ - دینیات صنف ششم که پس از تجدید نظر و تعدیلات لازمه برای طبع به مطبعه فرستاده شده است .

ناگفته نماند که تجدید نظر و تعدیلات لازمه کتب مذکور عبارت از حل يك سلسله لغات و تعبیرات مشکل بوده است که دریاورقی هر صفحه از طرف هیئت واضحا نشان داده شده است . تا معلمین در وقت ضرورت و مطالعه شان بدون کمک دیگران حل مطلب نمایند وهم مضمون هائیکه از سوبه طلاب بلند تر و مشکل تر بنظر میرسید یا عبارات آن بصورت ساده و سلیس مطابق فهم طلاب ساخته نشده بود ، اصل موضوع بسکلی تعدیل یافته است و عوض آن مضمون آسان تر و مطابق ذوق و قوه طلاب درج شده است علاوه از کتب متذکره فوق یک تعداد کتب دیگر ابتدائی هم تحت غور و مطالعه میباشد که به ترتیب بعد از تعدیلات و اصلاحات لازمه و نظریه هیئت علمی برای طبع فرستاده میشود .

۲ - کورسهای پشتو در مکاتب :

برای ترویج و تقویه زبان ملی پشتو و معلومات معلمین در لسان ملی ازین سال باین طرف کورسهای متعدد پشتو در تمام مکاتب ولایات و مرکز افغانستان تاسیس و از طرف مفتشین موظف جریان کورسهای پشتوی مکاتب تحت غور و معاینه بوده و هیئت وقتنا فوقتنا جهت مزید معلومات معلمین و پیشرفت صحیح تدریسات در لسان ملی هدایات

زیادتی بفرض رهنمائی شاملین کورس ها ذریعہ متجددالمال های متعدد به دواتر مکاتب از طرف شعبہ پشتوی تدریسات ابتدائی بعمل آمده و نیز امتحانات تعداد ده باب کورسهای پشتوی سمستر ششم که مرحله آخرین کورس معلمین مکاتب ابتدائی مرکز است در ماه حمل ۱۳۲۸ ذریعہ هیئت ممتحنه اخذ گردید که نتایج آن قرار ذیل است :

- ۱- تعداد شاملین امتحان سمستر ششم کورسهای پشتو - (۱۰۹) نفر
 - ۲- تعداد کامیابهای امتحان سمستر ششم بدرجہ عالی - (۲۰) نفر.
 - ۳- تعداد کامیابهای امتحان سمستر ششم بدرجہ خوب (۵۷) نفر .
 - ۴- ناکامهای امتحان سمستر ششم کورسهای پشتو (۲۲) نفر .
 - ۵- مریض و آنانیکه به نسبت عذر معقول از شمول امتحان بازمانده اند. (۱۲) نفر
- ناگفته نماند که برای اشخاص کامیاب هر شش سمستر کورسهای پشتو قرار فرمان نمبر ۳۲۲ مورخه ۲۲ر۴ر۲۵ صدارت عظمی افزودی فی صد ده افغانی امتیازی پشتو در معاش آنها بعمل آمده و عنقریب شهادتنامه ها نیز از طرف ریاست تدریسات عمومی توزیع میگردد .
- و همچنین در ولایات نیز کورسهای پشتوی معلمین تحت هدايات مدیریت تدریسات ابتدائی به فعالیت خود ادامه داده و قرار تصویب وزارت مقررات ذیل بصورت متجددالمال بولایت ابلاغ و تحت اجراء قرار داده شده است :-

۱- امور کورسهای پشتوی معلمین ولایت بمدریست های معارف ولایت تفویض شود که شخص مدیر بحیث رئیس و دو نفر از معلمین باصلاحیت زبان پشتو تحت ریاست مدیر مذکور مکاتب را وقتاً فوقتاً معاینه کرده سوئے هر کورس را معلوم و یک است صنف بندی آنها را به اداره معارف ضبط کرده یک سواد مذکور را بوزارت بفرستند.

۲- از نتایج امتحانات گذشته که عیالاً موجود شده نمیتواند صرف نظر شود و نمره امتحانات جدید مدار اعتبار قرار داده شود .

۳- مدیریت های معارف ولایات مکلف هستند که توسط مفتشین مربوطه خود برای کورسهای پشتوی معلمین دوسیه مرتبی وضع کرده و از نتیجه کورسهای پشتو در سال یک مرتبه بوزارت اطلاعاتی بفرستند .

۴- نمره های امتحانات پشتوی معلمین که تبدیل میشوند مانند راپورهای حاضری ورخصتی وغیره در مکتوب تبدیلی ایشان ذکر شود تاموضع جدید شان از سویه پشتوی آنها مستحضر باشد .

تعطیل ها ورخصتی ها :

۴- راجع به رخصتی طلاب در ماه مبارک رمضان در موسم تموز ترتیبات ذیل گرفته شده چون ماه مبارک رمضان در سال های اخیر در موسم تموز تصادف میکند واکثر طلاب روزه میگیرند ومعلمین نیز روزه دار میباشند ازین جهت اخذ دروس درماه مبارک رمضان که روزهای تموز تصادف میکند مشکل بوده ودر کرسنگی وگرمی هوا کارهای سنگین دماغی مثل تحصیل وتدریس خلاف مقررات صحی است بنا برآن وزارت معارف مواد آتی را قابل توجه و تطبیق دانسته هدیایات مفصلی بدن قرار تصویب نمود .

۱- تازمانیکه ماه مبارک رمضان بماهای تموز یعنی از پانزدهم جوزا الی ۱۵ سنبله تصادف نمایند قرار شرح ذیل تعطیل دروس صورت می گیرد .

۲- لیسه ها و مکاتب پسران ودختران در ماه مبارک رمضان رخصت میشوند .

۳- مکاتب لیلیه که دارالاقامه دارند از ساعت صبح درس خوانده وظهر مرخص میشوند وطلاب به دارالاقامه های خویش میباشند .

۴- اگر بعضی از ایام ماه صیام پیش از ۱۵ جوزا ویا بعد از ۱۵ سنبله بیساید در آن صورت درظرف هر قدر روزیکه از رمضان داخل سه ماه متذکره اول میباشد دروس تعطیل میباشد ودر ظرف هر قدر روزیکه داخل آن نیا شد تعلیم جریان خواهد داشت .

ب- برای جبران اوقاتیکه از دست میرود حسب ذیل اقدام میشود .

۱- برای طلاب کارهای خانگی داده میشود ومکلف خواهند بود که به سوالات وکارهای خانگی بپردازند البته تکمیل این کار خانگی بعد از انقضای رخصتی جدا مراقبت میشود .

۲- درماه میزان دروس بعوض ساعت ۹ از ساعت ۸ ودرماه عقرب از ساعت

۸ ونیم شروع خواهد شد و تاختم سال تعلیمی به استثنای ایام امتحان به همین منوال ادامه خواهد یافت .

۳- مدیر های لیسه و سر معلمین ابتدائی و متوسطه سعی نمایند تا پروگرام سالانه بوقت معینه تکمیل گردد و اگر احیاناً تکمیل نشود مجلس وزارت در اثر راپورت مدیران و سر معلمین در هفته اول عقرب تصمیم خواهند گرفت تا وقت امتحان سالانه رادوهفته عقب انداخته و برای آن ترتیبات لازمه گرفته شود.

۵- پروگرامها و لواحق :

پروگرام مکاتب نسوان :-

بیشرفت و تنویر افکار دختران یکی از هدف های مهم حکومت معارف پرور ما بوده بواسطه همین غایه سالانه در تعداد مکاتب نسوان و کثرت متعلمات آن در تمام شهر های بزرگ مملکت افزود میشود و هم وزارت معارف متوجه است همین که عده کافیه متعلمات و لوازم تحصیل را در دست رس خود ملاحظه نموده در تاء سیس مکاتب جدید نسوان یکی بعد دیگر اقدامات عملی مینماید چنانچه در دوران سال ۱۳۲۸ یکمده در خواست ها راجع به تاء سیس مکاتب نسوان از جا های مختلف مملکت رسیده از آن جمله در مرکز به نسبت زیاد شدن طالبان و عدم کفایت آنها در مکاتب موجوده، ریاست تدریسات در نظر دارد که درین نزدیکی ها یک مکتب جدید نسوان در شهر نو افتتاح نماید.

چنانچه ترتیبات مقدماتی آن از طرف دوائر مربوطه گرفته شده است.

علاوتاً در دوران این سال پروگرام های مکاتب ابتدائی نسوان طرف توجه وغور هیئت علمی وزارت واقع گردیده پس از مطالعه یک پروگرام کتب ابتدائی نسوان تکمیل و عنقریب از طرف متخصصین و معلمین با تجربه در تالیف کتب نسوان اقدامات لازمه بعمل می آید.

۶- امتحانات در سال ۱۳۲۸ :

امتحانات همه ساله مطابق تعلیماتنامه ابتدائی اخذ میگردد، لاکن به منظور آنکه امتحان سالانه مکاتب بصورت صحیح گرفته شود و طلاب لایق و مستحق کامیاب شوند راجع به کنترل امتحانات مقررات مؤثرتری وضع و به قیود سابقه ایزاد گردید ذیلاً به اطلاع قارئین گرام رسانیده میشود.

۱- هر يك از معلمين مكاتب ابتدائي خواه معلم اصول صنفی باشد يا معلم مضمونى مجبور است كه در نزد خود كتابچه جيبى داشته باشد و اوراق آن از طرف اداره مكاتب مهرونشاني شده و در آن اسمای شاگردان با شهرت كامله آن بصورت صحيح غير قابل اشتباه تجرير شود. چون معلمين هر روز در مضامين درسى خود از شاگردان راجع به دروس خواندگى شان سوالاتى مينمايند و جواباتى ميگيرند براى اين جوابات نمره در نزد خویش تعيين نموده و آن را در مقابل اسم شاگرد در كتابچه هاى خود قيد ميكند ترتيب ايراد سوالات و اخذ جوابات بايد بطورى باشد كه در طول هر ماه اقل يك مرتبه براى هر معلم نوبت اضافت نموده بتواند. در اين صورت در اخير هر ماه بمقابل اسم هر شاگرد نمره امتحان ماهانه او در كتابچه معلم درج و قيد ميگردد. معلم در يك دور و زاول ماه متعاقب اين ماه از روى كتابچه خود نمرات امتحان ماهانه طلاب را در جدول مخصوص درج و امضاء نموده جدا و لرا با اداره مى سپارد و از طرف اداره روى آن جدول نمرات ماهانه طلاب به جدول عمومى درج ميگردد و معلمين مكلف اند كه خيلى دقت بخرج بدهند تا اشتباه و سهو و مغالطه در نمرات طلاب پيش نشود. در اخير سال قبل از آغاز امتحان سالانه نمرات امتحان ماهانه هر شاگرد را معلم در مضمون خود سنجيده و مجموعها بر عده ماههاى درسى تقسيم نموده و اوسط نمرات را نيز در جدول عمومى داخل نموده اين نمره و اوسط امتحان هاى معلم را جمع و بعد نصف نموده، نتيجه را در جاي معينه جدول عمومى داخل ميكند كه همين نمره نمره امتحان سالانه اعتبار داده ميشود.

تعيين ساعات درسى معلمين و معلمات مكاتب :-

راجع به معلمينيكه در مكاتب ذكور و اناث خارج از وظيفه معينه خود كار نموده و مستحق اخذ حق الزحمه شناخته ميشوند. مجلس درين باره بوزارت معارف دائرو با اثر آن چنين تصويب بعمل آمده (براى معلمين مكاتب ذكور در هفته حد اقل ۲۶ و حداكثر ۲۸ ساعت درسى تخصيص داده ميشود معلمينيكه هفته وار از ۲۸ ساعت درسى زياده تر كار ميكند مستحق حق الزحمه شناخته ميشوند و همچنين حد اكثر ساعات تعليمى معلمات در ليسه ها بيست و در مكاتب ابتدائي بيست و دو ساعت قرار داده شده است اگر از ساعات فوق معلمات در مكاتب مذكور زياده تر كار ميكند مستحق

حق الزحمه شناخته می شوند. قرار فوق مقررات و تصویب که در باره تعیین ساعات هفته واری درسی و اجرای حق الزحمه معلمین ذکور و اناث مکاتب بعمل آمده بقرض مزید معلومات قارئین گرام نگاشته شد .

مدیریت تدریسات ثانوی :

نظر به تشکیل جدید وزارت معارف این شق در اواخر سال ۱۳۲۸ از ریاست ثانوی مجزی و بریاست تدریسات عمومیه تعلق گرفت. خلاص اجراءات این مدیریت قرار ذیل میباشد .

۱- چون وظیفه اساسی این شعبه واری امور تعلیم و تربیه - تعلیم و تعلم - تالیف و تدوین کتب (قبل از تشکیل جدید) و وسایل مختلفه درسی است بنا بر آن شعبه متذکره به واری از امور تالیف و ترجمه کتب درسی متوسطه وایسه ها توجه نموده و در راه تمعین این مفکوره تا حد امکان داخل اقدامات گردید . چنانچه برای پیشرفت امور تالیف و ترجمه کتب دوره متوسطه را تا جائیکه در سال گذشته در آن کار شده بود اقدام و کتب سابقه را که تکمیل و به نشر و اشاعه آن مبادرت ورزید که باین صورت کتب دوره متوسطه تا صنف نه تکمیل و بصورت عمومی طبع و بدسترس استفاده طلاب گذاشته شد .

بعد از تکمیل کتب این دوره چیزیکه بیشتر جلب نظر نموده همانا واری تالیف و ترجمه کتب دوره دوم متوسطه و ثانوی بوده که آن راهم تحت اجراء گرفت . چنانچه تالیف کتب این دوره را بعد از استشاره مقام وزارت و مشورین علمی به مولفین ذی صلاحیت بقرار ذیل سپرد .

۱- کتب هندسه برای دوره دوم متوسطه و ثانوی از طرف بناغلی رئیس صاحب پوهنتون که تحت تالیف است .

۲- کتب ریاضی از طرف بناغلی عبدالشکور خان و دکتور محمد حیدر خان و دکتور محمد عظیم خان که دو جلد اول بعد از مقابله و تطبیق رسمها و اشکال آن تحت طبع و جلد سوم تحت تبیض و مقابله است .

۳- کتب کیمیا که کتاب صنف ده آن از طرف دکتور انور خان و کتب صنوف ۱۱ و ۱۲ آن از طرف دکتور سید اسحق خان تالیف گردیده چنانچه کتاب

ده د وواژه آن بعد از مقابله تصحیح و تدوین اشکال تحت طبع گرفته شد و از صنف یازده هنوز تحت تالیف است .

۴- کتب فزیک صنف ده و یازده از طرف دکتور محمد عظیم خان تحت تالیف و کتاب فزیک صنف دوازده از طرف دکتور محمد ابو بکر خان تالیف گردیده که بعد از مقابله، تصحیح و تدوین اشکال آن بطبع خواهد رفت .

۵- کتب جغرافیه صنف ده و دوازده تحت تالیف ښاغلی دکتور محمد اکرم خان و از صنف یازده هم تحت تالیف دکتور محمد عمر خان است .

۶- بیالوژی و جیالوجی :- بیولوژی صنف دوازده تحت مقابله و منتظر تهیه رسم ها است. بیولوژی صنف یازده تحت تالیف ښاغلی میرامن الدین خان انصاری رئیس فاکولته ادبیات و جیولوجی صنف دهم تحت تالیف دکتور عبدالله خان معین معدن میباشد .

۷- اخلاق صنف دوازده و متافزیک آن تحت تالیف ښاغلی عبدالحکیم خان سابق رئیس ثانوی .

۸- میکابیک صنف یازده و دوازده تحت تالیف دکتور محمد حیدر خان است .

۹- تریگونوتری صنف یازده و صنف دوازده تحت تالیف دکتور محمد حیدر خان است .

۱۰- دسکریتیف جیومتری صنف یازده و دوازده تحت تالیف عبدالشکور خان است . از کتب فوق آنها ټیکه تالیف گردیده بعد از مقابله تصحیح - تبییض و تدوین رسم ها و اشکال آن به مطبعه جهت طبع سپرده شده و نیز این کتب به پشتو ترجمه و بیا نسخه های فارسی تحت طبع انداگر به احصایه اجراءات عمومی نظری بیندازیم معلوم خواهد شد که به تعداد هشت جلد کتاب پشتو-فارسی و به تعداد (۱۲۰۰) قطعه رسم و نقشه به مقدار (۲۰۰۰) صفحه مقابله و تصحیح و غیره امور ضروریه کتب آماده طبع گردیده .

علاوه بر تالیف و تدوین کتب به واریسی عمومی تعلیم و تعلم متوسطه و ثانوی اقدام نمود. اساسات مهمه تعلیم و تعلم و یرنسیبهای عمومی و خصوصی تعلیم و تربیه را یکایک خاطر نشان نموده- تقسیم اوقات معکاتب متوسطه نظریه به زیادت ساعات تعلیمی تجدید نظر شد و قسمتی از ساعات تعلیمی آن زیاد گردید.

در مکاتب متوسطه ولایات چون غزنی- فرام- مینه و غیره تعلیم زبان خارجی آغاز و اساسات اداری و علمی آن تهیه گردید .

پیشنهاد های برخی از لیسسه های مرکز که راجع به تعدیل باره از مضامین و پروگرام درسی بوده تحت غور قرار داده شد که در نتیجه بعد از غور قسمتی از آن پیشنهاد هائیکه از طرف مدیر های تدریسی تقدیم میگردد قبول و قسمتی رد و نبذی اصلاح و تعدیل گردید. در تهیه معلمین خارجی که برای لیسسه های مرکز و متوسطه های اطراف ضرورت آن محسوس بود کوشش و کمبود معلمین داخلی و خارجی چاره جوئی شد . راجع به پروگرام دینیات دوره دوم ثانوی مخصوصاً صنف دوازده تجدید نظر بعمل آمده و مفردات پروگرام دینیات در صنف دوازده تزئید و راجع به ترتیب و تالیف کتاب مذکور اقدامات لازمه کرده شد .

در امور تعلیمی و تدریسی لیسسه های نسوان و ارسی شده بعد از تدقیق سیستم تعلیمی این لیسسه ها بعضی نواقصیکه در سالهای گذشته به مشاهد رسیده بود اصلاح گردید .

مدیریت مسلکی :

مدیریت تدریسات مسلکی مسائل اداری و تدریسی تکاتب مسلکی را و ارسی و کنترل مینماید درین موسسات توسعه امور مسلکیتی همیشه مد نظر بوده و نظر به تقاضای موسسات دولتی و ملی در اصلاح آنها پرداخته می شود .

از همین رهگذر است که مدیریت مسلکی همیشه در صدد توسعه و ترقی آنها بوده و در همه موارد با موسسات دولتی تماس داشت تا در اثر مفاهمه و تجارب آنها بتواند به اصلاح و توسعه این مکاتب موفق شود .

با وجود مشکلات و موانعیکه این مدیریت به آن مواجه است چه از رهگذر کمبود معلمین و نداشتن جای کافی و چه از رهگذر قلت وسایل لازمه با آن هم در پیشبرد مرام و هدفهای وزارت معارف از صرف هیچ گونه مساعی و کوشش دریغ نسکرده و امور متعلقه تمام مکاتب مسلکی را منفرداً تحت غور و مذاقه قرار داده چاره اندیشی ها نموده و تا جائیکه وسایل موجوده اجازه میداد در رفع نواقص و بلند بردن سوئے مکاتب مربوطه اهتمام ورزیده زمینه را برای نشوونمای آئنده مساعده تر ساخته است که خلاصه آن ذیلاً ارائه میشود :

۱- انتخاب طلبه برای مکاتب مسلکی - از روی تجارب هیئت اداری و تربیوی مکاتب مسلکی تا جائیکه از اوراق تفتیش امور اداری و تدریسی سال ۱۳۲۷ برمی آید باید از همه اولتر در انتخاب و شمول طلبه لائق غور بعمل آید تا موافق به شرایط موسسه های مختلفه باشد بنا بر آن برای انتخاب طلبه از مرکز و ولایات طوریکه لازم بود ذریعہ هیئت های منتخبه که مرکب از نمایندگان ریاست تدریسات عمومی و ریاست تفتیش مرکز و مدیر های مجلی ولایات باشد از طرف وزارت معارف ولایات شمالی ، پروان، قطنن ، مزار شریف و حکومت اعلا میمنه همچنین ولایات قندهار ، هرات و حکومت اعلا فرستاده شدند . این هیئت ها با هدایات لازمه تا جائیکه هوا مساعدت کرد اعزام گردیدند .

۲- تعمیر و تهیه اطاق های تدریسی و لیلی : - راجع باین موضوع با وزارت فوائد عامه مذاکره و موافقه جداگانه بعمل آمده و آن وزارت وعده داده است در سال ۱۳۲۹ حتی الامکان درین راه با ما کمک نمایند .

۳- تهیه لوازم تحصیل و سامان :- خصوصاً در شق ساینس مکاتب مربوطه تا جائیکه بودجه موانع اقتصادی و ترافیکی اجازه میداد سعی شده .

۴- تا جائیکه امکان داشت به تقویة معلمین موسسات مذکور پرداخته شده .

۵- امتحانات مکاتب مسلکی چه در مرکز و چه در ولایات بوجه احسن تحت نگرانی وغور هیئت تدریسی از طلبه اخذ گردیده است .

۶- معرفی یک عده فارغ التحصیلان این موسسات به شعبات مربوطه .

نود و دو نفر از فارغ التحصیلان دارالمعلمین به مکاتب ابتدائی و متوسطه مرکز و ولایات مقرر گردیدند بر علاوه آن یک تعداد نفر از فارغ التحصیلان امساله تشکیل یک صنف ده را نیز نموده است .

بیست و یک نفر از فارغ التحصیلان لیسه تجارتمی به وزارت اقتصاد ملی معرفی شدند .

بیست و شش نفر از فارغ التحصیلان لیسه زراعت بریاست مستقل زراعت معرفی شده اند ،

شصت نفر از فارغ التحصیلان مکتب اصول تحریر و محاسبه بوزارت مالیه

وهفت نفر از فارغ التحصیلان دارالعلوم عربیه ۴ نفر بوزارت عدلیه و ۳ نفر آن

به مکاتب عالی معرفی و مقرر شدند .

امور وزارت معارف

بیست و هشت نفر از فارغ التحصیلان مکتب میخانکی بوزارت فوائد عامه .
۷- تفتیش و بازرسی از مکاتب مسلکی در موقع لازمه بعمل آمده است .
۸- راجع به اعزام طلبه بخارج البته واضح و آشکار است که در عرصه چند سال اخیر وزارت معارف متخصصین و معلمین از خارج استخدام نموده آن هم متأسفانه بصورت کامل امکان پذیر نبوده چه دستياب کردن متخصصین فعلاً در ممالک خارجه هم مشکل است باز هم تاجائیکه امکان داشت به حق الزحمه متخصصین را بکار گماشته ایم ندانستن زبان به طلاب اجازه نمی دهد از آنها بصورت کامل استفاده کنند ترجمان های کافی هم پیدا نشد باین صورت مشکل مادی و چند گردید پس ریاست تدریس لازم دید از فارغ التحصیلان امساله چند نفر را برای تحصیل شقوق مختلفه به خارج اعزام دارد تا بعد از فراغت بحیث معلم ایفای وظیفه نمایند انجمن معارف پیشنهاد مذکور را پذیرفت قرار ذیل :

الف - معلمی شعبات مختلفه زراعت .

حشرات شناسی يك نفر .

نباتات زراعتی يك نفر .

حیوانات يك نفر .

ب- معلمی شعبات مختلفه تجارت و مالیه چهار نفر .

ج- « « « برق و میخانیکی سه نفر .

د- « « « مهندسی چهار نفر

ه- تخصص در امور لایبری . (يك نفر)

و- برای تحصیل زبان عربی و علوم دینی - پنج نفر . از مدارس علوم عربیه .

دارالمعلمین ها :

دارالمعلمین يك موسسه است که در آن جهت پیشبرد امور معارف معلمین لایق و فاضل تربیه میگردد تا بتوانند در مملکت مصدر خدمات شایان عرفانی گردیده اطفال امروز را جوانان مقتدر و با شهامت در جامعه فردا بار بیاورند. از این رو وزارت معارف در باره دارالمعلمین ها تجدید نظر نموده و وسایل و سایر ربط این موسسه را در جریان سال ۱۳۲۸ فراهم ساخته است .

چون معلومات فارغ التحصيلان صنف نهم ابتدائی برای تدریس در صنف پنچ و شش کفایت نمیگردد دارالمعلمین ابتدائی از ۹ صنف به ۱۱ صنف تمديد یافت چنانچه از فارغ التحصيلان امساله دارالمعلمین ابتدائی يك صنف تشکیل گردیده وبالای آنها پروگرام صنف ده و یازده لیسه ها بامضامین مسلسلکی تطبیق خواهد گشت در سال آینده فارغ التحصيلان صنف نهم دارالمعلمین جمله به صنف ده ارتقاء داده خواهند شد .

باین صورت فارغ التحصيلان علماء تقویه خواهند گردید و امید است شکایات آینده رفع گردد .

از طرف دیگر وزارت معارف تأسیس يك دارالمعلمین عالی را لازم دانسته با ریاست یو هنتون مفاهمه نموده و بعد از غور لازمه چنین فیصله بعمل آمد که دارالمعلمین متوسطه به لیسه مکمل تبدیل گردیده و بعد از فراغ به دارالمعلمین عالی که تأسیس آن به سال آینده در یو هنتون مدنظر گرفته شده شامل گردند و در شقوق مختلفه جغرافیه - تاریخ - بیولوژی - کیمیا - ریاضی - فزیک و ادبیات و زبان خارجه تحصیلات خود را دوام بدهند. باین صورت ما خواهیم توانست در مدت قلیلی برای صنف ده و یازده و دوازده خود معلمین لائق پیدا کنیم . دارالمعلمین نظر به اهمیت آن به ریاست تبدیل و در رأس آن بناغلی دکتور عبدالقیوم خان که یکی از فارغ التحصيلان لائق خارج میباشد مقرر گردیده است .

لیسه زراعت :

میرهن و هوید است که زراعت در دنیای کنونی رول بس بزرگی بازی مینماید همین علت است وزارت معارف بکمک ریاست زراعت به تأسیس يك باب لیسه زراعت اقدام نمود و از سنه ۱۳۲۲ چند دوره فارغ التحصیل هم بریاست زراعت معرفی کرده مشکل ما درین مکتب دستیاب شدن معلم لائق و فنی است از آن رو تصمیم گرفته شده که سه نفر برای تحصیل شقوق مختلفه متعلقه زراعت به خارج اعزام گردد و تارسیدن آنها هدایت داده شده سه نفر معلم جدید استخدام نماید .

مدرسه دارالعلوم عربیه :

این مدرسه یکی از موسسه های بااهمیتی محسوب میشود وزارت معارف تمام لوازم فارغ التحصیل و وسایل اعاشه و آباته این موسسه را تاجائیکه امکان داشت فراهم ساخته و در هفتاد و سه نفر طلاب لائق و فاضل از مدرسه موصوفه فراغت حاصل نموده اند که چارنفر آن بوزارت عدلیه معرفی و سه نفر آن بیعت معلم علوم دینی در مکتب عالی مقرر شدند .

مدرسه علوم شرعیه :

تقسیم ساعات این مدرسه نیز تجدیدنظر گردیده و بعضی تغییرات جزئی در آن بعمل آمده مدرسه مذکور اصمال صنف دوازدهم هم پیدا میکند امید است بکلیوریای این موسسه شرعیه هم اشخاص لائق تقدیم نماید تا بعداً به تحصیلات عالی شرعیه پردازند .

لیسه تجارتنی :

لیسه تجارتنی به نسبت کمبود معلمین لائق فنی در رشته اقتصاد و نداشتن بعضی از وسایل و وسایلی را که یک موسسه تجارتنی ایجاب مینماید از قبیل ماشین های محاسباتی و تایپ های فارسی و لاتینی و غیره دچار مشکلات زیادی میباشد . وزارت معارف در جریان سال ۱۳۲۸ یک اندازه از مشکلات این موسسه را چاره سنجی نموده تا حد امکان رفع ساخته است . با وجود همه مشکلاتی که در پیش رو بود وزارت معارف به معاونت متخصصین اقتصاد داخلی و خارجی موفق گردید (۲۱) نفر فارغ التحصیلان از این موسسه بوزارت اقتصاد معرفی نماید امید است وزارت محترم اقتصاد نواقص تعلیمات آنها را در حین کارشان با خبر بدهند و میتوانیم اصلاحات لازمه را پیش کنیم .

مکتب میخانیک :

برای این مکتب در سال ۱۳۲۷ معلمین اطریشی استخدام گردیده و نیز چند نفر معلمین دیگر بایک نفر مدیر از آلمان جهت پیشبرد این موسسه خواسته شده است . همچنین در سال گذشته در مکتب میخانیک نیز ما یک شعبه جدید با نام شعبه

در یوری تأسیس گردیده بود در هدا سنه به توجه وزحمان هیئت اداری و تربوی این موسسه يك دوره در یورانیکه تعداد شان به ۱۷ نفر میرسد فراغت حاصل نمودند در اثر مفاهمه که بین وزارت فواید عامه و وزارت معارف بعمل آمد علاوه بر آن فارغ التحصیلان سنوآت ماضیه این مکتب که خارج مسلك خود ها شامل وظیفه گردیده بودند از طرف وزارت معارف جمع و بوزارت فواید عامه با فارغ التحصیلان امساله معرفی شدند .

مدیریت احصائیه :

قبل از تشکیل جدید وزارت معارف احصائیه های طلاب و معلمین و مکاتب و غیره از طرف شعبات مربوطه ریاسات تهیه و ترتیب میشد چون این شعبه از نقطه نظر ترتیب احصائیه های لازمه برای ضرورت وزارت معارف و نشر آن جهت تنویر افکار عامه راجع به کار روانیهای وزارت دارای اهمیت زیادی میباشد لذا بر روی این اساس تر تشکیلات جدید وزارت مدیریت جدیدی گرفته شده است . این شعبه از بدو تأسیس شروع به فعالیت نموده جداول متعددی تهیه و بمدیریت های معارف ولایات و مکاتب مرکز جهت خانه یوری ارسال نموده است . مدیریت احصائیه تصمیم گرفته است که در اخیر هر سال تعلیمی يك جلد سالنامه احصائیه معارف افغانستان را ترتیب نموده بعد از نشر بدسترس استفاده عموم و علاقه مندان بگذارد .

مدیریت مامورین :

در اثر تشکیل جدید مدیریت مامورین ثانوی و مسلکی لغو امور مربوطه آن بمدیریت مامورین تدریسات عمومیه تعلق گرفت . اجرا آت مهم این دائره قرار ذیل میباشد :

۱ - اعطای پول غله گی :- برای اینسکه معلمین و هیئت تربوی معارف آسود، و مرفه الحال باشند و بوظیفه خود بهتر متوجه شده بتوانند برای معلمین و هیئت تربوی متأهل ماهانه پنجاه افغانی و برای معلمین غیر متأهل ماهانه سی افغانی منظور گردیده و در ابتدای هر سال با اساس فرمان مقام منیع صدارت عظمی يك مشت پول از طرف وزارت مالیه بوزارت معارف میرسد .

مدیریت مأمورین و معلمین طبق هدایا تیسکه در دست دارد مطابق احصائیه های مرتبه خویش به تعداد معلمین و هیئت تربیوی هر ولایت اندازه غلگگی آنها را بمدیریت های معارف ولایات ارسال مینماید .

۲ - تقرر آمرهای جدید معارف ولایات که در سال ۱۳۲۸ صورت گرفته قرار ذیل میباشد :

۱ - ع مجراب الدین خان مدیر عمومی معارف مینمه تبدیلاً بحیث مدیر عمومی معارف هرات .

۲ - ص، محمد یوسف خان مدیر مکتب اصول تحریر و محاسبه تبدیلاً بحیث مدیر معارف مینمه .

۳ - ص، عبدالعزیز خان مفتش ریاست تدریسات ابتدائی بحیث مدیر معارف فراه .
۳- در اثر تشکیل جدید وزارت معارف مقرریهای ذیل در ولایات و مکاتب صورت گرفته است :

۱- ع، ص دا کتر عبدالقیوم خان عضو ریاست مسلکی بحیث کفیل ریاست دارالمعلمین .

۲- ص، عبدالغفور خان مدیر تعلیم و تربیه ریاست تدریسات ابتدائی بحیث کفیل مدیریت عمومی معارف مشرقی و ص عبدالاحمد خان مدیر معارف مشرقی بحیث مفتش ریاست تفتیش وزارت معارف .

۳- ص، محمد محسن خان مدیر اجرائیه و مأمورین تدریسات مسلکی بحیث مدیر معارف مزار شریف و ع، محمد آصف خان مدیر عمومی معارف مزار شریف بحیث مدیر عمومی تدریسات ابتدائی - ریاست تدریسات عمومی .

۴- ع، عبدالرسول خان معاون ریاست فاکولته حقوق تبدیلاً بحیث مدیر عمومی معارف قطغن .

۵- ع، عبدالسلام خان مدیر عمومی اوراق وزارت معارف تبدیلاً بحیث مدیر عمومی معارف جنوبی .

۶- ص، محمد طاهر خان مدیر معارف جنوبی تبدیلاً بحیث مدیر معارف پروان .

۷- ص، محمد سلیمان خان مدیر لیلیه هرات تبدیلاً بحیث مدیر لیلیه مرکز .

۸- ص، محمد اعظم خان کفیل مدیر لیلیه مرکز تبدیلاً بحیث مدیر لیلیه هرات .

- ۹- ص، غلام نقشبندخان معاون مدیریت معارف مشرفی تبدیلا بحیث معاون مدیریت عمومی معارف هرات ،
- ۱۰- ص، عبدالحمیدخان معاون دار المعلمین تبدیلا بحیث معاون لیسه حبیبیه .
- ۱۱- ص، محمد عمرخان معاون لیایه مرکز بحیث معاون مدیریت عمومی معارف کابل .
- ۱۲- ص، محمداکرم خان عضو مدیریت تدریسات ثانوی بحیث کفیل مدیر دار المعلمین مسلکی .
- ۱۳- ص، داکتر محمد حیدرخان مدیر تدریسات مسلکی علاوه بر وظیفه موجوده اش بحیث کفیل مدیر مکتب میخانیکي .
- ۱۴- ص، عبدالستارخان سرمعلم مکتب نمبر ۱۵ بحیث معاون مدیریت عمومی معارف قطغن .
- ۱۵- ص، الیاس الدینخان مفتش معارف پروان بحیث معاون مدیریت مشرفی .
- ۱۶- ص، غلام قادرخان کفیل مدیریت لیسه تیگری بحیث معاون لیسه غازی .
- ۱۷- ص، رازمحمد خان معاون لیسه غازی بحیث معاون مکتب متوسطه احضاریه نهاری .
- ۴- ترتیب و ترسیل تخصیصیه های معاشات مسلکی معلمین و مامورین ولایات معارف معاوقات پشک معلمین و همچنین ترتیب سوانجات ودفاتر مربوطه معلمین و سر معلمین و مامورین منسوبه معارف تمام افغانستان و رسیدگی به امور استخدام معلمین خارجی و عقد قرار دادها وغیره آنها نیز از وظیفه مدیریت مامورین میباشد .
- مدیریت یونسکو :
- واقعه مهمی که در تاریخ معارف افغانستان برای اولین بار روی داده همانا معاینه مکاتب ذریعه هیئت تریبوی بین المللی است سال گذشته از امضای یک قرار داد جهت اعزام یک هیئت تریبوی برای معاینه مکاتب مملکت بین سازمان ملل متحده برای تریبه علوم وثقافت افغانستان که بتاريخ ۸ دسامبر ۱۹۶۸ در بیروت بوقوع پیوسته بود سخن زده و تذکر داده بودیم که بودجه مصارف هیئت

عبارت از سی هزار دالر در سومین کنفرانس عمومی یونسکو تصویب شده و تاریخ شروع کار را به ابتداء سال ۱۳۲۸ تعیین نموده بودند در اثر آن هیئت تربوی مرکب از سه نفر متخصص که اسامی شان در ذیل درج است بایک منشی بتاریخ ۲۹ - اسد ۱۳۲۸ وارد کابل گردیدند .

۱- عزتمند دبیس (Debiesse) معاون مدیر تدریسات ابتدائی وزارت معارف فرانسه برای بازدید مکاتب بچیت رئیس هیئت .

۲- عزتمند ابوت (Mr Abbott) متخصص مکاتب تخنیک بچیت عضو برای بازدید مکاتب مسلکی .

۳- عزتمند هارولد بنجمن (Harold Benjamin) مدیر سکول تعلیم و تربیه یونیورسیتی ماری لیند - متخصص تعلیم و تربیه مقایسوی بچیت عضو کتب برای معاينه مکاتب ابتدائی . ناگفته نماند که یکی از منسویین یونسکو آقای عقروی سابق معین معارف عراق و فعلاً در شعبه تعلیم و تربیه سازمان مذکور بچیت سرکرده دائره عوض و معاوضه اطلاعات وظیفه دار میباشد چند روز قبل از ورود هیئت تربوی یعنی بتاریخ ۲۴ - اسد ۲۸ بکابل مواصلت نموده و مدت ۱۵ روز اقامت کردند . وظیفه آقای موصوف سربراه نمودن کارهای مادی و مسائل مختلفه هیئت تربوی بوده و ضمناً با روسای وزارت معارف به تماس درآمده را جمع به مسائل تعلیمی - پروگرامها نوع مکاتب کتب درسی - معلومات حاصل داشته و یک عده مکاتب ابتدائی - مسلکی ولیسه های مرکز را هم معاينه نموده بتاریخ ۶ سنبله به یاریس عودت کردند .

هیئت تربوی بعد از ورود خویش با کارکنان وزارت معارف معرفی شده و بعد از آن هر یک بارتیس شق مربوطه خویش داخل مذاکره شده از جریان امور پروگرام - کتب درسی وغیره معلومات حاصل نمودند در اثر خواهش شان توسط وزارت معارف بحضور اشخاص معظم مملکت ج ، ع ، ج ، ا ، ا نشان والا حضرت سیه سالارغازی صدراعظم صاحب ع ، ج ، س ، ا وزیر صاحب امور خارجه ع ، ج ، ا ، ع وزیر صاحب اقتصاد ، ج وزیر صاحب معدن ، ع ، ج وزیر صاحب صحیه ع ، ص کفیل رئیس مستقل مطبوعات و ج ، رئیس صاحب مستقل زراعت مشرف شدند .

سپس از تاریخ ۳۰ - اسد الی ۱۴ سنبله هر متخصص به معیت رئیس مربوطه شوق خویش مکاتب مرکز را معاينه نمودند (لیسه های مرکز ، دارالعلمین ، مکتب میخا نیکی ، متوسطه لیسه ، متوسطه نهاری مکتب تجربی - سوی مکتب نمونه ، مکاتب منطقه بلدییه ، مدرسه علوم شرعیه ، مکتب زراعت وغیره بروز ۱۴ سنبله بمعیت هیئت وزارت معارف تحت ریاست رئیس تدریسات عمومی که آنوقت سمت ریاست تدریسات ابتدائی را داشتند برای معاينه مکاتب ولایت عازم گردیدند و در مدت یک ماه مکاتب ولایات کابل ، فطن ، مزارشریف ، هرات ، قندهار و حکومت های اعلای بدخشان ، میمنه ، فراه را مشاهده و معاينه کردند . مادر ذیل اسامی مکاتب را که دیده اند درج مینمائیم .

مکتب ابتدائی سرای خواجه ، ابتدائی استالف ، ابتدائی جبل السراج . متوسطه چهاریکار ، ابتدائی بامیان ، ابتدائی بلخوری ، ابتدائی بغلان صنعتی ، متوسطه بغلان مرکزی ، ابتدائی مرکز خان آباد ، متوسطه فیض آباد ، ابتدائی مرکز قندوز ، متوسطه لیله خلم ، متوسطه مزارشریف ، ابتدائی نمبر ۳ مزارشریف ، ابتدائی مرکز بلخ ، ابتدائی شیرغان ، ابتدائی اندخوی ، متوسطه میمنه ، دارالحفاظ میمنه . ابتدائی نسوان میمنه ، ابتدائی قیصار ، ابتدائی قلعه نو ، لیسه جامی ، لیسه سلطان غیاث الدین ، لیله متوسطه هرات ، ابتدائی موفق هرات ، ابتدائی نسوان هرات ، متوسطه فراه ، لیسه احمد شاه بابا ، لیسه میرویس بابا ، متوسطه کوکران . ابتدائی مقر . متوسطه غزنی ، از ۱۴ میزان الی اول عقرب به بازدید لیسه های مرکز . دارالعلمین ها ، مکاتب مسلکی و موسسات عالی چون فاکولته طب فاکولته سیانس وغیره پرداختند و در یکی از روزها یعنی بتاریخ ۲۶ میزان عازم گردیز گردیده مکتب متوسطه آنجا را معاينه نمودند و قبل از حرکت خویش بسوی سمت مشرقی باع ، ج ، س ، ا ، وزیر معارف ملاقات مفصلی نموده و هر گونه معلومات مطلوبه خویش را حاصل داشتند . بتاریخ اول عقرب به معیت هیئت وزارت معارف رهسپار سمت مشرقی گردیده و در روز های بعد لیسه جلال آباد لیسه تیگری را معاينه نموده بروز ۴ عقرب بساعت ده و نیم سرحد افغانی را عبور کردند و ایورهیئت راجع به مشاهدات شان و پیشنهاداتیکه راجع به پیشرفت و اصلاح معارف افغانستان ترتیب نموده اند درین تازگی بها بوزارت معارف

مواصلت نموده است. چون راپور به لسان انگلیزی میباشدریاست دارالتألیف ترجمه آن را تمام نموده و عنقریب به نشر آن اقدام واستفاده لازم از آن گرفته خواهد شد. این را باید علاوه نمود که یونسکو به افتخار یادبود اعزام هیئت تربیوی خویش يك كورس شش ماه مسماء به (بورس) هیئت تربیوی یونسکو به افغانستان تخصیص واعطاء نموده است زمینه مطالعه عبارت است از يك ستاژ در یکی از شقوق سه گانه ابتدائی، ثانوی، مسلکی خواه در شق اداری ویادر شق تدریسی، از طرف وزارت معارف بناغلی عبدالحکیم خان سابق رئیس تدریسات ثانوی بحیث کاندید برای استفاده از آن تعیین شدند.

شمولیت افغانستان در کنفرانس های بین المللی عرفانی :

۱- دوازدهمین کنفرانس بین المللی معارف دو سال قبل ازین موافقه همکاری در بین دفتر عرفانی بین المللی ویونسکو به امضاء رسیده بود لذا در تحت نگرانی مشترک این دو موسسه کنفرانس یازدهمین و دوازدهمین معارف جهان در جینوا صورت گرفت نظر به دعوت مشترک یونسکو و دفتر عرفانی بین المللی در اثر ورقه عرض این مدیریت ع.ع.ع محمدانس خان رئیس یوهنتون بحیث نماینده افغانستان در کنفرانس مذکور تعیین شدند این کنفرانس از تاریخ ۴ الی ۱۲ جولائی (۱۲ - الی ۲۰ سرطان) در جینوادائر و نمایندگان ۴۷ مملکت در آن شرکت داشتند - علاوه مبصرین سازمان ملل متحد - سازمان صبحی جهان دفتر بین المللی کار و کارگر نیز حضور داشتند روزنامه چه مرتبه کار کنفرانس حاوی نقاط ذیل بوده :

- ۱- راپور اجراءات پیشرفت های سالانه وزارت معارف هر مملکت در دوره سال تعلیمی ۱۹۴۸ - ۱۹۴۹
 - ۲- آموزش معلومات طبیعی در مکاتب ابتدائی .
 - ۳- آموزش قرائت .
 - ۴- آموزش جغرافیه بقسمیکه حسن تفاهم بین المللی را فراهم آورد .
- نماینده افغانستان ع.ع.ع. دا کتر محمدانس خان رئیس یوهنتون راپوری را که راجع به پیشرفت های معارف افغانستان در دوران سال تعلیمی بوده به کنفرانس

قرائت نمودند نقطه مهمی که رئیس موصوف در ضمن مذاکرات به مدیر دفتر بین‌المللی عرفانی خاطر نشان و توجه او را درین باره معطوف ساختند عبارت از پیش کردن تسهیلات برای طلاب افغانی در منطقه جرمنی زبان سویس است، مدیر مذکور وعده داد تا درین موضوع داخل مذاکره گردد.

مبصر سازمان ملل متحده نمایندگان بعضی ممالک از آن جمله سوریه نظریه شان را تأیید نمودند. و اقامت اگر این مسئله بوقوع پیوندد و برای طلاب ما که لسان آلمانی میدانند و تعلیمات عالی خود را در آنجا تعقیب خواهند کرد فواید زیادی میرساند امید است این خواهش بزودی در میدان عمل داخل گردد.

۲- چهارمین کنفرانس یونسکو که در پاریس به کرسی سازمان ملل مذکور دائر شده از ۱۹ ستمبر الی ۵ اکتوبر دوام کرد نظر به دعوت یونسکو وورقه عرض وزارت معارف رئیس بوهنتون بحیث نماینده افغانستان در کنفرانس مذکور تعیین شدند. و راپورت پیشرفت های عرفانی يك ساله مملکت را که طبق ماده (۸) اساسنامه یونسکو ترتیب کرده بودند به کنفرانس سپردند در مذاکرات خود با مدیر عمومی یونسکو بعد از اختتام کنفرانس وعده های خوبی بدست آوردند از قبیل تخصیص بورس که در آینده اعطا خواهد شد. و استخدام معلمین و غیره کمک عرفانی که در ساحت اقتدار این موسسه بین‌المللی می باشد.

۳- کنفرانس راجع به تعلیم جوانان روستا نشین Education Seminar Rnral Adalt در سومین کنفرانس عمومی یونسکو تصویب شده بود که در سال ۱۹۴۹ دوسمینر یکی در امریکای لاتین راجع بمجادله برضد بیسوادی و دومی در آسیا راجع به تعلیم اکابر روستا نشین بعمل بیاید حکومت هند درخواست نمود تا سمینر آسیائی در هند صورت بگیرد و ضمناً متصدی مصارف مادی و ترتیبات مذاکرات و جریان کارها گردیده در اثر آن وزارت معارف دعوت شمول درین سمینر را از طرف وزارت هند ذریعه وزارت خارجه حاصل داشت. ع. عبدالباقی خان لطیفی مدیر عمومی نشریات ریاست مستقل مطبوعات بحیث نماینده افغانستان از طرف وزارت معارف تعیین شدند کنفرانس مذکور از ۲ نومبر الی ۱۴ دسامبر در میسور دائر شد چون راپور کنفرانس

مذکور تا حال مواصلت نکرده است معلوماتی در آن موضوع در ثانی بغرض مزید معلومات خوانندگان گرام شایع خواهد گردید .

۴- ترجمه و نشر رسالات یونسکو :

نه رساله که تحت عنوان عمومی « در راه حسن تفاهم بین المللی » از طرف یونسکو بطبع رسیده و چهار جلد تا حال باین مدیریت مواصلت نموده است جهت ترجمه بریاست دارالتألیف فرستاده شده است البته بعد از ترجمه بدسترس مریبون گذاشته خواهد شد تا طبق آن در راه حسن تفاهم بین المللی تعمیم دارند عناوین این رسالات قرار ذیل است :

۱- بعضی تملقینات راجع به آموزش و معرفت سازمان ملل متحده واجنس های اختصاص آن .

۲- تربیت مریبون .

۳- درصنف باطلاب خورد تر از ۱۳ سال .

۴- تاثیر خانه و جامعه بالای اطفال خورد از ۱۳ سال .

بقیه رسالات حین حصول برای ترجمه فرستاده خواهد شد علاوه رساله تعلیم

اساسی نیز جهت ترجمه سپرده شده تا در ثانی مورد استفاده مریبون واقع گردد .

مسائل مختلفه

علاو تا در دوران سال به يك پاره سوالات موسسات عرفانی نیز جواب ترتیب و فرستاده شده و یاد در شرف ارسال میباشد که عبارت انداز :

۱- آموزش حساب و مبادی ریاضی در مکاتب ابتدائی .

۲- آموزش کاردستی در مکاتب ثانوی .

۳- کمک اجتماعی به طلاب (البسه ورستوران)

۴- پروگرام تاریخ و جغرافیه در مکاتب ابتدائی و ثانوی و غیره .

در نظر است که درین نزدیکی ها کمیسیون ملی یونسکو نیز در افغانستان

تأسیس گردد ،

ریاست دارالتالیف

پنځو از وظائف مهم اساسی وزارت تهیه کتب تدریسی مکتب است اگر کتب تدریسی به اندازۀ ضرورت بدسترس استفاده طلاب رسا نده نشود چرخ وزارت به مجور اساسی خود نمی چرخد قبلا کتب تدریسی ابتدائی از طرف ریاست ابتدائی و کتب ثانوی و مسلکی در شعبات ریاسات مربوطه ترتیب - طبع و تصحیح میگردید .

چون وزارت معارف در نظر دارد بعلاوه از اصلاح، تصحیح و نشر کتب تدریسی موجوده به پیمانۀ وسیمتری کتب معاون و یک تعداد کتب دیگر خارج از پروگرام درسی مکتب که به معلومات تاریخی - جغرافیائی و تهذیبی مملکت ماروشنی انداخته بتواند تالیف - ترجمه و طبع نماید پس بروی همین اساس وزارت معارف در تشکیلات جدید خود ریاستی بنام ریاست دارالتالیف در نظر گرفته است تا این ریاست برای برآوردن آمال معارف از جهت تالیفات و تراجم کتب تدریسی و غیر تدریسی و نشر مقالات جهت تنویر اذهان معلمین - معلمین و عامه کمک شایانی بنماید .

اگرچه از تشکیل این ریاست دوسه ماه بیشتر سیری نشده مگر با وجود آنهم به فعالیت شروع بکار نموده ورؤس اجراء آن بصورت خالص تقدیم میگردد .

مدیریت تالیف و ترجمه :

تا چنانیکه کتب درسی طبع گردیده بود ریاست به تصحیح و طبع - اول - دوم - سوم - با نقشه ها و رسم های آن اقدام و تا چنانیکه کتب درسی مکتب تالیف و ترجمه نگردیده بود بتالیف و ترجمه آن مبادرت نمود باین صورت کتب درسی صنوف متوسطه تمام و از دوره ثانوی (صنف ۱۲) برخی تحت تالیف و بعضی تحت طبع و یارۀ از طبع فارغ و بدسترس استفاده قرار داده شده کتبیکه تا حال تالیف نگردیده بمولفین ذی صلاحیت تفویض گردیده کتب درسی که درین سال آماده طبع گردیده قرار ذیل است :

- ۱- کتاب کیمیای صنف ۱۲ با اشکال و رسم های آن .
- ۲- کتاب فزیک صنف ۱۲ با اشکال و رسم های آن .

- ۳- کتاب دوم دهاتی تحت تدقیق و تصحیح .
- ۴- کتاب سوم دهاتی تحت تدقیق و تصحیح .
- ۵- کتاب فارسی صنف دهم که توسط يك کمیسون منتخبه مضامین و متون آن جمع و تدوین گردید .
- ۶- کتاب فارسی صنف یازدهم که توسط يك کمیسون دو نفری مضامین و متون آن جمع و تدوین میگردد .
- ۷- کتاب دفتر داری که از طرف بناغلی رئیس کسبه عمرا نی تالیف و تحت تدقیق است .
- ۸- کتاب تاریخ ادبیات افغانستان که تحت تدقیق و عنقریب آماده طبع میگردد .
- ۳- تالیف و ترجمه کتب غیردرسی و کلاسیکی که جهت تنویر افکار توده اهل معارف ضروریست ریاست دارالتالیف بعد از رفع احتیاج مبرم کتب درسی به ترجمه برخی از کتبی که از يك طرف به تنویر افکار عامه و اهل علم و عرفان خدمت مینمایند و از طرف دیگر ذخایر علمی و سرمایه ادبی را باز می آورد عطف توجه نموده و درین باره تا اندازه که لازم بود اقدامات نمود چنانچه يك عده کتب ذیل را به مترجمین لایق سپرد ،
- ۱- يك عده کتبی که از یونسکو در شقوق مختلف توصل نموده بود از قبیل تربیه اطفال - رهنمای معلمین و تربیه معلمین در صنف باطلاب ، طرز تعلیم و تعلم ویرنسیب های عمومی تعلیم و تربیه در ملل متحده ، نظریات تدریس راجع به ملل متحده و آژانس های مخصوصه آن . تأثیرات خانه و جامعه بر اطفال . درصنوف باطلاب خورد تراز ۳ سال . و برخی دیگر را تحت ترجمه گرفت .
- علاو تا کتب دیگر را که در السنه خارجه راجع به اجتماعات - روحیات - تاریخ اروپا ، عرب ، هند - افغانستان و غیره طبع و نشر گردیده و مطالعه و ترجمه آن برای افراد این خاک و اولاد معارف ضروری و لازمی است هم تحت ترجمه گرفت و نیز کتبی که در علم کلام و عقاید بزبان عربی نوشته شده از قبیل شرح موافق تالیف و يك

کتاب در علم الکلام. ترجمه کتاب طرز تدریس تاریخ، ترجمه کتاب خاطرات جمال الدین افغان، روحیات طفل و دو جلد تاریخ افغانستان و کتاب تو وز ند گبی و کتاب ساینس عمومی و یک کتاب ریاضیات عمومی را ترجمه و نشر نماید علاوه بر ریاست در نظر دارد تا درباره تالیف کتب کلاسیکی مکاتب مسلکی و دارا للمعلمین و نسوان بعد از تثبیت پروگرام های آن و نیز تدوین لغات کتب پهنو بایک لست مکمل کتب پشتو که جهت مطالعه انکشاف فوه لسان بدرد بخورد اقدام نماید و همچنان تدوین پشتو جهت سهولت آموختن لسان .

تعدیل و تصحیح کتب موجوده پشتو را از روی مناطق و ترجمه برخی از آثار خارجی را جمع به پشتو و ترتیب یک عمده کتب زبان آموختن با اصول علمی بسازد .
نا گفته نماند که ریاست در ترجمه و نشر کتب متذکره فوق اقدام مینماید . بعد از تدوین و تصحیح تماما بزبان پشتو ترجمه و نشر و به این صورت یک ذخیره علمی برای زبان ملی تهیه خواهد شد .

مدیریت نشریات :

این مدیریت دارای دو شعبه میباشد یکی شعبه نشریات کتب تدریسی و غیر تدریسی و دیگر آن شعبه نشر مجله عرفان است .

کتب درسی و غیر درسی را که از شعبه تالیف و ترجمه به شعبه نشریات میرسد از نقطه نظر طباعتی ملاحظه نموده رسمها و دیگر امها و نقشه های کتب را بر اساس مرام مطبوعه عمومی ترتیب مینماید تا در کلیشه ساختن و از نقطه نظر مشکلات طباعتی سکنه در طبع کتب واقع نشود و به تمام مشکلات طباعتی از قبیل ترتیب کتب و کلیشه ها و تفهیم موضوعات کتب درسی به مطبوعه عمومی کمک و رسیدگی مینماید و برای اینکه در جریان طبع کتب درسی معارف در مطبوعه عمومی سکتگی رخ ندهد همیشه خبر گیری مینماید .

احیای مجله عرفان :

نشر مجله عرفان که از چندی به این طرف نظر به مشکلات طباعتی و تورید سامان طباعتی معطل بود چون این مجله برای تنویر افکار معلمین و متعلمین و علاقه مندان معارف خدمت شایانی مینماید از همه اولتر به احیای و تدوین این مجله اقدام و مقدمات

ابتدائی آنرا تا اندازه که در حیطه اقتدار خود ریاست و موافقه و معاونت مر اجمع مربوطه بود تهیه و به اجرای آن پرداخت چنانچه اولاً در مجلس وزارت درین باره مفاهمه و بعد با ریاست مستقل مطبوعات و مطبعه عمومی مذاکره بعمل آمد. در نتیجه نشر این مجله به نسبت اینسکه اوایل کار و آغاز آمال است عجلتاً در سال چهارم مرتبه یعنی در سه ماه یکبار با اندازه (۱۰۰) صفحه مقننه تثبیت گردید. وسائل همکاری و امداد به مجله تا جائیکه بخود ریاست و دوائر ذی علاقه تعلق داشت تهیه و استعدای تساندر قلمی هم تا جائیکه لازم بود از نویسندگان محترم و بارز وطن بعمل آمده و به خواست خدای متعال شماره نخستین مجله در اوایل سال ۱۳۲۹ نشر و بدسترس افاده و استفاده منسوبین معارف و اهل علم و دانش گذارده خواهد شد.

چون هدف اصلی این مجله زیاد تر تنویر افکار - تقویه و انکشاف ذهنی و دماغی معلمین و متعلمین و منسوبین معارف میباشد وزارت معارف در نظر دارد در انتخاب مواد سعی بلیغ بخرج بدهد و آثار مفیدی از طرف متخصصین فن تعلیم و تربیه ساینس و اجتماعیات و ادبیات نشر و بدسترس استه ده علاقه مندان گذارد. و علاوه از جریانات روزانه معارف فیصله های مهم مجلس راجع به امور تعلیمی و معلومات راجع به ملل متحده و آژانس های مخصوصه آن نیز در آینده حصه از مجله را تخصیص خواهد داد.

مدیریت کتابخانه :

در سال ۱۳۲۸ مهمترین کاری را که کتابخانه انجام داده عبارت از تکمیل امور موجودی عمومی کتابخانه است.

که از سال ۱۳۲۶ بعد از حادثه حریق اول جوزای سال مذکور آغاز یافته بود و نظر به مشکلات زیاد یکه موجود بود خاتمه نیافته بود و اخیراً حسب الامر مقام وزارت ذریعه یک هیئت فوق العاده بارتاننی موجودی مذکور تطبیق یافته و نتیجه به مجلس وزارت تقدیم گردیده چون موجودی کتابخانه از نقطه نظر اینسکه از بدو تشکیل کتابخانه موجودی شامل و عمومی بعمل نیامده بود و برور زمان سر جمع اصلی کتابداران در دوائر حسابی از یک طرف در اثر ترجمه اسمای کتب و تحریر آنها بفارسی و اختلاف تلفظ اسمای کتب صحیح قید نشده بود. و از طرف دیگر چون

سال بسال نظر باصوول کنترول از کتابی بکتابی ذریعۀ کتابان نقل گر د ید .
بود بکلی تغیر شکل کرده و با اصل کتب تطبیق نمی یافت و نیز ترتیب و تصنیف لست های
جدید کتابخانه با سر جمع کنترول مطابقی نبود و نمره های مرتب و مسلسل کتابخانه
در کتب کنترول موجود نبود و هر گاه تعداد کتب کتابخانه و لسانهای مختلف
در نظر گرفته شود آنوقت اهمیت و مشکلات امور موجودی کتابخانه تا حدی واضح
میگردد اینک مدت مدیدی وقت ما را در سال ۱۳۲۸ تکمیل موجودی مذکور
اشغال نمود .

علاوه بر اینکه کتابخانه معارف بطور عادی و معمول در سال ۱۳۲۸ برای استفاده
مراجعین همیشه باز و مراجعین حدا کثر استفاده را از کتابخانه نموده اند . یک
تعداد کتب جدید فارسی که بالغ به تقریباً دو هزار جلد میگردد از ایران و یک تعداد
کتب دیگر جدید انگلیسی که تقریباً یک هزار جلد بالغ میگردد از امریکا و غیره ممالک
و آرد ساخته ایم . استفاده مراجعین در کتابخانه به اندازه زیاد است که از یک نفر
کتابدار از ۱۵ قوس الی ۲۵ جلدی یعنی در مدت ۴۰ روز ۴۲۰۰ جلد کتاب نظر
به شماره کتاب رسیدات جهت مطالعه برده شده البته بهمین معیار گرفتاری های
کتابدارهای کتابخانه را تخمین خواهند کرد .

ریاست تفتیش

قبل از تشکیلات جدید وزارت معارف شعبات تفتیش هر ریاست جدا و در تشکیل
جدید ریاستی بنام ریاست تفتیش احداث گردید که داوای دو مدیریت تفتیش
اداری و تدریسی میباشد . اجراءات دوائر تفتیش وزارت ذیلاً بصورت خلاصه
تذکار میگردد :

۱- ثاقوی و متوسطه :

اجراءات و وظائف مهم این شعبه تقریر و تبدیل شاگردان از یک مکتب به مکتب
دیگر مطابق مقررات موضوعه، شمول و اخراج طلبه طبق لوائح وزارت معارف،
و ارسی با مور و اوضاع اشخاص اداری و تریبوی مکتب مربوطه بالاخره
مراقبت احوال و وضعیت اخلاقی شاگردان و غیره است .

لیسه حبیبیه :

تعلیم و تدریس معلمین داخلی و خارجی ذریعه هیئت های جداگانه تفتیش گردید .

تعلیمات دوره ابتدائی اطمینان بخش و تعلیمات دوره ثانوی تا اندازه اصلاح طلب بود که از طرف اولیای امور هدایت لازمه صادر گردید .

لیسه غازی :

در ظرف سال تعلیمی ۱۳۲۸ امور اداری و تدریسی آن تحت غور و تفتیش قرار داده شده و تعلیمات این لیه اطمینان بخش و با آنها هم هدایات لازمه داده شد .

لیسه استقلال :

از طرف هیئت جداگانه و لیه نجات از طرف شخص رئیس ثانوی و ارسو و امور تدریسی و اداری این هر دو لیه اطمینان بخش بود .
امور تدریسی لیه های نمبر ۱ و نمبر ۲ نسوان در طول سال تعلیمی از طرف رئیس ثانوی تفتیش و در نتیجه تعلیمات آنها خوب و مورد رضایت وزارت معارف واقع شد .

بعلاوه لیه های متذکره امور تدریسی و اداری لیه نوبی کابل، لیه چهاربیکار، مکتب متوسطه لیلیه مرکز، مکتب متوسطه نهاری در طول سال ۱۳۲۸ ملاحظه و تفتیش و راجع به نواقص آن هدایات لازمه صادر گردید .

لیسه های احمدشاه بابا و میرویس بابا مکتب متوسطه کپکوران قندهار - متوسطه فراه و لیه های هرات و متوسطه آنولا از طرف یک هیئت که در رأس آن عص عبدالاحمد خان معین اداری وزارت معارف بودند تفتیش و راجع به بعضی نواقصات آنها تاجاییکه در حوزه صلاحیت آنها بود اصلاح و یک راپور مفصلی درین زمینه ترتیب و بوزارت معارف تقدیم نمودند . وزارت معارف بعد از غور و دقت ترتیبات لازمه اتخاذ و هدایت لازمه برای رفع نواقص آنها داده شد .
مکتب متوسطه لیلیه خلم نیز از طرف اعضای تفتیش ثانوی بازرسی گردید .

۲- مسلکسی :

بعلاوه از شمول و اخراج طلبه طبق مقررات امور تدریسی و اداری مکاتب
بلبله های مربوطه از قبیل دارالمعلمین ها ، اصول تحریر ، مکتب زراعت ،
مکتب تجارتی ، مکتب صنایع و مکتب میخانیک و غیره در ظرف سال تفتیش
و راجع به نواقص آن هدايات لازم داده شد .

۳- ابتدائی :

بعلاوه تغییر و تبدیل شاگردان اربک مکتب به مکتب دیگر مطابق مقررات
و شمول و اخراج طلبه طبق لوائح وزارت معارف- فارغ التحصیلان صنف شش را
اکثراً بمکاتب حربی شونگی- مدرسه علوم شرعیه - دارالمعلمین ها - تجارتی-
اصول تحریر - میخانیک و نیزیک تعداد آنها را جهت شمول بمکاتب ژاندارمه
و پولیس - کورس مخابرات و پستی و کورس رادیو - کورس کمپووری
و آبله کوبی و غیره - بوزارت صحیه - مخابرات و داخله و غیره بقدر ضرورت
معرفی و امر تبدیلی آنها به مقامات مربوطه صادر گردید .

قبل از تشکیل جدید مدیریت تفتیش ابتدائی اعضای خود را به هیئت های
جداگانه تقسیم و هر گروه را جهت بازرسی امور تدریسی و اداری مکاتب ولایات کابل-
هرات- مزار شریف - قطن- حکومت اعلاى پروان- بدخشان فراه ولایت جنوبی
اعزام نمودند . در نتیجه امور تدریسی و اداری مکاتب شش گروهی - مکاتب
ابتدائی شهر و مکاتب ولایت مزار شریف اطمینان بخش بود . امور تدریسی
ولایت هرات خوب اما کارهای اداری آن قابل هدایت و بازرسی دیده شد
چنانچه از طرف وزارت معارف هدايات کافی داده شد و بعلاوه ع.ص عبدالاحمدخان
معین اداری وزارت معارف امور تدریسی و اداری آن ولارا تا جائیکه لازم
بود بازرسی و اصلاح نمودند .

امور تدریسی و اداری مکاتب جنوبی قابل اطمینان بود . امور تدریسی
و اداری ولایت قطن قابل اصلاح و ترمیم دیده شد چنانچه وزارت معارف
علی العجله بطرف معارف ولایت مزبور متوجه و یک تعداد معلمین لائق

از فارغ التحصیلان دارالمعلمین ما را به آنجا اعزام و بعضی سرمعلمین کار آزموده و با تجربه را به آنجا فرستاد. علاوه بر هدایات لازمه برای بهبود معارف آنجا داده شد. معارف میمنه در نتیجه تفتیش سال ۱۳۲۸ - امور اداری و تدریسی معارف میمنه خوب تر بود.

مکاتب ابتدائی نسوان از طرف عهص رئیس تدریسات ابتدائی تفتیش و در نتیجه از امور تدریسی و اداری آنها اظهار خوشنودی نمود.

ریاست موزه و حفریات

چون در تشکیلات جدید وزارت معارف نظریه توسعه و انکشاف حفریات و موزه در افغانستان مدیریت عمومی موزه و حفریات بریاست تبدیل شده لذا بر حسب فرمان نمبر ۵۵۸۵۵ تاریخ ۱۸ برج دلو ۱۳۲۸ مقام منیع صدارت عظمی عهص احمد علیخان کهزاد که شخص عالم و لایق است و درین رشته تتبع سابقه خدمت گذاری دارد با عین رتبه و معاش رئیس موزه و حفریات مقرر و منظور شده است. اجراءات مهم این شعبه قرار ذیل است.

۱- کشف لشکر گاه و آغاز حفریات:

از واقعات بسیار مهمی که جزء اجراءات سال ۱۳۲۸ ریاست موزه و حفریات محسوب میشود کشف لشکر گاه است در حوزة هیرمند در مجاورت قلعه بست که از نقطه نظر باستان شناسی کمال اهمیت دارد و ارزش علمی آن برای عالم شرق و دنیای اسلام خیلی مهم تلقی میشود.

لشکر گاه که آنرا اهالی دهکده های مجاور (لشکری بازار) یاد میکنند و بیتهی مورخ معروف دوره آل ناصر در تاریخ مسعودی آنرا لشکر گاه میخواند در حقیقت در حوضه از شهر بست یا (قلعه بست) است که از عصر صفاریها و غزنویها به بعد تا زمان خراب کاری های تیمور یکی از بلاد معروف سیستان بوده و به منزله تجارتگاهی در حوزة وسطی هیرمند وقوع داشت. بهبارت دیگر بست شامل حوضه بوندیدگی حوضه تجارتی شهر که شامل بازارها - کاروان سرایها - تجارتخانه ها و محل بود و باش اهالی بود

و دیگر لشکرگاه که عمارات سلطنتی و دولتی و بیشتر موسسات نظامی در آنجا تمرکز یافته بود چنانچه از کلمه (لشکرگاه) مفهوم واقعی آنرا میتوان درک کرد - فاصله میان بقایای بست و لشکرگاه در حدود ده کیلومتر است و هر دو متصل مجرای رودخانه بزرگ هیرمند در دامان دشتی موسوم به (دشت لیکان) واقع شده اند. موضوع خرابه های لشکرگاه با همه عظمت بنا و نقش مهمی که در تاریخ دوره غزنویها بازی کرده در خاطر کسی خطور نمیکرد و هیچ کس در داخل و خارج افغانستان از آن اطلاعی نداشت و کسانی هم که در ولایات قندهار از آن بنام لشکری بازار اسمی شنیده بودند به چگونگی واقعی آن اطلاعی نداشتند تا اینکه در اوایل بهار سال ۱۳۲۷ رئیس موزه کابل با مدیر و اعضای هیئت حفاریات فرانسوی که در اثر درخواست نائب الحکومگی قندهار بقصد معاینه و مطالعه کمان معروف بست بدان صوب حرکت میکردند به راهنمایی بنام علی محمد یونس خان نائب الحکومه خرابه های لشکرگاه را معاینه نموده و عندالمرجه بسکابل رئیس موزه بعد از مرور در متن بهیقی باراول در مطبوعات افغانی خاطر نشان نمود که خرابه های لشکری بازار عبارت از بقایای قصور سلطنتی محمود و مسعود میباشد و بدین اساس در بهار ۱۳۲۸ اولین مرحله حفاریات در آنجا آغاز گردید. حفاریات این نظر به را فوراً تأیید کرد با مراجعه و پیشنهاد رئیس موزه حضور اعلی حضرت معظم همایونی عکاسی هوایی این خرابه ها را اراده فرمودند و از طرف فرماندانی قضائی افغانی عکس های مهمی ازین منطقه برداشته شد و در اثر دوام حفاریات کتیبه های کوفی پارچه های کوچک بری و مهمتر از همه یک عده تصاویر رنگه دیواری به بلندی ضعیفی قامت انسانی که غلامان و نظامیان گارد عصر غزنوی را معرفی میکنند کشف شد که از روی آن عجلتاً بعضی کاپی های نوك آهنی برداشته شده و از طرف هیئت حفاریات فرانسوی کوشش بعمل خواهد آمد تا در صورت امکان هر قدر آن که کننده شود به موزه کابل انتقال یابد.

در خزان ۱۳۲۸ دومین مرحله حفاریات لشکرگاه شروع شده و نتایج مهمتری بدست آمد بدین معنی که علاوه بر تصاویر دیواری

مذکور تصاویر دیگر کشف شده و یا مهمتر از همه آنها مسجد کوچک یا مقصوره پدیدار گردید که مخصوص عبادت سلطان مسعود بود این مسجد کوچک که سطح آن تقریباً دو نیم متر مربع را در بر میگیرد دیوارها و محرابی داشت مزین با کتیبه‌های کوفی و تزئینات بسیار فشننگ اشکال هندسی که همه آن با صرف مساعی متخصصین فرانسوی کنده شده و بصورت پارچه‌های بزرگ در میان صندوق‌ها به موزه کابل انتقال یافته است و ریاست موزه کابل در نظر دارد که هر وقت عمارات علیجده در دسترس گذاشته شده و موزه آثار اسلامی به میان آید قسمتی را برای تمدن درخشان غزنویهای افغانستان وقف نموده و آننگاه غرفه‌ئی یا غرفه هائی برای (لشکرگاه) باز کند و این مسجد را که قدیم‌ترین مسجد افغانستان میباشد در یکی از اطاق‌ها دوباره با متصل ساختن پارچه‌ها بسازد خلاصه لشکرگاه که حفريات آن در بهار و خزان سال ۱۳۲۸ جریان داشت و شراهدی که از آن بدست آمد از نقطه نظر تحقیقات باستان‌شناسی صفحه جدیدی را در تاریخ آرت و صنایع مستظرفه و معماری یکی از دوره‌های اسلامی مملکت یعنی دوره غزنویها باز کرده و چون مدنیت دوره غزنویهای افغانستان بر ممالک همجوارها تاثير فراوان داشت و از نقطه نظر قدرت سیاسی و علمی و ادبی رفیب خلافت بغداد شمرده میشود. روشنی هائیکه لشکرگاه در زمینه‌های مختلف می‌اندازد مورد توجه تمام شرق و دنیای اسلام واقع خواهد شد.

۲- تحقیقات هیئت امریکائی در زمینه قبل‌التاریخ: نظر به پیشنهادات و مراجعات مکرر موزه تاریخ طبیعی امریکا به سفارت کبرای افغانی در واشنگتن و کسب موافقت وزارت معارف افغانی بالاخره هیئت باستان‌شناسی مرکب از سه نفر از طرف موزه مذکور وارد کابل شده و بعد از تماس و مفاهمه با اولیای امور وزارت معارف و رئیس موزه کابل بالاخره به هیئت مذکور در حدود توقف چهار ماهه در تابستان سال جاری اجازه مسافرت و گردشی در حوزه سفلی هیرمند و سیستان افغانی داده شد تا بدون تشبیه حفريات به مطالعات روی‌خاکی در زمینه مراحل اولی قبل‌التاریخ که عبارت از تحقیق دوره‌های مدنیت سنگی بشری است بپردازند مشروط بر اینکه میخارج همه به عهده موزه امریکائی تاریخ طبیعی بشری باشد و کولکسیون ادوات سنگی و کبابی مطالعات آنها به شمول عکس‌ها نقشه‌ها و غیره به موزه کابل داده شود هیئت مذکور تحت اداره (مسترفیر سرویس) مدت دو ماه به تحقیقان روی‌خاکی پرداخته برای بسط مطالعات به امریکا مراجعت کرد قرار نظریه

هیئت مذکور در سیستان افغانی بعضی نقاطی است که از نقطه نظر مدنیت های دوره های اولیه حجری بشر قابل مطالعه و تحقیق است و مطالعه آن البته حفريات میخواهد و این مسئله است که با موافقت وزارت معارف و همکارای موزه کابل بسال آینده صورت خواهد گرفت

۳- خریداری مسکوکات میرز که : موضوع میرز که و کشف چندین هزار سکه را از آنجا همگان اطلاع دارند چون در روزهای اول کشف مسکوکات مردمان قبائلی منگلی عده سکه ها را بدست آورده و نگه داشته اند ریاست موزه کابل برای تمرکز دادن حداکثر مسکوکات مذکور در موزه و جلوگیری از انتشار زیاد آن بخارج بعد از عرض و کسب اجازه کتبی از حضور والا حضرت سپهسالار غازی صدر اعظم هر قدر سکه که اهالی بیارند فی دانه يك افغانی خریداری میکنند در جریان سال ۱۳۲۸ در حدود چهار هزار مسکوکات جدید خریداری کرده است که به تعویلدار موظف سپرده شده امروز برای مسکوکات میرز که در موزه کابل اطاق مخصوص تشکیل یافته و قسمت اعظم مسکوکات از طرف دانشمندان سکه شناس فرانسوی مطالعه و طبقه بندی شده کنلاکی هم ترتیب یافته که درباریس مصروف طبع آن میباشد .

۴- ورود شاگردان مکاتب در موزه و مطالعات عملی : موزه و معاینه آن در توسعه معلومات تاریخی شاگردان مدارس اهمیتی دارد که کسی از آن انکار ندارد در جریان سال مانند سالهای گذشته شاگردان صنوف عالی مکاتب و طلبان مکاتب نسوان مرتب به موزه آمده و از معاینه آثار تاریخی کشور خود استفاده های زیاد کرده اند در اکثر موارد رئیس موزه کابل در عین جریان معاینه طلاب به ایراد کسفرانس هائی پرداخته است .

ریاست سپورت و حفظ الصحه

قبل از تشکیل جدید وزارت امور سپورت و حفظ الصحه طلاب از هم جدا بوده، ولی در تشکیل جدید ریاستی باسم ریاست سپورت و حفظ الصحه احداث گردید که به امور سپورت و حفظ الصحه واری می نماید و خالص اجراءات شعبات آن قرار ذیل میباشد :

سپورت :

حسب همساله اجراءات سپورتی و مسابقه های مربوطه که واری و نگرانی آن از طرف مدیریت سپورت وزارت معارف میگردد از ماه حمل شروع و تا آخر فصل

خزان در بین طلاب معارف با اصول و مقررات سیورنی چنین انجام یافت .
۱- در ابتداء سال نو ۱۳۲۸ بعد از اینکه لیسه های کابلست های ورزشکاران خویش را به شعبه سیورت تقدیم ویس از بر آوردن فرعه پروگرام مسابقه های اجتماعی که به سیستم لیگ صورت گرفته مسابقه دوره اول تورنمنت های رسمی فوتبال- هاکی و بعدا هیندبال - باسکت بال - والی بال و غیره بصورت ناک اوت انجام داده شد .
۲- پس از انجام مسابقات دوره اول تورنمنت اجتماعی سیورتهای انفرادی که انجام آن در کلوپ عسکری بوقوع پیوست بعمل آمد که در آن طلاب مسکاتب بصورت تماشاچی نیز اشتراک ورزیده بودند .

۳- سپس دوره دوم تورنمنت رسمی معارف در بازیهای اجتماعی شروع ویس از چندی با نتیجه مقنع سیری شد متعاقباً دوره ششم معارف که طبق قانون ناک اوت انجام دادیم که درین قهرمان هر بازی معین گردید .

۴- سالگره کلب سیورتهای ثقیله معارف از همه دلچسپ تر و موزون تر واقع گردید و جهت باز دید آن والا حضرت غازی صدراعظم و تمام اراکین دولت حضور بهم رسانیده بودند از طرف شاملین کلب سیورتهای ثقیله معارف در شقوق مختلفه نمایشات نشان داده شد که از همه سالها خوب تر و بهتر بوده چه ریکاردها تجدید و تخنیک که در سیورت نصف موفقیت است نیز بر مراتب بلندتر و خوبتر بوده است چنانچه از طرف تماشاچین تقدیر و طرف توجه والا حضرت غازی صدراعظم صاحب که مبلغ ده هزار افغانی نیز قسم تشویق به کلب عنایت فرمودند واقع گردید .

۵- همین قسم سیورت آب بازی که درین سه سال است در افغانستان خصوصاً مسکاتب معمول و عملی میگردد درین سال خوبتر و بهتر بوده است و نتایج خوب بدست آوردند .
و در اثر فعالیت های متمادی شعبه سیورت که باعث قناعت و رضائیت مقام عالی معارف گردید مدیریت مذکور بریاست تبدیل گردید .

معاینه و تداوی طلاب :

قبل از اینکه به اصل موضوع بپردازیم تذکر میدهم که شفاخانه معارف یک شفاخانه دارای بستره نبوده و تنها یک معاینه خانه میباشد لذا راپوریرا که تقدیم میداریم منحصر به اجراءات یک معاینه خانه بوده و البته از اجراءات یک شفاخانه اساسی اختلاف

داشته و خپلې میجدوداست یس هم به اساس و طبق اجرا آن معموله همه ساله اجرا آن خود را عملی و رایور آن ذیلاً ارقام است :

۱ - مریضا نیکه از امکات ذریعه معرفتی خط های جدا گانه به شفا خانه معرفتی میشوند از طرف دکتوران معارف تحت معاینه فرار گرفته بعد از معاینه و تمییزت مرض از طرف دکتور مد کور نسخه لازمه تحریر و با اساس نسخه دست داشته خود مریض ادویه را از دو اخانه معارف اخذ میدارد اما اگر در شفا خانه معارف نسبت به عدم وسایل و غیره تشخیص صورت ننگ برد مریض موصوف ذریعه استعمالیه و معرفتی خط علیجده از طرف دائره شفا خانه به معاینه خانه مرکزی و متخصصین مربوطه آن رجعت داده میشود نامبرده در آنجا تحت تدای متخصص فرار میگردد و اگر بستری شدن مریض لازم دیده شود ذریعه مکتوب رسمی شفا خانه معارف به شفا خانه علمی آباد فرستاده میشود شفا خانه علمی آباد در بستره های مخصوصی که برای طلاب تخصیص داده شده بستری و تحت مشاهده و تدای گرفته میشود چنانچه بهمین اساس امسال هم چندین نفر طلاب مریض را که از مکاتب مختلف بودند به شفا خانه علمی آباد بغرض تدای و معالجه معرفتی نموده ایم :

۲ - همه وقت دا کتر از طرف شفا خانه معارف به مکاتب لیلیه مرکزی رفته و مریضا نیرا که قابل بستره نباشند معاینه و نسخه لازمه میدهند و نسخه مند کور از طرف شفا خانه معارف اجرا میشود و اگر مریض قابل بستره باشد به دائره مکتب موضوع راهدایت و دائره مکتب کیفیت را به معاینه خانه مرکزی تیلقو نامتخابره مینماید . از معاینه خانه مرکزی موزر امپولاس (مریض بردار) آمده و مریض را به شفا خانه علمی آباد نقل و از طرف دا کتر نو کریوا لادر سرویس مخصوص و مربوطه آن بستری میشود چنانچه چند نفر طلاب لیلیه مکتب قبایل و اصول تحریر و غیره بهمین اساس بستری گردیده اند .

۳ - گاه گاه از طرف شفا خانه معارف یک نفر دا کتر به مکاتب لیلیه مرکزی رفته و به دست خود در البسه و بستره طلاب مند کور - بودر « دی ، دی ، تی » و غیره ادویه مضاد تعفن استعمال و به دائره مکتب هدایت لازمه میدهد تا از صورت سرایت و استبلای امراض ساری جلوگیری بعمل آید .

۴ - اگر در ولایت کابل در یکی از مکاتب آن کدام واقعه و حادثه امراض ساری دیده میشود و از طرف دائره مربوطه آن به شفا خانه وزارت معارف اطلاع

میرسد، سرطبات بلا معطل يك نفر دا كتر را بدان صوب۔ اعزام ودا كتر موصوف
در آنجا اجراءت و ترتیبات لازمه فنی خود را اتخاذ مینماید بعد از انجام وظائف
صورت اجراءت خود را رایوری ترتیب و به شعبه مربوطه تقدیم میدارد .

۵- در ابتدای شروع سال تعلیمی تمام طلاب مسکاتب بلا استثناء و اکسین ضد
محرقة تطبیق میشوند. در هداسته هم تقریباً در حدود پانزاده هزار نفر طلاب
مسکاتب و اکسن ضد تیفو و بیماریها تزریق گردیده اند. اگر احتمال شروع
کدام مرض ساری دیگر مثل کولیرا و غیره موجود باشد طلاب پیش از پیش
و اکسن ضد همان مرض تطبیق میشوند .

۶- طلاب جدید الشمول مسکاتب تماماً قبل از دخول در مکتب از طرف شفاخانه معارف
و اکسن چیچک تطبیق میگردد امسال تمام طلاب جدید الشمول و اکسیناسیون چیچک شده اند.

۷- طلاب جدید الشمول قبل از ادخال مسکاتب معاینه صحیحی شده اند۔ راجع
به طلا بیسکه به کدام امراض ساری مبتلا بوده اند در ستون جدول اوراق معاینات
نظریات جدا گانه تحریر شده است .

۸- بعد از انجام و اکسیناسیون تمام طلاب مسکاتب عالی و ابتدائی از طرف
دکتران وزارت معاینه صحیحی میشوند دا كتر در جدول ویا کتاب مخصوصیکه
برای معاینات طلاب طبع شده و در مسکاتب موجود است موضوع تداوی - تجرید
و غیره نظریات و هدایات لازمه را در ستون مخصوص همان کتاب ثبت میدارد .
۹- مسکاتب نسوان هم نظر به پروکرام معین از طرف دا كتر های معارف
معاینه صحیحی - و اکسیناسیون و تداوی گردید اند .

۱۰- تمام چیراسیها و ملازمینیکه برای خدمات مسکاتب و غیره دوائر معارف
استخدام میشوند - از طرف شفاخانه معارف معاینه صحیحی شده اند ،

ریاست اداری

این ریاست به اساس تشکیلات جدید وزارت معارف عرض وجود نموده است
وظیفه آن تهیه و واریسی به مسائل مالی - تهیه مالیه تدریسی تمام مسکاتب و مسائل
واعاشه و اباتة مسکاتب مسلکی و غیره میباشد. این ریاست از شروع تشکیل به شرح
ذیل به انجام وظائف محوله خویش پرداخته است .

کټب تدریسی دوره شش صنفو ضرورت سال تعلیمی ۲۷-۲۸ مکاتب ابتدائی مرکز ولایات مطابق پروگرام و بټ معینه قبل از آغاز سال تعلیمی به مرکز ولایات به اندازه ضرورت فرستاده شده است و نیز کټب دوره متوسطه تا اندازه که از طمع فارغ شده مطابق احتیاجات به مرکز ولایات توزیع گردیده است. کټب اداری - قرطابه، دفتر مکاتب ابتدائی - متوسطه و ثانوی و اوراق و لوازم اجراآت دواتر که از طمع فارغ و به مرکز ولایات فرستاده شده است. لوازم تحصیل از قبیل نخته سلیت - قلم سلیت - نخته مشق - گل سفید - قلم نی - دوات گلی - کتابچه خط دار - قلم بندل - پنسل پاک - و تباشیر و غیره مطابق بټ منظوری لوازم تحصیل به مرکز ولایات توزیع گردیده است. بعلاوه برای توریډ لوازم تحصیل و کټب تدریسی لسان خارجه که در لیسه ها و مکاتب متوسطه خوانده میشود با کمپنی های داخلی و خارجی داخل مفا همه و میکاتبه بوده و ترتیبات لازمه گرفته شده است.

در سال ۱۳۲۸ بعلاوه اینکه وزارت معارف برای تکمیل تعمیرات نیمسکاره اکثر ولایات توجه نموده به تعمیر و ترمیم مکاتب ذیل مرکز از طرف مدیریت تعمیرات وزارت رسیدگی شد.

- ۱- ترمیمات ویک حصه تعمیر الحاقیه سرای بادام - ۲- ترمیمات ویک حصه تعمیر الحاقیه صنوف مکتب نمبر ۲ نسوان - ۳- ترمیمات عمومی حرم سرای باغ بابر شاه - ۴- ترمیمات و ساختمان ففسجه های باغ بابر شاه مربوط وزارت معارف - ۵- ترمیمات عمومی مکتب شهر ۶- ترمیمات مرکز وزارت ویک حصه کارات ترمیم مکتب غازی .
- ۷- ترمیمات مکتب نسوان بابای خودی علیه الرحمه - ۸- ترمیمات جای معلمین خارجه

شورای عالی معارف

برای غور و تدقیق در کلیه مسائل معارف و اخذ تصمیمات و وضع قوانینی که برای پیشرفت معارف لازم میباشد، وزارت معارف لزوم تاسیس مجلسی را بنام «شورای عالی معارف» احساس نمود که حسب ضرورت و در موافق لازمه برای حل و فصل بعضی امور مهم و علمی منعقد گردد. مقررات «شورای عالی معارف» که محتوی تشکیلات و وظائف آن بوده و در مسائل متعلقه مستند قرار داده خواهد شد، جهت تصویب مفکوره تاسیس و تعیین صلاحیت شورای مذکور به مجلس عالی

- وزراء تقديم و اخيراً مجلس موصوف بنأسس شورای عالی معارف و مقررات آن در جلسه مؤرخه ۴ دلو ۱۳۲۸ موافقت نموده و مراتب تصویب آن بعد از گذارش از صحنه مقام و کالت پادشاهی بفرمان نمبر ۱۵۲۴ مورخه ۱۳ دلو ۱۳۲۸ مقام صدارت عظمی بوزارت معارف جهة تعميل ابلاغ گردید .
- شورای عالی معارف (متشکل از معین ها - رؤسای ریاست تدریسات دارالتالیف تفتیش - سپورت و حفظ الصحه معارف - رئیس پوهنتون کابل - يك يك نفر از مدیران مکاتب ثانوی - و مسلکی - یک نفر از سر معلمین با تجربه مکاتب ابتدائی يك يك نفر از معلمین لایق و با تجربه مکاتب ثانوی ، ابتدائی ، مسلکی و هفت نفر علمای مبرز مملکت که در معارف سوابق خدمت داشته باشند ، میباشد) غیر از مجالس عادی وزارت که عموماً هفته یک دفعه روز های دوشنبه جهة غور بعضی امور اداری تشکیل میشود ، بوده و برای حل مسائل ذیل دره و اوقع لازمه انعقاد می یابد :
- ۱- ترتیب ، تدوین ، اصلاح و تصویب کلیه پروگرامهای مکاتب ابتدائی ثانوی ، مسلکی ذکور و اناث .
 - ۲- ترتیب ، اصلاح و تصویب کلیه لواحق و تعلیمات نامهای که برای تدریسات ، تفتیش امتحانات و غیره امور مربوط به معارف وضع میگردد . از قبیل لواحق حق الزحمه تدریس . لواحق حق الزحمه تألیف و ترجمه کتب . لواحق معاشات مسلکی ، وظائف رؤسا و مدیران معارف و مدیران مکاتب و غیره .
 - ۳- غور و تدقیق کلیه پیشنهادات اصلاحی که در باره امور معارف از طرف دوائر وزارت و یا خارج از آن تهیه و تقدیم میشود .
 - ۴- غور تصویب در باره القای بعضی از مکاتب موجوده و ایجاد مکاتب جدید ابتدائی ، ثانوی و مسلکی ذکور و اناث .
 - ۵- تحقیق و تصویب در باره استخدام معلمین خارجی ، قسح تجدید یا القای قراردادهای آنها .
 - ۶- تعیین رشته های تحصیل طلبه که بخرج وزارت معارف بخارج اعزام میشوند .
 - ۷- انتخاب و تعیین طلبه که بخرج وزارت معارف جهة تحصیل بخارج اعزام میشوند .
 - ۸- قبول و یارد مبالغه که بعنوان اعانه بوزارت معارف تقدیم میشود و تعیین وجوه مصرف آن ،
 - ۹- تشخیص صلاحیت اشخاص و یا مؤسسات رسمی و انفرادی که اجازه تاسیس مدارس ابتدائی ثانوی و مسلکی ذکور و اناث را در خواست میکنند (با در نظر داشتن ماده « ۲۲ » قانون اساسی)

- ۱۰- غور در باره تاسیس هر نوع مکتبی که اشخاص و یا مؤسسات رسمی یا انفرادی می‌خواهند ایجاد نمایند (بادر نظر گرفتن ماده « ۲۲ » قانون اساسی) .
 - ۱۱- تشخیص درجه تحصیل طلبه که در مکاتب مسلکی خارجه که سویه آنها بیا ننتواز تحصیلات عالی دارالفنون است ، تحصیل کرده اند .
 - ۱۲- غور و تشخیص استحقاق اشخاصیکه برای اعطای نشانهای موجوده معارف و یا مدالها و نشانهاییکه در آینده وضع میگردند ، پیشنهاد میشوند .
 - ۱۳- سنجش پیشنهاد هر اقدامیکه موجب ترقی سوبه عرفانی و علمی مملکت میگردد ،
 - ۱۴- کمک فکری در کلیه مسائل عرفانی با وزیر معارف .
- در شو رای مذکور از زمان تاسیس با بنظر فیصله های آتی بعمل آمده است :
- ۱- فیصله راجع به اعزام پانزده نفر از فارغ التحصیلان لیسه ها وینچج نفر از فارغ التحصیلان دارالعلومها جهت تحصیل بخارج برای معلمی مکاتب مسلکی . که این فیصله بعد از تصویب و منظوری مجلس عالی و زرا جهت تطبیق بریاست تدریسات عمومی اخبار شده است .
 - ۲- تصویب راجع به دارالمعلمین ها : جهت بلند بردن سویه معلمین دارالمعلمین ابتدائی از (نه) سال به (۱۱) سال تمدید داده شده و دارالمعلمین متوسطه بیک لیسه مکمل تبدیل گردید که طلاب آن بعد از فراغ بدارالمعلمین عالی که تاسیس آن بسال آینده در پوهنتون مدنظر گرفته شده ، شامل گردند .
 - ۳- فیصله راجع به آینده مکاتب احضاریه لیلی و نهاری مرکز وولایات با اینصورت که : مکتب لیلیه قندهار یکدم و مکاتب لیلی هرات و مزار شریف تدریجی لغو شده و طلاب جدید نمیگیرند - مکتب لیلیه مرکز بیک لیسه دوارده صنفی لیلی تبدیل گردید و مکتب نهاری مرکز بجهت احضاریه لیسه تجارتی بحال خود باقی ماند .
 - ۴- مسئله تعدیل تقسیم ساعات هفت وار لیسه ها و متوسطه های ذکور مرکز و اطراف که از ریاست تدریسات عمومی پیشنهاد شده بود مطرح بحث قرار داده شده و در نتیجه تعدیل و تطبیق آن تصویب گردید .
 - ۵- فیصله در باره تقسیم ساعات هفت وار و مفردات بر و گرام بعضی مضامین لیسه ها و ابتدائیه های نسوان که تغیر و تعدیل آنها از طرف ریاست تدریسات عمومی پیشنهاد شده بود ،
 - ۶- در باره تاسیس و تشکیل کومسیون ملی یونسکو که راپور آن از جانب آقای داکتر محمدانس خان رئیس پوهنتون کابل پیش شده بود ، تصویب بعمل آمد .

- ۷ - در باره کتب لسان انگلیسی لیسه ها و متوسطه ها که تا حال در بعضی سلسله اکتفورد و در بعضی ، سلسله ماینکل ویست تدریس می شد نظر به پیشنهاد ریاست تدریسات عمومیه غور بعمل آمده و تعقیب سلسله ماینکل ویست ترجیح داده شد.
- ۸ - نسبت به مشکلاتیکه برای متعلمات لیسه های نسوان از رهگذر تعقیب لسان خارجی عائد بود با او پیشنهاد ریاست تدریسات عمومیه در لیسه های مذکور شروع لسان خارجی از صنف ۴ بصنف ۷ تصویب گردید .
- ۹ - فیصله راجع به تأسیس مکاتب دهاتی در هزار جات و افزایش پنجاه فیصد در معاش معلمین آنجا بنام معاش منطوقی .
- ۱۰ - فیصله راجع به تأسیس مکاتب دهاتی در هرات و مشرفی .
- ۱۱ - فیصله راجع به تأسیس یک باب مکتب ابتدائی نسوان در شهر نو .
- ۱۲ - مذاکره در باره تأسیس کود کستان در مزار شریف .
- ۱۳ - فیصله در باره اینکه تدریس مضامین در لیسه های حبیبیه ، نجات احمد شاه با با و میرویس با با که سابق به لسان خارجی صورت میگرفت بعد ازین تا صنف (۹) توسط معلمین داخلی به لسان ملی بعمل آید .
- همچنین بسا مسائل علمی دیگر نیز در شورای عالی معارف از وقت تأسیس با اینطرف مطرح مذاکره قرار داده شده که نظر به نداشتن اهمیت بارز ذکر همه آنها در اینجا لازم دیده نشد .

امور فوائد عامه

در سال ۱۳۲۴ حکومت بایک کمیټی امر یسکائی موسوم به موريسن کنو دسن که در ساختمان های بزرگ و قوی مانند بندها ، راه ها و غیره تعمیرات چه در داخل اتازونی و چه در ممالک خارج شهرت داشت داخل قرارداد شد تا امور انجینیری ، ساختمان راه ها ، بندها و آبیاری و غیره پروژه های افغانستان را تحت عمل و اجراء بگذرد .

یس از تحقیق و مطالعات زیاد بلان و پروژه های ذیل تکمیل شده . راه بزرگ تورخم و کابل که قریب ۱۸۰ میل طول دارد و به امتداد در یای کابل بوجود آمدن این سرک خوف و خطر راه لته بندرا ازین برده ، سرک بزرگ کرشک و قندهار که مانند سرک جدید اسپین بولدک از راه های در جه اول بشمار میرود ، بلان و نقشه های بند بغرا ، بند خروار . بند سراج ، مطالعات ابتدائی بند سروبی ، بند در ونه و پروژه آبیاری قریب شهر جلال آباد که صد هزار جریب زمین را زیر آبی می سازد و برای تنویر شهر مذکور تولید برق نیز می نماید .

یس از مطالعه و تدقیقات مکمل انجینیری و بعضی ملاحظات تعمیراتی بر کپها بند ها . عمارات حکومت با در نظر گرفتن مسائل اقتصاد دی چنین صواب دید که اهتمام و توجه زیاد در اعمار سرک سپین بولدک و پروژه آبیاری بغرا بعمل آورده شود همان بود که نتایج خوب ۱۳۲۸ این دو پروژه اطمینان بخش و مورد خوشوقتی حکومت گردید و از نقطه نظر اقتصادیات مملکت نیز قناعت بخش است امسال سرک سپین بولدک تکمیل شده و از قندهار تا سپین بولدک بقا صله ۶۶ میل امتداد دارد عرض و میلان این سرک عیناً مانند سرک های درجه اول غیر قیر شده ایالات متحده امریکسا میباشد ابروهای بزرگ و دو عدد پل کانگریتی مستحکم بالای دریای ارغستان (میل مانده) نیز شامل آن است که توانائی و قوه برداشت ترافیک از صرف وقت زیاد و استهلاك عراده ها جلو گیری مینماید سرک مذکور شبیه به میتاریست که برای سالهای متمادی بر یا خواهد بود و تمثیل ارتقای افغانستان میباشد این راهی است که محصولات وادی حاصل خیز هلمند به مار کیت ها

وبازار های ممالک خارجه بر روی آن نقل داده خواهد شد و توجه به ساختمان این راه بمنظور توسعه تجارت خارجی که ضرورت همه ملل دنیا است بوده به امتداد سمت غربی دریای هلمند از گرشک تا چخانسوریک پروژه آبیاری تحت اجراء است که برای (۵۲۸۰۰۰) ایسکر زمین آب ذخیره خواهد کرد در جریان سال ۱۳۲۸ بالای دریای هلمند بند (انحراف کننده) تعبیر و پنجاه کیلو متر کانال بزرگ نیز برای کنترل آب از کانسکریت ساخته شده يك اطاق تولید برق بطاقت ۳۴۰۰ کیلووات برق در کانال بزرگ تعبیر شده و زمانیکه ماشین های آن تکمیل گردید از آن استفاده بعمل خواهد آمد. فعلاً آب برای فارم امتحانی زراعتی ناد علی وغیره تهیه میشود.

پلانها و پروژه های آینده فعلاً منحصر به امتحان وطریقۀ مفید آبیاری زراعت است و تخم های زراعتی و نباتات جدید از امریکا وارد و زرع شده تا دیده شود کدام يك نباتات بارخوب ترین آرد این فارم امتحانی که در اثر پروژه بغرا بمیان آمدی یکی از مهمترین عامل ارتقای اقتصادی بوده در پیشرفت منابع ثروت افغانستان بشمار میروند، بداهقین فرصت خواهد داد در چنین زمین زراعت و آبادار ممکن شده بزراعت و تربیه حیوانات مشغول بوده مخصوصاً به شرائط وادی هلمند توافق حاصل نمایند و باقین ومملکت هر دو ازین طریقۀ عملی زراعت مستفید خواهد شد.

مجموع عمقادی که کاریکه امسال در پروژه آبیاری بغرا بعمل آمده قرار ذیل است :

حفریات	۱۴۵۱۴۳۵	مکعب متر زمین برداشته شده
ریختن کانسکریت	۲۱۹۵۸	»
کار سنگ	۳۴۴۸۵	»

کار زیادی در حصه کانال های دیگر و حفریات نیز بعمل آمده برای ساختمان بند کچکی که قریب (۳۰۰۰۰۰۰) ایسکرت آب را در تابستان برای آبیاری ذخیره مینماید فعلاً آماده گی زیر نظر است غدیری که بوجود می آید بالاتر از بند به وسعت ۳۵ میل خواهد بود که یکی از بزرگترین غدیر مصنوعی است که ساخته شده دست انسان در ایشامی باشد بند مذکور از سیلاب های آوان بهار و خسارات وارده

سیلاب جلوگیری نموده و (۱ بره) آب‌های افغانستان که بمنظور زراعت بکار میرود ذخیره خواهد کرد و زمانی کار آن تکمیل گردید ذخیره غذای که کفایت تمام افغانستان را بنماید خواهد کرد بند کجکی قوه برق کافی در جنوب غربی افغانستان جهت پیشبرد صنایع از قبیل نساجی تولید فولاد فابریکه سمنت سازی آسبای آرد و دیگر فابریکه‌های ضروری تهیه و تولید خواهد کرد ساختمان بند ارغنداب نیز زیر نظر است و آب کافی برای وادی ارغنداب و برق برای شهر قندهار تهیه و تولید مینماید .

ساختمان این بند و پروژه‌های آبیاری توسط بانک صادراتی وارداتی امریکای که دلچسپی زیاد به ارتقای افغانستان دارد بدادن قرضه ۲۱ میلیون دلار قابل امکان ساخته مفادی که از طرف این قرضه بعمل خواهد آمد مسرت بانگ مذکور رافراهم نموده و ازین لحاظ به برداخت این قرضه قایل شد این است یک راپور سالانه تعمیراتی در افغانستان وامید میرود که سالهای آینده ارتقای بیشتر و مهمتری با آرد افغانهای که ازین جاها دیدن کرده اند توسط این ساختمان های بزرگ و مهم بحیرت رفته و خوشوقت شده اند و امید میرود که کسان زیاد ارتقای مملکت شانرا به ترتیب منظم و دائم که درین سال اخیر بعمل آمده بچشم سر به بینند .

شق مترالوژی :

- ۱ - یسکیا به استیشن جوی در بالا مرغاب نصب و بکار انداخته شده .
- ۲ - سامانهای عصری جدیدیکه از امریکای خریداری و وارد شده بود ، در استیشن‌های مربوطه نصب شده است .
- ۳ - طبق پیشنهاد قوماندانی طیاره سه استیشن مترالوژی لین کابل، قندهار و هرات با سامان فضائی مجهز شده و شاگردان مترالوژی مسائل علمی بین المللی جوی را مربوطه به صعود و نزول طیاره آموخته اند .

ریاست تعمیرات :

الف - ارگ کابل و غیره :

- ۱ - تعمیر گلخانه ، بدون کارهای دست بند بقیه آن تکمیل شده است .
- ۲ - « حرم سرای ، » « » « » « »
- ۳ - ترمیمات کلیه ارگک انجام شده است .
- ۴ - تعمیر استدیوم : - به استثنای بعضی جزئیات کلیات آن تکمیل شده است .
- ۵ - تعمیر قصر بزرگ نوی کابل :- داغ گیری و ترمیمات لازمه بعمل آمده است .
- ۶ - کار گنبد تعمیر مقبره اعلیحضرت شهید تکمیل شده است .
- ۷ : تعمیر میدان گلف به استثناء جزئیات کلیات آن تکمیل شده است .

ب- مربوطه ولایت مشرقی :

- ۱ - تعمیر ایارتمان نیم کار تکمیل شده صرف نصب آهن جامه مانده .
- ۲ - تعمیر پوسته شهری تکمیل شده صرف نصب آهن جامه و رنگمالی باقیمانده .
- ۳ - بیت الخدم های مدیریت میخا برات تکمیل شده .
- ۴ - الحاقیه دارالحکومه گی تکمیل است صرف نصب آهن جامه و رنگمالی آن باقیمانده .
- ۵ - تعمیر قهوه خانه مربوطه بلدیة درمندانسه شروع الی پوشش رسیده و کار آن جریان دارد و اطاق های عملیات معاینه خانه و شفاخانه نیز جریان دارد .

ج- مربوطه حکومت اعلیٰ فراه :

درسال ۱۳۲۸ کار تعمیر مکتب متوسط و مکتب ابتدائی دارآباد و کوشک و تعمیر متر لوژی باستانی دیوار احاطه آن تکمیل و هکذا پنج سرک سمت هرات بعرض ۸ الی ۱۰ و طول ۱۷ الی ۸ متر بقسم بخته کاری جدید تکمیل و انجام گردیده .

د- مربوطه ولایت جنوبی :

- ۱ - تعمیر مدیریت میخا برات که درسال ۱۳۲۷ به پوشش رسیده بود درسال جاری پوشش و نجاری و مسطح و استر کاری آن تکمیل گردیده تنها رنگمالی آن باقیمانده .
- ۲ - تعمیر دارالحکومه گی که درسال ۱۳۲۷ یک حصه آن به سنگ کاری رسیده بود درسال ۱۳۲۸ سنگ کاری آن تکمیل و عمارت سمت جنوب و نصف سمت غربی به پوشش رسیده تماماً به طول یکصد متر آباد و متبافی درسال ۱۳۲۹ زیر کار گرفته خواهد شد :-

د کابل کالنی

- ۳ - تعمیر متر لوژی در سال ۱۳۲۸ شروع گردیده و پوشش شده دروازه و کلیکین و آهن آن نصب گردیده تنها رنگمالی آن باقیمانده ،
- ۴ - تعمیر حکومت کلان خوست ، سمت شمالی به پوشش رسیده باقیمانده کار موسمی آن جاری میباشد .
- ۵ - عمارت گدام خوست به پوشش رسیده باقیمانده کارمذکور به شدت جریان دارد .
- ۶ - تعمیر ینک باب مکتب ابتدائی خوست تکمیل و قابل استفاده گردیده .
- ۷ - برای تعمیر مرکز گردیز در سال ۱۳۲۸ که ماموریت جدید تهیه مصالح تشکیل گردیده ۵۷ دوره داش پخت گردیده .

ریاست معاین :

الف سرک ها - مربوط ولایت کابل :

سرک یغمان ،

نقشه این سرک دولینه است لاین اول آن قبلا ساخته شده ، کار لاین دوم با بعضی جزئیات لاین اول قرار ذیل در سال جاری اجراء شده آغاز آن از برج میزان بوده است .

۱- کاریکه در بغل لاین اول اجراء شده کندن ویرکاری مجموعاً

۱۰۴۲۷،۹۵ متر مکعب

۲- لاین دوم :

۱- از کیلومتر اول الی کیلومتر دهم کندن ۱۴۲۸۴،۹۹ مکعب

۲- از کیلومتر اول الی ده و از ۱۶ الی ۱۷ پرکاری ۱۸۶۲۸،۹۶ » ۳۵۰۳۲،۹۵ متر مکعب

۳- » » » ۱۷ الی ۱۰ جغل اندازی ۲۱۲۰،۰۰۰ »

۲- مربوط ولایت جنوبی :

۱- سرک خته کند و جنوبی

این سرک از گردیز بخوست میرود کارهای سنه جاری

سرک مذکور.

- ۱- سرنگ برانی ، چیل کاری ، کندن کاری، یرکاری ،
سنگ کاری مجموعاً ۱۹۶۹۵۰۰۷- متر مکعب
۲- صاف کاری ۶۸۳۷۷۰۰۰- مربع متر
۳- ولایت مشرفی
۱- سرک کنر ها :

کار موسمی سال جاری سرک مذکور از حمل الی ۱۳ ثور
کندن و یرکاری ، و سرنگ برانی آن مجموعاً ۵۳۰۰۰۰۰۰- متر مکعب
۴- مربوط حکومت اعلی بدخشان :

۱- در حصه جرم از بهارک الی طویخانه حد بخشی جرم و اشکاشم

جمله مقدار کار ۱۷۲۴۶۱- مکعب متر	{	طول سرک ۶۵ کیلو متر	خام کاری ۱۲۰۶۵۸- مکعب متر
		» » ۲۵۹۷-	سرنگ برانی ۴۶۵۹۰-
		» » ۲۶۱۵-	سنگ کاری ۲۶۱۵-
		» »	چیل کاری
		» »	

۲- در حصه اشکاشم از طویخانه الی یوزه ایروغ حد بخشی
اشکاشم و واخان

جمله مقدار کار ۴۸۰۰۰- مکعب متر	{	طول سرک ۴۰- کیلو متر	خام کاری ۴۸۰۰۰- مکعب متر

۳- در حصه واخان از یوزه ایروغ الی قلعه انچه ورخان

جمله مقدار کار ۷۲۰۰۰- مکعب متر	{	طول سرک ۹۹- کیلو متر	خام کاری ۷۲۰۰۰- مکعب متر

ب پل ها :

مربوط بحکومت اعلی شمالی

- ۱- پل صوفیان کار شده گئی ۵ در فیصد
۲- » سرایخواجه » ۹۵
۳- ابر و سیا گرد ۹۵
۴- پل سیا گرد ۹۵
۵- پل قره گرد ۹۰
۶- پل جبل السراج ۵۰

۱۰۰ در فیصد	۲- مربوط ولایت کابل
» ۱۰۰	۱- ترمیمات پل قند هاری
» ۱۰۰	۲- پل بگرامی
» ۱۰۰	۳- مربوط حکومت اعلیٰ غزنی
» ۱۰۰	پل بابا
» ۱۰۰	پل سرخ
» ۵	پل درانی
» ۳	پل سالار
» ۴۰	پل سلطان خیل
» ۸۰	پل بزک نمبر ۱
» ۸۰	» » نمبر ۲
» ۸۰	» » نمبر ۳
» ۸۰	» » نمبر ۴
» ۵	پل کشک
» ۱۰۰	ترمیمات پل نصر الله
» ۶۰	پل کلان سید آباد
» ۶۰	ترمیمات پل قره باغ

هدیریت فوآئد عامه مزار شریف :

- ۱- شروع تعمیر يك عمارت اساسی وعصری بجكر مت نهر شاهى كه كار ابتدائى آن شده وباقيمانده آن بنا بموسم سرما معطل مانده .
- ۲- كار باقيمانده تعمیر بزرگگ و پخته هتل كه ملتوى بود ، در هدا سنه يك اندازه كار مذكور بسر رسیده .
- ۳- يکباب عمارت پخته كاری بتحو يلخا نه مستوفيت شروع گردیده كه دو حصه كار آن تمام ويك حصه آن باقيمانده .
- ۴- ترميم و مرمتكاری اكثر مكاتب .
- ۵- تعمیر دو پل پخته بصورت اساسی در هدادى كه يسكرى به پل شفاخانه و ديگرى به پل قلعه حربى موسوم گشته اند .
- ۶- اصلاح و پخته كاری سرك جديد آفچه از حد پل امام بكرى الی دروازه قوم آفچه واز شبرغان الی خواجه دو كوه . بهرض شش مترو طول (۱۱۹۲۷۵) متر

که جمله (۷۱۵۶۵۰) کیلومتر می شود تماماً با سنگ و ریگ فرش و اصلاحات و تعدیلات هم گردیده .

۷- اصلاح گردشی سرک دهدادی بطول صد متر و عرض ۱۴ متر که جمله مربع متر آن (۱۴۰۰) متر می شود.

۸- برای تحویلخانه شکر یک عمارت اساسی و یخته کاری بنا و آهن پوش گردیده که در حدود بیست هزار بوجی شکر در آن کنجایش دارد .

۹- تعمیر تانک بطرول طور یخته با کستاره محوطه آن بیایه تکمیل رسیده .

۱۰- عمارت تانک بطرول چار سرک که وسعت داده شده یک قسمت آن تمام و باقی کار آن عنقریب اختتام خواهد یافت.

مدیریت فوائد عامه حکومت اعلی میمنه :

۱- تعمیر یک کدام عصری در میمنه

۲- « « « « در اندخوی

۳- به اندازه بیست میل سرک از دولت آباد الی تنگاب یخته کاری و ریگ اندازی شده است .

مدیریت فوائد عامه حکومت اعلای فراه :

در سال جاری علاوه بر مرمت کاری و ریگ اندازی سرکها از مرکز فراه تا باغ یل به دو طرف سرک بیک تعداد کثیر نهال ناچو غرس گردیده و پنج یل یخته در حدود خشکابه و ساج نو ساخته و سرک بکواه که به اثر سیلابهای امسال خراب شده بود ، از خرمانق تا آخر حصه مربوطه دلارام مرمتکاری شده است .

مدیریت فوائد عامه حکومت اعلای پروان :

۱- تکمیل پنج یل در سرک راه مرکز الی گلپهار که بصورت یخته کاری انجام یافته است .

۲- تعمیر عمارت علاقه داری قره باغ که در سال جاری تکمیل و قابل استفاده گردیده است .

۳- احداث یک سرک جدید از دو آب میخ زرین الی حکومتی که مرید که قابل عبور و مرور عراده ها هم گردیده .

امور وزارت صحیه

الف- مدیریت تشکیلات :

۱- چون دواخانه های مرکز کابل محدود بوده درین اواخر از نقطه نظر رفاه و آسائش اهالی اجازه مفتوح ساختن یکنه تعداد دواخانه های دیگر نیز توسط وزارت صحیه از مقام منبع صدارت عظمی حاصل شده است و صورت تطبیق و اجراءات عملی آن زیر بحث می باشد .

۲- چون مقرراتیکه درباره دواخانه های شهری وضع و اکنون مرعی الاجرا میباشد از سالهای گذشته بوده ازان روتجویز نمودیم تا قوانین فوق که عبارت از اصولنامه رهنمای دواخانه ها و غیره باشد مجدداً تحت غور و خوض قرار داده شود چنانچه موضوع به کمیسیون مربوطه رویت داده شده است .

۳- برای اینکه دوا فروشهای شهری از خود یک بودجه مصارفاتی معین داشته و ادویه جان وارده شان پس از سنجش مصارفات و بیچک های دست داشته شان بصورت درست و قیمت اصولی در معرض فروش گذاشته شود وزارت صحیه توسط مدیریت تشکیلات خود بودجه مصارفات سالانه دوا فروشی های مرکز کابل را ترتیب و به ایشان دستور داد تا ادویه جات خود را طبق قیمت معین و مفاد یکه برایشان وضع شده بفروش برسانند . علاوه بر نظر داریم تا برای دواخانه های اطرافی نیز درین مورد مقرراتی وضع نماییم .

۴- به مقصدیکه شرکت های اتحادیه توريد ادویه مطابق به اصول صحی و تحت قوانین در فعالیت باشند . اخیراً به عنوان (مقررات و تعهد نامه اتحادیه توريد ادویه) سرطی ۲۰ مواد مقرراتی را ترتیب داده و پس از غور مجلس انضباط خود آنرا به شرکت های مزبوره فرستادیم تا به اساس مواد مقیده آن اجراءات نمایند .

۵- برای اینکه وزارت صحیه در مرکز کابل یک شفاخانه که از هر حیث اساسی و عصری باشد داشته و توسط آن از اوضاع صحی محیط باخبری نماید بالاخره تجویز نمود تا یک شفاخانه که دارای پنجصد بستره باشد تأسیس نماید چنانچه تا یک اندازه دوره مقدماتی این موضوع طی شده است .

۶- درین اواخر وزارت صحتیه از نقطه نظر رفاه و آسایش اهالی پس از منظوری مقام منبع صادرات عظمی بمدیریت کنترل خود دستور داد تا وجه مصارفات بیست و پنج بستره را در بودجه سال ۲۹ شفاخانه ملکی خوست تکلیف نماید که درینصورت تعداد بستره شفاخانه مذکور (۳۰) بستره میشود .

۷- به لحاظیکه لست اغذیه مریضان شفاخانه های مربوطه ما در سنوات ماضی و قیمت مواد ارتزاقیه آنزمان تثبیت شده بود و حالا بودجه اغذیه مذکور نظر به بلندرفتن قیمت ارزاق بسنده نیست ازان رو مجدداً بودجه اغذیه مریضان را متناسب قیمت اغذیه فعلی تعیین و ترتیب دادیم که البته پس از طی مراتب اصولی بودجه وی عملی شود .

۸- وزارت صحتیه درین اواخر عموم اجناس و اشیا و غیره طرف ضرورت شفاخانه های اطراف خود را که در راپورت های شان در زمره نواقضات قید شده بود تحت لست علیحده آورده و آنرا جهت تهیه بمدیریت عمومی اداری ارسال نمود. چنانچه مدیریت عمومی مذکور فعلاً لوازم بکصد بستره را برای شفاخانه های فوق تکمیل کرده است .

ب- مدیریت درملواکی :

- ۱- مدیریت در ملواکی توانست که در ۱۳۲۸ ادویه جات عمومی ضرورت شفاخانه های مربوطه را بذریعه هیئت های منتخبه در ولایات شمالی و غربی مملکت بفرستند . و به واسطه این اجراءات در وظیفه هیچیک از مامورین فنی و غیر فنی شفاخانه های مربوطه که سابق برای اخذ ادویه به مرکز می آمدند معطلی واقع نشود.
- ۲- ادویه ضرورت و سامان فنی کار آمد شفاخانه های ژاندارم مربوط وزارت داخله تا جائیکه موجود بود مدیریت در ملواکی به وزارت موصوف پرداخت .
- ۳- مدیریت در ملواکی بر حسب وظیفه راجع به توزیع ادویه به مؤسسات ملی و ادویه فروشی های شهری تا جائیکه ممکن شده میتواند کمک و در تکمیل ادویه کمبود آن برای رفع سرگردانی اهالی بذل مساعی نمود .
- ۴- در فراهم نمودن وسائل توزیع ادویه و سامان فنی و زود رسیدن فرمایشات

دیبو به کمپانی‌ها و سرعت توريد ادويه جات تازه مانند پنسلين ها استریتومايسن وواکسين ها جدیت و فعالیت نمود .

۵- چون مدیریت درملواکی همیشه نگرانی دارد تا از ادويه جات جدیدالکتشف که به درد تداوی امراض و بهبودی صحت توده بخورد بزودترین وقت آن ادويه را بوسیله دیبوی ادويه توريد کنند . در هذا سنه مدیریت درملواکی توانست در خریداری یکمقدار ادويه ایروماسین وکلور مایستین اقدام نماید . که اینک بعد ورود مورد استفادهٔ مریضان قرار گرفته است .

۶- چون برخی از ادويه جات ضروری مریضان در ادويه فروشهای شهری ممکن نمیشود . مدیریت درملواکی برای رفع سرگردانی مریضداران ترتیبی اتخاذ کرد تا آن نوع ادويه جات را از ادويه فروشهای مربوط دیبو بمقابل قیمت اخذ بدارند .

کارروائی عمده سال ۱۳۲۸ ریاست حفظ الصحه .

ج- مدیریت بین المللی :

۱- مدیریت بین المللی باشعبهٔ سازمان صحتی جهان در نیو دهلی راجع به بدست آوردن متخصصین و اشخاص فنی ملاریا و غیره امراض مسری داخل اقدامات شده و از موسسهٔ مذکور خواهش نمود تا اینچنین اشخاص را بدسترس وزارت صحتیه بگذارند چنانچه در اوائل سال ۲۸ اول کر نیل مانی مدیر منطقهٔ وی سازمان صحتی جهان با داکتر لوری متخصص مجادلهٔ ملاریا وارد کابل گردید داکتر لورین مناطق ملاریائی مملکت را معاینه و سروری نمود . متعاقبا داکتر کتلمر متخصص امراض زهروی آمده بود مناطق را از نقطهٔ نظر امراض زهروی معاینه نمود همچنان داکتر تولی آمر صحتی این موسسه وارد مرکز شده و بعضی شفاخانه هارا معاینه و در خصوص مجادلهٔ حماء لنگه دار بآهمسکاری نمود . کذا ینک تیم مجادلهٔ ملاریا تحت آمریت داکتر رودر لغمان مشرقی در هذا سنه داخل فعالیت عملی گردید .

۲- راجع بدست آوردن پنجاه هزار دولا ر سازمان از موسسهٔ صحتی دنیا برای امورات صحتی افغانستان داخل مذاکره شده تخصیص مبلغ مذکور را حاصل نمود که سازمان صحتی جهان از جمله پنجاه هزار تخصیص مملکت افغانی مبلغ شانزده هزار آن را برای چهار فیلوشب که چهار نفر داکتر که برای هر فیلوشب آن

یسکنفر دکتور تعین واعزام میشود تخصیص داده ما بقی مبلغ مذکور را برای وزارت صحتیه سامان ولوازم خریداری وروانه میدارند .

۳- اعزام ع، ص غلام فاروق-خان معین وزارت صحتیه وعده کتور عبدالظاهر خان بچیت نماینده افغانی که در دومین جلسه اسامبله عمومی صحتی جهان که بتاريخ ۱۲ جون ۱۹۴۹ در روم منعقد شده بود شمولیت ورزیده بعد از فراغ جلسه جهت خریداری سامان ضرورت وزارت صحتیه اعزام امریکاشدند. چنانچه هیئت مذکور پس از فراغت جلسه موصوف خریداری سامان ودستگاه اکسریز وغیره را که ذیلا ذکر میکنیم خریداری وتجهه نموده اند .

برای شفاخانه بلدیة کابل :

- ۱- اپرات رادیو گرافی ورادیو سکوبی بطاقت دوصد ملی امیر باتمام ملحقات آن برای عکاسی ومعاینه اکسریزی .
- ۲- اپرات رادیو تراپی سطحی بطاقت صد کیلوولت (برای تداویهای سطحی وامراض جلدی) باتمام ملحقات آن .
- ۳- اپرات رادیو گرافی ورادیو سکوبی که عکاسی دندان را ایفا کرده میتواند.
- ۴- اپرات رادیو گرافی ورادیو سکوبی کوچک سیار .

برای شفاخانه ملکی هرات :

- ۱- اپرات رادیو گرافی ورادیو سکوبی (۱۰۰) ملی امیر باتمام سامان ولوازم مربوطه آن از قبیل اطاق تاریک مین وغیره سامان برای عکاسی بصورت افقی شاقولی وغیره .

۲- جنریتر برای تولید قوه برق بطاقت (۲۵) کیلووات .

علاوه بران هیئت موصوف با کمپانی های معروف دنیا از قبیل سبیا ساندوز وبایر مفاهماتی نموده وتصمیم گرفته اند تادر آتی از کمپانی مذکور ادویه جاتی که از نقطه نظر طبابت عصری تازه میباشد به افغانستان وارد شود .

به ترتیبیکه ادویه جات مذکور را خود کمپانی های فوق تا سرحد افغانستان میرسائند . زیر ادویه جاتیکه قبلا میرسید در راه عبور از پاکستان بمشکلات مواجه

د کابل کالنی

شده ویک نوع خساره تولید میگردید و مبعاد بعضی ادویه میعاد سبری میشد .
۴- از اثر اطلاع مکتوبی سازمان صحتی جهان که روز ۲۲ جولائی را روز صحت عامه تعیین کرده بودند، به مدیریت نشریات وزارت صحتیه داخل مذاکره گردیدیم .

۵- موضوع ضرورت بنامین سال ۱۹۴۹-۱۹۵۰-۱۹۵۱ وزارت صحتیه و مر بوطات آن را معلومات کافی از دیپوی عمومی ادویه گرفته و به موسسه صحتی جهان داخل اقدامات شدیم .

۶- از اثر مغایره وزارت خارجه و وصول مکتوب سازمان صحتی جهان مواد قابل بحث ترتیب و برای ع ، ص غلام فاروق خان معین صحتیه داده شد تادر جلسه صحتی دنیا که بر روما منعقد میگردد به اجندا شامل نماید .

۷- مدیریت بین المللی با سازمان صحتی جهان دا حل مذاکره و برای سروی نمودن مناطق ملاریائی مملکت افغانی دو کتوران چند از سازمان صحتی دنیا بوزارت صحتیه آمده به بعضی مناطق ملاریائی افغانستان گشت و گذار نموده و بر علیه مرض مذکور مجادله نمودند .

۸- موضوع معاف شدن محصول گمرکی ادویه و سامان که از طرف سازمان صحتی دنیا برای امور صحتی افغانستان روانه میشود فرمان مقام صدارت راحاصل و جهت تطبیق بوزارت اقتصادامی ارسال نموده ایم .

۹- موضوع اعزام دا کتر میرغلام حیدرخان ماهر جهت تخصص در شق مرض توبرکلوز و مجادله بر علیه مرض مذکور به سازمان صحتی دنیا داخل مذاکره و برای مدت شش ماه بعیت فلوشپ از طرف سازمان صحتی دنیا موافقه حاصل و بتاريخ ۲۷ سنبله ۲۸ بیجان لندن اعزام گردید .

۱۰- همچنان دا کتر محمد عزیز خان سراج حسب موافقه سازمان صحتی دنیا و انتخاب وزارت صحتیه برای کسب تعلیمات عالی در امراض اطفال به امریکا اعزام گردید .

۱۱- ارسال فورم دا کتر حسامی به سازمان صحتی جهان دهلی جدید که برای یک فیلوشپ عوض دا کتر حکیمی جهت تخصص در شق امراض زهروی از وزارت صحتیه منظور شده .

۱۲- بوزارت خارجه ابلاغ شد که تمام گندا رشات ادویه صنعتی را که در نهمین کنسفره بین المللی ادویه صنعتی مطرح مذاکره قراردادده میشود و در موقه آن به طبع میرسد يك جلد آنرا برای وزارت صحتیه خریداری نماید . ومبلغ سه یوند سترلنك قیمت آن از وزارت صحتیه کارسازی میشود .

۱۳- در موضوع تجویزیکه موسسه صحتی جهان نسبت به امتیازات ومعافیتهای اجنسی های بین المللی بین افغانستان وسازمان صحتی دنیا به امضاء رسیده به موسسه صحتی دنیا داخل مذاکره گردیدیم .

۱۴- طوریکه باسازمان صحتی جهان دهلی موافقه بعمل آمد ، دونفر فلوشپ کورس ملاریا برای افغانستان قایل شده اند . نظر به آن ص سید مرتضی خان دا کتر وص غلام سخی خان دا کتر برای این فیلوشپ از وزارت صحتیه انتخاب گردیده که بتاریخ سه شنبه پنج برج دلو عازم سازمان صحتی دنیا در دهلی جدید برای تکمیل فیلوشپ مذکور شده اند .

۱۵- بموجب اطلاع مدیریت عمومی کنفرانسهای وزارت خارجه نسبت به تاسیس اداره ممالک آسیائی در کابل وحسب فرمان مقام منبع صدارت عظمی که بوزارت صحتیه واصل شده بود بریاست مستقل مطبوعات کمیسونی دائر ومسئله مذکور را تحت غور ودقت قرار داده و صورت فیصله آن جهت مطالعه وملاحظه جلالتماب وزیر معارف تقدیم گردیده مبرهن است که صورت نتیجه آن وقتیکه ازوزارت معارف معلوم شد بوزارت امور خارجه ارسال میگردد .

۱۶- در اثر وصول مکتوب ۱۱-۱۶-۴۹ تاریخ ۲۶ ستمبر دا کتر تولی از سازمان صحتی جهان دهلی جدید قرارداد صحتی بین وزارت صحتیه افغانستان وسازمان صحتی جهان عقد وفرار داد مذکوررا ازمدریت بین المللی درسه کاپی تایپ وبه سازمان صحتی جهان روانه نمودیم تا یک کاپی آنرا امضا نموده وبوزارت صحتیه روانه نمایند .

۱۷- موضوع احتیاجات سامان ولوازم وتجهیزات علمی ونوشته جات ادبی طبیبی وزارت صحتیه از اثر وصول تلگرام نمبر ۳۰۲۹۱۱۲۹۳۰ سازمان صحتی دنیا به موسسه مذکور داخل مذاکره شده مبلغ پانزده صد دالر امریکائی تخصیصه از

سازمان صحتی جهان برای خریداری سامان مذکور حاصل و مست احتیاجات ضروری خود را ترتیب و ارسال نمودیم تا نظر به بودجه موسسه صحتی دنیا آنرا خریداری و ارسال نمایند .

۱۸- نظر به مذاکره که بین سازمان صحتی جهان و وزارت صحتی بعمل آمده و ازینکه وعده مکتوبی به موسسه سازمان صحتی جهان داده شده بود کاپی پیشنهاد صحتی مملکت افغانی را راجع به یروغرام ۱۹۵۰ ترتیب و به سازمان صحتی دهلی جدید ارسال نمودیم .

۱۹- عرض دکتور فقیر محمدخان شفاء رئیس تشکیلات وزارت صحتی جهت شمولیت در کنفرانس منطقوی صحتی جهان در جنوب شرق آسیا که در هند منعقد میگردد بتاريخ ۲۷ سنبله بطرف دهلی جدید اعزام شدند .

۲۰- قرار اصول میخبرات مکتوب سازمان صحتی دنیا مبلغ ۲۴۱۵۰۰۰ الی رسیمیه سال ۱۹۴۹ وزارت صحتی در وجه حساب سازمان صحتی دنیا پرداخته شده است .

۲۱- راجع به جمع آوری اعانه اطفال داخلی و خارجی به تماماً مدیریت های صحتی ولایات داخل مکتوب گردیده پول مذکور را از مدیریت های صحتی ولایات جمع آوری و توسط ریاست روزنتون تجویل د افغانستان بانک نموده ایم .

۲۲- در موضوع کنترول ادویه مخدره و همچنان ترتیب فورمولر های که بسلسله وزارت امور خارجه از موسسه دائمی تریاک واصل شده توسط دیوی عمومی ادویه خانه پری و به موسسه دائمی تریاک ارسال و همچنان سوا لاتی در مورد ادویه مخدره و غیره از سازمان صحتی دنیا و کمیته دائمی تریاک و اسامبله عمومی وزارت صحتی وارد گردیده جواباً اقدام و بقناعت شان پرداخته شده است .

۲۳- در موضوع منع معتادین تریاک راجع به زرع آن ریاست زراعت و موضوع تجارت قاچاق آن بوزارت اقتصاد ملی و راجع به منع معتادین آن بمدیریت های ولایات هدایات کافی صادر گردیده تا در جوامع بزرگ توصیه های اخلاقی و ضمناً از ضرر آن به اهالی بفهمانند تا به توفیق خداوند و کوشش زمامداران مملکت معتادین این بته منجوس بصورت کلی واطمینان بخش از توده برداشته شود.

۲۴- در اثر خواهش موسسه دائمی تریاک راپور سال تمام سال ۱۹۴۹ ادویه مخدره و تماماً گذارشات و مسائل مربوطه آن را بریاست دیو امر اکید داده شده که راپور مذکور را ترتیب داده بوزارت صحتیه روانه نمایند که بموسسه دائمی تریاک فرستاده شود.

د- مدیریت احصائیه :

- ۱- هدیایان لازمه به تمام نایب الحکومه ها و حکام اعلی و کلان متحد الممالک راجع به ارسال راپور تولدات و وفیات.
- ۲- طبع ده هزار قطعه کارت اخذ راپور ماهوار فوتی و تولدی مناطق مملکت در خود وزارت صحتیه.

ه- مدیریت نشریات:

۱- مدیریت نشریات مسئول نشر و تبلیغ مضامین صحتی و طبیی بوده و ازین نقطه نظر برای بلند بردن سوئیة صحتی کشور وظیفه مهمی بعهده دارد. چنانچه برای این منظور سابقاً تنها یک مجله روغتیا موجود و بداخل ۳۲ صفحه ماهوار چاپ میگردد. و در صفحات محدود آن هر گونه مضامین صحتی و تبلیغی برای مردم و اطباء نشر میشد ولی زمینه برای پیشرفت معلومات فنی و تحقیقات و تبلیغات طبیی دران موجود نبود چون وزارت صحتیه که در حین حال وظیفه نگهداشت صحت و تندرستی عامه را وظیفه دار میباشد از طرف دیگر برای ترقی و پیشرفت معلومات فنی و علمی دکتوران افغانی نیز معلومات لازمه را باید فراهم نماید، ازین نقطه نظر لازم دانست. که مجله روغتیا را مخصوص طبقة اطباء و منسوبین طب فراردهد تا دکتوران افغانی بتوانند نتایج تحقیقات و نتایج علمی خود را در صفحات آن نشر و ازین راه برای مزید معلومات همکاران و همسلسلکان کشور خویش معاونت نمایند و هم کشفیات و نتایج جدیدی که در عالم طب و فتا فوقتاً به ظهور می پیوندد از مجلات خارجی اقتباس و ذریعه مجله روغتیا به مقصد تزئید معلومات اطباء وطن نشر میابد.

۲- برای تئویر و بلند بردن خلق مجله دیسگری بنام روغتیا زیری تاسیس نمود که دران مباحث مختلفه طب با زبان بسیار ساده و عام فهم و عاری از اصطلاحات طبیی

نشر میگردد. این مجله دا رای دو قسمت است. اول آن بنام وزارت صحیبه و دران مرض طرز وقایه و جلو گیری از امراض اصول حفظالصحه و غیره نشر و در قسمت دوم تحت عنوان قسمت روزنتون که دران مضامین صحی در خصوص وظایف مادران پرورش کودکان تغذیه و صورت شیردادن شیرخوارگان امراض اطفال و غیره را برای کسب معلومات طبقه عامه نشر میدارد.

این مجله بداخل ۲۵ صفحه درگسترنر طبع و در بیستم هرماه از طرف مدیریت نشریات به تعداد هزار جلد رایبگان برای استفادۀ مردم توزیع میشود. ۳- مدیریت نشریات در هرماه اجتماع دکتوران افغانی را ترتیب داده و در اجتماع مذکور راجع به پیشبرد امور صحی کشور دکتوران افغانی اظهار رای و نظریه میدارند که در موقعش برای پیشرفت امورات صحی استفادۀ میشود.

۴- مدیریت نشریات و تبلیغات علاوه بر نشر طبع دو مجله فوق الذکر برای تعمیم روح حفظالصحه دریا نزده هر ماه کنفرانسهای در رادیو کابل نشر و توسط کنفرانسهای مذکور مردم را به اصول حفظالصحه آشنا ساخته به بالا بر دن سطح معلومات صحی کشور خدمات مفیده انجام میدهد. از طرف دیگر چون مجلات صحی بتمام اهالی وطن نمیرسد مضامین مفید صحی برای حفاظت تندرستی مردم در روزنامه های کشور (انبس و اصلاح) نشر و بدینوسیله از حمله و سرایت امراض ساریه ظهور و پیدایش امراض تناسله و غیره بحث می راند تا در تمام نقاط مملکت مردم از آن مستفید گردند.

۵- مدیریت نشریات و تبلیغات صحی برای ترویج و تفهیم عامه غیر از نشر مجلات و مضامین صحی توسط ماشین سینمای متحرک خودفلم های صحی امراض سل سفلیس سوزاک دیرانتری و غیره را در مکاتب و مجامع بزرگ در موسسات و شفاخانه ها نمایش داده و بوسیله فلم های صحی صورت پیدایش و پیشرفت امراض مذکور معالجه و جلو گیری از آن را نشان داده و با زبان ساده ترجمه فارسی ذریعه میکروفون سینمای مذکور تبلیغ گردیده است تا به این ذریعه اهالی از شر سرایت امراض مدهشه که باعث خطرات بزرگی در جامعه می شوند مطلع گردیده و خود را از سرایت امراض محفوظ نگهدارند.

۶- مدیریت نشریات برای پیشرفت معلومات طبی جدیدیک عده مجلات و کتابهای طبی خارجی بهالسنه های انگلیسی فرانسوی جرمنی اشتراک ورزیده تا مضامین

جدید در باره تشخیص تداوی ادویه جدید صورت استعمال آن وغیره را از بین مجلات انتخاب و توسط ترجمان های مربوطه خویش به فارسی ترجمه و در معرض استفا ده د کتوران افغانی قرار دهد تا اگر خدا بخواهد بدینوسیله سویه معلومات طبی در کشور ما بلند رفته و طب عصری را قدم بقدم تعقیب بتوانیم .

۷ - مدیریت نشریات با موسسه صحتی جهان دائماً به تماس بوده نشریات و رایورات های صحتی موسسه مذکور را در مجله روغتیا نشر نموده و از اشخاص نماینده گان صحتی موسسه مذکور که در افغانستان آمده و اجراءات نموده اند معلومات حاصل و صورت اجراءات آنها را در مجله روغتیا نشر کرده اند .

و مدیریت قلم مخصوص :

۱ - یکی از اجراءات عمده این مدیریت در سال ۲۸ هـ ما تا تاسیس افتتاح بك كورس كمپو دری بوده كه اكثر شفاخانه های مربوطه وزارت صحتیه و وزارت داخله و مؤسسات صحتی دیگر دولتی از رهگذر كمبود دوا ساز و كمپو در به مشكلات فوق العاده مواجه بوده و وزارت صحتیه در صدد چارجوئی آن برآمده تا بالاخره تصمیم گرفت كه يك كورس كمپو دری تاسیس نماید تا اگر خدا (ج) بخواهد بعد از مدتی از فارغ التحصیلان این كورس استفاده و امور صحتی شفاخانه های مملكت را به محور اصلی آن بچرخاند .

همان بود كه در او اواخر سال ۲۷ پیشنهادی درین باره به مجلس عالی وزراء تقدیم و منظوری آنرا حاصل و امور محوله كورس مذکور را به مدیریت قلم مخصوص تفویض کرده تا مطابق مرام وزارت صحتیه كورس مذکور را دائر و جریان بدهد .

مدیریت مذکور پروگرام های تدریسی دروس عملی و نظری كورس مذکور را با تعلیمات ناممفصل و با اشتراك اهل فن ترتیب و بعد از منظوری مقامات ذی صلاحیت و وسائل و لوازم تحصیل كورس مذکور را تهیه و بتاریخ ۵ برج ثور ۱۳۲۸ آنرا افتتاح و طبق پروگرام تدریسی و تقسیم اوقات معین يكسدسته جوانان را طبق مقتضیات و مقررات تعلیمات ناممفصل در كورس مذکور شامل تعلیم و تربیه آنها توسط معلمین لایق پرداخته كه سال اول تعلیمی آن با ختم سال ۲۸ هـ پایان رسیده است .

دراين کورس اشخاص که سويه تعليمی شان معادل صنوف ششم ويا هفتم بوده شامل و طبق مقررات موضوعه دوسال به تحصيلات خود ادامه ميدهد که در سال اول علاوه بر مضامين عمومي (فارسي، انگليسي، رياضي، فزيک، کيميا، وغيره) بعضی مضامين مسلکي را نيز آموخته و علاوه بر آن به تطبيقات عمومي و ابتدائي در داخل کورس که دارالتحريير کوچکي برای آن ترتيب گردیده مصروف و ضمناً هم روزها با اندازه دوساعت بعد از تدريسات نظري با دويه فروشي های مربوطه د بيوي عمومي ادويه تطبيقات ابتدائي مسلکي نيز مينمايد. تا بدین ترتيب در عين حالیکه دروس نظري مضامين عمومي و مسلکي کسب معلومات مينمايند در دروس عملي مسلکي نيز آشنائي پيدا مينمايند. در سال دوم هم مانند سال اول دروس نظري مضامين مسلکي را فرا گرفته و در عين حال هم روزها وقت بیشتری در دوا فروشي ها و دوا خانه های مربوطه وزارت صحتيه طبق پروگرام و تقسيم اوقات معين به تطبيقات مسلکي پرداخته که اين تطبيقات مسلکي دوم بدوره ستاز فارغ التحصيلان محسوب ميگردد. برای متعلمين کورس کمیودري در جريان دوره دوسال تحصيلات لوازم تحصيل - مصارف ما کولات نهاري باچين های عمليات دريشی وغيره طور رایگان داده ميشود. متعلمين مذکور بعد از دوسال دوره تحصيلات در کورس کمیودري فراغت حاصل نموده و شهادتنامه مسلکي به ايشان اعطا و در شعبات صحتي مملکت داخل خدمت ميشوند.

تعداد شاملين کورس کمیودري در سال ۱۳۲۸ چهل نفر بوده که منجمله ده نفر آن از خورد ضابطان وزارت داخله بوده که اين ۱۰ نفر را حسب درخواست وزارت موصوف طور رایگان و بدون تاديه کدام مضرف تحصيلات خود را در کورس کمیودري وزارت صحتيه ادامه داده و بعد از فراغت و حصول شها دتنامه کمیودري در شفاخانه های مربوطه وزارت جليله داخله شامل خدمت و متمفافي فارغ التحصيلانی کورس کمیودري در مؤسسات صحتي ديگر مملکت ايضای وظيفه مينمايند.

وهم از فارغ التحصيلان اين کورس چنينکه احتياجات فوري و فعملي مؤسسات صحتي مملکت رفع گردد. البته دران صورت بطور همکاري در دوا فرو شهای ملي نيز از ايشان استفاده خواهد شد.

امور وزارت مخابرات

الف : مدیریت عمومی تلگراف :

- ۱ - عقد وامضای قرارداد رادیو تلگرافی با دولت هند است که قرار دارمذ کور بتاريخ ۲۲ قوس ۲۸ ساعت يك بجه بعد از ظهر در عمارت وزارت جلیله خارجه بين ع ، ج وزیر مخابرات و ع ، ج د ننگ کماندار روپ چند سفیر کبیر هند مقیم کابل در دو کابی به لسانهای فارسی و انگلیسی ترتیب وامضاء گردیده و ارتباط مستقیم رادیو تلگرافی بین استاسیون بسم کابل و استاسیون بسم بمبئی سر از تاریخ ۹ جنوری ۱۹۵۰ (مطابق ۱۹ جدی ۱۳۲۸) رسماً جاری و قیوم گردیده و باین تقریب تلگرامات تمریکیه بین ع ، ج وزیر مخابرات و ع ، ج وزیر دولت هند مخابره گردید و برقراری ارتباط مستقیم رادیو تلگرافی بین افغانستان و هند سهولت زیاد در مخابرات تلگرامات بین مملکتین فراهم نموده و سکتگی هاییکه قبلاً در اخذ و مخابره تلگرامات بین مملکتین بوجود می رسید بسکلی مرتفع گردیده .
- ۲ - تزئید نرخ محصولات تلگرامات بخارج .
- ۳ - فارغ التصلیل (۱۳) نفر طلاب از کورس مکتب تلگراف .
- ۴ - اعزام نماینده افغانستان ع آقای محمد حسین خان انجنیر مدیر عمومی تلگراف به کنفرانس بین المللی تلگرافی و تلفونی درباریس وهم بعیث نماینده افغانستان در کنفرانس اداری نیلی کومونستکاسیون در چینوا .

ب - مدیریت عمومی پست :

- ۱ - در خطوط پستی خان آباد و بد خشان ، چهاریکار و روان ؛ قند هار و ارز کان که پسته ها توسط نفر حمل و نقل داده میشد نسبت سرعت ایصال و موصول پسته های مذکور به اثر مو افقه و فرار داد جدا گانه که بین وزارت مخابرات و شرکت سر ویس صورت گرفته در خطوط مذکور موتر به کار انداخته شده و پسته ها توسط موتر جریان یافته .
- ۲ - يك عده طلاب که به اساس پلان پنج ساله در ۱۳۲۷ در کورس پست و پارسل شامل شده بودند ، در هذا سنه دوره تعلیمی شان ا کمال و به شعبات مسلکی

و اداری وزارت مغزبرات شامل وظیفه گردیدند کذا يك عمده طلاب جدیدالشمول مصروف تعلیم اند .

۳ - جمع آوری يك تعداد تکت های پستی آثار عتیقه برای مدیر پت موزیم پست .

۴ - طبع يك تعداد تکت های پستی باستقبال تشریف آوری حضور اعلیحضرت همایونی از سفر اروپا .

ج - مديريت عمومي تيلفون :

۱ - پستی از کارها که وزارت مغزبرات در سال ۱۳۲۸ سردست گرفته توريد يك دستگاہ مرکز اتوماتیک یکهزار و سه صد لینه تيلفون است که باوجود مشکلات و صعوبات ترانزیستی پاکستان موفق شده ایم که از جمله یکهزار و سه صد لینه بهمین چندروز قریب پنچصدلین آن شروع و به کار انداخته شود ، مابقی لین های مذکور که مشکلات وارده ، پاکستان مرفوع و کیبل های که فرمایش داده شده توصل نماید ، البته بکار انداخته خواهد شد .

۱ - بحکومت اعلای فراه ، يك لین جدید از مرکز سوچپورد فراه الی علاقہ داری بالا بلوک بمسافه (۱۲) گروه تمديد و تيلفون آن بکار انداخته شده .

۳ - يك لین جدید از مرکز سوچپورد چغانسور به علاقہ داری ناد علی بمسافه (۱۱) گروه تمديد و تيلفون آن بکار انداخته شده .

۴ - ولایت جنوبی - تمديد لین جدید از زبروک مر بوطه حکومت کلان ارگون بحکومت اسپره جدران و از انجاء به نادر شاه گوت ولین عمومی خوست بمسافه (۱۵) گروه امتداد یافته .

۵ - حکومت اعلی پروان - يك لین جدید از لین سرخ یا رسالی جنگلهای چهاردهی غور بند امتداد گردیده و يك لین جدید از سوچپورد مرکز پروان الی ماموریت برق تمديد شده .

برای تسهیلات مغزبره تيلفون علاوه بر لین های سابق لین های ارتباطی جدید حسب ذیل تمديد و ایزاد شده .

پنج لین	}	۱ - بین دارالفنون و کارته ۴
		۲ - کارته ۴ و شهر نو
		۳ - شیرپور و وزارت خارجه
		۴ - « » و مرکز کبیل

د - شق مدیریت عمومی ارتباط خارجه

۱ - يك قلم فرار داسرویس رادیو تیلگرافی بین حکومت افغانستان و حکومت هندوستان که از تاریخ ۱۹ برج جدی سال ۱۳۲۸ مطابق ۹ جنوری ۱۹۵۰ بین مملکتین قائم گردیده که تشریحات آن قبلا داده شده .

۵ - شق (مامورین و اجرائیه) .

مامورین ذیل قرار فرمان مورخه ۱۳۲۸ مقام عالی صدارت عظمی از تاریخ اول سنبله ۱۳۲۸ برتبه های سه و چهار و پنج ترفیع نموده اند .

۱ - ع عبدالقیوم خان کفیل مدیریت عمومی تیلگراف برتبه ۳-۲ ارتباط خارجه .

۲ - ع سید احمد شاه خان « » مخابرات کابل برتبه ۳

۳ - ع غلام سرور خان کفیل مخابرات قطغن ترفیعا برتبه ۳

۴ - ع غلام دستگیر خان کفیل مدیریت عمومی مخابرات هرات ترفیعا برتبه ۳

۵ - ع ، ص نیک محمد خان مدیر رتبه پنج موزه یست ترفیعا برتبه چهارم

۶ - ص احمد ضیاء خان مدیر اداری رتبه پنج هرات ترفیعا برتبه چهارم

۷ - ص حیدر علیخان مامور رتبه ۶ مدیریت چک افس ترفیعا برتبه پنجم

امور معادن

وزارت معادن در جریان سال ۱۳۲۸ بیشتر جدوجهد ورزیده تا بعضی معادن مهم و قابل صادرات مملکت را برای معلومات جنسیت و مقدار ذخایر آنها بوسیله اعمال مراحل منظمه و اصول صحیح باسناد مقتضیات فن تحت عملیات سروی و جیالوجی و برمه کاری قرار دهد. و مواد معدنی که طرف داچسپی و فروش بازار دنیا واقع شده بتواند مواد خام آنرا بصورت امتحانی در بازار دنیا رسانیده از روی نرخ مواد و استخراج مصارف ترا نسپورتی اندازه مفاد و ترتیب عرضه آنرا معلوم نماید بروی این اساس اجراءات معادن عموماً به سه دسته تقسیم و کاراتیکه جریان داشته و در سال ۱۳۲۸ تحت عملیات قرار گرفته قرار سه مواد ذیل تشریح داده میشود :-

۱- قسمت امور تجسساتی و کشفیات مقدماتی معادن (Exploration)

۲- قسمت امور توسعه‌وری و تحقیقات اساسی معادن (Development)

۳- قسمت امور استخراج و تولیدات معادن (Exploitation)

۱- قسمت امور تجسساتی و کشفیات مقدماتی معادن :-

وزارت معادن از بدو تشکیل خود جدوجهد دارد تا بعضی منابع معدنی پیداوار مملکت را کشف و آشکار نماید در اثر همچو اقدامات بصورت مستقیم یا غیر مستقیم بواسطهٔ ار باب حساس این کار يك تعداد نمونه های معدنی متنوع از نقاط مختلف مملکت در سال های اخیر کشف گردیده است که يك قسمت مهم آن تحت مطالعات متخصصین قرار گرفته و به اساس راپورت های دست داشته موجودیت معادن ذیل در افغانستان تثبیت یافته است :-

ترکیبات معدنی آهن ، مس ، سرب و جیست ، سرمه ، کروم ، ذوغال سنگک ، گرافیت ، نفت ، پیتومین ، گوگرد ، ابرک سنگک ریشه ، سنگک شاه مقصود ، سنگک مرمر و انواع آن ، رخام ، چونه ، گچ ، مگنیزیت ، تالک ، نمک ، زاک ، املاح ، مگنیزیم کلوراید ، رنگهای معدنی ، بیریل ، امیتیس ، لاجورد و غیره .

در نتیجه معاینات متخصصین ظاهر شده که سایر معادن مکشوفه فوق مطالعات فنی عمیق بکار داشته و قسمتی از آنها نظر به اهمیت شان مستلزم تحقیقات مفصل

طبقات الارضی، نقشه برداری، برمه کاری، نمونه برداری و حفرجرها و صوفهای امتحانی و غیره عملیات لازمه میباشند. که اجرای تمام عملیات فوق کاران صعب و پرمصرف بود. و توسعه و ترقی دادن معادن وابسته به سرمایه کافی و منحصر به استخدام گروپ های متخصصین و انجینران ما هر تهیه آلات و لوازم فنی میباشد که از آنجمله امور توسعه وی و تحقیقات اساسی معادن مهمه ذیل کار و اقدامات جاریست :-

۲- قسمت امور توسعه وی و تحقیقات اساسی معادن :-

بعد از کشف و تعین موقعیت معادن مطلوبه بوسیله کشفیات مقدماتی منظم لازم میگردد. تا معدن مطلوب کاملاً تحت عملیات اکتشافی قرار گرفته و توسعه داده شود. بهمین اساس در قسمت امور توسعه وی معادن آنوقت به مرام مطلوب موفقیت رخ میدهد که جنسیت و مقدار ذخیره معدنی پیداوار مملکت در اثر عملیات فوق معلوم گردد. و قیمت تجارتی مواد خام آن در بازار دنیا بدست آید. برای نایل شدن این مقصود در جریان سال ۱۳۲۸ به امور توسعه وی و تحقیقات مزید علمی بعضی معدن مهمه از قبیل کرومیت (Chromite) لپو گرد و سرب و جست بی بی گوهر و دره نور و نیش قند هارو تالک (Talc) موضع عبدالجلیل شنوار و بیریل (Beryl) دره کسز مشرقی که مواد خام آنها بازار فروش تجارتی دارند. عملیات آغاز شد که پروگرام کار و اجرا آتی که در معادن مذکور بعمل آمده خلص نتایج قرار ذیل است :-

۱- کرومیت وادی لپو گرد :-

پروگرام کارات توسعه وی معدن کرومیت مذکور توسط کمپنی مورینسن و متخصصین امریکائی تحت عملیات گرفته شد در چهار اوت گراب های (Outcrops) معادن یعنی نمبر ۱-۲-۳-۵ نقشه برداری و نمونه گیری و عملیات برمه کاری اجراء شده بود. تا جنسیت و وسعت مواد کرومیت در زیر زمین معلوم گردد. (۲۷) نقطه معدن رویهم در حدود (۳۲۰۰) فت سوراخ برمه عملی گردیده و نمونه های مستحصله برمه بغرض تجزیه در امریکاء ارسال شده نتایج تجزیه

خیلی قناعت بخش ظاهر گردیده است. که مقدار کرومیک اوکساید (G_2O_3) آن (۵۸) فیصد میباشد گویا باینصورت معدن مذکور مراحل توسعه وی خود را پیموده و بعد از طی مراتب فوق مواد خام آن جهت فروش بازار دنیا بازر نظر گرفتن وسایل ترانسپورت و سنجش جنبه های اقتصادی آن عرضه خواهد شد ترتیب استخراج مقدار (۱۰۰۰) تن کرومیت انجام یافته فعلاً موضوع چالانی آن در امریکاء بقسم امتحانی ملحوظ نظر میباشد دیده شود که نسبت بلندی کرایه چه نتیجه و مفاد بدست خواهد آمد.

(ب) معدن سرب و جست موضع بی بی گوهر و دره نورونیش ولایت قندهار:

نقشه های طویوگرافی معدن مذکور دریمه مستر لیمن (Mr. Lemmon)

امریکائی ترتیب یافته مسایل برمه کاری نقاط مساعد معدن توسط کمپنی مورین انجام و صورت گرفته است و رویه مرفته در حدود (۳۰۰۰) فت برمه بعمل آمده نمونه های مستحصله هسته های برمه بغرض تجزیه در امریکاء ارسال شده تا از روی آن جنسیت مواد معدنی و ذخیره معدن معلوم گردد. وقتاً که نتیجه مثبت بدست آید وزارت معدن میتواند قرار داد فروش مواد خام معدنی مذکور را با کدام کمپنی عقد نماید همچنین مسایل نقشه برداری معدن سرب فرنجل غور بند از طرف مستر لیمن تکمیل گردیده است.

[ج] معادن تالک موضع عبدالخیل شنوار :-

در او آخر سال ۱۳۲۸ امور استخراج و ترتیب نقلیه مقداری يك صدين تالک در امریکاء بصورت امتحان رویدست گرفته شده بود مقدار مذکور توسط افغان نشنل بانك پشاور و کراچی در افغان امریکن ترییدننگ کمپنی (Afghan American Trading Co) مقیم نیویارک ارسال شده است. تا بر طبق نمونه بالای کمپنی ویتا کرکلارک (Whitaker Clark) قرار قیمت معینه بفروش برساند هر گاه مذکورات به موافقه انجام و ترتیب نقلیه امتحانی کامیابانه صورت بگیرد ممکن است آدرهای کمپنی موصوف به پیمانهای وسیع برسد.

[د] معدن بیریل دره نور مشرقی :-

چون معادن مذکور مستلزم تحقیقات مفصل و تجسسات مزید میباشد در جریان

سال ۱۳۲۸ تحقیقات اکتشافی معادن مذکور دوام داشت در نتیجه - دارائی و ذخیره پیریل قابل استخراج در حدود يك هزار تن تخمین گردید و نقشه های توپوگرافی آن ترتیب داده شد. بعضی كركستل های پیریل كه طور نمونه به امریكا فرستاده شده بود. طرف دلچسبی زیاد واقع گردید و معلوم شد كه در بازار دنیا قیمت خوبی دارد مستروالش انجینر معادن میگوید فی تن آن در امریكا دوصدالر قیمت دارد فعلاً در ضمن كارات توسعه وی ترتیب استخراج مواد پیریل رویدست گرفته شده است.

[۵] معدن نقره پنچشیر :-

مستروالش انجینر معادن و آقای داكتر سلطان احمد خان متخصص كه از روی شواهد تاریخی به موجودیت نقره پنچشیر خوشبین و به كار آن دلچسبی زیاد دارند به تعقیب تجسسات سابقه در جریان سال ۱۳۲۸ نیز آقای داكتر سلطان احمد خان به مطالعات و تحقیقات ثانوی معدن پنچشیر پرداخته نمونه های مستحصله كه تحت تجزیه قرار داده شد از وجود نقره چیزی بظهور نرسید تركیبات معدنی كه در آنجا وجود دارد موسوم به (گلیتا) (Galenite = Pbs) از تركیبات سرب و گوگرد میباشد غالباً در تركیبات معدنی سرب يك مقدار قلیل نقره هم امکان پیدایش دارد گرچه تحقیقات فوق راجع به نقره تا حال به نتیجه مثبت نرسیده ولی در اثر تجسس و كردشات متخصصین مربوطه ظاهر شد كه منطقه معدن دار پنچشیر از حصه کوتل خاواك الی زمان كور و فراج از نقطه نظر و فرت معدن و منرالیزیش های مهم قابل دید میباشد و در طول دو طرفه دریای به امتداد سی میل حفریات و سموچ های كار كرده گی های ازمنه سابقه دیده میشود. كه در سابق برای بدست آوردن سرب، مس، آهن و شاید نقره به پیمانان های زیاد كار شده چون وادی پنچشیر از نقطه نظر پیدایش معادن فوق قابل اهمیت میباشد برای آینده نیز تحقیقات مزید و كارات توسعه وی در معادن پنچشیر دوام خواهد كرد.

[و] در قسمت مسایل نفت :-

دوازده سال قبل يك هيئت پنج نفری متخصصین امریکائی بنام هيئت انلاندر اکیسلوریشن کمپنی سرتاسر افغانستان را بغرض تفحص و جستجوی نفت مسافرت و باز دید مقدماتی کردند و موضعی را که از آنجا نفت و گاز طبیعی بر روی سطح زمین خارج میشد تحت ملاحظه و مشاهده فرار دادند با مطالعات اوضاع اراضی از روی علم جیالوجی این قدر نتیجه گرفته توانستند که کدام نواحی و اراضی افغانستان برای حفر برمه کاری نفت مساعد میباشند و پس از مرور هجده ماه باز دید مقدماتی بصورت قطع معلوم شد که چانس افغانستان برای نفت مساعد بوده و بایست يك برمه کاری امتحانی صورت بگیرد مخصوصاً در منطقه شبرغان که برای چشم داشت بطرول يك منطقه خوب و با اهمیت است عملیات سروی و برمه کاری جاری گردد. دو سال قبل مسیوشولمارزی فرانسوی به معاينه و مطالعات معدن مذکور پرداخته نظر داد که انی کالان (کمانی) تیل شبرغان نیست به دیگر انی گالان های تیل دار افغانستان زیادتر امید بخش بوده بعد از سروی مکمل مستلزم عملیات برمه کاری دیده میشود. به اساس نظریات و اجراءات فوق نقشه توپوگرافی تیل شبرغان ذریعہ متخصصین داخلی ترتیب گردیده و موضوع برمه کاری آن تنها توسط قبول پروگرام برمه کاری طوریکه کمپنی جیوفیزیکل یونایتد (Geophysical United Co) پیشنهاد داده بمصرف تخمین زیاد از نیم میلیون دالر عملی خواهد شد هنگامیکه مخزن نفت توسعه و آشکار گردد. پایپ لاین ها و (نل تیل) بمیه ها و سایر لوازم ضروری که کرود ایل (Crudeoil) نفت را تولید و توزیع نماید مهیا و تدارک کرده میشود. نفت خام که از چاه استخراج میشود، به راه های مختلف استعمال آن در داخل مملکت صورت میگیرد. احتیاج نفت در افغانستان خیلی شدید و يك موضوع حیاتی است. غور برای تدویر دستگاہ تصفیه تیل عاقبت عملی شدنی است. ولی مخارج دستگاہ تصفیه بعد از مخارج برمه کاری امتحانی فرار میگیرد یعنی بعد از آنکه مخزن تحت الارضی نفت توسعه و آشکار گردید و مقادیر آن اثبات پیدا کرد آنوقت دستگاہ تصفیه خریداری و بکار انداخته

خواهد شد. الی زمانیکه تصفیه خانه نفت تاسیس میشود. نفت خام برای احتیاج فوری مملکت به قسم دیزل برای محروقات درسمنت سازی و استعمال در داش ها و فیرریزی جاده ها وغیره مورد استفاده قرار میگیرد - نظر به تصمیماتی که در او آخر سال ۱۳۲۸ گرفته شده امبداس است که ترتیب کار آن توسط تاسیس شرکتی به سرمایه داخلی روی کار آمده عنقریب به عملیات سروی و استخراجی تیل آغاز شود.

۳- قسمت امور استخراجی و تولیدات معادن :

در تحت این عنوان يك تعداد معادن از قبیل ذوغال ونمک وغیره نامبرده میشود که طرف احتیاج ضروری در داخل مملکت بوده و فعلاً تحت کار و عمل میباشد صورت اجرا آن و اندازه واردات آنها که در جریان سال ۱۳۲۸ بعمل آمده طور خلاص شرح داده میشود.

۱- معدن ذوغال ایشپشته :

این معدن ذوغال که به مسافه (۱۷۲) میل بسمت شمال کابل واقع است. قدامت آن از دره یوراسیک (Gurassic) جنسیت ذوغال بودری و بصورت شش لاینز (عدسیه) متفرق الشكل. ساختمان دارد خط استقامت آن به میلان ۳۰ تا ۵۰ درجه بطرف شمال غرب ادامه داشته اوت کراپ (Outerops) معدن از لاینز نمیر ۱ الی ۶ در طول (۱۲۰۰) متر در سطح معلوم بوده و توسط چندین تونل های اکتشافی و استخراجی برای کار توسعه داده شده است هیت جیالوجیکل سروی آف اندیا (Geological Snrvey India) در نتیجه تحقیقات سروی دارائی ذوغال آنرا در حدود (۲۱۶۲۰۶) تن تخمین نموده بودند ولی بواسطه جریان کارات توسعه وی که ذریعه پیشبرد صوفهای افقی توسط متخصصین داخلی صورت گرفته ورگهای ذوغال در اعماق معدن تعقیب شده دارائی و ذخیره معدن مذکور زیاده از آنچه هیت موصوف تخمین نموده بودند تثبیت گردیده است. مستروالش امریکائی مستخدم وزارت معادن مقادیر ذغال تثبیت شده و احتمالی و امسکانی آنرا رویهم در حدود (۷۱۴۰۰۰) تن از روی بعضی سنجشات که نزد خود دارد تخمین میکنند بهر صورت معادن مذکور با وجود کم بضاعتی نسبت نزدیکی

مرکز و ارزانی نقلیه به محروقات زمستانی کابل از چند سال باینطرف خدمت
 بسزائی نموده و از قطع جنگلات و چوب های نمودار تا یک درجه جلوگیری
 کرده است. وزارت معدن با اساس پیشنهادات مستروالش به مودرن ساختن معدن
 ایشیته بعضی تصمیماتی اتخاذ نموده و در نظر است. که برای عمل و کاریگران
 معدن تعیراتی لازمه و حمام بنا نماید برای بکار افتیدن ذوغال لیتز نمبر ۴
 و نمبر ۵ سرک موتررو در تحت لیتزهای مذکور امتداد بدهد پل اساسی تعمیر
 نماید زمینهای باقیمانده گرد و نواح معدن را خریداری کند قسمت آنرا بدسترس
 استفاده کاریگران گذاشته و بقیه را نهال شانی و بصورت جنگل باغ برای
 تامین چوب پایه بندی آینده معادن ترتیب بدهد. مسایل جلیبی به اجوره کاران
 خوشرضاء تبدیل یافت و بعد از تکمیل مطالعات و سنجش امور معدن و استخراج
 ذوغال به سیستم اکورد (اجاره) روی کار خواهند شد. فعلاً علاوه بر تسهیلات
 مواد ارزاقی و پوشا که به نرخ کویون بقیمت تمام شد بالای معدن
 به اجوره کاران خوشرضاء داده میشود. اجوره معقول نیز تادیه میگردد.
 در جریان سال ۱۳۲۸ رویوم مقدار (۷۶۳۷) خروار ذوغال از معدن ایشیته
 استخراج و تمام مقداری مذکور. بمرکز نقل داده شده است. چون ذوغال ایشیته
 جنساً بصورت خاکه و بودری میباشد ذوغال نقل داده شده معدن در مرکز تحت
 عملیات بریکت سازی قرار میگیرد و برای استحکام آن میلاس (شیره)
 لبلبو که از فابریکه قندسازی آورده میشود. تا (دو) فیصد بقسم بایندر
 (مواد لچیم کننده) استعمال میشود. دودستگاه ماشین بریکت که نه سال قبل
 از کمپنی جانسن انگلستان خریداری شده بود از یک طرف عمر خود را باخته
 و از جانب دیگر به تهیه بریکت ساختن ذوغال مایحتاج کابل رسیده گئی نمیتواند
 قیمت خرید و کرایه بعضی ماشینهای بریکت که از کمپنی ویب (Webb Co)
 امریکا توريد گردد بمبلغ پنجاه هزار دالر مصرف بکار دارد در این قلت
 اسفار وزارت معادن تصمیم گرفت که در حال حاضر از خرید همچو ماشین قیمت بها
 صرف نظر و از پرزه جات موجود مملکت که به تعداد کثیر به تحویلخانه های
 مرکز و مشرفی بدون استفاده افتیده کار بگیرد فعلاً برای جمع آوری

برزه جات ونصب وتاسيس يك دستكاه مسكل آسباب جهت عمليات بريسكت مازى اقدامات جارى است .

۲- معدن ذوغال كر كر :

معدن مذكور بواسطه نزديكسى و رفع احتياج محروقاتى فابريكه قند بفلان وفا بريكه نساجى بلغمى وشعبات تعميراتى ولايت قطن بكار افتيده و خدمات شايانى انجام ميدهد اين معدن هم درقدمات وساختمان بودرى بودن نوع ذوغال بامعدن ذوغال ايشسته مشابته تام دارد. ذخاير آن نسبت بمعدن ايشسته وافر بوده در حدود چهار مليون تن تخمين ميگردد. در قسمت امور توسعه وى اصلاحي معدن مذكور بواسطه ترتيب صوفهاى افقى اقدامات جارىست در اين معدن نيز اجوره كاران خوشرضا بكار افتيده مسایل تعمير وحمام وساختمان سرك پخته عنقريب روى كار خواهد شد. در جريان سال ۱۳۲۸ رويهم مقدار (۵۳۳۲) خرواز ذوغال از معدن مذكور استخراج وبمرجعات گيرنده ذوغال تحويل داده شده است .

۳- معدن ذوغال دره صوف :

چون معدن ذوغال ايشسته دارائى زياد ندارد كه براى موعده طولانى احتياج محروقاتى كابل را تكميل نمايد بر علاوه توريد وايجاد فابريكات صنعتى از قبيل فابريكه سمته . سبرامتك . گداز آن . وغيره به اساس دارائى ذوغال ايشسته تاسيس شده نيتواند . واحتياج به مواد محروقات روز افزون ميباشد پس از اين توقعات بشرط فراهم آورى نقليه سريع وارزان تنها از معدن ذوغال دره صوف كه دارائى آن در حدود (۱۴۶۱۳۲۴۴) تن تخمين ميگردد برآورد خواهد شد . وزارت معادن براى مشكلات نقليه وعدم موجوديت راه موتررو وجود كوتل هاى صعب المرور مثل قره كوتل و كوتل سبزك . و بلغلى تاحال به استخراج و نقليه مذكور موفق شده نتوانسته با اساس پيشهاد وزارت معادن از مقام رياست گروپ دوم بوزارت فوئدهامه امر داده شده تا ذريعه مهندسين مربوطه در قسمت امكانات مسایل راه سازى بين دره صوف و دوآب ميخ زرین مطالعات بعمل آورده برآورد ونقشه آن ترتيب كردد .

امید است که بعد از غور و سنجش عمیق درباره مسایل راه سازی و سنجشات و سایر نقلیه با اساس پروژه ویلان صحیح به کار آن اقدام خواهد شد.

۴- معدن نمک تالقان :

این امر به تحقیق رسیده که بزرگترین و مهمترین معادن موجوده افغانستان نمکسارهای آن بوده و تا اکنون دیگر معادن مکشوفه نتوانسته اند از حیث مقدار، اندازه تولیدات و رفع حوائج ضروریه با معادن نمک رقابت کنند این منابع وارداتی به سرمایه مملکت مفاد بزرگی میرسانند منجمه معدن نمک آب تالقان اولین سرچشمه وارداتی وزارت معادن بوده کار آن به سیستم سابق جریان داشته و واردات ده ماهه آن طور یقین و دو ماهه طور تخمین در سال ۱۳۲۸ به حدود مبلغ (۳۳۸۲۹۸۹) افغانی رسیده برای امور توسعه وی و اصلاحی معادن مذکور بعضی تصمیماتی اتخاذ شده و در نظر است که گدما و تعمیرات اساسی در آنجا بناه گردیده مسایل ساختمان پل اساسی و امتداد سړک تا خود معدن روی کار آید.

۵- معدن نمک کلفگان :

این معدن بواسطه رفع احتیاج نمک اهالی بدخشان بکار اکتیده و عمل ده ماهه سال ۱۳۲۸ معدن مذکور طور یقین و دو ماهه طور تخمین تقریباً (۷۴۲۷۸۴) افغانی میباشد. در سال ۱۳۲۸ سړک موثر و تا خود معدن تمدید و بعضی تعمیرات لازمه بنایافته بواسطه تولید بعضی اصلاحات فنی که در امور استخراج آن رویکار خواهد شد به واردات معدن مذکور توقع بیشتری متصور است.

۶- معدن نمکسار اندخوی :

این معدن از نقطه نظر تولید واردات بدرجه دوم فرار گرفته و از ترسب آبهای نمکسار حاصل میشود. فروش یازده ماهه سال ۱۳۲۸ آن طور یقین و یکماه طور تخمین (۲۷۳۷۳۲۳) افغانی میباشد منطقه نمکسار مذکور که رقبه چندین میل مربع را تشکیل داده قرار نظریه مسترجی انگلیس کدام

تبدلات و تغییرات در رقبه نمکزار و ترتیب استحصال نمک نظریه وضعیت موجوده لازم ندارد تنها مسایل ساختمان تعمیر و گددام و غیره آن از طرف وزارت معادن روی کار شده است .

۷- نمکسار قندهار :

نمک مستحصله قندهار که از بیابانها جمع آوری و به عملیات بخت بدست می آید عمل گذشته آن سالانه سه لک افغانی به اجاره داده شده بود . چون اجاره دار سابق با قیدار و موعد اجاره او در اخیر سال ۱۳۲۷ بسر رسیده بود . و دیگر شخص به اجاره فوق پیدا نشد در سال ۱۳۲۸ ذریعه نایب الحکومه کمی قندهار عمل معدن مذکور به شخص دیگر بمبلغ (۲۰۴۰۰۰) افغانی مجدداً به اجاره داده شد .

۸- معدن نمکسار تاشقروغان مربوط ولایت مزارشریف :

این معدن بواسطه استحصال بعضی املاح معدنی از قبیل مگنیزیم کلوراید ($MgCl_2$) که در ساخت سمنت مصنوعی کار میدهد و میکنیزیم سلفیت ($MgSO_4$) و سودیم سلفیت (Na_2SO_4) که کار آمد طبی و رنگ آمیزی و غیره میباشد امتیاز خاص و اهمیت بزرگ دارد واردات فروش نمک مستحصله معدن مذکور یازده ماه طور یقین و یک ماه طور تخمین در سال ۱۳۲۸ بمبلغ (۲۰۱۷۶۸) افغانی رسیده است .

۹- معدن نمکسار غوریان هرات :

رقبه را که این نمکسار پوشانیده عبارت از (۱۵۰)میل مربع بوده و از بزرگترین و عمده ترین نمکسار های موجوده مملکت میباشد عمل نمکسار مذکور را از سال ۱۳۲۴ با اینطرف اهالی آنولا سالانه بمبلغ (۲۱۱۰۷۳۵) افغانی بر محصولات مواشی خود ها افزود و پرداخت مبلغ مذکور را قبول کرده اند .

۱۰- نمکسار ملک دینخیل مقرر :

حاصلات این معدن که از آبهای نمکدار بدست می آید در سال ۱۳۲۶ تحت کنترل و عمل قرار گرفته در سال ۱۳۲۸ معدن مذکور سالانه بمبلغ (۳۲۵۰۰)

افغانی به اجاره داده شده در نظر است. که به کارات این معدن و ترتیب حوض های استخراج آن وسعت داده مسایل تصفیه نمک روی کار و نمک مایحتاج اهالی مقر وغزنی و هزاره جات و گرد و نواح علاقه مذکور از این معدن تهیه و بدسترس استفاده اهالی مذکور گذاشته شود .

۱۱- نمک چشمه اشتر شهر غور بند .

از سال ۱۳۲۲ تحت عمل قرار داده شده. برای سال ۱۳۲۸ نیز معدن مذکور مقدار ۵۵ خروار و ۴۰ سیر اجاره داده شده بود. که از فروش نقدی آن سالانه مبلغ (۳۳۰۰۰) افغانی بدست می آید نمک مذکور برای حفظ روده مورد استعمال مهم دارد .

امور ریاست مستقل زراعت

در اجراءات سان ۱۳۲۸ ریاست مستقل زراعت اجراءات متخصصین آستریائی که بر ریاست زراعت استخدام شده اند از همه مختصراً فرار از ذنب معلومات داد . میشود :

۱- مستر او فر متخصص اصلاح حبوب ، متخصص مذکور بمطلوب اینسکه انواع حبوب را که فعلاً بپر جائیکه پیدایش دارد بطور مخلوط از هر جنس بوده نوعیست هر کدام را از هم تفریق کرده در اصلاح جنس آنها بکوشد تجربه های کوچکی در نقاط مختلف، علی آباد ، یغمان ، سبد آباد ، بمطلوب اصلاح حبوب مشغول تجارب و عملیات بوده است که نتایج را پور های مذکور تحت تدفیق فنی قرار داده شده است .

۲- دو کتور هاو زر - متخصص کیمیای زراعتی خصوصاً کیمای زمین بوده برای معلوم نمودن قوه خاک های زراعتی یعنی خواص فزبکی و کیمای زمین به نقاط مختلف نواحی کابل و یغمان و کوه دامن و اراضی بغرا گردش کرده نمونه های خاک هر منطقه را با خود آورده در اطاق لابراتوری که بخود ریاست برایش تعمیر شده به تحلیل و تجزیه نمونه خاکهای اراضی حصص مختلف مملکت مشغول است .

۳- دوکتور نوی باور متخصص بوتانیک: متخصص مذکور بغرض کشفیات انواع نباتات طبی خصوصا ترخ های پیداوار حصص مختلف غزنی ، مقر، قلات ، قندهار قظغن ، میمنه ، مزار شریف و بدخشان و بعضی حصه هزاره جات و نواحی کابل را معاینه کرده از هر کدام منطقه نمونه ترخهای را بریاست حاضر آورده نمونه های مذکور تحت انالیز گرفته شده درباره آنها معلومات و تحقیقات فنی جاری است تا بعد از معلوم شدن فیصدی ساتونین آن در باب فروش آنها از طرف ریاست با کمیته های خارجی داخل اقدامات خواهد شد .

۴- مسترد و کلمن متخصص جنگلات و زراعت تمباکو :- متخصص مذکور جنگلات حصص مختلف افغانستان را معاینه نموده و نظریات خود را در خصوص اصلاح و توسعه جنگلات جنوبی ، مشرفی ، هرات ، میمنه ، ولایات شمالی بریاست زراعت تقدیم داشته و هم در باره تمباکوهای وطنی و تمباکو های خارجی مشغول تجارب و عملیات میباشد .

۵- دوکتور کروس متخصص امراض حیوانی و نباتی و حشرات :- متخصص مذکور در باغات حصص مختلف مثل بلان وغوری و قلعه ذال وغزنی و غور بند وغیره نقاط سیار بوده که اکثر میوه جات و سبزیجات و حتی نباتات صناعتی پنبه و لپلمو و غله جات به آفات و امراض دوچار بوده از قبیل مرض جولانگک با دام در غور بند و مرض کرم پت دار در غزنی و کرم سرخ خاردار و کرم غوزه در پنبه و کرم چغندر و لیسه درختان سیب و ناک متخصص موصوفه امراض مذکور را مطالعه و حشرات مضرة اکثر مناطق راجع آوری کرده در لابراتوری مخصوص آن تحت معاینات و تحقیقات قرار داده است .

۶- دوکتور ولف متخصص تربیه حیوانات :- متخصص مذکور بشق تربیه حیوانات در ریاست نسلگیری مشغول کار است .

از جمله کارات مهمی که اجرای آنها ریاست زراعت داخل پروگرام خود نموده است مهم ترین آن مدافعه امراض حیوانات و نباتات است زیرا که هر سال از این جهات خسارات مهم و مدهش که به لاکها حیوان و ملیون ها افغانی بالغ میگردد متوجه مالداران است ، این امراض بایست بطور فنی تحت مطالعه قرار داده شده و بعد از آن به دفع آن اقدامات لازمه بعمل آورده شود . ورنه این امراض

از شیوع خویش به اقتصادیات مملکت ضربه های مدهش وارد خواهد کرد و زحمت و دارائی زار عین را مورد اتلاف قرار خواهد داد بلکه هر سال اگر تدابیر لازمه به ضد این امراض ساری اتخاذ نگردد دامنه امراض وسعت مزیدی اختیار خواهد نمود .

ازین جهت است که از سنه ۱۳۲۵ به این طرف علی الدوام هر سال نفرنی بایک مقدار کافی سیروم ضد امراض حیوانی خصوصاً مرض تا کو علی التواتر بجهت مختلف خصوصاً جنوبی مشرقی قندهار فراه نواحی ولایت کابل و غیره فرستاده شده است . موسسه سیروم سازی بینی حصار در نتیجه وسعت داده شده است و مقدار واکسین تهیه شده گوی رو به افزایش بوده است و در سنه ۱۳۲۷ به تعداد هشتاد سری از واکسین مذکور تهیه شده ، و به نقاط مختلف فرستاده شده است .

علاوه بر واکسین در موسسه مذکور ساختن سیروم نیز روی دست گرفته شده و بر ضد تا کوی گاو و تجر به گردیده که در آینده به پیمانیه وسیع تر تهیه خواهد شد . در سنه ۱۳۲۶ به اندازه هفتاد و دوسری و در سنه ۱۳۲۷ به اندازه هشتاد سری و در سنه ۱۳۲۸ بمقدار نسبتاً زیاده تر واکسین ضد مرض تا کو به دست آمده که در جلد تقریباً (۵۰۰۰۰) حیوان تزریق گردیده است .

علاوه بر سیروم حاصل شده موسسه بینی حصار برای جلوگیری مزید از خساره مرض یک مقدار سیروم از ممالک خارج نیز بدست آورده شده است که در سنه ۱۳۲۷ در جلد ۳۱۶۵۲ حیوان تزریق شده است .

برضد امراض گوسفند که در پهلوی گاو ، خساره های زیادی را هر سال متحمل میگردد نیز تدابیر لازمه اتخاذ گردیده . زیرا این مسئله نیز بردارائی و اقتصاد مملکت خیلی اثر انداز است . - از هزار ره در افغانستان معلومات گرفته شده و روشن گردید که در بین گوسفندان افغانستان پنج امراض مهم و مدهش موجود است که دامنه خساره وسیع داشته از یازده تا سی و پنج فیصد گوسفندان را در افغانستان تلف میبازند .

باساس دفتر مال شماری که به وزارت مالیه است تقریباً ده میلیون گوسفند در افغانستان موجود خواهد بود که اگر در اثر جلوگیری از امراض از اتلاف گوسفند ها ممانعت به عمل آید یقیناً کم از کم ده فیصد گوسفندان

مورد اتلاف از مرگ نجات یافته و این ده فیصد تقریباً شامل يك ملیون گوسفند میشود که با اساس اقدام و موافقه ریاست زراعت به روسیه گویا ریاست ازین ناحیه سالانه ازده تا بیست ملیون دولار نفع برداشته بر توازن اقتصاد مملکت اثر خوبی وارد مینماید و دارائی مملکت را که مالداري مانند ستون فقرات اقتصاد یا تاش بحساب میرود به پیمانۀ بزرگی تقویه گردد .

موضوع دیگری که قابل تذکار است ورود يك نفر متخصص امراض حیوانی مستر کسی ون (Kesseven) رئیس شعبۀ حیوانی مواد اغذیه یونو است که در ماه دلو ۱۳۲۸ از راه کراچی وارد کابل گردیده و در اطراف معالجه حیوانات خصوصاً معالجه مرض تاکو اصول جدیدی را در موسسۀ سیروم سازی بینی حصار بمحل تطبیق گذاشته و بحضور متخصصین داخلی معلومات عملی و نظری لازمه را در اطراف این اصول جدید مدافعه مرض تاکو و به متخصص داخلی ما تلقین و تعمیم نمود این اصول جدید مدافعه مرض تاکو به اساس اینستکه ویروس Virus مرض تاکو و را داخل جلد خرگوش کرده از غده های لنفاوی و طحال و خون خرگوش مواد واکسین ضد تاکو وی گاو را بدست می آورد که نسبت حصول واکسین از گاو خیلی آسان تر و ارزان تر و سریع تر است ریاست زراعت در نظر دارد که این اصول جدید مدافعه مرض تاکو را در نقاط مختلف بروز مرض بمحل تطبیق بگذارد و در صدد فراهم آوری سامان و لوازم تسکینگی آن میباشد .

در بارۀ تخمیانۀ جات و حبوب که حصۀ مهم خوراکی اهالی این کشور را تشکیل میدهد . برآی ما در اثر تحقیقات و فراهم آوری معلومات ثابت شده است که روی هم رفته تمام تخمیانۀ جات و حبوب خصوصاً گندم ، جو ، جواری در افغانستان ناقص و دوچار امراض بوده در اثر اینکه دهقان تخم خوب و اصلاح شده در دست ندارد تمام وزحمتش تقریباً به هدر رفته چیزیکه بعد از رفع حاصل و وضع مصارف برایش میماند از گاو غدود است و این مسئله روز بروز زیادتر کسب و خامت مینماید شکایت دهقان از رهگذر قلت حاصل نیز روز افزون است و به درجه که در بعضی نقاط دایرۀ زراعت مواد حیاتی محدود شده میرود .

مثلاً در چغانسور جو روبه وسعت بوده لیکن گندم محدود شده میرود .

اگر ذریعه تطبیق قوانین فنی واستفاده از ماشینهای عصری تخم از مواد اجنبی ودانه های بوج و فاسد پاک وصفا گردد واز تخلیط وتعداد وتخالص نژاد نباتی جلو گیری بعمل آورده اگر در هر منطقه از روی خواص محیط دوسه رقم از بهترین راه تخصیص و اعتبار بخشیده شود یقیناً از یک طرف بر مقدار محصول افزود و از طرف دیگر در صفات آن از قبیل طعم - طبخ ویز اصلا حات وارد آورده هم چنین بر مقدار و خواص واصلاحات مطلوبه افزودی حاصل میگردد .

علاوه بر آن ذریعه اصلاح جنس وانتخاب و (سلکشن) حبوب - اجناس قوی را که بر ضد حشرات وامراض وزیادت حرارت و برودت و دیگر تغییرات جوی مقاومت داشته باشند بدست آورده میشود . و یا اینکه با آب قلیل ومدت کوتاه به پخته گمی رسیده دهقان را موقع بدهد که از زمین خود استفاده زیادتری نماید این همه مسایل برای افغانستان مملکت زراعتی رول حیاتی دارد و نمیتوان از آن سطحی گذشت زیرا در اصلاحات از تعقیب قوانین فنی نمیتوان پهلوی تهی نمود . در نقاط مخصوص مثل بادغیسات هرات گندم نه تنها حاصل کم میدهد بلکه بمشکل هم خورده میشود از این باعث مجبوریم به رفع همچو نواقص به پردازیم زیرا تأمین صحت افراد وطن از همه مهم تر است و از همه اول بایست که خورا که فراوان و خوب به دست رس آنها گذاشته شود -

برای ترویج زرع جنس خوب در سنه ۱۳۲۸ از نهرین که گندم خوب و بیش رس دارد بمقدار هفت خروار گندم در بادغیسات فرستاده شده برای اصلاح حبوب افغانستان چنانچه در مقدمه ذکر شد یک نفر متخصص آستریائی موظف است که تخمهای حصص مختلف خصوصاً غله جات را تحت تجربه ومدافه قرارداد و صاف نمودن واصلاح جنس یکی از مواد مهم و پرگرام کارش قرار داده شده است .

از تمام افغانستان وتام خرمین ها به اساس اجراء ریاست تخمهای گندم وغیره غله جات را جمع نموده تا از روی این حبوب کاتیکوریهایی گندم تفریق وتصفیه شده اجناس پست متروک و اجناس برحاصل و خوب رواج وتوسعه داده شود .

برای مرام فوق ماشین های تخم پاک و دستگاه بخت ویز لازم است که اولاً بقسم نمو نه توریید گردیده وبعد از آن به تعمیم تدریجی آن اقدام شود درین موضوع اجراءات لازمه به عمل آمده .

در شق نباتات طبی و صنعتی که امروز در تامین و تقویة اقتصاد و ثروت مملکت رول مهمی را بازی میکنند و حتی در مملکت ما که در مبادی استفاده از همچو ثروت های طبی است هر سال يك اندازه نباتات طبی از قبیل هنگک - شیرخشت - شیرین بویه ترن جبین - ترخ سورنجان و غیره ذریعہ اہالی جمع و بہ خارج بفروش رسانیدہ میشود - بناء علیہ بایست این نباتات بطور مفصل تحت مطالعہ قرار گرفته انواع و مساحہ فرا گرفته گی و مقدار موافق ابل استحصال آنها معلوم و نیز ماشینہای مخصوص استخراج و صفیہ مواد طبی آنها از خارج خواستہ و مورد استفاده قرار دادہ شود تا يك مقدار ادویہ لارمہ را مملکت کہ برای خرید آنها مبالغ هنگمتی بخارج فرستادہ میشود در خود مملکت تهیه گردد چنانچہ قبلا با وزارت سحبه نیز کہ در استخراج مواد طبی علافہ مندی دارد موافقہ بعمل آمدہ است . کہ بہ اشتراک مساعی از طرفین درین موضوع اجرا آت بعمل آید .

همین قسم در بارہ استفاده از دیگر منابع صنعتی مثل نباتاتیکہ از آن عطر کشیدہ میشود و یا تیل استخراج میگردد و یا الیاف کشیدہ میشود اجرا آت قابل توجہی بعمل آورده شدہ است زیرا نصب العین اصلی مفاد آتی و فوری نی بلکہ تامین آیندہ برای تولیدات مملکت است اگرچہ گفته میتوانیم کہ بعضی از نباتات مذکور مثل ترخ بجزردیکہ از فیصدی سائونین آن کہ تحت تجربہ متخصص است اطمینان حاصل شود مفاد هنگمت و آتی بدست می آید - ازین جہات است کہ متخصص آستریائی (مستر نوی باور) از يك سال است کہ بہ نقاط مختلف مملکت گشت و گذار میکند و تا حال تمام ترخہای کتہ واز و غزنی - مقر - وفلات - قندہار - قظن - میمنہ - مزار شریف - بدخشان - ویک حصہ هزارجات و نواحی کابل را معاینہ نمودہ و راپورت و نمونہ های ترخ را بریاست زراعت تقدیم داشتہ .

نمونہ های ترخ تحت انا لیز گرفته شدہ کہ يك قسمت آن تجزیہ شدہ است و ما بقی آن نیز تحت کاراست در جنبیکی معلومات و تحقیقات فنی ریاست در بارہ ترخہای افغانستان جاریست در باب فروش و غیرہ مسایل آن با کمپنی های خارجی ریاست زراعت داخل مفاہمہ و مذاکرہ میباشد تا نہ تنها در بارہ فروش

آن در خارج بازارهای مناسب و مفید پیدا میشود بلکه معاونت کمیابانی‌های مذکور نیز جلب میشود تا در داخل مملکت فابریکه استخراج سائتوئین را نصب نموده مفاد زیادی تری ازین جهت بدست آید.

این است که ریاست زراعت به موضوع ترخ و دیگور نباتات طبی اهمیت زیادی داده و متخصص مربوطه تا حال سی و یک راپورت در اطراف موضوع ریاست زراعت سپرده است.

و علاوه برین نمونه‌های دیگر نباتات طبی نیز از نقاط مختلف مملکت ذریعه متخصص مذکور جمع و به تحت امتحان گرفته شده.

درباره خواص فزیکمی و کمیای زمین نیز ذریعه یکنفر متخصص آن تحقیقات و عملیات در جریان است امروز در نظر ملل عالم تقویه و اصلاح زمین در پلان اول اصلاحات زراعتی قرار گرفته و بلکه صورت بین‌المللی را اختیار کرده و موسسات برای تقویه اراضی در ممالک مختلف تأسیس شده است زیرا زمین منبع و مواد حیات است و اگر از سینه آن مواد ارزاقی ذریعه نباتات هر سال گرفته شده و مواد مقوی در آن داخل نشود نه تنها در خواص زمین و نباتات بلکه در جنسیت حیوانات حتی نژاد مملکت نیز فساد و Degenerescen رو میدهد ازین جهات است که برای اینسکه زمینه جهت اصلاح نباتات و حیوانات مملکت فراهم گردد مسئله تجزیه و تحلیل و اصلاح و قویه اراضی مملکت که بالندریج رو به ضعف و کم حاصلی میروز در پلان اول پروگرام این ریاست قرار گرفته شده تا اولاً خواص اراضی معلوم بعد از آن همان باروهای کمیای و حیوانی در آن داخل کرده شود که بان زیاد تر احتیاج دارد. برای حصول این مقاصد مهم چنانچه در مقدمه گفته شده یکنفر متخصص کمیای زمین بشکارسامووظف قرار داده شده است تا مبرده با وجود نبودن آلات و ادوات کمیای که تا هنوز از خارج نرسیده در کابل (مکتب زراعت) لابراتوار خوردی تشکیل داده و اولاً تجزیه اراضی نواحی کابل و پغمان و کوه دامن را تحت اجراء گرفته و چند نفر از فارغ التحصیلان مکتب زراعت که تاحدی لسان المانی را هم یاد گرفته اند به زیردستی مذکور داده شده تا به هم معاونت کنند و هم تجزیه آموزند. متخصص مذکور با یک عده دیگر متخصصین استریائی برای اینسکه از آنها فایده زیادی تری گرفته شود به متعلمین مکتب زراعت نیز درس میدهد.

په نورو دوايرو کښې نوی ترفيع گانې او مقرری۔

ع ۰ ص ۰ عزيز الله خان د عمومی تفیش
دریاست معاون

ع ۰ ش ۰ غلام محمد خان لموی۔ فرقه مشر او د قاری
سیہ سالار صدر اعظم یا اور او د عارضینو د خانگی آمر

سید قاسم علی خان شہید

ع ، س ، میر عبد الرشید خان « بیگم »
سیوریٹ ، اولم جیٹل ایس جی شہریاست کھیل

عاص عزیز الرحمن خان « قنچی » ڈیوہنی
وزارت مستشار اور ڈیپٹی ڈیپوٹی آفیسر

ع.ص عبدالرؤف خان بیٹو دیپتو وائس
آمر چیسٹو کالائی بہ دوھہار تہ
ترقیع کوئدہ

ع.ع محمد زمان خان د ولایت کابل
د کرھنی عومی مدیر

ع.ع محمد ابراھیم خان دروختیا وزارت
داداری خانگی عومی مدیر

ع۔ محمد کبیر خان «عبرت»
دہلی شورا پروم منشی

ع۔ عبدالعظیم خان «صافی»
دہلی شورا اموی۔ منشی

ع۔ محمد شریف خان ترہ کی دصدارت عظمیٰ
دہلی شورا تو در ریاست عمومی مندر

ع، مولای محمد شاہ خان « ارضانہ »
جمعیت العلماء منشی اود الفلاح دھبلی مدیر

ع، محمد صدیق خان دھزار شریف
دیگر کاتو عمومی مدیر

عزیز میرزا سیدخان د مطبوعاتو د مستقل ریاست

عزیز غلام سخای خان د افغانستان بانک
د ریاست معاون

عزیز صلاح الدین خان د قندهار
د افغانستان بانک عمومی مدیر

برای عملیات وسیع تر متخصصین که در آینده پیش میشود در ریاست زراعت لا بر اتواری کلان وجدیدی قرار بلان ونظریه خود متخصص تحت تعمیر است که قریب به اختتام است ونیز آلات وادوات کمیای مورد ضرورت متخصص به یک کمپنی انگلیسی فرمایش داده شده وعنقریب سامان وادوات مذکور وارد افغانستان خواهد شد به این ترتیب وقتیکه تمام کارات ونقشه ها تنظیم گردد هر دهقان به نقشه وخواص زمین خود آشنا گردیده از روی آن به تقویه وآبیاری اصولی آن خواهد پرداخت چنانچه متذکر شده ایم سامان و آلات لا بر اتواری مکمل کمیای زراعتی به اسکاتلن فرمایش داده شده ومواد کمیای آن از طرف شخص جلالتماب رئیس سابقه زراعت که از اروپا تشریف می آوردند بامشکلات زیادی وارد گردیده درین اوقات اخیر متخصص مذکور برای معاینه نهر بغرا به گرشک فرستاده شده بود در اراضی نهر بغرا هشت هزار جریب زمین بصورت نازم دهری ترتیب داده شده ودر نظر است که عملیات مختلف زراعتی از قبیل قلبه وتخم پاشی وخمیشاوه ودرود در فرارم مذکور ذریعه تراکتورها وماشینهای مربوط آن اجراء گردد و بالتدریج این اصول کار میکانیزه به دیگر نقاط اراضی نهر بغرا پهن وعملی شود .

چون دانستن خواص فزیکمی و کمیای زمین بغرا برای اتخاذ سیستم کلساتور وسیاست زراعتی آن ناحیه خیلی ضرورت خصوصاء که اراضی نهر بغرا از لحاظ خواص فزیکمی و کمیای خود مورد اشتباه نیز معلوم میشود لهذا متخصص مذکور برای معلوم نمودن خواص اراضی زمین مذکور واخذ ترتیباتیکه تقویه واصلاح آینده آن ایجاب میکند به بغرا فرستاده شده بود .

علاوه بر این قرار نظریه متخصص مذکور در خصوص خریداری یک اندازه پاروهای کمیای تجاری برای پنبه ولبوبی قطغن و برای تجار خود متخصص ذریعه وزارت اقتصاد ملی باسوء افغان ترك داخل مذاکره میباشد .

با وزارت معادن نیز در خصوص اینکه حتی الامکان ترتیباتی گذاشته شود که از مواد معدنی خود افغانستان در زراعت خصوصاء مدافعه حشرات و امراض استفاده بعمل ید ریاست زراعت داخل مفاهمه میباشد .

شق دیگری که از روی اهمیت خویش توجه مخصوصی را ایجاب مینماید موضوع تربیه حیوانات است حیرانات اهلی افغانستان هر جنسیکه است ودر هر جای که دیده

میشود ضعیف با امراض دو چارو محصولات شان هم از لحاظ مقدار و هم از لحاظ صفت غیر قابل اطمینان است بناء علیه به فراهم آوری ذرایع اصلاح و تربیه حیوانات خصوصاً اسپ و گاو توجه ریاست به آن طرف معطوف است برای معالجه و مدافعه امراض گاو و اسپ موازی پنج دستگاہ بطاری خریداری شده و به پنج منطقه افغانستان نصب کردند و در تربیه خانه علی آباد یککنفر متخصص کمیایوی مشغول کار می باشد .

درباره خریداری گوسفند و گاو واسپ خون سرد با روسیه داخل مذاکره ایم تا هنوز این موضوع در ریاست زراعت فیصله نشده که داخل نمودن جنس خارجی در مملکت به نتیجه مثبتی واصل خواهد شد یا خیر؟ اما برای اصلاح اجناس وطنی در تربیه خانه علی آباد چهار آسیاب - بغلان - هرات - تربیات لازمه اتخاذ گردیده است به داخل نمودن و عادی ساختن نژادهای اصلاح شده گاو خارجی ریاست زراعت داخل اقدامات لازمه شده چنانچه ۱۲ اس گاو جنس فریزین که متخصص ریاست آنها را معاینه و پسند نموده درین اواخر از پاکستان وارد کابل گردیده اند .

چونکه جلالتماب رئیس سابقه زراعت در اروپا تشریف داشتند در خصوص فراهم آوری ذرایع لازم اصلاح حیوانات و ضمن داخل اقدامات گردیده و به اساس مجلس فنی که در اثر اقدامات موصوف در بین متخصصین فنی دنمارکی در دنمارک که در فن تربیه گاو مهارت زیادی دارند به عمل آمد چنین فیصله شده - که چند عدد گاو فریزی برای شیر و مسکه خریداری شود و علاوه بر این امروز اصلاح جنس بصورت خیلی صریح و نسبتاً ارزان تر ذریعه نقل دادن تخم حیوانات نر به نقاط مطلوب انجام میگردد یعنی تخم گاو و اسپ و گوسفند را از حیوانات نر گرفته و به ذرایع فنی به دیگر نقاط نقل داده داخل عضو تائیت حیوانات منتقل می نماید گرچه پنج دستگاہ این عملیات تولید مصنوعی به جرمنی فرمایش داده شده و برای هر دستگاہ دو عدد فریزیداتور که جمله ده عدد شود به سویدن فرمایش داده شده است و نیز با دنمارک موافقه شده که عندالمطالبه تخم گاو را ذریعه طیاره (مشروط و منوط به اینکه پنجصد گاو برای تلقیح به افغانستان آماده باشد) بریاست زراعت بفرستند در اجرای این کار البته ذرایع حمل و نقل صریح خیلی ضروریست زیرا اگر چهار

روزماده تذکیر معطل بماند فاسد میشود این موضوع هم تحت مذاکره است که تا هنوز تصمیم در آن باره اتخاذ نشده .

دفع آفات نباتی و منافع حشرات مضره از مسایلی مهم دیگری است که صرف مساعی و وقت لازم، را ایجاد میکند در افغانستان اکثر میوه جات و سبزیجات و حتی نباتات صنعتی (پنبه لیلیو) و غله جات به آفات و امراض دوچار بوده بر محصولات زراعتی مملکت در مقدار و خواص تناقص وارد آورده و برای زار عین و دهاقین از آفات و حشرات به میلیون ها افغانی خساره عاید است مرض جولانگک با دام درغور بند و مرض کرم پت دار درغزنی و کرم سرخ و خار دار و کرم غوزه در پنبه و کرم چغندر و لیسه درختان سیب و ناک و ملخ در اکثر نقاط مملکت از حشرات مضره مشهوره است .

بمقابل امراض مذکور جلوگیری از خسارات ممکنه هیئت های فنی ریاست همیشه در نقاط مختلف مثل بغلان و غوری و قلمه ذال و غزنی و غور بند و غیره نقاط به حرکت بود و حشرات اکثر مناطق جمع آوری شده ذریعه متخصصین آستریائی در لابراتوار مخصوص آن تحت ماعینات و تحقیقات قرار داده شده .

برای کارات فنی متخصصین لابراتواری علیچده بر ریاست زراعت تعمیر شده است و آلات و ادوات ضروری این لابراتوار در اثر پیشنهاد متخصصین به آستر یا فرمایش داده شده که عنقریب وارد افغانستان خواهد شد .

برای پاشیدن ادویه ضد حشرات و آفات چهار صد عدد بمبه دوا پاش با ۱۲۴ عدد بمبه عراده دار از امریکا خریداری شده و بر ریاست زراعت موجود است که عندالوقوع بر ضد حشرات و امراض اقدام بعمل آید هم چنین چند عدد بمبه دیگر طور نمونه از چکوسلواکی خریداری شده در خصوص ادویه ضد حشرات که بکار انداختن بمبه های مذکور ایجاد میکند در نظر است که اکثر آن در خود افغانستان تهیه گردد چنانچه با مسترتو مانس درین موضوع و در موضوع ماشین خانه استخراج مواد طبی به وساطت متخصصین مربوطه خویش داخل مذاکره بوده خریداری ماشینهای فوق الذکر (۷۵۰۰۰) دالر بالغ میشود علاوه بر آن ریاست زراعت در فکر آن است که به وساطت و معاونت وزارت معادن از کوپر سلفات و زرنیخ و غیره مواد ضد حشرات پیداوار خود افغانستان خساره بعمل

آید زیرا که خریداری و حمل و نقل این مواد که از خارج خیلی بجا قیمت تمام میشود و بهتر است برای تجزیه و تهیه آن در خود مملکت اقدامات بعمل آید .

لاکن در انتظار اینست که به حصول این مواد در خود وطن کامیابی حاصل گردد برای تدای دو ملیون درخت که فطرتنه هر کدام رویه مرفته شصت سانتی متر باشد و برای عملیات (۲۴۰۰۰۰) چریب زمین بنبه ادویه ضد حشرات به جرمنی فرمایش داده شده است. در حصه حبوب و غله جات و سبزینها و گیاهای مخصوص چراگاه و نباتات صنعتی و اشجار جنگلی نسبت به اینکه در خارج اصلاحات زیادی در باره محصول و صفات میزده آنها در آنها داخل و ساخته شده است تو ری دیک به مقدار از آنها در افغانستان بمرام تجر به و احتاط و آب و هوای مملکت از مهمات محسوب میشود بنا علیه از روسیه تخمهای نباتات تیلی مثل بیدانچیر - آفتاب پرست سیویا بین و از امریکه انواع گندم زود رس که به آب و به وقت کم به پخته گی می برسند و بنبه دانه و تخمهای نباتات صنعتی - طبی - جنگلی - سبزیجات و تخم تمباکو و از فرانسه تخم کستان و از دنمارک تخمهای لبلبو خریداری شده و به دست رس متخصص مربوطه به مطلوب تجر به و تکثیر جنس گذاشته شده متخصصین تخمهای مذکور را در اراضی تجاری علی آباد - یقمان - سید آباد تحت تجر به گرفته و تخمیکه از تمباکو مزروعی متخصص تمباکو حاصل شده است برای یک هزار چریب زمین حاضر است تخمهای تمباکو به امریکا و مصر و ترکیه نیز فرمایش داده شده است تا بعد از تجار لازم به تعمیم و توسعه زرع تمباکوهای مخصوص ساختن سگرت اقدامات لازم بعمل آورده شود. همچنین در خصوص اصلاح بنبه یک نفر متخصص مصری در سنه ۲۵ استخدام شده بوند در موضوع اصلاح بنبه و ترویج انواع اصلاح شده اقدامات لازم بعمل آورده شده است .

از طرف دیگر فوائد و اهمیت جنگلات در تامین موازنه اقتصادی و توسعه میدان صنعتی و اصلاح و اعتدال آب و هوای مملکت خیلی زیاد بوده و به همه کس ثابت شده و نیز مع الاسف دیده میشود که جنگلات وطن عزیز ما در اثر عدم رعایت قوانین فنی و سوء استفاده که از طرف اهالی بالندریج از بین رفته از مساحه قطعات جنگلی کاسته میشود و اگر برای اصلاح این وضعیت ناهنجار چاره های اساسی سنجدیده نشود بالندریج با جنگلات ما از بین رفته خساره مدهشی آینده مملکت را که از مواد

احترافی دیگر مثل بطرول و قوه برقی و حتی ذغال سنگ مجروح است (ممان ذغال منکشفه برای تأمین حوائج افغانستان غیر مکفی است) تجدید میکند. ازین جهت است که یک نفر متخصص استریاتی که به فسن جنگلات تخصص دارد موظف گردیده است تا اولاً جنگلات نقاط مختلف افغانستان را معاینه نموده نقشه جنگلات و وضعیت موجوده آن را بصورت تابلو ترتیب داده و نیز نظریات خود را درباره حمایه و حفاظه احیاء و توسعه جنگلات بصورت راپورت بریاست زراعت تقدیم دارد. علاوه بر آن سامان فنی برای اندازه و مقیاس نمودن اشجار جنگلی و عملیات قطع و غیره آن به استریا فرمایش و به طرف افغانستان ارسال گردیده دیگر اجرات که علاوه بر پروگرام سه ساله بعمل آورده فرمایش ماشینهای زراعتی است مسئله موظف و روشن است که توایدات به پیمان و وسیع مرام و غایه و اساس حقیقی پروگرام ریاست زراعت است تنظیم و تکثیر قوه مولده را ایجاد میکند و این تعیین نمیگردد. مگر ذریعه ترویج و تعمیم ماشینکاری (موتو کلتور) ازینجاست که بمشوره و نظریه متخصصین امریکائی یک تعداد تراکتورها با ماشینهای فلپه، درو، را کول و غیره به کمپانی هروستردر امریکاء فرمایش داده شده است تراکتورها مخصوص اراضی بغلان و گرشک است و مطلوب کلی از آن این است که در نگر، کار، وقت، اقتصاد بعمل آمده و علاوه بر آن فنبه های عمیق شده حاصل زمین بلند برود، و نیز زمینهای چمن زار تصفیه گردیده و به زمین قابل الزرع تبدیل گردد، و در نتیجه در قیمت لبلبو و شکر و غیره محصولات زراعتی تنظیم بعمل آورده شده تولیدات بلند برود. مع الاسف تراکتورها که باید در اوائل دسمبر سال ۱۳۲۷ داخل افغانستان میگردید و برای ماه دلو و حوت در اراضی لبلبوی بغلان مورد استفاده قرار داده میشد، صرف درین اواخر بکسائی رسیده و ترتیبات نقل دادن آنها بطرف بغلان و بغرا گرفته شده و قسمت کلی آن نقل داده شده است، تا در زراعت لبلبوی سال آینده از آنها کنار گرفته شود از جمله ده عدد تراکتور چهار آن زنجیردار و دیزلی و شش عدد آن بطرولی است که با تمام ماشینهای مربوطه اش بسته کاری و قسمت کلی آن حرکت

داده شده است این تراکتورها نه تنها برای کار است بلکه برای تعلیم طلبه نیز مورد استفاده میباشد، چنانچه یک عده طلبه و نفر میخانیسکی مشغول تعلیم و تمرین میباشد اما اقللاً یکصد و پنجاه عدد تراکتور برای قطن و صد عدد تراکتور برای نهر بغرا بایست خریداری کنیم علاوه بر آن دو عدد تراکتور خورد دیگر برای نمونه و تعلیم طلبه از بودجه ریاست زراعت نیز خریداری شده.

یک عده سامان و آلات و ادوات زراعتی (سامان خیشاوه و غیره) نیز خریداری گردیده تا از روی آن در خود افغانستان ساخته شود همچنین در باره ماشین جفل که به قسم نمونه نوریید و از روی آن در فابریکه حربی تیار شود اقدامات شده. علاوه آن پنج دستگانه درو با پرس گاه برای قشله های عسکری که تعلیمات زراعتی در بین افراد عسکری تعین خواهد شد با دیگر سامان زراعتی مطلوب از گدام های ریاست و فارم بغلان تهیه شده است بمبه های برقی به تعداد کافی به مردم داده شده و بمبه های برقی دیگر نیز فراهم شده که علاوه بر آن به مطلوب رفاه عامه بیست عدد آسیاب برای ریاست ارزاق باموتراهای مربوطه آنها خریداری شده. (که بیست عدد مذکور در پنج ساعت یکصد تن گندم را آرد میکند)

برای بلند کردن آب آلات آب کشی از قبیل بمبه های بطرولی و برقی فرمایش داده شده علاوه بر آن هشت عدد بمبه کلان که آب را به ارتفاع یکصد و ده متر بلند میکنند برای مکتب حربیه بالا حصار و تپه مرنجان و دشت بلخمری بانیل ها و سامان لازمه آن به زودی وارد کابل خواهد شد.

ماشینهای متفرقه دیگر از ارت گرفته تا بمبه های بادی نیز فرمایش داده شده و در اینجا قابل تذکار معلوم میشود.

از موضوعات مهم زراعتی یکی موضوع آب و آبیاری است که تکامل و اصلاحات زیادی بکار دارد. زیرا این موضوع مهم آب برای افغانستان مسئله حیاتی است و در راس تمام عوامل فنی تولید قرار گرفته.

دانه های آب در دریای کابل و در نهر نوآباد ریزه کوهستان پخته کاری شده و در نتیجه قیمت زمین اراضی نهر ریزه کوهستان صعود نموده است.

درهرات نهر غوریان ذریعه فوه قومی و همکاری رؤسای قوم به اتمام رسیده که قرار یلان مرتبه ریاست زراعت باید هیئت ریاست بموضع مذکور برفته زمین را در بین مردم تقسیم نموده و برای شان قباله بدهند .

حفر نهر غوریان که اراضی وسیع دشتی را مزروعی میسازد اولین نمونه همکاری و تعاون قومی است که در اثر تشویق و مساعی ریاست صورت و تکمیل پذیرفته و امید است نظیر آن در دیگر نقاط افغانستان نیز همچو اشتراك مساعی در بین قوم روی کار آید زیرا همچو کار ما که ذریعه تعاون باهمی خود قوم به عمل می آید آینده بادوام بما معرفی خواهد داشت .

نقشه نهر چنگا برق بغلان و کجکی مشرفی که مردوی آن تا حدود چهل هزار جریب زمین آبیاری میکند ترتیب شده و به سال آینده تحت کار گرفته خواهد شد . در ریاست زراعت ذریعه هیئت های منصف دعای زیادی بالای آب حل و فصل شده و در تعیین حق آبها مساعی لازمه به خرج برده شده .

آب های زیر زمینی از منابع مهم دیگر است که استفاده از آنها ایجاب میکند و به ذرایع تکنیکی و وسایط فنی مثبت گردیم زیرا نصف آبهای باران و دریاها در زیر زمین فرو میرود و ذرایع استفاده از آن در مملکت ما محدود به حفر کاریز و چاه است لهذا در باره استفاده از این آبها توجه و مساعی مخصوصی بکار است از طرف دیگر مساحه امکانات استفاده از این منابع تحت الارضی خیلی وسیع است زیرا بغیر از اراضی مزار شریف و میمنه در دیگر نقاط آب زیر زمینی کافی به عمق کم موجود است که در وقت قلت آب میتوان به ذرایع فنی از آن استفاده نمود و بهترین و یگانه راه این است که دشت های کته و ازوفراه و هرات از راه استفاده آبهای زیر زمینی قابل زرع و آباد کردند . بعقیده ما بهترین آله کشیدن آب درین نقاط ارت های گاوی بمبه های بادی است که نسبت به تعمیر بندهای پر مصرف که آنها هم عمر معین دارد آسان تر و کم قیمت تر است بنام 'عنبه' به قسم تجربه فعلاً دو عدد بمبه بادی به فراه و لاش جوین و دو عدد بمبه به کته و از دو عدد به هرات و یک عدد به اسلام قلعه و دو عدد نیز در اراضی تجاری علی آباد نقل داده نصب شده است . تجربه بتأ معلوم گردیده است که یک عدد بمبه بادی چهار انچه از ۱۲ تا ۱۵ جریب زمین را آب میدهد - به کته و از بیست و چهار جریب

به لاش جون ۳۲ جریب هرات سی جریب را در بیست و چهار ساعت آبیاری میکنند علاوه بر این برای این مرام اقدام شده که به فابریکه حربی و مکتب میتخانیکسی ازین بجهه ها ساخته شده و در بن اهالی تقسیم گردد .

در باره معلومات لازمه در اطراف خود که آبیاری زیر زمینی اقدامات و تشبیهات متعددی بعمل آمده است و بالاخره در مکتب عالی تخنیکسی ویانا به این موفق گردیده اند که ذریعه آله برقی میتوان تا به عمق یکصد و ده متر آبهای زیر زمینی را با مقدار وسعت حرکت آنها معاوم نمود. قیمت دستگاه برقی آن چهار هزار دالر است و در نظراست که ازین آله از جرمنی خریداری شده باد و نفر معاونین متخصص آن در افغانستان آورده شود متخصصین این عملیات مهم فنی مسترد و سن فریچی برای شش ماه در افغانستان برای کار آمده و در ضمن کار ده طلبه را نیز تعلیم بدهد تا علاوه به غرض معلومات یک عده طلبه نیز تحت تربیه گرفته شود معاش خود متخصص فیماه یکصد و هفتاد یوند و معاش معاونین آن فیماه هشتاد و پنج یوند خواهد بود به این قسم یک اصول جدید و سریع تحقیقات زیر زمینی داخل وطن گردیده به وقت و زحمت بسیار کم نه تنها وضعیت و مقدار آبهای زیر زمینی را برای خود معلوم خواهد نمود بلکه در باره وضعیت و خصوصیات معادن نیز ذریعه اندکشن الکتریکی که آله مذکور به اساس آن کار میکنند برای خود معلومات حاصل خواهد نمود و از برمه های زیر زمینی که زحمت و مصرف وقت زیادی را ایجاد میکنند صرف نظر خواهد شد بهمین مرام استفاده از آبهای زیر زمینی امید بوده که بعد از تحقیقات مقدار وضعیت آب تحت الارضی و ساختن بجهه های بادی به هزار ها بجهه از خود کابل تاهرات به شمول کته و از و فراه و دشت بکوا بر اراضی لامزروع از آنها منوط به استفاده آبهای زیر زمینی است نصب گردیده به لیکها جریب زمین تنها ذریعه قوه بان که قوه طبیعی بسی رایگان است مورد استفاده قرار داده شود و نسبت به کاریزر آبیاری اراضی بصورت اقصادی تر و مامون تر و پایه دار تر تا مین نمایم - زیرا که همگان به چشم سر می بینیم که امروز تعداد نفر روز مزد رو به قلت است و حفر کاریزر - پاک کردن ترمیمات سالانه آن اگر مد نظر گرفته شود خیلی ها به مصرف بلند تمام میشود به قسمیکه مردم به حفر کاریزر نفع خود را تا مین ندانسته مجبور می شوند بکدام ذریعه دیگر آبیاری ارزان تر باشد

متشکست گردد - این ذریعه ارزان تر و طبیعی همانا همین بیه های بادی است که به وقت و مصرف کم بالای زمین نصب گردیده و هم مصارف مراقبت و مواظبت آن نسبت به کتاریز خیلی ها کم است .

در صورتیکه موضوع آبیاری در تقویه اراضی و دفع امراض حیوانی و نباتی و اصلاح حیوانات و نباتات حل و فصل میشود حاصل مهم دیگرى باقى میماند که اگر آن تامین نگردد البته تمام اجراءات مختل و ناقص خواهد ماند - این عامل مهم مدعا از تربیه و تعلیم زارعین و زمین دار و زراعت پیشه گان و وطن است که از مدت ها نیست به همان طرز قدیم آبائی خویش ادامه داده از اصول زراعت عصرى هیچ نمیدانند - برای تعمیم و ترویج فنی زراعت درین توده که بصورت شهل و وقت کم عملی گردد درین باره تجویزهای نافع و سریع التاثیر روی دست است آنهم بصورتیکه پروگرام آن تکمیل گردد عملی خواهد شد .

به همین اساسیکه تمام اهالی مملکت به مرور ایام از علم زراعت عملی واقف گردند و پروگرام آن روی دست است ریاست زراعت با وزارت جلیله معارف نیز داخل مذاکره میباشد تا تمام تعلیمات زراعتی را جزو پروگرام تعلیمات عمومی مکتاتب متوسط و عالی دانسته مطابق سوبه متعلمین مضامین را در باره زراعت به آنها بیاموزند تا آنها از خصوصیات زراعت مملکت واقف گردیده به این وسیله وزارت معارف در تعلیم معلومات زراعتی در افغانستان با ریاست زراعت همکاری و معاونت نماید و در ابتدا چنین ترتیبات گرفته خواهد شد که در پروگرام و کتابهای تعلیمی مکتاتب مضامین زراعتی را اقلأً بصورت بسیط و عام فهم که جنبه عملی آن زیاد تر باشد و نیز به طلبیه مکتب بعد از تعلیم دوازده سال اخیر در حدود امکان فی هفته دو ساعت لکچرهای زراعتی داده شود - علاوه بر این به هر مکتب به تناسب تعداد طلبیه يك میدان عملیات زراعتی تهیه و آماده گردد که از دو تا ۵۰ جریب زمین مساحت آن باشد .

ریاست زراعت حاضر است که این اندازه از ارضی لازم را بعد از اخذ نظریه وزارت معارف و بعد از سنجیدن مسایل مربوطه آن وزارت معارف تخصیص بدهد تا در هفته يك روز طلبیه به کتارات عملی زراعتی که به جسم و روح شان مفید است

مشغولیت داشته باشند بطوریکه هر طلبه پنج متر مربع زمین رانجت عملیات کشت و کار گرفته در نهال شانی سبزیکاری و غیره معلومات و استعداد عملی پیدا کنند و حاصل زمینهای تجاری مذکور هم به متعلمین و معلمین آنها تعلق گیرد و به این قسم متعلمین و یا معلمین از احتیاج - و ا رسته و نفری تعلیم یا فستته به زمین وطن خویش عشق و علاقه پیدا کنند و اگر خدا بخواهد در آینده جوان های لایق و فعال به میدان عمل عرض اندام نمایند که در زمینه اصلاحات و کار های مفید که به توسعه زراعت این مملکت ارتباط کلی دارد مصدر خدمات قابل تقدیر سرمشق جوانان این وطن شده بتوانند و نیز در اثر ترویج و انتشار و تطبیق معلومات زارعتی حاصل این سرزمین به تزیید و تولیدات خیلی نیاز مند است بلند برود زیرا که تولید هر چیز در افغانستان از خارج ممکن است بدون آذوقه و مواد اغذیه که آن هم بایست بهر صورتیکه باشد در خود خاک وطن حاصل و فراهم گردد و نیز هر تعداد و هر نوع دستگاه هائیکه در مملکت نصب گردد - تهداب آن به زراعت یعنی تولیدات و محصولات زراعتی در داخل و تبادل و فرمایش آن در خارج استوار خواهد بود و بایست یک عده زیاد تعلیم یافته های زراعتی برای اعتلای اقتصادی این مملکت زراعتی موجود باشد .

از طرف دیگر از مدتی است که ریاست زراعت در تسکلیل پروگرام تعلیمی مکتب زراعت کابل که از جنبه عملی دارای نواقص زیاد است با وزارت معارف داخل مذاکره است زیرا کار عملی درین مکتب خیلی سطحی و قلیل است و بایست طلبه علاوه بر معلومات عملی که اساس کارات نیز به بیمانه مطلوب داشته باشند . زیرا به عقیده مایکنتفر دهقان خوب ولایت به مملکت زیاده تر خدمت خواهد کرد نسبت به صد نفر ماموری که نظری میدانند لیکن از معلومات عملی بهره ندارد . لهذا بموافقه وزارت معارف چنین نظریه فایم شده که اراضی علی آباد و گاوخانه و شیرخانه و دیگر مربوطات فنی آن به دسترس طلبه مکتب زراعت گذاشته و طلبه موظف قرار داده شوند که تمام کارات گاوخانه و شیرخانه و غیره تحت نگرانی و هدایات اشخاص فنی ذریعه طلبه مذکور اجراء شود تا به این قسم معلومات نظری متعلمین تعلیم یافته زیاده تر و خوب تر کار کرده بتواند .

بهین منظور تکمیل نمودن تعلیمات عملی و نظری طلبه است که متخصصین استریائی خود را موظف ساخته ایم تا در مکتب زراعت لایرا توارها و تجر به خانه ها زراعتی را تاسیس نموده در حین تجارب و عملیات فنی خویش به طلبه نیز تعلیم بدهند چنانچه طلبه که امسال از مکتب فارغ التحصیل میشوند قابل تر و با معلومات تر خواهد بود چاره دیگری که برای ترویج و تعمیم عملیات زراعتی در افغانستان سنجیده شده است این است که از دهاقین شعب مختلف زراعتی اروپا يك تعداد خانه وار را داخل افغانستان نمایم چنانچه سی خانه وار نظریه ریاست بوده و حال در انتقال صدخانه وار موافقه حاصل شده است .

دیگر از اجراءات ریاست زراعت تجارب دو ساله زراعتی است در نهر بغرا تا خواس زمین و انواع نیا تا تیکه در اراضی بغرا روئیده میتواند بصورت فنی معلوم گردد- چنانچه برای انجام این کار با یک نفر مدیر عمومی با چند نفر از فارغ التحصیلان زراعت در بغرا فرستاده شده راپورت تجارب و کار این هیئت فنی بریاست موجود است که اساس اجراءات آینده ریاست در اراضی بغرا خواهد بود علاوه بر این اجراءات عمده که قبلاً عرض گردیده اجراءات متفرقه دیگری نیز شده که به نوبه خود دارای اهمیت میباشد که اصلاح و تکثیر لیمو و مته و مالت به مشرفی از آن جمله است چنانچه برای انجام این مقصد مسترینسنگ امریکائی در سنه ۱۳۲۷ با یک نفر مدیر عمومی جهت تعیین جای و سرویس يك فارم عصری و تشکیل يك فوریه بزرگ این اشجار به مشرفی فرستاده شده و نیز در پاره استخدام چند نفر متخصصین عملی نارنجیاب باهند داخل اقدامات هستیم - همچنین يك تن تخم زیتون برای سمت جنوبی فرمایش داده شده تا ازین درخت تکثیر پذیرفته و استفاده از تیل و ما حاصل زیتون که در دیگر ممالک اهمیت اقتصادی زیادی دارد امکان پذیر گردد .

تهیه يك صد تن تخم لیمو برای اراضی فابریکه قند بلقان که از دنا مارک خریداری شده بن زارعین بلقان تقسیم وهم چنین مسارعت و مراقبت در تعمیرات نسلگیری چهار آسیاب و تعمیرات بینی حصار و علی آباد نیز از اجراءات قابل تذکار ریاست است که صرف طور یاد هانی از آن نام برده میشود ، بالاخره بیشتر از اعلام این راپورت لازم دیده میشود که در اطراف فروش املاک و کشف زمین های چهل دختران و عسایمادات املاک و قدرضه که ازین جمله

ته تقاوی داده شده نیز طور خلص درین جا معلومات داده میشود املاک حکومتی که مورد ضرورت حکومت و دوایر حکومتی نبوده است برای اینکه اشخاص بی زمین صاحب زمین شده و آن را بصورت بهتر زرع و آباد نماید مطابق به لایحه فروش املاک بفروش رسانیده و از سنه ۱۳۲۶ تا ماه عقرب سنه ۲۸ به اندازه ۱۹۱۷ جریب زمین و (۱۴۹۲۳) اصله تاک اشجار مزمرو نه در بند قلمه های قدیمه و رباط مغرو به و یک حجر آسیاب و دودانه کاریز قدیمه به مبلغ (۲۲۱۲۳۸۲) افغانی بفروش رسانیده شده که از آن جمله (۱۴۳۶۹۵۰) افغانی تعویل خزانه شده و مابقی آن نیز تحت تحصیل است. در خصوص املاک که در اثر اقدامات ریاست زراعت جدید کشف شده صرف بجزو آن اکتفا ورزید خاطر نشان میگردد که در املاک چهل دختران ۵۳۹ جریب و در املاک کاریز میر چهار صد و هشت جریب و هجده بسوه در زمین تبه احمد بیگک نجراب یکصد و چهل و هشت جریب و در قلعه بلند چهار یککار یک جریب و در اراضی اوقاف حکومت شمالی پنجاه جریب ده بسوه جدید کشف گردیده که جمله اراضی در اثر فعالیت ریاست کشف گردیده بالغ بر (۱۱۴۷) جریب زمین و تعداد اشجار کشف شده بالغ به (۲۱۹۱) اصله میباشد. یولیکه جهت معاونت زارعین از بلان تقویه زراعتی برای حفر کاریز و حفر نهر به ولایت کابل داده شده بالغ به (۱۱۰۸۸۳۸) افغانی است که از آن جمله برای خریداری ماشین و آلات زراعتی (۱۰۰۳۵۰۰۰) و برای یخته کاری دهنه جات (۷۹۴۹۱۷) افغانی و برای مصارف متفرقه (۵۰۱۹۳) افغانی مصرف شد است همچنین در باره تحصیل باقیات اجراء آت بی سابقه در سه سال به عمل آمده چنانچه در سنه ۱۳۲۵ (۳۶۹۰۳۹۴) افغانی و (۶۵۱) کلدار و در سنه ۱۳۲۶ (۲۱۶۲۹۵۲) افغانی و (۱۶۸۲) کلدار و در سنه ۱۳۲۷ (۱۸۱۹۳۹۸) افغانی و ۱۳۲۸ مبلغ (۱۰۲۹۲۰۱) افغانی تحصیل شده است که جمله مبلغ (۸۷۰۱۹۴۵) افغانی و (۲۳۳۳) کلدار می شود.

مدیریت زراعت ولایت جنوبی :

۱- یک دهنه کاریز جدید از طرف مدیریت زراعت قرار نظریه مقام ریاست تنظیمه برای آبیاری شهر جدید گردیز بیکار افتاده که طول کاریز مذکور تخمین سه هزار متر می شود و یک اندازه کار ابتدائی آن در سال ۱۳۲۷ شده

و کارهای مهم آن در سال ۱۳۲۸ جاری گردیده ، آب کاریز مذکور تا دهن کاریز رسیده است تخمیناً دوسه متر دیگر که در حصه آبی آن کار شود ، در سال ۱۳۲۹- از آب آن در شهر جدید استفاده بعمل خواهد آمد .

۲- زارعین که زمین ها و کاریز های شان خراب و قابل آبادی بوده به اندازه تخمین سه لک افغانی به امر مقامات عالیه ذریعه مدیریت زراعت برای شان تقاوی داده شده که پول مذکور را بمصرف آبادی زمین و کاریز های مخروبه خود برسانند ، چنانچه نفی مذکور بکلیه زیاده کاریز های زمین خود را لای کشی کرده اند و از آب کاریز های خود استفاده می کنند ، زمین هاییکه آباد شده ، آنها تحت زراعت آورده اند .

مدیریت زراعت حکومت اعلائی فزاد :

- ۱- توسط اهالی مدیریت زراعت بسر کاریز ها و جوی ها (۱۱۲۰۴۲) نهال متمر و غیر متمر غرس نموده .
- ۲- به نسبت خشک سالی وقت غله به اندازه (۲۹۲) خروار جو و گندم بقیمت تمام شد بقسط ده ماه برای اهالی داده است .
- ۳- دوعددارت یکی بادی و دیگری حیوانی بطور بخته کازی در باغ جدید ساخته شده .
- ۴- نسلگیری گوسفند های مرینوس که بچند نفر زمینداران سپرده شده بود نتیجه خوبی از آن گرفته شده .

امور ولایت هرات

شق بلدییه :

- ۱- نظر بصوابدید مقامات رفیعه که بسال ۲۶ در نظر گرفته شده بود ، که برای آسایش مامورین بیخانه یک تعداد ایارتمان ساخته و در معرض استفاده گذاشته شود ، بنا بصوابدید مذکور در سال جاری یک عده ایارتمان های عصری که دارای تمام ضروریات است بموضع سمت شمال شفاخانه ملکی تحت تعمیر گرفته شده که عنقریب بمعرض استفاده مامورین بیخانه گذاشته خواهد شد .

۲- در بین شهر کهنه و شهر نو باغچه وجود داشت، در اخیر سال ۲۷ نظر بتجویز و کلا باغچه مذکور یک پارک صحیح و اساسی که دارای باغچه های متعدد و اطراف آن ازخشت پخته بصورت فنی و اساسی کماتاره و داخل آن اشجار منمر و غیر منمر و بته های گل و غیره غرس گردیده ، سرک کشی و تسطیح آن کاملاً تسکمهیل گردیده .

۳- جوی شهر کهنه که از چند سال باینطرف خراب بود و بصورت دلخواه آب در آن جریان نداشت ، در سال جاری جوی مذکور بطول سه صد متر و عرض یکمتر پخته کاری و استر کاری گردیده .

امور ولایت مزار شریف

شق بلدیہ :

- ۱- تسطیح سرک عزیز آباد ، چنک و سمت شمالی روضه شریف با فرش نمودن سنگ و ریگ اندازی (۱۹۳۸۰) متر مربع .
- ۲- ساختمان و پخته کاری و استکامه یولیس در موضع چارسوق جنوبی روضه شریف .
- ۳- احداث سرک دوره دوم غربی روضه مبارک (۲۴۰۰) متر مربع .
- ۴- تخریب و تسطیح و احداث سرک جنوبی روضه مبارک (۵۰۰۰۰) » »
- ۵- پخته کاری و سنگ فرش » » » » (۲۲۰۰) » »
- ۶- ترمیمات مساجد شهر (۴) باب
- ۷- ساختمان دوپل سرک جنوبی بالای نهر (۲) »
- ۸- ترمیمات رنگمالی تعمیر ریاست شهروالی ،
- ۹- ترمیم کاری تعمیر دیوی دوآخانه شهروالی .
- ۱۰- ترمیم تمام ابروهای شهروالی .
- ۱۱- ترمیم کاری حمام مسگری ملکیت شهروالی .
- ۱۲- ساختمان عمارت دو حمام عصری که دارای اطاقهای نمره هم میباشد .
- ۱۳- تاسیس و بکار افتادن مؤسسه یوهنی ننداری .

امور ولایت جنوبی

شق بلدیہ :

ریاست بلدیہ جنوبی یکدہنہ کاریز کہ در سابق جهت آبیاری نومودی باغ زیر کار گرفته شده بود، در سال جاری نیز در کار مذکور ادامه داده و به طول تخمین دو هزار و پینصد متر کار آنرا انجام نموده، آب تادہنہ کاریز رسیدہ و ممکن کہ در سال ۱۳۲۹ از آب مذکور استفادہ بعمل بیاید .

تصویبات سال ۱۳۲۸ ہیئت شورای ملی

- ۱- تعدیل و الغای بعضی مواد اصولنامہ محاکمات مامورین ملکبہ و تزئید یک ضمیمہ اصولنامہ موصوفہ .
- ۲- موازنہ بودجہ عمومی واردات و مصارفات سال ۱۳۲۸ مملکتی .
- ۳- قروض بانکی داخلی سال ۱۳۲۸ وزارات و دوائر و اینکه اسباب موجبہ قروض را وزارت مالیه از دوائر مذکور فراہم نموده و بہ مجلس شوری برای تدقیق بسپارد .
- ۴- زیادت محصول مواشی و اینکه محصول مواشی از روی شمار صحیح اخذ شود و در گرفتن محصول مال مواشی بصورت بست قطعاً پرداختہ نشود .
- ۵- عزیمت و تشریف فرمائی اعلیحضرت معظم ہمایونی بفرس ہمایونی بفرس معالجبہ چشم مبارک شان بارویا .

تصویبات سال ۱۳۲۸ ریاست عالی اعیان

اصولنامہ ہا و ضمایم :

- ۱- لایحہ اصولنامہ تشویق صنایع .
- ۲- ضمیمہ اصولنامہ یاسپورت .
- ۳- راجع بہ بعضی تعدیلات اصولنامہ محاکمات مامورین ملکبہ .
- ۴- » بہ سفر اعلیحضرت ہمایونی از راه ایران در اروپا جهت معالجبہ چشم شان .
- ۵- » بہ فقرہ کحل نظلم و بسم اللہ و نصر الدین نامان .

امور ریاست عمومی محاکمات مامورین ملکیه

الف - محکمه تمیز :

- ۱- مامورینکه در سال ۲۸ تمیز خواهی نموده اند ده فقره (۱۰) نفر
- ۲- درباره مامورینکه فیصله صادر شده است » (۵) »
- ۳- فقرات تحت اجرا ومجا کمه » » (۵) »

ب - محاکمه مرافعه :

- ۱- مامورینکه در سال ۲۸ مرافعه خواهی نموده اند (۴۷) نفر
- ۲- درباره شان فیصله صادر شده » (۴۱) »
- ۳- فقرات تحت اجرا ومجا کمه » (۶) »

امور ریاست عمومی تفتیش

الف - فقراتیکه در انجمن ریاست تحقیق وتدقیق گردیده :

- ۱- تحقیق وتدقیق در فقره تیکه داران سرک تنگ غارو .
- ۲- » » » سرکس جشن استقلال
- ۳- » » » گفتگوئی قیمت مصالح بین مدیریت داشها و وزارت معادن
- ۴- » » » تفتیش دوائر ولایت مشرقی
- ۵- » » » حکومت اعلای میمنه
- ۶- » » » » » شمالی
- ۷- » » » بیرسنگه
- ۸- » » » ضبطی (۱۲۰) جلد پوست فره فلی مال عبدالرؤف خان
- ۹- » » » اطلاعیه حاجی شاه بیگ خان فیض آبادی

ب- فقراتیکه بتوسط ریاست تفتیش، تفتیش و درانجمن ریاست تحقیق

و تدقیق گردیده :

- ۱- فقره عرض اهالی ده سبز بر علیه حاجه کده سبز
- ۲- « تحقیق ثانی آبخوره زمین منشی میرغلام خان
- آ- « تفتیش و تحقیق بتک خوردگی گندم کدام جبل السراج
- ۴- « « « چهارساله حسابات مدیریت عمومی حمل و نقل از سال ۱۳۲۲
الی ۱۳۲۵

ج- فقراتیکه بذریعہ ریاست تفتیش، تفتیش شده و هنوز در مجلس

ریاست تدقیق نگردیده :

- ۱- تفتیش ریاست ارزاق ولایت فدهار
- ۲- « مدیریت ارزاق حکومت اعلائی فراه
- ۳- « « مالیات برعایدات حکومت اعلائی فراه
- ۴- « « « ولایت هرات
- ۵- « شرکت مالداری ولایت هرات
- ۶- « ریاست بلدیہ « «

بدیهی :-

۱	سرما به	۱۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	افغانی
۲	فخیره	۲۰۲۹۸۱۲۵	»
۳	مقاد تقسیم ناشده	۳۰۴۴۴۶۲۴	»
۴	کریدن تو رهرا به افغانی	۱۵۱۰۹۰۸۰۵	»
۵	اسمار خارجه	۲۷۳۴۵۳۹۸	»
۶	امانات	۳۱۸۳۵۰۳۷	»
۷	حساب موفقی	۹۶۸۳۴۱۶	»
۸	نشریات دولتی	۱۸۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	»
۹	بانک تو تپای ما	۷۷۴۹۹۵۱۰	»

جمعه بدیهی ما ۲۲ ر ۱۳۳۵۶۹۳۰۱۹ افغانی

دارائی :-

۱	طلا	۵۱۲۵۹۳۴۸۸	»	افغانی
۲	نقره	۶۴۵۷۲۲۸۸	»	»
۳	اسمار خارجه	۸۹۷۶۹۳۰۷	»	»
۴	نو تپای دولتی	۱۷۲۷۰۸۳۸۱	»	»
۵	بانکی	۹۴۵۹۳۸۹۸	»	»
۶	مسکوک	۱۳۵۵۴۱۴	»	»
۷	مدیونین	۳۶۹۶۵۵۹۴۳	»	»
۸	اشترانک	۲۹۵۸۰۷۶۶	»	»
۹	عسارت	۸۶۳۵۲۳	»	»
۱۰	انباتیه	۶	»	»

جمع کل دارائی ما ۲۲ ر ۱۳۳۵۶۹۳۰۱۹ افغانی

سراد احصائیه واردات و صادرات تجارتی نظارت أسعار داغونستان بانك - كابل
 ۱۳۲۶
 ۱۳۲۷
 ۱۳۲۸

صادرات	واردات	صادرات	واردات	صادرات	واردات	صادرات	واردات
۴۶۷۸۴۵۹۳	۱۴۰۰۱۲۸۲	افغانی ۱۴۲۹۱۶۲۴	۲۰۱۸۱۲۰۳	افغانی ۱۲۸۷۷۷۸۱	۳۲۷۲۶۲۲۹	حمل	
»	۳۰۵۵۹۱۱۳	» ۳۵۹۶۷۱۸۸	» ۲۱۱۴۹۰۷۸	» ۱۸۹۹۹۴۷۸	۲۴۵۵۷۹۹۴	تور	
»	۳۶۴۷۴۳۱۷	» ۴۳۲۴۲۲۵	» ۱۵۶۹۱۰۶۷۰	» ۱۹۹۳۲۴۵۵	۳۱۱۶۹۴۵۱	جوزا	
»	۴۳۱۲۸۸۲۶	» ۱۹۹۶۲۳۱۰	» ۱۴۸۲۲۷۷۶	» ۱۸۱۰۹۴۵۹	۱۶۳۸۳۱۹۵	سرطان	
»	۱۴۸۵۰۶۵۵۳	» ۱۱۵۴۵۷۲	» ۲۴۰۹۰۳۳۷	» ۲۸۰۷۹۶۲۷	۱۴۹۹۱۸۰۲	اسد	
»	۲۰۶۴۳۰۰۰	» ۲۲۰۵۵۹۰۷	» ۲۰۳۲۰۴۳۸	» ۶۷۴۶۵۳۸۲	۵۲۸۵۷۰۳	سنبله	

۳۲۶۰۹۶۴۰	افغانی ۴۶۷۶۵۴۸۴	افغانی ۲۴۵۷۹۸۹۳۶	افغانی ۱۷۴۹۰۷۲۰	افغانی ۱۰۴۵۳۶۱۳۳	۱۲۰۹۱۹۹۳	جمله	
»	» ۶۴۳۰۴۸۳	» ۳۱۴۲۳۰۸۹	» ۲۵۴۷۳۵۴۳	» ۷۷۷۸۱۴۸	۱۸۱۲۴۸۹۱	میزران	
»	» ۱۶۹۴۱۲۲۹	» ۵۰۳۱۵۴۸	» ۲۸۲۳۵۱۷۱	» ۲۸۲۳۵۱۷۱	۲۸۳۳۱۰۱۱	قوس	
»	» ۳۰۰۰۴۵۲۸	» ۲۵۸۰۶۸۶۳	» ۳۳۶۷۴۹۰۸	» ۳۳۶۷۴۹۰۸	۱۹۴۹۱۲۳۶	جندی	
»	» ۷۱۷۲۹۶۹۹	» ۳۸۹۶۲۸۷۱	» ۱۹۰۸۷۲۲۰	» ۱۹۰۸۷۲۲۰	۲۱۹۱۲۰۰	دلبو	
»	» ۲۱۷۰۰۱۰۱	» ۲۹۷۲۹۳۲۸	» ۲۷۹۳۳۹۰۰	» ۱۶۹۸۷۵۱۹	۳۱۳۶۹۱۶۵	حوت	
»	» ۶۶۹۸۳۱۶۳	» ۲۷۹۳۳۹۰۰	» ۳۷۹۰۷۹۱۶۱	افغانی ۲۳۵۷۷۱۶۴۲	۲۵۶۴۳۴۶۷۰	جمله	

اعطای نشان

در سال ۱۳۲۸ ذواتیکه از حضور اعلیحضرت معظم همایونی در اثر خدمات خود ها نائل باعطای نشان گردیده اند قرار ذیل است :

۱- حسب اعتبار نامهٔ نمبر ۲۷۲ مورخهٔ ۲ ثور نشان ستور درجه دوم برای حمیت مند بای الهامی مشاور بیطاریهٔ وزارت حربیه .

۲- حسب اعتبار نامهٔ نمبر ۲۷۳ ر ۲ ثور ۱۳۲۸ نشان ستور درجه سوم برای حمیت مند بای شکری دواساز مستخدم بیطاریهٔ وزارت حربیه .

۳- حسب اعتبار نامهٔ نمبر ۴۹۹ مورخه ۲۱ ثور ۱۳۲۸ نشان ستور درجه اول برای عزتمند دوکتور کامل متخصص امراض داخله .

۴- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۲۳۷۶}{۴۰۷۵}$ مورخه ۲۱ اسد نشان سردار اعلی بیزای ع، ج، س، ا، محمد عمر خان سابق وزیر حربیه .

۵- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۲۳۷۷}{۴۰۷۶}$ مورخه ۲۱ اسد نشان سردار عالی بی برای ع، ش، س، محمد عارف خان قوماندان قوای مرکز .

۶- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۲۹۱}{۵۷۶۹}$ مورخه ۱۵ عقرب نشان ستور درجه دوم برای ع، احمد قلیخان کسقبیل ریاست گمرک .

۷- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۸۵}{۶۰۰۵}$ مورخه ۲۹ عقرب نشان ستور درجه دوم برای ع، عبد اللطیف خان رئیس اطاق تجارت .

۸- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۴۲۷}{۶۱۳۶}$ مورخه ۶ قوس نشان خدمت برای ص، محمد عزیز خان سرکاتب سرحدی وزارت داخله

۹- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{3475}{7011}$ مورخه ۱۳ عقرب نشان ستور درجه دوم برای عزتمند پرو فیسور بولانژه رئیس فاکولتہ طب .

۱۰- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{3639}{7344}$ مورخه ۱۸ قوس نشان خدمت برای ص ، غلام محی الدینخان مدیر شعبۂ فنیو مکتب صنایع تجارتی .

۱۱- بمکتوب نمبر $\frac{1012}{7618}$ مورخه ۵ جدی تقدیر نامهٔ درجه ۳ برای ص محمود خان رتبه چهار شعبۂ شخصی دارالتحریر شاہی .

ذواتیکہ در قضیۂ سرقت طلائی خزانه خدمت نموده اند :

۱- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{3364}{7013}$ برای ع ، ج ، س ، امیر زامحمدخان وزیر دولت نشان خدمت طلائی .

۲- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{3365}{7014}$ برای ع، ش، س ، غلام رسول خان رئیس تنظیمیہ جنوبی نشان خدمت طلائی .

۳- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{3366}{7015}$ برای ع ، ص غلام مجتبیٰ خان رئیس تفتیش صدارت عظمیٰ نشان خدمت طلائی .

۴- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{3367}{3016}$ برای ح ، سید حبیب خان لواشر نشان خدمت طلائی

۵- » » » نمبر $\frac{3368}{7017}$ » ع ، ص محمد امین خان «خوگیانی» رئیس تمیز نشان خدمت طلائی .

۶- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۶۹}{۶۰۱۸}$ برای ع، ص محمد عمر خان کفیل زبـاست
د افغانستان بانک نشان خدمت طلائی .

۷- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۷۰}{۶۰۱۹}$ برای ح محمد آصف خان قوماندان امنیهٔ نشان
خدمت طلائی .

۸- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۰۷۱}{۶۰۲۰}$ برای ص، عید القادر خان مدیر استخبارات قوای
مرکز نشان خدمت طلائی .

۹- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۲۳۷۲}{۶۰۲۱}$ » ع، ص عبدالغفور خان مستوفی ولایت هرات
نشان خدمت طلائی .

۱۰- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۳۳۷۳}{۶۰۲۲}$ » ع، ص محمد علیخان سابق معاون اول
د افغانستان بانک نشان خدمت طلائی .

۱۱- حسب اعتبار نامهٔ نمبر $\frac{۱۳۷۴}{۶۰۲۳}$ برای ص، حفیظ الله خان مدیر د افغانستان بانک
نشان خدمت طلائی .

د تير کال سياسي واقعاتو ته

يوه کتنه

ښاغلی محمد هاشم مېوندوال :

تير کال په عمومي ډول سره يوغلی او د آرامی کال گڼل کېده که څه هم د دوو متقابلو بلو کونو په منځ کې کله کله تړيوالی ښکارېده خو بيا هم د جنرال کارلاس رومو او د څلورمې اسامېلې درئيس په عقېده ويل کېدای شي چې تير کال زياتره تردی چه دشخړی و خواته يو گام وپېژندل شي د صلح پرخوا شمېرل کېږي تير کال په عمومي ډول سره د متحدو مللو پر موسسې هم ښه تېره شوه او د دې مؤسسې څلرمه اسامېله چه زياتره په جرياناتو باندې د خوش بينی دليل گرزی په خپلو مطرحه مسائلو کې چه د دنيا د مختلفو مناقشاتو د حل کولو لاره ئی بللله کاميا به گڼله کېده په اروپا کې هم فضا تر هابل کال غلی او آرامه وه او په آسيا کې چې که څه هم سياسي تغيرات پېښ شول خو بيا هم د شرق او غرب د بلو کو درقايت له حيث څه داسې ناز کې چه په بحران منجر شي منځ ته رانغله چېن ټول د کمونستانو په قبضه کېږي ولاړ او دانوښيز يا جمهوريت په خپل ملی اقتدار باندې نائل شو داوه د تير کال د سياسي واقعاتو يو عمومي نظر چه اوس به نو جلا جلا هم پر هره گوښه باندې يو نظر واچوو .

په دننه هواد کېښی

تير کال کوم مهم واقعات چه د مملکت په جرياناتو کېښي څه برجسته ټوب لری نوعبارت دی د کابينی د ترميم او د متحدو مللو د ځينو خانگو دهيتو دراتگت او د امریکا د بانک د فرضی د مسئلې څخه چه پردی ټولو ببادا اعليحضرت معظم همايونی مسافرت او دهغه تاثير د افغانستان د ښو خارجی مناسب ټور پر فضا د اهميت وړ گڼل کېږي . اعليحضرت همايونی د ميزان په ۱۴ د کابل د قضائې میدان څخه د ايرفرانس په يوه مخصوصه اوتسکه کې د پاریس پر لور د ايران د لاری څخه حرکت و فرمايه د اعليحضرت همايونی د مسافرت سبب د دوی دسترگی ناروغی وه چه څوموده پخوا پېښه شوی وه او د اطباؤ د مشورې په اثر د دغنی علاج په خارج کېښي تجویز شو .

په همدی اثر شاهانه ذات د پاریس پر اور حرکت و فرمایه اود تگک اور اتگک په وقت کښې د اسلامی اومتجا په مملکتو له خوا په درناو ومنل شو د اعلیحضرت همایونی په افتخار د دعوتونما نخبی و شوی اومخصوصاً د بېرته راتگک په وقت کښې د مصر، سعودی عرب، عراق او ایران له خوا چه په دی دوو وروستو اسلامی مملکتو کښې د اعلیحضرت مسافرت رسمی جنبه در اوډه خورا تاوډه احساسات دافغانستان د باچا په مناسبت ښکاره شوه اعلیحضرت په پاریس کښې د یونسکو مؤسسې نه هم ورغی او هلته ئی یوه بیانیه ایراد کړه شاهانه ذات وروسته له کامل صحت نه په ۱۳ دحوت دجینوا له بندر څخه د وطن پر اور رهی شو او په لاره کښې په اسلامی متبرکو مقاماتو او حرمین شریفین هم مشرف شو اود خیره سره د ملت دنیو احساساتو په استقبال د اسلام قلعه د لاری څخه وطن ته وارد شو.

د کابینې ترمیم د عقرب په میاشت کې دوا الاحضرت سپه سالار غازی تر ریاست لاندی اعلان شو او علاوه پردی چه یو شنه نوی غړی په کابینه کښې ننوتل پکښې دری نور ریاستونه هم جوړ شول چه د لوی اودوهم اودریم گروپ په نامه تر هر یوه ریاست لاندی دهغه په اجرا آتو متعلق وزارتونه و تړل شوه ددی نه علاوه د دولت دشورا تشکیل هم د غازی سپه سالار صدر اعظم تر ریاست لاندی جوړ شو چه د هغی اعضا د گروپور تیسان اود صدارت معاونان اود کابینې دوه نور اعضا تا کل شویدی. دجدی په میاشت کښې ملی کلوب چه د خپنو لخوانانو له خوا د مملکت پر مسائلو د خپرنی اودافکارو د تبادلې دپاره تشکیل شوی افتتاح شو چه ددیو کراسی

داسواو د تطبیق په لاری کښې به سره مرستیال وی .
دغه رنگه په تهر کال کښې اعلان شوه چه د امریکادا کسپورت او امپورت بانک دافغانستان دملمند دوادی د عمرانی پروژې دپاره ۲۱۰ ملیونو ډالرو قرضه منلی ده خو موده وروسته له دی فیلیپ جسیپ د امریککا سیمار سفیر چه د آسیا د جنوب شرقی مملکتو په دوره تر کراچی راغلی و کابل ته وارد شو او وروسته دیوی ورلخی داقامت نه بېرته رهی شو دغه رنگه دمتجدد مللو د مؤسسې د تخنیکي امداد اودغه رنگه یوزراعتی هیئت د مطالعاتو دپاره کابل ته راغله چه وروسته دافکارو د تبادلې څخه بېرته رهی شول امید کواوه شی چه گران هیواد د عمرانی مؤثرو پروژو اود بین المللی امداد په اثر دپرمختیا پر لاری پیل وکړی .

د پښتونستان نهضت

دانهضت دملی بیرقو په اوچتیدو او دملی شوراگانو او غښتو محلی حکومتو په تشکیل ورځ په ورځ ټینګک او مؤثر ثابتېږي دپښتونستان دآزادو علاقو جرګي چه دافغانستان داستقلال په جشن کېني کابل ته راغلي و محسکه چه دآزاد پښتونستان دتولو علاقو څخه سره راټول شوي و نوئی په کابل کېني دیوی متفقہ جرګي په اثر یوه فیصله داسی اعلان کړه چه دوی به وروسته له دی دپښتونستان دتشکیل مشترک ملی مرام په متحد ډول او دیویل په مشورې لاس ته راوړي او تجاوز به پریو ددوی تجاوز پرتولو گڼل کېږي او ټول به دمتجاوز په مقابل کېني سره یولاس او یومصلحت وی او په یوازی او انفرادی ډول اوبی مشورې دیویل به څه نه سره کوی دافصله یوه خورا مؤثره فیصله وه چه دپښتونستان دتشکیل دبنسټ په حیث گڼل کېده علاوه پردی هغه پښتانه چه په هند لایه امریکا اونورو محایو کېني اوسی هغوی هم دآزاد پښتونستان چیغه پورته کړه لکه چه په هند کېني دپښتون جرګه دهمدی کار دپاره جوړه شوه او د امریکا دپښتنو څخه مرحوم سیدامیر خان دخپلی کدی او کپهول سره دهمدی عشق په اثر کابل ته راغی چه دناجوړی په اثر به نامراده مرګ له دنیا تېرشو خو دپښتنی جذبی یو کلسکه نمونه ئی و شودله .

په آزاد پښتونستان کی هم په خبیر، شنوار او تیرا کی قوی شوراگانی جوړی شوی چه دپښتونستان نورو علاقو کی هم دهغی خانگی وپرانیتل شوی دغه رنگه دتیرا خانگی دشورا له خوا یوه اعلامیه هم خپره شوه چه به هغی کېني دپښتونستان دحق غوښتلو سوال متحده مللو او اسلامی مللو او دافغانستان او پښتونستان ملت ته وړاندی شوی وددی اعلامیې په اثر په ټول افغانستان او په دپاندنی پښتنو کېني دپښتونستان دپاره داغانی دتولو لوټریک شروع شو چه په هغه کېني نرواوشخو اوزرو اووړو ټولو په نقدو او گڼیږو اوشخصی آمادگیو شرکت وکاو .

دصافی اوشنوارو قومونو دشیخ بابا په زیارت کېني هم یوه جرګه وکړه چه هلته ئی دټول پښتونستان یر مسئله او دهغی ارتباط په یوه مرکز پوری بحث وکاو او خپل تصمیم ئی دپښتونستان دآزادی دساتلو دپاره اعلان کړ .

د پښتونستان دوزیرستان خانګی شورا یو قدم بل هم اوچت که او د وسطی پښتونستان محلی حکومت ټی مشهور مجاهد عالیچاه حاجی میرزا اعلیخان تر ریاست لاندې جوړ کی چه مهم تصمیمات ټی نیولی او هر کله چه د پاکستان د متجاوز و قواوله خوا ددوی پر موقعو تجاوز په عمل راغلی هغوی ته ټی سره ددوی د نجهیزاتو او هوایي حملو درانه شکست ور کړی او خپلی ملی اقتدار کی ساتلی دی دغه رنگه ټی د پښتونستون

د عالی مکتب په نوم یونیورسټی هم پرا تیلی دی .
ددی ټولو ذکر شوی اقداماتو څخه څرګنده بڼې چه د پښتونستان ملت د خپل ملی قیام په لاری کښ بریالی دې او د دینمن متجاوزانه پالیسی ټی نشی ماتولی په تیره بیا چه په افغانستان کښې ټول په یوه زغ د خپل ملی ورور پښتونستان آزادی غواړی او په دی لاری کښې د هری قربانی او فداکاری د منلو آمادگی ښکاروی .

د متحده مللو مؤسسه

د اقتصادی او سیاسی بحرانو او د سود جنګ او د موجود جنګ هغه خبرونه چه بین المللی صحته تیاره او تروه ښکاره وی که څه هم تراوسه لادراد یو ګانو او مطبوعاتو څخه پله پسی دوام لری او اکثره پسر کسبه کارو خلکو د هاقینو او د کورو پرمهرمنو چه تر غوزه ټی رسیدنی د تاثر اغیزه کوی خو بیا هم ددوی د پاره یوازی امید د متحده مللو دستوری رناده هغه ستوری چه د متحده مللو په پیدائښت د سانفرانسکو پر آسمان ښکاره شوی او د مجنتو په نزد اوس لږ تیاره ښکار یغی خو دا تیاره د متحده مللو سرمنشی داسی رنبا کوی چه وائی « د متحده مللو موسسی په تیرو د وولسومیاشتو کی د سانفرانسکو د تجویز هوښیاری او یو خوالی ښکاره کړ دې مؤسسی جنګوته د نړۍ په مختلفو برخو کی خاتمه ور کړه او بین المللی همکاری ټی د بشر د فعالیت په صحته کی ډیره کړه داسی چه هېڅ سابقه نلری » .

ددې سرمنشی په نظر د متحده مللو د قوت ډډ پریدو لویه منیع عمومی اسامبله ده لکه چه وائی « د عمومی اسامبلې ارتقاد نړی د صلح د خوراستری قوی په حثت تر اوسه نظیر نه لری » د عمومی اسامبلې داترفی هم د متحده مللو په تاریخ کی د سانفرانسکور اهیسی یوه د توقع لری خیره ده عمومی اسامبلې یوه تدقیقی او شورائی خانګه ده چه قانونی قوت او صلاحیت د خپلو هدایاتو د اعمالو د پاره

نلری لځکه چه دا اصلاً دعوومی آراءو دمر کز په حیث د دنیا دخلسکو او حکومتو دپاره کار کوی د متحده مللو منشور امنیتیه مجلس نه عمومی اسامبله دخپلی مؤسسی د هغه عضو په حیث تا کی چه دمتحده مللو اساسی مطلب یعنی د یوه نوی جنگک جلو گیری عملی کړی بیا هم عمومی اسامبله د دپریدونسکی قوت سره رغیـبـنـزی او دخپلو فضاوتواخلاقی قوتی د متجاوزینو مخی ته نیولی او په هر اغتاشاش کی هر چیز ته چه وود امنیتیه مجلس دپاره یو قوی ملگری ثابت شوی دغه رنگه کو چنی ممالک دعوومی اسامبلی دلاری څخه مرفق شوی چه دشرقی او غربی بلو کوونو مخالفتونه لغت کړی .

تیر کال دعوومی اسامبلی څلر مه دوره وه ددی دوری په فهرست کینی دامیدود موضوع گانی هغه توقی غوغوتونکی رایورونه وو چه دخورا مهمو اجتماعی او اقتصادی مسائلو سره کوم چه دصلح د پاره مؤثر دی اړه لری لکه دا یشیا دفقز مسئله یاد بشر حقوق نوری مسئلی لکه دبرلن محاصره د فلسطین او داندونیزیا جنگک اوداسی نورو چه د بین المللی خطر په حیث گپل کیده او تولی ئی که څه هم فیصلی ته رسیدلی نه دی خو بیا هم دونه شوی چه د شدت او حدت نه ئی لغت شوی او د کسفرانس مصئونو خونو ته سیارل شوی کوم شی چه په تیر کال کینی دمتحده مللو د مؤسسی دپاره اهمیت لری دهغی دمر کزی بناد ته داب ایتو دل دی چه په مجللو مراسمو سره د امر یکاد جمهورری رئیس اودمتحده مللو د ۵۹-اعضاؤ د نمایندگانو په حضور کینینود شو چه په هغی دمتحده مللو د مؤسسی دمر کز خورامجل عمارت جوړی بنزی .

د اتوم انرجی

د شرق او غرب دا اختلافاتو د حل کولو په لاری کی خورا مهمه مسئله داتوم د انرجی بین المللی کنترول دی دنری څلور ستری قواوی لکه امریکاکا، روسیه انگلستان او فرانسه سره د چین او کاناډا حاضر شوی وو چه دعوومی اسامبلی د ۱۹۴۶ فیصله ومنی دې فیصلی داتوم د انرجی یو کمیسیون جوړاوه چه اتومیک بم او نوری هغه وسلی چه دبشریت کستلی به تباه کوی دملتوله تسلیحاتو څخه بیرته کړی اود مؤثر مراقبت لاری دنه عملی کیدو په مقابل کین وسنجوی .

ددی مراقبت پر موضوع یوه کلی ناساز گاری پېښه شوه لځکه چه بین المللی مراقبت دمتحده مللو د مؤسسی ټول غړی ئی مکلف کول چه د یونو تفتیش په خپله منطقه کی

ومنی ددی تجویز سره شوروی روسیه مخالفو دروسیه نماینده غوښت چه لمړی باید د اتوم موجوده اسلحه ټوله تجربې بشی او بیا دراتلونکی دپاره تدا پیرو نیول شی چه ددی سره امریکامو افقه نسکو له بلسکه هغی غوښت چه به یوه بین المللی کنترول موافقه وشی . تیر کال د عومی اسامبلی سیاسی کمیٹی شینز لوی دولتونه ئی چه د اسامبلی د ۱۹۴۶ تجویز ئی منلی و مجبور کړه چه د هغه مشکل نه چه دنیا دراتلونکی اتومی جنگ څخه نه ژغوری دولتولاره پیدا کړی او هغه څه چه دا خطر ئی لایسی ډهر کی دی یو خوا په اتحاد شوروی کمیٹی د اتومیک بم د جوړیدو خبرو چه لوی ټوټی په جهان کی واچاوه او رادیو مسکو هم اعلان وکی چه اتعا د شوروی د اتوم بم لری په دی یسی شو موده وروسته په امریکا کی د هایډروجن بم په نامه دیوی نوی تپاه کوونکی وسلی ټوټی پورته شو چه وائی شور تپه د اتوم بم څخه قوی دی نوودی لیدل شی چه ددی تپاه کوونکو وسلو جلوی گیری به مسئول مالک په څه ډول کوی .

د شرق او غرب اختلافات

د روسی او دغربی مملکتو اختلافات دنړی په ډهر و برخو کی د ملاحظی وړ موضوع گرزیدلې ده لکه د کوریا او د برلین مسئله چه په دی وروسته بجای کي د همدې اختلافاتو په اثر د ۱۹۴۸ په مارچ کي ټول مواصلات او حمل و نقل د برلین او د جرمنی دغربی منطوقو په منځ کي معطله وو دغه رنگه دغربی دولتو الزامات پر شرفی دولتو باندې هم د همدی اختلافاتو یوه نښه ښکاریده دا هغه الزامات وو چه پرهنکری او بلغاریا باندې په دی ډول چه هلته بشری حقوق او ملکي او مذهبی آزادی گانې تر پټو لاندې شوی په عمل راغلی وو دغه رنگه دا اختلافات وروسته له هغه چه د چین د کمونستانو دولت د چینو دولتو د خوا په رسمیت وپېژندل شو په بین المللی محافلو کښی لاستر شو لکه چه د روسی نمایندگانو غوښته چه باید د کوا من تاننگک نمایندگان د امنیه مجلس او د متحده مللو د وؤسی له نور وڅانگو څخه ووزی لکه چه هغو نور حق نلری چه د چین د مملکت څخه نمایندگي وکړی او بیا کله چه دا پیشنهاد دغربی دولتو د نمایندگانو له خوا نه منل کیده نو به د روسی نمایندگي دا احتجاج په ډول د هغه مجلس لښمنی وو و خوسره له دی هم خوشبین مبصرین دا احتمال ښکاره کوی چه د دواړو خواو تر منځ به د مفاهمی لاری پیداشی .

د اندونیزیا آزادی

داندونیزیا مهمه مسئله له یوې خوا په امنیتي کښې پرته وه اوله بلې خوا دهالند اوملبونو په منځ کښې هم مذاکرات بری جاری ووسره لهدی چه مسلح تصادمات به هم کله نه کله پېښیدل .

داندونیزیا جمهوریت خپله آزادی د ۱۹۴۵ په اگست کسی دوی ورځمی وروسته دجاپان له سقوط نه اعلان کړ دا اعلان له هغه تاریخ نه چه د متحدینو د اشغال قوی اندونیزیا ته راغلی یوه میاشت دمخه په عمل راغلی وو په دی وقت کښې داندونیزیا ملیو نو کلاک مقاومت ښکاراوه چه ددوی په مقابل کښې د برطانی او هالند مشترکو قواو یوازی وکولای شو چه دجاوا اوسما تراجمینی بندرونه اشغال کړی . په دی وقت کی هالندیانو دمذاکری آمادگی ښکاره کړه او وروسته د یوه کال تر مذاکرو د ۱۹۴۶ په نومبر کی دملبونو او هالند تر منځ دلنښکاجاتی معاهده امضا شوه ددې قرار داد په اثر داندونیزیا د متحده اضلاعو حکومت دهالندیانو له خوا تسلیم شو چه په ۱۹۴۹ کښې د جنوری په میاشت کی جوړشی اودهالند سره په یوې اتحادیه کی شامل وی دا پروژه که څه دهالند دسفر له خوا تاښد شوی وه خو دهالند د حکومت نقض شوه او د ۱۹۴۷ په دویم کی هالندی عسکرو د پولیسې عملیاتو په نامه د مندورا ، جاوا اوسما تیرا د کنترول لاس ته را وستلو ته ئی پیل وکړ .

د امنیتي مجلس امر داور دغلی کولو په مناسبت وروسته له هغه چه په دین ویل کی متار که امضا شوه عملی شوه خو بیا هم ددواړو په منځ کښې کلمی موافقه را نغله بلسکه هالندیانو دملبونو یرضد خیلی اقتصادی مجادلی ته دوام ورکړ دتېر کال په دسمبر کښې امنیتي مجلس په پاریس کښې یوه فوری غونډه وکړه ځکه چه د امنیتي مجلس اعزامی کمیټی داندونیزیا څخه یو راپور استولی وو چه هالندیانو دمتار کمی څخه تجاوز کړی او عسکری عملیات ئی شروع کړی دی مجلس په فوری ډول هالندیانو ته د عسکری عملیاتو د قطع کولو امر ورکړ او په عین حال کی ئی دخپل کمیسیون اختیارات هم ډېر کړه ددې په اثر دهاگ دگردمیز کنفرانس تجویز شو چه هلته دهالند اوداندونیزیا دملبونو نمایندگانو داخیاراتو

د کابل کالنی

د انتقال پر موضوع د ملیو نوټه په مذاکرو شروع وکړه او د یونودخلرمی اسامبلی ترسیوری لاندی مذاکری او موفقیت خواته وړاندی کېدی ، بالاخره فیصله وشوه چه داخبتاراتو واگی دملیونو جمهوریت ته چه داندونیزیا دمتحده اضلاعو دجمهوریت په نامه به یادینزی وسپارل شی په همدی اثر داندونیزیا دمتحده اضلاعو جمهوریت تشکیل شو او دا کتر عبدالرحیم سیکارنودهغه امرنی رئیس جمهور وټاکل شو چه وروسته دجمهوریت تر افتتاح نی هند او پاکستان ته هم یومسافرت وکی .

هند اوپاکستان

ددی دوو دومیونو شخړه پر کشمیر باندی دامنیه مجلس ودی فیصلی ته رسیدلی ده چه د کشمیر درای کېری دباره دامنیه مجلس له خوا ثالث ولېزل شی دغه رنگه دی دوو دومیونو د اقلیتو په مسئله کی هم په خپل منځ کی دمقامی شخړه کار واخیست او په دی باره کی نی وروسته له دی چه لیاقت علی دهللی ته ولاړ یو معاهده هم تجویز کړه په مقابل کی نهر وهم یو مسافرت د کراچی په لورو کی .

په هند کی خورامپه واقع دهغه دجمهوریت افتتاح ده چه دجنوری په مباحث کی دا کتر راجندر پرشاد د هند لمرنی رئیس جمهور دوقا داری سوگند و خور د هند آخرنی گورنر جنرال راجا گو پالاچاری و خپل وطن مدارس ته ولاړ دغه رنگه په تهر کال کی د هند صدر اعظم پنډت جواهر لال نهر و امریکی ته هم یو مسافرت وکی چه په همدی سلسله د پاکستان صدر اعظم هم د امریکی په لورو بلل شو . په پاکستان کی دهغه مملکت دواکوالانو د خطا سیاست په اثر له یوی خوا داخلی بی انتظامی دپربنزی او له بلی خوا دهغوی خارجی مناسبات مخصوصاً له گاونډیانو سره خورا وړان شویدی لیکه چه دافغانستان حقه تمنیات د پښتونستان د مملکت په باره کی دپاکستان دواکمنو له خوا په بیجا به خصومت اوعناد مقابله کېنزی چه دپاکستان اوهم دپښتون ملت دخوراشدید خپگان موجب گرزیدلی دی .

ایران

زمونږ ورور گاونډی ایران تهر کال د خپلو اجتماعی شیونو د پرمخ تګ په لاره کی ښه تهر کی ددی مملکت په نوی جریاناتو کی دسناد مجلس تاسیس

چه د اعلیٰ حضرت محمد رضا پهلوی په اراده په عمل راغلی خوراغوره گڼل کېږي دغه رنګه د ایران ملي مجلس هم په بلې نوي تقنیني دورې کې داخل او د اعلیٰ حضرت د ایران د شهنشاه له خوا افتتاح شوچه په همدې اثر په کابینه کې هم تغیر واقع شو. د ایران باچا د امریکا درتیس جمهور هاری اس ترومن په دعوت یو رسمی مسافرت هم د امریکې په لور وکاوه چه هلته ئې د یونو په عمومی اسامبله کې هم یوه بیانیه ایراد کړه دغه رنګه د پاکستان حکومت هم د ایران باچا ته د پاکستان د دورې بلنه وکړه چه پښتلس ورځې ئې وخت ونيو د ایران حکومت او ملت د اعلیٰ حضرت همایونی محمد ظاهر شاه د افغانستان باچا استقبال کوم وخت چه د پاریس په عزم په غیر رسمی ډول او بیادوطن په عزم په رسمی ډول ایران ته وارد شو په صمیمانه ډول سره وکې چه د دوو اړو ملتو د ښو نیاتو او دورور گلمو د مناسباتو نمایندګی ئې کوله . د ایران دولت دخپل فقید شهنشاه اعلیٰ حضرت رضاشاه پهلوی جنازه هم ایران ته راوړه د فقید شاهنشاه تابوت په مصر کې و او کوم وخت چه دده د مدفن تعمیر ویای ته ورسیدو جنازه هم په رسمی ډول د مصر نه ایران ته راوړه شوه او ابدی مدفن ته وسپارل شوه.

عربی جامعه

د عربی جامعی سیاسی اوضاع او سیاسی فعالیت د فلسطین دمستلی تر تاثير لاندی و د فلسطین دمستلی دو هم باب تېر کال شروع شو لپری باب ئې هلته ختم شو چه دا کتر رالف بنچ د یونو ثالث خو نریزی په متار کې بدله کړه . د عربو او یهودو جګړه چه د ۱۹۴۸ دمی په میاشت کې یعنی د برطانوی ماندیت تر ختمیدو پخوا شروع شوی وه د تېر کال په منی کې خورا مشکله و گزیده او په سرباز جنسک دا منیه مجلس د حکم او د متارکې مخالفت وشو د تېر کال په ستمبر کې د سویدنی حکم یعنی کونت برنا دوت د قتل ډوډ پور تبه شو او دده پرنحای دا کتور الف بنچ چه د کنت برنادوت دستاف مشروو د یونو د سرمندی له خوا و تا کل شو خود فلسطین دواړه یادتی و متار کې تهراولی د یونو عمومی اسامبلې د پاریس دا جلاس په وخت کې یودروغی کمیسیون هم جوړ کې چه په هغی کې فرانسه ، ترکیه او اتازونی شامل و او مرام ئې دا وو چه وروسته د جنسک ترغلی کیدو د عربو او یهودو دا اختلافاتو په حل کولو کې مرسته وکړی . متار که د بنچ تر نگرانی لاندی عملی شوه اودده پر بلنه درودز په جزیره کې مذا کرات شروع شول چه نتیجتاً د یهودو او مصر ، شرق اردن، لبنان او شام په منع

کمی متار که ومنل شوه او په جولانی کی دیونو حکم په منځنی شرق کی خپل کار
 چهرالف پنج نی د فلسطین دا اختلاف دعسکری مخ یز ته کول بولی تمام ته ورساوه.
 د فلسطین کمیسیون کوم چه د اسمبلی دخواتا کل شوی و د بیت المقدس دپاره
 نی دیوه دائمی بین المللی رژیم سره دمقدسو مقاما تودساتنی پیشنهاد وکی داسرائیل
 دوات تقاضا کوله چه بیت المقدس او ۹۰۰۰۰ یهود سا کسین نی هغی ته وسپارل شی
 د بلی خوا د عربو جامعی هم په گواه سره ددی تجویز مخالف وو، خو عمومی اسمبلی
 په خپله فیصله نی د بیت المقدس ټول اقتدار یونو ته وسپاره چه دهغه په اساس به په
 بیت المقدس کی یوداسی حکومت چه دیونویو کمشنر به یسکی شاملوی دیوه مجلس
 سره چه یوشه به انتخابی وی دغه رنگه به هلمته یو بین المللی تر یونوال او یو مخلوط
 تر یونوال هم وی او یونو به یر دی یتار دائمی نگرانی لری په عین حال کی دینار
 د قسمتو خورا محلی اداره به د عربو او یهودو مقاماتو ته سپارل کیږی .
 کمشنر به دمقدسو مقاماتو ته دزائرینو او مشاهدینو دپاره دسهولت تهیه کولو
 مسئول وی اودغه رنگه به دی دخلع سلاح کیدو مراقبت کوی او په ټوله رقبه کی
 به د بشری حقوقو دمرعات تیقن حاصلوی دغه رنگه عمومی مجلس به د پنځو غړو
 څخه جوړیږی چه د بیت المقدس دهری نا حجبی څخه به انتخابیږی او څلور غړی نور به د
 یونود کمشنر له خوا یسکینې تا کل کیږی اودا مجلس به د تجا رت اود مختلفو
 ناحیو دنورو مناسباتو دمساءدت دپاره کار کوی دیونو تا کل شوی مصالحتی
 کمیسیون چه په لوزان کی جلسی کولی د فلسطین د تقسیم په باره نی داسی نظریه
 ښکاره کړه چه دا تقسیم نشی عملی کیدای ترڅو چه د عربو دیناه گزینا نو مسئله
 چه شپږ نی یوملیون ته رسیږی اود خپلو کوروڅخه جلا دیونو تر تعاونی حما په لاندی
 ژوندی یا ته شوی فیصله نشی داسرائیلو دولت ددی تجویز په مقابل کی داسی ویل
 چه که غاژه هغی ته ور کړه شی هغه به ټول عربی نفوس که مهاجرین وی او که اصلی سا کینین
 دخپل تبعی د حقوقو څخه مستفید کړی د بلی خوا د عربو اصرار داوو چه عرب ښاه
 گزینا نو باید په متنازع قبه مواضعو کی چه اوس د اسرائیل تر اداری لاندی دی
 فوری ومنل شی دیونو کمیسیون دیناه گزینا نو په مسئله کی ددوی دپاره دیو تخنیکي
 پرو گرام تجویز هم کوی چه د ترومن دخلرمی مادی او همدا رنگه دیونو تر مرستی
 لاندی ویناه گزینو عربو ته د کار تهیه کولو دپاره تر سنډش لاندی نیول
 شوی دی خواوس دموضوع سیاسی جنبه زیا تره د توجه وړ گرزهدلی ده تحکه چه د
 شرق اردن دولت دهری جامعی نی بی له مشوری څخه په جلا ټول داسرائیلو سره په

روغه جوړه لگياشوی دی لکه چه په همدی اثر عربي فلسطين هم د شرق اردن دولت په خپل سلطنت کی شامل کړ چه داد عربو د جامعی دنارضا ننی سبب وگرزید اوس نو عربي جامعه د شرق اردن ه باچا د یلان سره چه د لونی سوریایه نامه نی د عراق اوشام په شمول جوړوی مقابله ده او البته آینه کینی به داخر گندی نیزی چه کوم یو شکل به یا ته شی .

چین

د چین لوی او تاریخی مملکت چه د جنګ اور لار اوسه بسکینی سولخی به نری کینی د واقعاتو له نظره د اضطراب په نظر کتل کینی مخصوصاً چه غربی دولتونه د کمونزم د پشرفت په اثر اود آسیاد جنوب شرقی د علاقنی له حیث زیاتره اضطراب شیکاروی په تېر کال کینی د چین کموستیانو د موت سی تنګ تراداری لاندی د پریشرفت وکی اویه ټول چین نی خپله قبضه و کوله لکه چه د چین د کموستیانو له خوا د چین جمهوریت د موت سی تنګ تر ریاست لاندی تشکیل شو اونو مودی د چین درنیس جمهور به حیث د چوئن لای سره چه دده خارجه وزیر دی مسکو ته هم یو مسافرت وکی اود اتحاد شوروی سره نی پوه د دوستی معاهده لاس بیک کړه د چین کموستنی جمهوریت اوس که شه هم پر جنوبی چین قبضه لری خو لکه چه اعلان نی کړی دی دوی تبت هم بیخپله علاقه کی شمېره نو لکه ددی ایالت د عملی شمول تر مودی پوری لاد نورو واقعاتو انتظار هم کینی .

د کوا من تانګ حکومت سره له دې چه خپل ټول مراکز نی په جنوبی چین کی پر له پسې د لاسه ور کړه خوبیا هم خپل مقامات ته دوام ور کوی لکه چه د فارموسا په جزیره کینی نی به تاییدی کینی مرکز ونیو نو لکه چه شیکاری نیزی په دې رژیم کی دشکست سره یو لخوا سیاسی اضطراب هم موجود دی لکه چه په همدی اثر چیانګ کائی شیک چه لخوا نی کسنا ره کړی وو بیرته میدان تر اغی اولخان نی درنیس جمهور په حیث وټا که ترده پخوا ابو تسن جن درنیس جمهور د کفیل په حیث کار کاوه د چیانګ کائی شیک پر ریاست جمهور اعتراضات هم و خوده به دی باره کی دیوه چینی حقوقی عالم فتوا باندی استناد وکی .

کله چه د چین مرکزی حکومت فارموسا ته ولاړ نو لخوا مبرینو به ویل چه گوندی دامریکا خفه ودوی ته امداد ور سینی خواوس گمان نه کینی چه په فارموسا کی د کوا من تانګ رژیم په چین کی د بیا سلطی د باره شه همدردی وینی .

عجالةً د چین کموستنی حکومت د پېرو دولتو له خوا به رسمیت پېژندل شوی اویه

همدی اساس غواړی چه په بین المللی محافلو کینی هم خپل نمایندگان کینیوی
نمونه په دوی د چین د خاوری د اکثریت څخه نمایندگی کوی د اتحاد شوروی
نمایندگان هم د چین د کمونستی نمایندگانو پر منلو خورا د پراصرار کوی داسی
چه که د کوا من تانگک نمایندده په هغه محفل کینی وی نودوی نریوزی .

چین د امینه مجلس د پنځو گونو لو یو غړو څخه یودی چه دوی توحق هم لری نمونه کوی د موت سی تنگک
غواړی چه خپل نمایندده ژر هلمتد کوا من تانگک د نمایندده پر لځای کینیوی گواکی اوس د چین
کمونستیان په داخلی جگړه کینی بر شوی او غواړی چه خپل بین المللی موقعیت ټینگک کړی .

د نړی نور واقعات

د نړی په نورو واقعاتو کی وروسته د لیبیا د مملکت تر آزادی چه د ایطالیا د سابقو
مستعمراتو د سر نوشت به ترخ کی د هغی آزادی د اسلامی ممالکو د نمایندگانو په
پافشاری ومنله شوه هغه څه چه د ذکر وردی عبارت دی د المان له جریانات اود
انگلستان له انتخاباتو اود امریکا د اقتصادی امدادونو څخه . په المان کینی په
غربی برخه کی د دری گونو منطقو په امتزاج د غربی المان دولت جوړ شو چه رئیس
جمهوری هم وټاکل شو او کابینی ژر هم په کار شروع و کړه دغه رنگه په شرقی
المان کی د اتحاد شوروی په منطقه کی د شرقی المان یو جلا جمهوریت جوړ شو
چه دا دواړه د متقابلو بلو کو د سیاستو نه پیشروی کوی د انگلستان په انتخاباتو
کی د کارگر حزب بری و موند او اتلی بیانوی کابینه جوړه کړه چه په هغی
کی بیون پاد خا رجه وزیر په حیث ټاکل شوی .

د امریکا دولت خپل امدادی پروگرامونه غربی اروپا اود نړی نورو برخوته
لایسی دوام ور کوی کوم واقعات چه د امریکا دننه جریاناتو له کبله د ذکر وردی
هغه رسمی مسافرتونه دی چه د ترومن په بلنی د ایران شهنشاه اود هند او پاکستان
صدر اعظمانو هغه مملکت ته کړی دی .

د اتحاد شوروی مملکت هم علاوه په دی چه خپل عمرانی او اقتصادی پلانونه پر مخ
بیانی کوم موقعیت چه تیر کال لاس ته ورغلی دی عبارت دی د اتوم دیم له جوړولو
څخه چه رسماً د مسکو له مقاماتو څخه هم تائید شوی .

داوود نړی د مهمو مسالو ویره عمومی منظره چه په ایجاز ذکر شوه او خداي دی وکی چه داستری
اوستومانه اوز خمی دنیا په بل کال کی یو بل قدم د خپلی هوساینی په لاره کینی واخلی . آمین

فهرست مندرجات سالنامه

۱۳۲۸

مضامین =

صفحه

مضمون

۱	د کابل اتلسمه کالنی
۲	د افغانستان یادشاه
۴	تشکیلات مملکتی (صدارت عظمی)
۷	دخارجی وزارت
۱۳	د داخلی وزارت
۱۶	د عدلیې وزارت
۱۸	د مالیې وزارت
۱۹	د معارف وزارت
۲۳	د ملی اقتصاد وزارت
۲۸	د صحیې وزارت
۲۹	د میخا براتو وزارت
۳۱	د کرهنی مستقل ریاست
۳۳	د مطبوعاتو مستقل ریاست
۳۷	د کابل ولایت
	د قندهار ولایت (نه دی رسیدلی)
۳۸	د هرات ولایت
»	د مزار شریف ولایت
۳۹	د فطغن ولایت
	د مشرقی ولایت (نه دی رسیدلی)
	د جنوبی ولایت
۴۰	د میمنی اعلی حکومت
۴۱	د فراه اعلی حکومت
»	د بدخشان اعلی حکومت
۴۲	د پروان اعلی حکومت
۴۳	د غزنی اعلی حکومت (نه دی رسیدلی)

صفحه	مضمون
۴۴	د ملی شورا
۵۲	د اعبانو مجلس
۵۴	د دربار وزارت
۵۵	شاهی دارالتحریر
۵۶	د داخلی روزنامو او مجلو لیکونکی
۵۷	د افغانستان بانک
۵۸	د ملکي مامورينو د عمومي مجاکماتو ریاست
۵۹	د محاسبانو د عمومي تفتیش ریاست
»	د اولمپیک ریاست
اجراآت دوائر مملکتی :	
۶۱	امور وزارت جلیله خارجه
۸۸	» » » داخله
۹۵	» » » مالیه
۹۸	» » » معارف
۱۳۸	» » » فوائد عامه
۱۴۶	» » » صحبه
۱۶۰	» » » معادن
۱۷۰	» ریاست مستقل زراعت
۱۸۹	» ولایت هرات
۱۹۰	» » مزار شریف
۱۹۱	» » جنوبی
»	تصویبات سال ۱۳۲۸ شورای ملی
»	» » » ریاست اعیان
۱۹۲	امور ریاست عمومی مجاکمات مامورین ملکیه
»	» » » تفتیش
۱۹۴	دارائی و بدیهی د افغانستان بانک
۱۹۵	احصائیه واردات و صادرات د افغانستان بانک
۱۹۶	اعضای نشان
۱۹۹	د تیر کال سیاسی واقعاتو ته یوه کتنه
	عکسونه (۴۴) فطمی

سنة ١٢٩٥

